

24 ส.ย. 2546

๖๖ ๒๕๔๖

134096

ศึกษาการดำเนินงานและผลกระทบจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของ
กลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่น ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ปริญญานิพนธ์

ของ

จินตนา จริงจิตร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา

พฤษภาคม 2544

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยทักษิณ

หนังสือฉบับนี้ได้รับรองจากมหาวิทยาลัยทักษิณ

พ.ศ. ๒๕๔๖

ผู้ทบทวนวิทยานิพนธ์: ๖

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดมหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกไทยคดีศึกษา ของมหาวิทยาลัยทักษิณได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ประโชชน์ เรืองโรจน์)
..... กรรมการ
(อาจารย์พิทยา บุษรรัตน์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ประโชชน์ เรืองโรจน์)
..... กรรมการ
(อาจารย์พิทยา บุษรรัตน์)
..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์สมใจ ศรีนวล)
..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์จำเริญ แสงดวงแข)

มหาวิทยาลัยทักษิณอนุมัติให้รับปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

..... อธิการบดีมหาวิทยาลัยทักษิณ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ จิตพงศ์)
วันที่ 29 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2544

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ลุล่วงไปได้ เพราะได้รับความอนุเคราะห์และช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณหลายฝ่าย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ประโยชน์ เรืองโรจน์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์พิทยา บุณยารัตน์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา ชี้แนะ และตลอดเวลาตรวจสอบ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์สมใจ ศรีนวล และอาจารย์จำเริญ แสงดวงแข กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ที่ได้ให้คำชี้แนะ ตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ผู้สอนไทยคดีศึกษาทุกท่านที่ได้วางพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับไทยคดีศึกษาและแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยโดยเฉพาะอาจารย์จำนงค์ แรกพินิจ ผู้ให้ความรู้ด้านชุมชนและให้คำปรึกษาดำเนินการทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้มีความรู้และสามารถจัดทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ

ขอกราบขอบพระคุณ คุณอัมพร ค้างป่าน คุณเกตุ แก้วเพชร คุณชน ยอดแก้ว คุณเฉลิม ทองพรหม คุณสุณิศา กาญจนรัตน์ และผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ได้ให้ข้อมูลอันมีค่าแก่ผู้วิจัย จนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตไทยคดีศึกษา ภาคพิเศษ รุ่นปี พ.ศ. 2539 และเพื่อนผู้ร่วมงานที่โรงพยาบาลหาดใหญ่ ที่แนะนำ ช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา และขอขอบคุณคุณตุรกีง แซ่ตั้ง ผู้ช่วยเหลือให้ความสะดวกในการเดินทางตลอดระยะเวลาที่ศึกษา

คุณค่าของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบเป็นกตัญญูคุณเวทิตาแคว้นคำ มารดาของผู้วิจัยตลอดจนครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

จินตนา จริงจิตร

สารบัญ

บทที่

หน้า

1. บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	9
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	9
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	11
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกองทุนสวัสดิการชุมชน.....	13
เอกสารที่เกี่ยวกับอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา และกองทุนสวัสดิการชุมชน ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา.....	30
3. การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นใน อำเภอจะนะจังหวัดสงขลา.....	40
กองทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ.....	41
กองทุนเพื่อการศึกษา.....	52
กองทุนเพื่อการรักษาพยาบาล.....	58
กองทุนเพื่อฌาปนกิจ.....	71
กองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัย.....	80
กองทุนเพื่อพัฒนาสาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อม.....	82
กองทุนเพื่อผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ยากไร้.....	96
กองทุนออมทรัพย์เพื่อบุตรสมาชิก.....	101

4. ผลกระทบที่เกิดจากการจัดกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ที่มี	
ผลงานดีเด่นใน อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา.....	103
ผลกระทบทางเศรษฐกิจ.....	103
ผลกระทบทางการศึกษา.....	109
ผลกระทบทางสุขภาพอนามัย.....	111
ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรม.....	112
5. บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	118
บทย่อ.....	118
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	118
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	118
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	119
สรุปผล.....	120
อภิปรายผล.....	132
ข้อเสนอแนะ.....	135
บรรณานุกรม.....	136
นิตานุกรม.....	141
บทกัณฑ์.....	149
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	153

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1. กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปี่ยมมอบเงินสวัสดิการฌาปนกิจในงานศพสมาชิก..... 78
2. กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้ามอบเงินสวัสดิการฌาปนกิจในงานศพสมาชิก..... 78
3. ประธานกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า มอบพวงหรีดให้เป็นเกียรติแก่งานศพสมาชิก..... 79
4. คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า เข้าร่วมพิธีมอบเงินสวัสดิการฌาปนกิจ
ในงานศพสมาชิก 79
5. สวัสดิการเครื่องใช้เพื่อการจัดงานของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า..... 91
6. กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปี่ยมจะใช้เวลาทำงานศพในพิธีมอบเงินสวัสดิการฌาปนกิจ
ชี้แจงให้สมาชิกได้เข้าใจถึงการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์และสวัสดิการที่กลุ่ม
ออมทรัพย์จัดให้..... 116
7. นายแพทย์ประเวช วัฒนา คณะกรรมการจัดกองทุนสวัสดิการของกลุ่มออมทรัพย์
ตำบลคลองเปี่ยม..... 117

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ความยากจนหมายถึงสภาพการดำรงชีวิตของบุคคลที่อยู่ต่ำกว่าระดับมาตรฐานที่สังคมวางไว้ ดังที่ ประสาท หลัทธิลา¹ ได้กล่าวถึงความหมายของ ความยากจน สรุปได้ว่า ความยากจนหมายถึง สภาพการดำรงชีวิตของบุคคล ซึ่งมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย และไม่สามารถจะบำบัดความต้องการทั้งร่างกายและจิตใจ จนเป็นเหตุให้บุคคลนั้นมีสภาพความเป็นอยู่ต่ำกว่าระดับมาตรฐานที่สังคมวางไว้ ส่วนสาเหตุของความยากจนนั้นเกิดขึ้นจากปัจจัยส่วนบุคคลและสภาพแวดล้อมซึ่งรัฐก็พยายามแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังที่ สุพัตรา สุภาพ² ได้กล่าวถึง สาเหตุและการแก้ไขปัญหาคือ ความยากจนเกิดจาก ความเจ็บป่วย ความพิการทั้งร่างกายและจิตใจ การศึกษาค่ำ การว่างงาน ขาดสภาพ ภัยธรรมชาติ และโรคระบาด การแก้ไขปัญหาก็สามารถกระทำได้โดย ให้อำนาจรัฐเพื่อการลงทุนในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ให้เงินสงเคราะห์กรณีเกิดภัยพิบัติ ให้การรักษาพยาบาลฟรีแก่ผู้ยากจน จัดหาอุปกรณ์เขียนสำหรับผู้พิการ ให้การศึกษาฟรี ช่วยให้คนมีงานทำ ส่งเสริมการวางแผนครอบครัว สนับสนุนการป้องกันอุบัติเหตุ นำมาตรการทางด้านภาษีมาใช้ในการลดช่องว่างระหว่างคนจนและคนรวย การพัฒนาท้องถิ่น และการประกันความมั่นคงทางสังคม ในรูปของการประชาสงเคราะห์ และ การประกันสังคม

ระบบประกันสังคมเป็นระบบที่ประเทศพัฒนาแล้วจัดให้มีขึ้นเพื่อเป็นหลักประกันให้ประชาชนในวัยแรงงาน ในด้านต่าง ๆ 9 ด้าน ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนในวัยแรงงานสามารถทำการผลิตและป้องกันประเทศได้อย่างเต็มที่โดยไม่ต้องกังวลต่อความเป็นอยู่ทั้งของตนเองและครอบครัว ดังที่ ณรงค์ศักดิ์ อังคสุวพลา³ ได้กล่าวถึง ระบบประกันสังคม สรุปได้ว่า ประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลายจะจัดให้มีระบบการประกันสังคมขึ้น เพื่อเป็นหลักประกันให้กับประชาชนในวัยแรงงานในด้านต่าง ๆ 9 ด้าน คือ ด้านบริการทางการแพทย์ การชดเชยการเจ็บป่วย การชดเชยการคลอดบุตร การชดเชยการเจ็บป่วยจากการทำงาน การชดเชยการชราภาพหรือเกษียณ การชดเชยความ

¹ ประสาท หลัทธิลา, ปัญหาสังคม, 2504, หน้า 25.

² สุพัตรา สุภาพ, ปัญหาสังคม, 2531, หน้า 75-77.

³ ณรงค์ศักดิ์ อังคสุวพลา, หลักประกันสุขภาพกับความมั่นคงแห่งชาติ:ทางเลือกเชิงนโยบาย, 2542, หน้า 1.

พิการ การชดเชยการตาย การชดเชยการผลงาน และค่าเลี้ยงดูบุตร สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เหล่านี้ จะมีความครอบคลุมขนาดไหน ขึ้นอยู่กับระดับความสามารถทางด้านเศรษฐกิจและนโยบายของ ประเทศนั้นๆ เป็นหลัก การที่ประเทศต่าง ๆ ต้องให้ความสำคัญและพัฒนาระบบนี้ขึ้นมา ก็เพื่อให้ ประชาชนในวัยแรงงาน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญของการผลิตและการป้องกันประเทศชาติได้มีสุขภาพที่ แข็งแรงและมีสภาพความเป็นอยู่ทั้งของตนเองและของครอบครัวที่ดีพอสมควร ทั้งนี้เพื่อให้ สามารถทำการผลิตและการป้องกันประเทศชาติได้อย่างเต็มที่โดยไม่ต้องมีความกังวลต่อสภาพ ความเป็นอยู่ของบุคคลในครอบครัว และประเทศไทยก็ได้นำระบบนี้มาใช้หลายปีแล้ว

ระบบประกันสังคมในประเทศไทยนั้น ในปี พ.ศ. 2515 ได้จัดตั้งสำนักงานกองทุนเงิน ทดแทน เพื่อเป็นหลักประกันแก่ลูกจ้างเมื่อเจ็บป่วยหรือประสบอันตรายจากการทำงาน ต่อมาในปี พ.ศ.2533 ได้จัดตั้งสำนักงานประกันสังคม เพื่อรับผิดชอบดูแลการประกันสังคม ให้แก่ผู้ใช้แรง งาน ต่อมากลุ่มผู้ด้อยโอกาสและอยู่นอกขอบข่ายประกันสังคม ได้เรียกร้องให้มีพระราชบัญญัติ สวัสดิการสังคม เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม แก่กลุ่มคนด้อยโอกาสกลุ่มอื่นๆ ที่อยู่นอก เหนือขอบข่ายของการประกันสังคม ดังที่ จำลอง ศรีประสาธน์¹ ได้กล่าวถึง ระบบประกันสังคมใน ประเทศไทย สรุปได้ว่าในปี พ.ศ. 2515 ได้มีการจัดตั้งสำนักงานกองทุนเงินทดแทนขึ้น เพื่อเป็น หลักประกันแก่ลูกจ้างที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยด้วยโรคเนื่องจากการทำงาน ต่อมาเมื่อพระ ราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 มีผลบังคับใช้ สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงานและ สวัสดิการสังคม ก็ได้ก่อตั้งขึ้นเพื่อรับผิดชอบและให้การดูแลในเรื่องการประกันสังคมของไทย โดยมีหน้าที่ดำเนินการจัดเก็บเงินสมทบ เพื่อนำไปใช้จ่ายเป็นประโยชน์ทดแทนให้แก่ลูกจ้างที่ ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ทุพพลภาพ และเสียชีวิต ทั้งเนื่องและไม่เนื่องจากการทำงาน นอก จากนี้ยังให้ความคุ้มครองกรณีคลอดบุตร สงเคราะห์บุตร ขราภาพ และว่างงาน เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ผู้ใช้แรงงานให้สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข และต่อมากลุ่มผู้ด้อย โอกาสที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ และอยู่นอกขอบข่ายประกันสังคมก็มีการเคลื่อนไหวผลักดันให้มี พระราชบัญญัติสวัสดิการสังคม ดังที่จุฑงศ์ บุญยรัตนสุนทร² ได้กล่าวถึง ร่างพระราชบัญญัติ สวัสดิการสังคม สรุปได้ว่า ร่างพระราชบัญญัติสวัสดิการสังคม มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกัน แก้ไข ปัญหาสังคม เพื่อสวัสดิภาพ และความสุข ของประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่ช่วย

¹ จำลอง ศรีประสาธน์. "การประกันสังคม," วารสารการวิจัยระบบสาธารณสุข, 5 (1)

3-8; มกราคม 2540.

² จุฑงศ์ บุญยรัตนสุนทร. "พ.ร.บ. สวัสดิการสังคม:เมื่อไรฝันจึงจะเป็นจริง," ใน สวัสดิการสังคมทางแก่วิถีชีวิตสังคมไทย, 2540, หน้า 79-127.

เหลือตามองไม่ได้ และอยู่นอกขอบข่ายประกันสังคม ซึ่งมีอยู่ไม่น้อยกว่า 13 ล้านคน ร่างพระราชบัญญัติสวัสดิการสังคม ฉบับนี้ ขณะนี้ยังอยู่ระหว่างการแก้ไขปรับปรุงโดยคณะกรรมการกฤษฎีกา

การจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมในประเทศไทย โดยทั่วไปได้มอบให้หน่วยงานของรัฐเป็นผู้รับผิดชอบ ทำให้ประชาชนยึดติดกับบริการที่รัฐจัดให้ ส่งผลให้ประชาชนขาดโอกาสในการพึ่งพาตนเอง ต่อมาระยะหลังได้มีกลุ่มหรือองค์กรที่ไม่เป็นทางการได้เข้ามามีบทบาทในการจัดสวัสดิการภายในชุมชนของคนและมักจะประสบความสำเร็จประกอบกับในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ได้เน้นการพัฒนาคนโดยส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเป็นกลุ่มภายในชุมชนเพื่อช่วยเหลือตนเอง ดังที่ ขนิษฐา เทวรินทร์กิติ¹ ได้กล่าวถึง การจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมในประเทศไทย สรุปได้ว่า โดยทั่วไปกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน อาทิ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เป็นต้น ระบบสวัสดิการสังคมที่จัดให้จะมีบริการประเภทต่าง ๆ เพื่อแก้ไขและรองรับปัญหาที่เกิดขึ้น โดยส่วนใหญ่รัฐจะจัดบริการโดยใช้สถาบันเป็นหลักในการรองรับปัญหา เช่น การจัดตั้งสถานเลี้ยงเด็กกำพร้า สถานสงเคราะห์คนชรา สถานสงเคราะห์คนพิการ เป็นต้น การดำเนินงานในรูปแบบการใช้สถาบันรองรับผู้ประสบปัญหานั้น ทำให้เกิดผลกระทบตามมามากมาย เช่น ทำให้ประชาชนยึดติดกับบริการที่รัฐจัดให้ จนเกิดความเคยชินกับการใช้ชีวิตและบริการของสถาบัน ทั้งที่ สถาบันก็ขาดแคลนงบประมาณ และอัตราค่าจ้าง ต้องอาศัยการบริจาคจากสังคมทั้งด้านวัสดุ อุปกรณ์ การจัดเลี้ยงอาหาร และปัจจัยต่าง ๆ และที่สำคัญที่สุดคือ ทำให้กลุ่มผู้รับบริการเหล่านั้นขาดโอกาสในการส่งเสริมให้พึ่งพาตนเอง มีความเกื้อหนุนกับการเป็นผู้ให้บริการจนไม่อยากที่จะพึ่งพาตนเอง เนื่องจากมีความคิดว่าเป็นหน้าที่ของรัฐและสังคมที่จะต้องให้การช่วยเหลือเกื้อกูลในฐานะที่ตนเป็นผู้ด้อยโอกาส ต่อมาภายหลังได้มีกลุ่มหรือองค์กรที่เกิดขึ้นภายในชุมชน และมีการจัดสวัสดิการต่างๆ ให้แก่สมาชิกในชุมชน และมีหลายกลุ่มหลายองค์กรที่ประสบความสำเร็จ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาในทุกด้านประกอบกับภาวะเศรษฐกิจถดถอยซึ่งมีผลกระทบต่อการจัดตั้งงบประมาณ และแผนปฏิรูประบบราชการที่เน้นการลดอัตราค่าจ้างคนในหน่วยราชการ จึงมีกระแสแนวคิดประชาสังคมในการจัดบริการสวัสดิการสังคมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกของชุมชน

¹ ขนิษฐา เทวรินทร์กิติ, "ประชาสังคมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต," วารสารการประชาสงเคราะห์, 41 (6) 11-15; พฤศจิกายน-ธันวาคม 2541.

การใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้เริ่มต้นจากการที่รัฐเข้าไป ส่งเสริมให้ชุมชนจัดทำกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบต่างๆ ดังที่ คุณฉวี สุทธปรีชาศรี¹ ได้กล่าวถึง การจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน สรุปได้ว่า การระดมทุนจากชุมชนเพื่อจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านได้เริ่มใน ปี พ.ศ. 2516 โดยจัดตั้งร้านค้าสหกรณ์ของหมู่บ้าน ขึ้นที่ ตำบลแม่คะมาน อำเภอยะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ต่อมาในปี พ.ศ. 2517 กรมพัฒนาชุมชนได้เริ่มจัดตั้งกองทุนในหมู่บ้าน คือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และในปี พ.ศ. 2520 กระทรวงสาธารณสุข ได้เริ่มจัดตั้งกองทุนยาและเวชภัณฑ์ขึ้น โดยตั้งชื่อว่า สหกรณ์ยา ที่บ้านหมอกจำแป่ อำเภอยะเมิง จังหวัดแม่ฮ่องสอน และแนวความคิดเรื่องกองทุนหมู่บ้านก็ได้แพร่กระจายไปทั่วประเทศแต่การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านที่มาจากความต้องการของรัฐไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากเกษตรกรไม่คิดว่าเป็นกลุ่มของคนดังที่ อकिन รพีพัฒน์² ได้กล่าวถึง กลุ่มเกษตรกร สรุปได้ว่า สาเหตุหนึ่งที่ทำให้กลุ่มเกษตรกรไม่ประสบความสำเร็จ เกิดจาก การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร เกิดขึ้นโดย เจ้าหน้าที่ของทางราชการ และใช้การอุ้มเงินโดยเสียดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำมากเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดคนสมัครเข้ามาเป็นสมาชิก ดังนั้นเกษตรกรจึงไม่คิดว่ากลุ่มนั้นเป็นของคน แต่เป็นเสมือนหน่วยงานของทางราชการที่มีหน้าที่ช่วยเหลือตนในการให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ก็มองว่าเป็นสวัสดิการสงเคราะห์ ดังนั้นเกษตรกรจึงไม่คิดที่จะปฏิบัติตามสัญญาการกู้ยืมของสหกรณ์ มีความคาดหวังว่าจะได้รับความกรุณาปราณี ลดหย่อนผ่อนโทษและได้รับการให้อภัย

ในทำนองเดียวกัน วิจิต นันทสุวรรณ³ ได้กล่าวถึง การดำเนินการกลุ่มออมทรัพย์ สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์ ที่ไม่ได้เริ่มต้นจากการระดมความคิด และระดมกำลังคนภายในหมู่บ้านเอง ไม่เติบโตและล้มเหลวไปเป็นจำนวนมาก จากประสบการณ์ของกลุ่มออมทรัพย์ที่ประสบความสำเร็จให้ข้อคิดว่า กิจกรรมออมทรัพย์ เป็นแบบฝึกหัดที่ทำให้ชาวบ้านเข้าใจวัฒนธรรมของระบบทุนนิยม โดยมองเห็นและเชื่อมั่นว่าตนเองมีศักยภาพเพียงพอที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ ชาวบ้านได้ศึกษาศักยภาพของตนเอง ผ่านการทำกิจกรรม จากการออมทรัพย์ พัฒนาไปสู่การทำกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เข้ามาในหมู่บ้าน และจากพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่ไม่มีการสะสมส่วนเกิน บางชุมชนแม้จะมีรายได้ แต่ไม่มีการเก็บออม ดังนั้น เมื่อต้อง

¹ คุณฉวี สุทธปรีชาศรี. สาธารณสุขศาสตร์ ความก้าวหน้าของการพัฒนาการสาธารณสุขในประเทศไทย. 2531. หน้า 286-287.

² อकिन รพีพัฒน์. ปัญหาการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในประเทศไทย. 2523. หน้า 35-53.

³ วิจิต นันทสุวรรณ. "แนวความคิดเรื่องการสร้างทุนสวัสดิการจากประสบการณ์กลุ่มออมทรัพย์." ใน ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท. 2535. หน้า 409-423.

ใช้เงินทุนจึงต้องกู้ยืมจากพ่อค้าเงินกู้ซึ่งต้องเสียดอกเบี้ยสูง หรือเก็บในรูปแบบการขายข้าวเขียว เมื่อกู้ยืมเงินจากสหกรณ์ หรือกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อแก้ปัญหาการพึ่งพาเงินทุนภายนอก ผู้นำและชาวบ้านจำนวนหนึ่งจึงเริ่มกิจกรรมสะสม สร้างสหกรณ์ที่เป็นของชาวบ้านขึ้นมา เพื่อให้มีทุนสำหรับการกู้กินเอง ช่วยกันร่ำระเียบ พัฒนาระเียบบ จนกลุ่มเคิบโต หลักการสำคัญของกลุ่ม คือ เริ่มจากน้อยไปหามาก หมุนเวียนทุนเพื่อชาวบ้านทุกคน ผู้นำต้องถูจริต กลุ่มออมทรัพย์เหล่านี้ เริ่มจากจำนวนสมาชิกเพียง 30-50 คน เริ่มจากเงินออมคนละไม่กี่สิบบาทต่อเดือน เพียงไม่กี่ปี ชาวบ้านสามารถสะสม สร้างทุนออมและเงินหมุนเวียนเองได้หลายแสนถึงหลายล้านบาท กลุ่มออมทรัพย์ของชาวบ้านนี้ ถ้าชาวบ้านกู้เงินกลุ่มแล้ว มักใช้เงินทุกบาททุกสตางค์ ตรงตามวัตถุประสงค์ของการกู้ ซึ่งต่างกับการกู้เงินสหกรณ์ หรือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่ชาวบ้านใช้ผิดวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมอยู่บ่อยๆ ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะเวลาที่ชาวบ้านใช้เงินกู้จากกลุ่ม จะตำนิกอยู่ตลอดเวลาว่า นี่เป็นเงินของพวกเขาเอง ถ้าเกิดผิดพลาดจะผิดพลาดกับตัวเองและส่งผลถึงกลุ่มด้วย และหลายหมู่บ้านได้แบ่งเงินจากผลกำไรของกลุ่มตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการชุมชน และสร้างระบบสวัสดิการบนพื้นฐานความคิดที่ว่า “ข้าราชการเจ็บป่วยเบิกรัฐได้ ดังถูกเรียนหนังสือเบิกรัฐได้ รัฐบาลให้สวัสดิการดูแลเป็นอย่างดี ชาวบ้านธรรมดาอย่างเราหวังให้รัฐบาลจัดสวัสดิการให้คงเป็นเรื่องยาก เราต้องสร้างระบบสวัสดิการของเราขึ้นมาด้วยตนเอง” โดยจัดให้มี สวัสดิการค่าทำศพ สวัสดิการค่ารักษาพยาบาล และสวัสดิการด้านอื่นๆ ทำให้ ชาวบ้านเกิดความมั่นใจในอนาคตของตนเองว่า “เจ็บป่วยได้รักษา อดอยากยังมีกิน ดายแล้วยังมีคน ฌาปนกิจให้”

ระบบสวัสดิการชุมชนเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่มุ่งสร้างหลักประกันความมั่นคงให้แก่ชาวบ้าน ในรูปแบบกองทุนสวัสดิการ เช่น กองทุนการรักษาพยาบาล กองทุนฌาปนกิจ กองทุนพัฒนาหมู่บ้าน เป็นต้น ดังที่ พิทยา ว่องกุล¹ ได้กล่าวถึงระบบสวัสดิการชุมชน สรุปได้ว่า ระบบสวัสดิการชุมชน เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่มุ่งสร้างหลักประกันที่มั่นคงให้แก่สมาชิกอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าสมาชิกคนนั้นจะฝากเงินไว้กับกลุ่มออมทรัพย์มากหรือน้อย ถือหุ้นในธุรกิจอุตสาหกรรมชุมชนต่างกันแค่ไหน แต่เมื่อเกิดปัญหาที่ได้รับสวัสดิการจากชุมชนเท่าเทียมกัน บางชุมชนให้สวัสดิการค่ารักษาพยาบาลมากถึงร้อยละ 60 ของใบเสร็จรับเงิน หรือเบิกได้ตามวงเงินที่กำหนดไว้ตามอัตราค่าเคิบโตของกลุ่ม และได้รับเงินชดเชยค่าแรงตามจำนวนวันที่ต้องหยุดงานเพื่อรักษาตัว บางชุมชนให้เงินตอบแทนแก่ญาติหรือลูกหลานที่เฝ้าคนป่วย ให้เงินชดเชยแก่สมาชิกที่ประสบภัย

¹ พิทยา ว่องกุล, “พุทธศาสนาธรรมชาธิปไตย การสร้างชุมชนแบบองค์รวม และเครือข่าย,” ใน พุทธศาสนาประเทศไทย 1999-2000, 2541, หน้า 191.

จัดสรรเงินสวัสดิการในการพัฒนาสาธารณสมบัติ เมื่อสมาชิกถึงแก่กรรมได้รับเงินฌาปนกิจและการจัดพิธีกรรมทางศาสนา บางชุมชนมีระบบบำนาญ หรือมีบ้านอายุให้แก่สมาชิกที่กู้เงินเพื่อช่วยเหลือกลุ่มแบบสะสม กรณีเงินกลุ่มเหลือแล้วไม่มีใครกู้

อำเภอจะนะเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดสงขลา ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา รองลงมาคือ ทำนา นอกจากนี้ยังมีอาชีพทำสวนผลไม้ และทำการประมงทำให้มีรายได้ค่อนข้างดี ประกอบกับการเป็นเมืองเก่ามีร่องรอยทำให้ประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงเครือญาติสูง นิยมรวมกลุ่มอยู่กันเป็นกลุ่มก้อน สิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบที่ดี ทำให้ง่ายต่อการรวมกลุ่มกันจัดตั้งกองทุนออมทรัพย์ หรือกองทุนเพื่อสังคม ดังที่ สำนักงานจังหวัดสงขลา¹ ได้กล่าวถึง จำนวนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในอำเภอจะนะ สรุปได้ว่า ปัจจุบันนี้ อำเภอจะนะ มีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต รวม 71 กลุ่ม

กลุ่มออมทรัพย์ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ได้ดำเนินงานจนประสบความสำเร็จจนเป็นที่ยอมรับระดับประเทศ และเป็นต้นแบบการจัดกองทุนสวัสดิการชุมชนด้านต่าง ๆ จำนวน 3 กลุ่มคือ กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาคบวงจรชีวิต ตำบลน้ำขาว กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย และกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ดังที่ ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และพรวิไล เลิศวิชา² ได้กล่าวถึง จุดเริ่มต้นของ กองทุนสวัสดิการชุมชน สรุปได้ว่า ขบ ยอดแก้ว ชาวบ้านหมู่บ้านน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เป็นผู้นำชาวบ้านตั้งกลุ่มออมทรัพย์และได้ชักชวนจากกลุ่มออมทรัพย์ให้เป็นฐานในการจัดสวัสดิการ การรักษาพยาบาล ช่วยเหลือในกรณีถึงแก่กรรม และด้านการบริโภคสินค้าต่าง ๆ แก่สมาชิกของชุมชน เขาและสมาชิกได้คิดกันสูตรการเบิกจ่ายเงินต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของสมาชิกให้สอดคล้องกับระบบหมุนเวียนของระบบการเงินของกลุ่มออมทรัพย์ได้สำเร็จ และมีการแพร่ขยายแนวคิดและส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์และจัดกองทุนสวัสดิการเพิ่มขึ้นในชุมชน และขยายออกเป็นเครือข่ายช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับ จันทน์ แรกพินิจ³ ได้กล่าวถึงกลุ่มออมทรัพย์ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา สรุปได้ว่า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลาเป็นพื้นที่ที่มีองค์กรชุมชนเข้มแข็งพื้นที่หนึ่งของประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มออมทรัพย์ที่มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังเป็นจุดกำเนิดทางความคิดในเรื่องกองทุนชุมชนเพื่อสุขภาพ ภายใต้การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาคบวงจรชีวิต ที่ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัด

¹ สำนักงานจังหวัดสงขลา, บรรยายสรุป จังหวัดสงขลา ประจำปี 2543, 2543, หน้า 1.

² ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และพรวิไล เลิศวิชา, วัฒนธรรมหมู่บ้านไทย, 2537, หน้า 178-179.

³ จันทน์ แรกพินิจ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สถาบันทักษิณคดีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เมื่อ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542.

สงขลา โดย ครูชบ ยอดแก้ว ซึ่งได้ริเริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2526 และได้ขยายแนวคิดนี้ออกไปสู่ชุมชนอื่นๆ นอกจากกลุ่มออมทรัพย์ที่ตำบลน้ำขาว ของครูชบ ยอดแก้ว แล้วยังมีกลุ่มออมทรัพย์อื่นๆ ในอำเภอจะนะ ที่ประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับ และมีการกล่าวถึงในสังคม คือ กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเป๊ะ และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาหว้า บ้านนาหว้า จนผู้นำกลุ่มออมทรัพย์ได้รับการคัดเลือกให้เป็นคนดีศรีสังคม¹ ทั้ง 3 คน คือ นายชบ ยอดแก้ว แห่งตำบลน้ำขาว คนดีศรีสังคมในปี พ.ศ. 2534 นายอัมพร ค้างปาน แห่งตำบลคลองเป๊ะ คนดีศรีสังคมในปี พ.ศ. 2538 และนายเลต้า แก้วเพชร แห่งบ้านนาหว้า บ้านนาหว้า คนดีศรีสังคมในปี พ.ศ. 2540 ชบ ยอดแก้ว ได้กล่าวถึง กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต ที่ตำบลน้ำขาว สรุปได้ว่า การออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต หมายถึง การเก็บออมเงินร่วมกันเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้ครบวงจรชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย นั่นคือเมื่อสมาชิกนำเงินมาเก็บออมร่วมกันในแต่ละเดือนแล้ว ดอกผลที่ได้จะนำมาจัดตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล และเงินช่วยทำศพเมื่อสมาชิกถึงแก่กรรม นอกจากนั้นยังมีโครงการช่วยเหลือสมาชิกด้านอื่น ๆ เช่น สวัสดิการค่าไฟฟ้า ค่าภาษีที่ดิน ค่าภาษีรถจักรยานยนต์ ช่วยพัฒนาชุมชน สิ่งนี้ก่อให้เกิดผลดีในชุมชน คือ ทำให้คนมีวินัย ซื่อสัตย์ มีเงินออมของครอบครัวเพิ่มขึ้นทุกเดือน สร้างความสงบ ลดอาชญากรรมในชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ตำบลน้ำขาว ปัจจุบันมีสมาชิก 1,325 คน เงินทุนหมุนเวียน 4.03 ล้านบาท และมีกองทุนสวัสดิการเป็นเงิน 4.83 ล้านบาท อัมพร ค้างปาน² ได้กล่าวถึง กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเป๊ะ สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเป๊ะ มีวัตถุประสงค์หลัก คือ ส่งเสริมให้ชาวบ้านรู้จักเก็บออมเงินทอง สร้างกระบวนการพึ่งพาอาศัยกันในด้านเงินทุน ช่วยเหลือชาวบ้านผู้ด้อยโอกาสในรูปของสวัสดิการ แก้ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และรู้จักจัดการทรัพยากรของตนเองที่เมื่ออยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด สร้างความเป็นธรรมในสังคมเพื่อสันติสุขของชุมชน กองทุนสวัสดิการของกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเป๊ะ ได้จากการนำกำไรที่เหลือแต่ละปีมาตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการสำหรับสมาชิก เป็นค่ารักษาพยาบาลเมื่อสมาชิกเจ็บป่วย และค่าทำศพเมื่อสมาชิกถึงแก่กรรม และกลุ่มยัง

¹ บุญนิธิหมู่บ้าน, คนดีศรีสังคม, 2540, หน้า 6-7.

² ชบ ยอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สถาบันทักษิณคดีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เมื่อ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542.

³ กองทุนหมุนเวียนชาวบ้านสงขลา, รายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชนและช่วยเหลือผู้ยากไร้ มกราคม-เมษายน 2543, 2543, ไม่มีเลขหน้า.

⁴ อัมพร ค้างปาน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สถาบันทักษิณคดีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เมื่อ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542.

สนับสนุนการศึกษาโรงเรียนในตำบล เพื่อพัฒนาการศึกษา สิ่งนี้ก่อให้เกิดผลดีทางเศรษฐกิจคือ การใช้ชีวิตมีเรื่องอำนวยความสะดวกมากขึ้น คนในชุมชนมีความผูกพันกันมากขึ้น หลังจากมีการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการ การดูแลสุขภาพของสมาชิกดีขึ้น กลุ่มออมทรัพย์คลองเปี้ยว¹ ปัจจุบัน มีสมาชิก 5,280 คน มีเงินทุนหมุนเวียนกว่า 87 ล้านบาท มีเงินกองทุนสวัสดิการ กว่า 5 ล้านบาท เสด้า แก้วเพชร² ได้กล่าวถึง กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาหว้า บ้านนาหว้า สรุปได้ว่า เครือข่ายชุมชนบ้านนาหว้า ได้จัดให้มี “กองทุนสวัสดิการชุมชน” โดยกองทุนทั้งหมดจะเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชาวบ้านตั้งแต่เกิดจนตายมากมายหลายกองทุน เช่น กองทุนหมุนเวียน กองทุนร่ว กองทุนรวมน้ำยาง เป็นต้น กองทุนที่มีอยู่มากมายนี้ แต่ละกองทุนจะมีการแยกการบริหารจัดการ มีคนดูแลรับผิดชอบชัดเจน ทำให้บ้านนาหว้ามีคณะกรรมการมากมาย ถึง 63 คน ทั้งๆ ที่ในหมู่บ้านมีชาวบ้านประมาณ 100 กว่าหลังคาเรือน การกระจายงานให้รับผิดชอบทำให้แต่ละคนต้องเรียนรู้ที่จะช่วยเหลือตนเองและสังคม เงินสนับสนุนทุกอย่างที่เข้ามาในชุมชนจะได้รับการจัดให้เป็นกองทุนสวัสดิการชุมชนทั้งหมด เช่น กองทุนบัตรสุขภาพ กองทุนยา กองทุนพัฒนาชุมชน เป็นต้น รวมทั้งเงินกำไรจากกลุ่มออมทรัพย์ ผลการดำเนินงานพบว่าสภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชนดีขึ้น คนในชุมชนซึ่งเดิมต่างคนต่างอยู่กลับมีมนุษยสัมพันธ์ดีขึ้น เรียนรู้วิธีการบริหารจัดการ รับผิดชอบงานของชุมชน ปัจจุบัน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาหว้า³ มีสมาชิก 1,615 คน มีเงินทุนหมุนเวียน 27.3 ล้านบาท มีกองทุนสวัสดิการ 4.28 ล้านบาท และนอกจากนี้ เฝียน รัตนณี⁴ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต ได้กล่าวถึง กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต ที่ตำบลน้ำขาว สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์ ได้ให้สมาชิกกู้เงินไปลงทุนทำให้สมาชิกยั่งยืน และหลังจากมีกลุ่มออมทรัพย์แล้วทำให้ชุมชนสงบขึ้นกว่าเดิม เพราะคนในชุมชนมีเศรษฐกิจดีขึ้น ปัญหาใจผู้ร้ายและการว่างงานลดลง นอกจากนี้กลุ่มยังได้ช่วยเหลือชุมชน เช่น จัดกิจกรรมพัฒนาชุมชน เช่น ซ่อมถนน ซ่อมสะพาน จัดหาสาธารณสมบัติ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ให้ชุมชน และจัดส

¹ กองทุนหมุนเวียนชาวบ้านสงขลา. รายงานสรุปผลการดำเนินงาน โครงการสนับสนุน กองทุนสวัสดิการชุมชนและช่วยเหลือผู้ยากไร้. มกราคม-เมษายน 2543, 2543. ไม่มีเลขหน้า.

² เสด้า แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สถาบัน ทักษิณคดีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เมื่อ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542.

³ กองทุนหมุนเวียนชาวบ้านสงขลา. หน้าเดิม.

⁴ เฝียน รัตนณี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สถาบัน ทักษิณคดีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เมื่อ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542.

วัดการรักษากฎาพยาบาลให้แก่สมาชิก ในทำนองเดียวกัน เฉลิม ทองพรม¹ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ได้กล่าวถึง กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ได้ช่วยแก้ปัญหาชุมชน ทำให้ชุมชนมีหลักประกันของชีวิต และทำให้สมาชิกผูกพัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันมากขึ้น มีการช่วยเหลือดูแลกันเมื่อเพื่อนสมาชิกเจ็บป่วยด้วย

กองทุนสวัสดิการชุมชน จึงเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งที่จะทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ ตามแนวคิดชุมชนพึ่งตนเอง ส่งผลให้มีการพัฒนาชุมชน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสุขภาพ สิ่งนี้จะนำความภาคภูมิใจมาสู่คนในชุมชน ลดช่องว่างระหว่างชนชั้น ช่วยแก้ปัญหาสังคมและผลกระทบของรัฐ นอกจากนี้การรวมตัวของชาวบ้านก็จะก่อให้เกิดพลังต่อรอง ป้องกันการถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้มีอำนาจมากกว่า ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ซึ่งมีผลงานดีเด่น ในอำเภอยะนะ จังหวัดสงขลา ซึ่งผลของการศึกษาจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปรับใช้ต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาการดำเนินงานและผลกระทบจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่น ในอำเภอยะนะ จังหวัดสงขลา ในประเด็นดัง ต่อไปนี้

1. การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน
2. ผลกระทบจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาการดำเนินงานและผลกระทบจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่น ในอำเภอยะนะ จังหวัดสงขลา มีความสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. เป็นการศึกษาและจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับการการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน ของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่น ในอำเภอยะนะ จังหวัดสงขลา ซึ่งจะเป็ข้อมูลที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปปรับใช้เป็นแนวทางพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน ต่อไป
2. สามารถนำไปใช้เป็นเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ และเป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องทำนองเดียวกันนี้ต่อไป

¹ เฉลิม ทองพรม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา อธิจิตร์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ สถาบันทักษิณคดีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เมื่อ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542.

3. ทำให้ผู้อ่าน นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ตระหนักถึงศักยภาพ การพึ่งพาตนเองของชุมชน ในด้านการจัดกองทุนสวัสดิการชุมชน

ขอบเขตของการศึกษากันคว้า

การศึกษากันคว้านี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษากันคว้าไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล การศึกษากันคว้านี้ผู้วิจัยใช้ข้อมูล 2 ลักษณะดังนี้

1.1. ข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน ของกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต ตำบลน้ำขาว กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาหว้า ตำบลนาหว้า ในอำเภอยะนะ จังหวัดสงขลา เช่น เอกสารเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุน เอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนชุมชน เอกสารเกี่ยวกับการประชุม เอกสารเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับของกองทุนสวัสดิการชุมชน เป็นต้น

1.2. ข้อมูลจากภาคสนาม ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน เจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนสวัสดิการชุมชน และสมาชิกทั่วไปของกองทุนสวัสดิการชุมชน ตลอดจนข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน ของกลุ่มออมทรัพย์ซึ่งมีผลงานดีเด่น ในอำเภอยะนะ จังหวัดสงขลา

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษากันคว้านี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาไว้ดังนี้

2.1. การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยจะศึกษาการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน จำแนกตามประเภทของกองทุนสวัสดิการชุมชน ดังนี้

- 2.1.1. กองทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ
- 2.1.2. กองทุนเพื่อการศึกษา
- 2.1.3. กองทุนเพื่อการรักษาพยาบาล
- 2.1.4. กองทุนเพื่อฌาปนกิจ
- 2.1.5. กองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัย
- 2.1.6. กองทุนเพื่อพัฒนาสาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อม
- 2.1.7. กองทุนเพื่อผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ยากไร้
- 2.1.8. กองทุนออมทรัพย์เพื่อบุตรสมาชิก

2.2. ผลกระทบจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน

2.2.1. ผลกระทบทางเศรษฐกิจ

2.2.2. ผลกระทบทางการศึกษา

2.2.3. ผลกระทบทางสุขภาพอนามัย

2.2.4. ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

กองทุนสวัสดิการชุมชน หมายถึง เงินหรือทรัพย์สินที่เป็นของส่วนรวมของชุมชนเพื่ออำนวยความสะดวกของกองทุนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่น ในเขตอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เช่น กองทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ กองทุนเพื่อการศึกษา กองทุนเพื่อการรักษาพยาบาล เป็นต้น

การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน หมายถึง การจัดการกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนประเภทนั้น ๆ ของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่น ในเขตอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เช่น การจัดองค์กร การกำหนดระเบียบข้อบังคับ การตรวจสอบ เป็นต้น

ผลกระทบจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นจากการจัดการกิจกรรมต่างๆ ของกองทุนสวัสดิการชุมชน ของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เช่น เศรษฐกิจ การศึกษา สุขภาพอนามัย เป็นต้น

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาการดำเนินงานและผลกระทบจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่น ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้ ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังนี้

1. ขั้นสำรวจและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้สำรวจและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษาจากแหล่งเอกสารต่าง ๆ เพื่อ เป็นความรู้พื้นฐานสำหรับการเขียนเค้าโครงวิจัย และเป็นข้อมูลประกอบการวิจัย

2. ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาค้นคว้าวิธีการดังต่อไปนี้

2.1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษา จากเอกสารต่าง ๆ เช่นเอกสารเกี่ยวกับการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน เอกสารการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชน เอกสารการประชุม เป็นต้น

2.2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ภาคสนามในพื้นที่ที่ศึกษาด้วยวิธีการ สัมภาษณ์ สังเกต และถ่ายภาพประกอบ ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะใช้วิธีการบันทึกเสียงและ/หรือ จดบันทึกตามความเหมาะสม ส่วนการสังเกตจะใช้วิธีจดบันทึก ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มบุคคลที่จะสัมภาษณ์ไว้ดังนี้

2.2.1. กลุ่มกรรมการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชน ประเภทต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า 30 คน

2.2.2. กลุ่มสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน ประเภทต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า 30 คน

2.2.3. บุคคลทั่วไปที่มีความรู้และเกี่ยวข้องกับกองทุนสวัสดิการชุมชน ไม่น้อยกว่า 10 คน

3. ขั้นตอนการจัดกระทำกับข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำกับข้อมูลตามลำดับดังนี้

3.1. นำข้อมูลที่ได้จากเอกสาร มาศึกษาแล้วสรุปสาระสำคัญตามขอบเขตด้านเนื้อหา

3.2. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งบันทึกไว้ในแถบบันทึกเสียง มาถอดข้อความสรุปสาระสำคัญตามขอบเขตด้านเนื้อหา

3.3. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้ทั้งจากการสัมภาษณ์และสังเกต มาสรุปสาระสำคัญตามขอบเขตด้านเนื้อหา

3.4. นำข้อมูลภาพถ่าย มาตรวจสอบความชัดเจนและความเหมาะสมกับเนื้อหา เพื่อที่จะนำไปใช้เป็นภาพประกอบในงานวิจัยนี้

3.5. นำข้อมูลตามข้อ 3.1. 3.2. และ 3.3. มาศึกษาวิเคราะห์ตามขอบเขตเนื้อหาที่กำหนดไว้

4. ขั้นตอนการเสนอผลการศึกษาค้นคว้า เสนอผลการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ และมีภาพประกอบบางตอน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอแยกประเด็นดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับกองทุนสวัสดิการชุมชน
2. เอกสารที่เกี่ยวกับ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา และกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีผลงานดีเด่นในอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับกองทุนสวัสดิการชุมชน

1. ความหมายของกองทุนสวัสดิการชุมชน

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของ กองทุนสวัสดิการ กองทุนชุมชน และกองทุนสวัสดิการชุมชน พอประมวลได้ดังนี้

1.1 ความหมายของกองทุนสวัสดิการ

ราชบัณฑิตยสถาน¹ ได้ให้ความหมายของกองทุนและสวัสดิการ ไว้ว่า

กองทุน น. “เงินหรือทรัพย์สินที่เอามารวมเป็นก้อนเดียวกันเพื่อวัตถุประสงค์ อย่างใดอย่างหนึ่ง”

สวัสดิการ น. “สิ่งที่เอื้ออำนวยให้คนมีชีวิต และสภาพการทำงานที่ดี และสะดวกสบาย”

สรุปรวมได้ว่า กองทุนสวัสดิการ หมายถึง เงินหรือทรัพย์สินที่เอามารวมเป็นก้อนเดียวกันเพื่ออำนวยให้คนมีชีวิตและสภาพการทำงานที่ดีและสะดวกสบาย

ขณะที่ สุรพล ปธานวนิช และศักดิ์ศรี บริบาลบรรพตเจดต์ ได้ให้ความหมายของกองทุนสวัสดิการสรุปได้ว่า กองทุนสวัสดิการ หมายถึง กองทุนใด ๆ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นบริการหรือให้ความคุ้มครองเพื่อความมั่นคงแก่สมาชิกประเภทต่าง ๆ

¹ ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 2, 2526 หน้า 67, 782

² สุรพล ปธานวนิช, และศักดิ์ศรี บริบาลบรรพตเจดต์. “การบริหารงานสวัสดิการในรูปแบบกองทุน,” นิตยสารการประชาสงเคราะห์, 29 (1) : 44-55 ; มกราคม-กุมภาพันธ์ 2529.

1.2 ความหมายของกองทุนชุมชน

วิชิต นันทสุวรรณ¹ ได้กล่าวถึงความหมายของ กองทุนชุมชน สรุปได้ว่า กองทุนชุมชน คือ รูปแบบการจัดการที่นำเอาวิธีการหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่มาพัฒนาระบบทุนของชุมชน เพื่อลดการพึ่งพาทุนจากภายนอก และการสูญเสียทรัพยากรในชุมชน

รพีพรรณ กัจฉนา² ได้กล่าวถึงความหมายของ กองทุนชุมชน สรุปได้ว่า กองทุนชุมชน คือ สถาบันการเงินของชาวบ้าน บริหารกิจการ โดยคณะกรรมการซึ่งผู้ถือหุ้น เลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ กระทำธุรกิจร่วมกันระหว่างบรรดาชาวบ้านผู้ถือหุ้น และเพื่อผลประโยชน์ของชาวบ้านผู้ถือหุ้นและของหมู่บ้าน

1.3 ความหมายของกองทุนสวัสดิการชุมชน

ประเวศ วะสี³ ได้ให้ความหมายของ กองทุนสวัสดิการชุมชน สรุปได้ว่า กองทุนสวัสดิการชุมชน หมายถึง กองทุนที่ชาวบ้านรวมตัวกันออมทรัพย์เพื่อให้ผู้ยืมไปประกอบอาชีพ และนำผลประโยชน์ที่ได้ส่วนหนึ่งไปจัดสวัสดิการให้สมาชิก เช่น การศึกษา การป่วย การตาย ทั้งนี้โดยชาวบ้านเป็นผู้จัดการเอง

จากทฤษฎีของนักวิชาการสรุปได้ว่า กองทุนสวัสดิการชุมชน หมายถึง เงินหรือทรัพย์สินที่ชาวบ้านรวมตัวกันออมทรัพย์จัดทำเป็นสถาบันการเงินของชาวบ้าน โดยมีรูปแบบการจัดการที่นำเอาวิธีการหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่มาพัฒนาระบบทุนของชุมชน เพื่อลดการพึ่งพาทุนจากภายนอก และนำผลประโยชน์ที่ได้ส่วนหนึ่งไปจัดสวัสดิการให้สมาชิก เพื่อเป็นบริการหรือให้ความคุ้มครอง เพื่อความมั่นคงแก่สมาชิกประเภทต่าง ๆ

2. ความสำคัญของกองทุนสวัสดิการชุมชน

วิกฤตการณ์เศรษฐกิจที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้ ส่งผลกระทบต่อทุกคนชั้นในสังคม ทำให้มีความยากลำบากในการครองชีพ ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม และปัญหาสังคมอื่น ๆ

¹ วิชาิต นันทสุวรรณ. "การบริหารจัดการกองทุนสุขภาพโดยชุมชน." สถานการณ์. (27) : 1-4; กุมภาพันธ์ 2542.

² รพีพรรณ กัจฉนา. การศึกษาผลลัพธ์และผลกระทบอันเนื่องมาจากการดำเนินงานของธนาคารหมู่บ้านที่มีต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตอำเภอคลองคำใต้ จังหวัดยะลา. 2540. หน้า 17.

³ ประเวศ วะสี. ประชาคมคำบด. 2541. หน้า 23.

ตามมา ทำให้หลายฝ่ายได้ ตระหนักว่า การแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจและสังคม ต้องเริ่มจากจุด
แข็งในสังคมไทย โดยให้ทุนทางสังคมที่มีอยู่ในทุกภาค ระดมทุกองค์ประกอบในสังคม โดยเฉพาะ
อย่างยิ่ง การรวมกลุ่มของชุมชน ซึ่งเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญ รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็ง
ให้กับชุมชน ในการจัดการปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ดังที่ พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์¹ ได้กล่าว
ถึงกองทุนชุมชน สรุปได้ว่า การแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศจะต้องเริ่มที่ชุมชนในชนบท จุด
สำคัญคือ ยึดชุมชนเป็นหลัก ประชาชนต้องสามัคคี ร่วมมือ ช่วยเหลือกัน พึ่งตนเอง สร้างความเข้ม
แข็งให้ชุมชน ซึ่งเป็นเสมือนทุนทางสังคม การรวมกลุ่มของประชาชนต้องใช้กิจกรรมทาง
เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือ เป็นปัจจัยที่จะเชื่อมความสัมพันธ์ของสมาชิก เพราะกิจกรรมทางเศรษฐกิจ
เป็นสิ่งที่สมาชิกเห็นประโยชน์เป็นรูปธรรม เป็นเรื่องใกล้ตัว การรวมกลุ่มนี้จะต้องเริ่มที่กองทุน
ชุมชนเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนกู้ยืมของชุมชนในการประกอบอาชีพ ดำรงชีวิต และสวัสดิการแก่ชุม
ชน

เมื่อชุมชนเข้มแข็งก็จะก่อให้เกิดพลังที่นำพาชุมชนไปสู่ความสำเร็จ ดังคำกล่าวของนาย
แพทย์ประเวศ วะสี² ที่กล่าวถึงศักยภาพของชุมชน สรุปได้ว่า ความเป็นชุมชนทำให้กลุ่มมีศักยภาพ
สูงมาก เพราะเป็นกลุ่มที่มี วัตถุประสงค์ร่วม มีความรัก มีการกระทำร่วมกัน และมีการเรียนรู้
ร่วมกัน ความเป็นชุมชนจะแก้ปัญหาได้ทุกชนิด ทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม ตั้งแต่วัดล้อม
การเมืองและสุขภาพ ดังตัวอย่าง ที่อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา คุณอัมพร ค้างป่าน และครูชบ
ยอดแก้ว ได้ส่งเสริมให้ชาวบ้านรวมตัวกันตั้งกลุ่มตั้งจะออมทรัพย์ มีการออมเงินให้สมาชิกนำไปทำ
อาชีพ และผลประ โยชน์ครั้งหนึ่งนำมาจัดสวัสดิการการศึกษา การเจ็บป่วย และการตาย เมื่อชุมชน
สามารถจัดการกองทุนของเขาได้ ทำให้ชุมชนนั้นเข้มแข็งขึ้น

การที่กลุ่มออมทรัพย์ ได้แบ่งผลประ โยชน์ส่วนหนึ่งมาจัดระบบสวัสดิการให้แก่สมาชิก
เป็นปัจจัยให้สมาชิกผูกพันอยู่กับกลุ่ม ดังที่ กุศล บุญมาลิก และประพันธ์ ภู่อุดแสง³ ได้กล่าวถึง
ความสำเร็จของกลุ่มตั้งจะออมทรัพย์ที่ดำเนินการ โดยพระสุบิน ปณีโต แห่งวัดไม้ล้อม อำเภอเมือง
จังหวัดตราด สรุปได้ว่า พระสุบิน ปณีโต ได้ก่อตั้งกลุ่มตั้งจะออมทรัพย์ขึ้นในจังหวัดตราด เพราะ
เล็งเห็นว่า ความยากจนเป็นบ่อเกิดของปัญหามานานาชนิด การดำเนินงานในระยะแรกเป็นไปใน

¹ สนั่น ขจรประศาสน์, เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง : แนวความคิดและยุทธศาสตร์, 2541.
หน้า 25-26.

² ประเวศ วะสี, ประชาคมตำบล, 2541, หน้า 18.

³ กุศล บุญมาลิก และประพันธ์ ภู่อุดแสง, "ความเหมือนที่แตกต่าง," พัฒนาชุมชน,
37 (5) 7-15, ; พฤษภาคม 2541

ลักษณะมีการฝากน้อยแต่ถี่มาก และเมื่อกองทุนโตขึ้นก็สามารถปันผลและจัดการเรื่องสวัสดิการได้มากขึ้น การจัดระบบสวัสดิการเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กลุ่มสัจจะออมทรัพย์สามารถดำรงอยู่ได้ เพราะกองทุนสวัสดิการนี้ จะเป็นแรงจูงใจไม่ให้สมาชิกลาออกจากกลุ่ม เพราะถ้าลาออกก็จะไม่ได้รับการแบ่งเงินสวัสดิการให้ ทำให้สมาชิกมีความผูกพันกับกลุ่มมากขึ้น เพราะต้องพึ่งพากองทุนสวัสดิการนี้ยังเป็นกลไกสำคัญในการคุมพฤติกรรมของคนในชุมชนด้วย เช่น สมาชิกบางกลุ่มได้สิทธิรับคำรักษาพยาบาล คินกะ 500 บาท ขณะเดียวกันใครสูบบุหรี่ก็จะถูกปรับครั้งละ 100 บาท หรือตกลงในที่ประชุมว่าใครซื้อเกี๊ยวเสี่ยงจะถูกปรับโดยหยุดจ่ายคำรักษาพยาบาลเท่านั้น เช่น ชายเสี่ยงไป 500 บาท ก็จะหยุดจ่ายคำรักษาพยาบาลมูลค่า 500 บาท ด้วย มีการจัดสรรกำไรของกลุ่มกลับคืนให้แก่สมาชิกในรูปของสวัสดิการ เช่น คำรักษาพยาบาล ค่าช่วยเหลือศพ ทุนการศึกษาเด็ก การพัฒนาหมู่บ้าน การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

จากทฤษฎีของนักวิชาการสรุปได้ว่า กองทุนสวัสดิการชุมชน สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ และสังคม ทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้

3. ประเภทของการจัดสวัสดิการ

จากการศึกษาพบว่ามีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงประเภทของสวัสดิการพอประมวลได้ดังนี้

วันทนี วาสิกะสิน สุรางค์รัตน์ วสินารมย์ และ กิตติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์ ได้กล่าวถึงสวัสดิการสังคม สรุปได้ว่า ประชาชนจะมีความเป็นอยู่ที่ดีได้จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้ คือ

1. การศึกษา (education)
2. สุขภาพอนามัย (health)
3. ที่อยู่อาศัย (housing)
4. การทำงานและการมีรายได้ (employment and income maintenance)
5. ความมั่นคงทางสังคม (social security)
6. บริการสังคม (general social service)
7. นันทนาการ (recreation)

¹ วันทนี วาสิกะสิน, สุรางค์รัตน์ วสินารมย์ และ กิตติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์, 2541. หน้า 3.

จุฑาทิพย์ ภัทราวาส¹ ได้กล่าวถึงประเภทของกองทุนสวัสดิการ สรุปได้ดังนี้

1. กองทุนสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือครอบครัวสมาชิก เช่น กองทุนการศึกษาแก่บุตรสมาชิก กองทุนประกันการเจ็บป่วยเป็นกลุ่ม กองทุนสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกที่เจ็บป่วย คลอดบุตร แต่งงาน เป็นต้น

2. กองทุนสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ เช่น กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ กองทุนประกันชีวิตหมู่ กองทุนประกันหนี้สมาชิก เป็นต้น

3. กองทุนสวัสดิการเพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายสมาชิก เช่น การให้สิทธิในการซื้อของราคาถูก การจัดบริการรถรับ-ส่ง ระหว่างบ้าน-ที่ทำงาน การจัดสถานที่เลี้ยงเด็ก เป็นต้น

กองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นกองทุนที่ชุมชนจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นสวัสดิการของสมาชิกของกองทุนเอง จากการศึกษาพบว่ามีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงประเภทของกองทุนสวัสดิการชุมชนพอประมวลได้ดังนี้

วิจิต นันทสุวรรณ² ได้กล่าวถึงประเภทของกองทุนสวัสดิการชุมชน จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุน สรุปได้ดังนี้

1. กองทุนรักษาสุขภาพ เป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อนำเงินทุนมาส่งเสริมกิจกรรมการเกษตรหรือการผลิต ให้สอดคล้องกับการบริโภคเพื่อสุขภาพ อธิบายคุณค่าใหม่ของอาหารพื้นบ้าน การอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมที่ดี เช่น ป่าชุมชน เกษตรผสมผสาน วนเกษตร เป็นต้น

2. กองทุนรักษาพยาบาล เป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อนำเงินทุนมาจ่ายค่ารักษาพยาบาลให้กับสมาชิก ซึ่งการดำเนินงานแต่ละชุมชนจะแตกต่างกันในรายละเอียด ขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่ศักยภาพของกองทุนหลักและระยะเวลาในการดำเนินงาน

3. กองทุนบำนาญชีวิต เป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้น เพื่อนำเงินทุนมาสร้าง สวัสดิการให้กับผู้สูงอายุในชุมชนและเฉพาะผู้สูงอายุที่อุทิศตนให้กับสังคม ขณะนี้มีการดำเนินการเพียงกลุ่มเดียว คือ กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ที่ให้สวัสดิการบำนาญรายปีกับกรรมการที่เกษียณอายุเมื่อ 65 ปี ไปตลอดชีพ

¹ จุฑาทิพย์ ภัทราวาส. การจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์. 2540. หน้า 23.

² วิจิต นันทสุวรรณ. องค์ความรู้และสถานการณ์การบริหารจัดการกองทุนสุขภาพโดยชุมชน. น.ป.ป. หน้า 11.

4. กองทุนฌาปนกิจ เป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อนำเงินทุนมาช่วยเหลือสมาชิกเมื่อถึงแก่กรรม มีอัตราแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานของกองทุนหลัก และระยะเวลาในการดำเนินงาน

5. กองทุนสาธารณภัย เป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อนำเงินทุนมาช่วยเหลือสมาชิกเมื่อเกิดการสูญเสียจากสาธารณภัย เช่น ไฟไหม้ น้ำท่วม เป็นต้น

6. กองทุนการศึกษา เป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อนำเงินทุนมาสนับสนุนบุตรหลานของสมาชิก ชาวชนผู้ด้อยโอกาสหลังการศึกษาภาคบังคับ สนับสนุนสมาชิกให้เข้าร่วมการอบรมและศึกษาดูงาน

7. การรักษาแบบพื้นบ้าน เป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้น เพื่อนำเงินทุนมาเป็น สวัสดิการที่พัฒนาวิธีการรักษาแบบพื้นบ้าน เช่น การนวด การเป่า บริหารร่างกาย อาหาร และพัฒนารูปแบบใหม่ของยาสมุนไพร เป็นต้น

8. สวัสดิการอื่น ๆ เป็นกองทุนชุมชนอื่น ๆ เช่น กรณีของชุมชนบ้านนาหว้าที่จัดทุกอย่างอย่างเป็นกองทุนเพื่อมีกนทำงานชุมชน เช่น กองทุนยา กองทุนคันทน์ กองทุนโละแกอี กองทุนซื้อจาน กองทุนเครื่องครัว กองทุนเยาวชน เป็นต้น

พิทยา ว่องกุล¹ ได้กล่าวถึงประเภทของกองทุนสวัสดิการชุมชน สรุปได้ว่า ประเภทของกองทุนสวัสดิการชุมชน ประกอบด้วย กองทุนฌาปนกิจ กองทุนยา ธนาคารชีวิต ธนาคารสุขภาพ กลุ่มสวัสดิการหมู่บ้าน เป็นต้น

มงคล คำณานันท์² ได้กล่าวถึงประเภทของกองทุนสวัสดิการชุมชน สรุปได้ว่า ประเภทของกองทุนสวัสดิการชุมชน ประกอบด้วย

1. กองทุนการศึกษาแก่เยาวชนในระบบโรงเรียน เพื่อ หนังสือเรียน อาหารกลางวัน อุปกรณ์การศึกษา และให้การอุดหนุน ด้านการศึกษา ดูงาน การพัฒนา แก่เยาวชนและชาวบ้าน

2. กองทุนอนุเคราะห์ชุมชน เช่น เงินทุนประกอบอาชีพแก่เยาวชนที่จบการศึกษาภาคบังคับ กองทุนช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาล และ กองทุนสนับสนุนกิจกรรมคณพิการ เป็นต้น

¹พิทยา ว่องกุล. แนวคิดฝ่าวิกฤตทุนนิยมไร้พรมแดน เศรษฐธรรมและอธิปไตยของชุมชนไทย. 2539. หน้า 42.

²มงคล คำณานันท์. เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง : แนวความคิดและยุทธศาสตร์. 2541. หน้า 114

3. กองทุนสร้างสาธารณูปโภค เช่น การสร้างประปาหมู่บ้าน การสร้างถนนคอนกรีตขนาดเล็ก การขุดสระ เป็นต้น (ทั้งหมดไม่ได้ใช้งบประมาณแผ่นดิน แต่ได้จากการแบ่งกำไรจากกองทุนพัฒนาหมู่บ้าน)

4. กองทุนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อใช้สนับสนุนให้คนในชุมชนและหน่วยงานจากภายนอกได้เห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ

วิจิต นันทสุวรรณ¹ ได้กล่าวถึง ประเภทของกองทุนสวัสดิการชุมชน สรุปได้ว่า นอกเหนือจากสวัสดิการค่าทำศพและค่ารักษาพยาบาลแล้ว ยังมี สวัสดิการด้านการศึกษา ที่ให้ผ่านโรงเรียน หรืออาจจะให้แก่นักเรียนโดยตรง, กองทุนข้าว เป็นสวัสดิการที่ให้ชาวบ้านมาอืมไปบริโภคเมื่อขาดแคลน และใช้คืนหลังเก็บเกี่ยวผลผลิต, สวัสดิการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยธรรมชาติ และยังพัฒนาไปสู่การให้สวัสดิการด้านอื่น ๆ เช่น บางหมู่บ้านเปิดบริการให้ชาวบ้านนำเรื่องการเสียภาษีเงินได้ ภาษีที่ดิน ภาษีและการต่อทะเบียนรถยนต์ รวบรวมยานยนต์ มาจ่ายกับกลุ่ม โดยเสียค่าบริการให้กับกลุ่มตามอัตราที่กลุ่มกำหนด กลุ่มจะรวบรวมเอกสารของสมาชิกทั้งหมด ไปติดต่อกับหน่วยราชการต่าง ๆ โดยตรง ช่วยให้ชาวบ้านประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปติดต่อราชการ เพราะหากต่างคนต่างไปจะเสียเวลาและค่าใช้จ่ายมากกว่านี้

จากทฤษฎีของนักวิชาการสรุปได้ว่า ประเภทของกองทุนสวัสดิการ สามารถแบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ได้ดังนี้ เช่น กองทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ กองทุนเพื่อการศึกษา กองทุนเพื่อการรักษาพยาบาล กองทุนฌาปนกิจ กองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัย กองทุนพัฒนาชุมชน และกองทุนเพื่อสวัสดิการด้านอื่น ๆ เป็นต้น

4. การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน

วิจิต นันทสุวรรณ² ได้กล่าวถึง ภาพรวมของการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน สรุปได้ว่า การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน มีหลักการดังต่อไปนี้

1. มีระบบการออมแบบตั้งจะประจำเดือนที่เน้นการออมเพื่อช่วยสังคมเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

¹ วิจิต นันทสุวรรณ. "แนวความคิดเรื่องการสร้างทุนสวัสดิการจากประสบการณ์กลุ่มออมทรัพย์" ใน ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท. 2535. หน้า 419

² วิจิต นันทสุวรรณ. "การบริหารกองทุนสุขภาพโดยชุมชน," จุลสาร สถานการณ์ (27): กุมภาพันธ์ 2542.

2. มีระบบหมุนเวียนในการจัดการเพื่อให้กองทุนเติบโตและพึ่งตนเองได้อย่างอิสระ ไม่พึ่งพาหรือผูกติดกับกลไกของระบบเศรษฐกิจระบบมหภาค

3. เน้นระบบความสัมพันธ์ทางสังคมและคุณค่าทางวัฒนธรรมเป็นหลักสำคัญในการบริหารจัดการ ใช้หลักความไว้วางใจ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการพัฒนาควบคู่กับการพัฒนาระบบการจัดการกองทุน

4. สร้างระเบียบของกลุ่มคนขึ้นมาโดยไม่ใช้กฎหมาย แต่มีระบบคุณธรรมกำกับ

5. เน้นการกระจายอำนาจของกลุ่มในการบริหารจัดการ จากระดับตำบลสู่ระดับหมู่บ้าน

6. เน้นความต่อเนื่องของประสบการณ์ของคณะกรรมการหรือคนทำงาน

7. พัฒนาระบบเครือข่ายของกองทุนเพื่อการเรียนรู้และสนับสนุนซึ่งกันและกัน

8. ประสานวิธีการบริหารจัดการแบบใหม่เข้ามาในกิจกรรมเฉพาะด้านที่จำเป็น

9. จัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับสมาชิก เน้นการเรียนรู้ในเวทีออมทรัพย์ประจำเดือน การศึกษาการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชน ผู้วิจัยจะศึกษาใน 4 แนวทาง คือ ที่มาของเงินทุน การบริหารจัดการกองทุน วิธีการให้สวัสดิการ และรายละเอียดการให้สวัสดิการ

4.1 ที่มาของเงินกองทุนสวัสดิการ

นักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงที่มาของเงินกองทุนสวัสดิการชุมชนไว้พอประมวลได้ดังนี้

พิทยา ว่องกุล¹ ได้กล่าวถึง การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน สรุปได้ว่า ที่มาของกองทุนสวัสดิการ สามารถเกิดขึ้นได้ด้วยลักษณะ 3 ประการ คือ

1. กองทุนสวัสดิการที่มาจากการแบ่งผลกำไรของสหกรณ์ร้านค้า โดยคิดแบ่งส่วนกำไรออกเป็น เปอร์เซ็นต์ต่อปี จะได้เงินก้อนหนึ่งนำไปฝากธนาคาร และนำดอกเบี้ยมาใช้ อนุเคราะห์ชาวบ้านที่ประสบปัญหา หรืออีกวิธีหนึ่งที่จะทำให้เงินก้อนนี้เพิ่มขึ้น ก็ คือ ตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการ และปล่อยให้ชาวบ้านกู้ไปใช้จ่ายมั่วๆไป แต่เสียดอกเบี้ย (กรณีนี้เป็นกรณีที่สหกรณ์ร้านค้าเกิดจากดอกเบี้ยของธนาคารข้าว ไม่ได้เกิดจากการเรียกหุ้น ทำให้ยากที่จะแบ่งผลกำไรให้ชาวบ้านแต่ละคนได้)

2. กองทุนสวัสดิการที่มาจากดอกเบี้ยรวมของกลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งปันส่วนไว้ทุกปี สะสมเอาไว้ช่วยเหลือสมาชิกด้านสวัสดิการ

¹ พิทยา ว่องกุล. สร้างสังคมใหม่ : ชุมชนอาชีพไทย-ธรรมาธิปไตย. 2542. หน้า 76.

3. กองทุนสวัสดิการที่มาจากการตั้งกลุ่มสวัสดิการหมู่บ้าน กำหนดให้สมาชิกทุกคนต้องส่งเงินตั้งจะในแต่ละเดือน แล้วนำเงินไปฝากธนาคารและปล่อยให้ชาวบ้านกู้ยืมไปยามจำเป็น เชิญ บำรุงวงศ์¹ ได้กล่าวถึง การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการ สรุปได้ว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยส่วนมากได้จัดตั้งกองทุนสวัสดิการ โดยจัดสรรจากกำไรสุทธิประจำปี และอาจให้ตั้งงบประมาณประจำปีสมทบ โดยอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่

สอดคล้องกับ จุฑาทิพย์ ภัทราวาส² ที่กล่าวถึง ที่มาของ กองทุนสวัสดิการชุมชน จาก การดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ สรุปได้ว่า กองทุนสวัสดิการชุมชน อาจดำเนินการได้ 2 วิธี คือ

1. การจัดสวัสดิการแบบให้เปล่า โดยจัดสรรเงินสวัสดิการจากเงินงบประมาณดำเนินการประจำปี หรือ กำไรสุทธิของสหกรณ์
 2. การจัดสวัสดิการแบบให้สมาชิกเป็นผู้จ่ายเงินเพื่อจัดสวัสดิการของตน โดยให้สมาชิกนำเงินมาฝาก แล้วนำไปหารายได้ เมื่อมีรายได้ก็จะนำมาจ่ายเป็นสวัสดิการให้แก่สมาชิก
- 4.2 การบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการ

จากการศึกษาที่มาของเงินกองทุนสวัสดิการชุมชน พบว่ากองทุนส่วนใหญ่ได้มาจากดอกผลกองทุนชุมชนที่มีอยู่เดิมในหมู่บ้าน และเพื่อต้องการให้กองทุนโตขึ้น ผู้บริหารกองทุนมักจะดำเนินการโดยให้สมาชิกกู้ยืมเงินไปแล้วนำดอกผลมาจัดสวัสดิการ ดังนั้นหลักการในการบริหารกองทุนจึงใช้หลักการเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ สหกรณ์ออมทรัพย์ และมีนิกวิชาการได้กล่าวถึงการดำเนินงานไว้พอประมวลได้ดังนี้

ณรงค์ เสงี่ยมประชา³ ได้กล่าวถึง การดำเนินงานของ สหกรณ์ออมทรัพย์ สรุปได้ว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ ดำเนินการโดยสมาชิก คือ เมื่อมีการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ขึ้น สมาชิกจะเลือกตั้งตัวแทนจากที่ประชุมใหญ่ให้เข้ามาบริหารงานในสหกรณ์ ตัวแทนสมาชิกนี้เรียกว่า คณะกรรมการดำเนินงาน มีประมาณ 7-15 คน ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับหรือระเบียบของสหกรณ์ออมทรัพย์นั้น ๆ คณะกรรมการดำเนินงาน จะทำหน้าที่บริหารกิจการของสหกรณ์ โดยจะมีการประชุมอย่างน้อยเดือนละ หนึ่งครั้ง เพื่อกำหนดนโยบายในการทำงาน แล้วจึงมอบให้ ฝ่ายจัดการรับไปปฏิบัติ ต่อไป ฝ่ายจัดการประกอบด้วย ผู้จัดการ สมุห์บัญชี เจ้าหน้าที่การเงิน ฯลฯ โดยฝ่ายจัดการมีหน้าที่ให้บริการแก่สมาชิกที่มาทำธุรกิจติดต่อกับสหกรณ์

¹ เชิญ บำรุงวงศ์, สหกรณ์ออมทรัพย์ จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ, 2543, หน้า 141-142

² จุฑาทิพย์ ภัทราวาส, การจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์, 2540, หน้า 21.

³ ณรงค์ เสงี่ยมประชา, กลุ่มธุรกิจพื้นฐานกับการพัฒนาชุมชน, 2543, หน้า 69.

วิเชียร นณิรัตนพันธ์¹ ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์ สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์ สมาชิกกลุ่มจะต้องยึดถือดังจะเป็นสาระ ใช้ตั้งจะเป็นเครื่องหมายบังคับแทนกฎหมาย โดยมีหลักการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. สมาชิก มี 3 ประเภท คือ

- 1.1. สมาชิกสามัญ – คนธรรมดาไม่จำกัดเพศและวัย
- 1.2. สมาชิกวิสามัญ – กลุ่มนิติบุคคล
- 1.3. สมาชิกกิตติมศักดิ์ – คนที่ไม่ได้คร่ำครวญเรื่องเงินแต่มุ่งน้ำใจช่วยกลุ่ม สมาชิกประเภทนี้ไม่ประสงค์กู้แต่ได้รับเงินปันผลหรือดอกเบี้ย

2. การฝากเงิน มี 2 ประเภท

- 2.1. เงินตั้งจะสะสม คือ เงินฝากเพื่อธำรงฐานใจจะฝากสม่ำเสมอ
- 2.2. เงินฝากพิเศษ คือ ใครก็ฝากได้ ฝากเท่าไรก็ได้ดอกเบี้ยหรือเงินปันผลเมื่อฝากครบกำหนดตามระเบียบ

3. กรรมการ มี 4 คณะ

- 3.1. คณะกรรมการอำนวยการ มี 5-9 คน คือ ประธาน เลขานุการ เหรัญญิก และกรรมการร่วม มีหน้าที่บริหาร บริหารงานทั่วไป
- 3.2. กรรมการเงินกู้ มี 3 คน มีหน้าที่พิจารณาเงินกู้ และติดตามเงินกู้
- 3.3. กรรมการตรวจสอบ (ติดตามผล) มี 3 คน มีหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติงานของกรรมการทุกคณะ และติดตามความประพฤติของสมาชิกผู้ประพฤติไม่เหมาะสม
- 3.4. กรรมการส่งเสริม (ศึกษา) มี 3 คน มีหน้าที่จัดการศึกษาให้แก่สมาชิกในด้านความรู้ทุกด้าน และเผยแพร่ความรู้เรื่องออมทรัพย์แก่ประชาชน ชักชวนคนเข้าเป็นสมาชิก

ข้อสังเกต : กรรมการ 3 คณะแรกจะเป็นคนเดียวกันไม่ได้ แต่ กรรมการส่งเสริมเป็นกรรมการคณะอื่นได้

4. การกู้เงิน มีข้อบังคับ 5 ประการ

- 4.1. ให้กู้หลังจากจัดตั้งแล้ว 1 ปี (ม.ค.-ธ.ค.)
- 4.2. กู้ได้ 2 เท่าของเงินฝาก
- 4.3. มีสมาชิกค้ำประกันอย่างน้อย 2 คน
- 4.4. ดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อเดือน

¹ วิเชียร นณิรัตนพันธ์, “กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ฉบับกระเป๋าสตางค์,” พัฒนาชุมชน, 22(2) 58-60 ; กุมภาพันธ์ 2526.

4.5. ส่งใช้เป็นจวค (3 เดือน 4 เดือน 6 เดือน 1 ปี)

5. สมาชิกใหม่ : ผู้สมัครเป็นสมาชิกต้องทดลองส่งจะฝากเงิน 3 จวค (3 เดือน) ถ้ารักษาส่งจะไม่ครบ 3 ครั้ง ไม่รับเข้าเป็นสมาชิกให้คืนเงินที่ฝากไว้

6. ระบบบัญชี แบ่งเป็น 3 ประเภท

6.1. บัญชีฝากเงิน ลงจำนวนเงินของผู้ฝากเก็บไว้เป็นหลักฐาน

6.2. สมุดตั้งจะสะสม ลงจำนวนเงินของผู้ฝากเก็บไว้เป็นหลักฐาน

6.3. บัญชีเงินของกลุ่ม รักษายอดเงินของกลุ่ม

จากการศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคลองหวัะ ของ จันทิมา ไกล ไถ บุญสนอง¹ ได้กล่าวถึง การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ สรุปได้ว่า การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ประกอบด้วย 2 ลักษณะ คือ

1. การบริหาร แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ คณะกรรมการบริหาร และการบริหารงาน ดังนี้

1.1. คณะกรรมการบริหาร 4 คณะ ประกอบด้วย คณะกรรมการอำนวยการ 3 คน คณะกรรมการเงินกู้ 3 คน คณะกรรมการส่งเสริม 3 คน และคณะกรรมการตรวจสอบ 3 คน รวมมีคณะกรรมการทั้งหมด 12 คน

1.2. การบริหารงานเป็นไปตามหลักการบริหารหรือการจัดการ ดังนี้

1.2.1. การวางแผน ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ ระเบียบแนวทางปฏิบัติ ปัญหาและข้อเสนอแนะ

1.2.2. การจัดองค์การ ปรับปรุงจากแนวทางที่กรมพัฒนาชุมชนกำหนด

1.2.3. การอำนวยการ วินิจฉัยสั่งการจากในรูปแบบของคณะกรรมการ โดยอาศัยการตัดสินใจขั้นสุดท้ายจากประธานกลุ่มเป็นสำคัญ

1.2.4. การควบคุม โดยกำหนดระเบียบปฏิบัติ และทำความเข้าใจในวิธีปฏิบัติแก่สมาชิก ทวคงานแต่ละด้าน โดยให้คณะกรรมการแต่ละคณะทำหน้าที่ตามบทบาทที่กำหนดอย่างเคร่งครัด

1.2.5. การงบประมาณ จัดทำงบประมาณโดยยึดแผนงานหรือโครงการเป็นหลัก

¹ จันทิมา ไกล ไถ บุญสนอง. การดำเนินงานและผลการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคลองหวัะ ตำบลคองหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, 2539. หน้า 94-95

2. การปฏิบัติงาน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคลองหระ ได้กำหนดงานที่ปฏิบัติ ออกเป็น 5 งาน คือ

- 2.1. งานบริการรับเงินตั้งจะ
- 2.2. งานบริการเงินกู้
- 2.3. งานส่งเสริมความรู้แก่สมาชิก
- 2.4. งานให้บริการด้านสวัสดิการแก่สมาชิก
- 2.5. งานให้บริการชุมชน สำหรับพัฒนาหมู่บ้าน

จุฑาทิพย์ ภัทราวาส¹ ได้กล่าวถึงการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์ สรุปได้ดังนี้ สหกรณ์ออมทรัพย์ประกอบด้วยบุคคล 3 ฝ่าย คือ

1. สมาชิก มีหน้าที่เข้าร่วมประชุมใหญ่ เพื่อพิจารณาข้อบังคับ เลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการ รับทราบผลการดำเนินการ และกำหนดนโยบายอย่างกว้าง ๆ
2. คณะกรรมการดำเนินการ มีหน้าที่ ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อตีความนโยบายจากที่ประชุมใหญ่ กำหนดนโยบาย แนวทางปฏิบัติ ระเบียบปฏิบัติ และกำกับดูแลการปฏิบัติงานของฝ่ายจัดการ ให้เป็นไปตามนโยบายของที่ประชุมใหญ่
3. ผู้จัดการ มีหน้าที่สานต่อนโยบายของคณะกรรมการ โดยผ่านกระบวนการจัดการ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดการมี 4 ประการ ดังนี้
 - 3.1. การวางแผน อาจแบ่งเป็น แผนการเงิน แผนการให้บริการสมาชิก แผนการระดมเงินออม เป็นต้น
 - 3.2. การจกองค์การรวมทั้งการจัดการงานบุคคล
 - 3.3. การอำนวยความสะดวกหรือการขึ้นน้ำ
 - 3.4. การควบคุมติดตามผลการทำงาน ประกอบด้วย การกำหนดมาตรฐาน การวัดผลที่เกิดขึ้น การเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นกับมาตรฐานและวิเคราะห์ความแตกต่าง
 - 3.5. การหาทางแก้ไข

¹ จุฑาทิพย์ ภัทราวาส. การจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์. 2540. หน้า 45-50.

4.3 วิธีการให้สวัสดิการ

นริยา ตั้งอยู่ดี¹ ได้กล่าวถึง วิธีการให้สวัสดิการของสหกรณ์การเกษตรหาคใหญ่ จำกัด สรุปได้ว่า มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขออนุมัติเงินสวัสดิการ กรรมการดำเนินการ เสนอที่ประชุมคณะกรรมการ ดำเนินการเพื่อพิจารณาอนุมัติเงินสวัสดิการประเภทต่าง ๆ สำหรับสมาชิก

ขั้นตอนที่ 2 แจ้งรายการสวัสดิการให้สมาชิกทราบ โดยผ่านประธานกลุ่ม เพื่อให้สมาชิก ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดขอรับเงินสวัสดิการประเภทต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 3 ยื่นหลักฐานขอรับเงินสวัสดิการ สมาชิกยื่นหลักฐานขอรับเงินสวัสดิการต่อ พนักงานสหกรณ์

ขั้นตอนที่ 4 อนุมัติจ่ายเงินสวัสดิการ โดยพนักงานสหกรณ์ที่รับผิดชอบเงินสวัสดิการ ตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานการขอรับเงินสวัสดิการ แล้วจึงนำเสนอให้คณะกรรมการ ดำเนินการพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินสวัสดิการ

4.4 รายละเอียดการจัดสวัสดิการ

ผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดการจัดสวัสดิการของชุมชนต่าง ๆ พอประมวลได้ดังนี้

กลุ่มออมทรัพย์บ้านดอนคา ตำบลทอนหงส์ อำเภอพุมลือ จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้นำเอาดอกผลที่เหลือจากการจัดสรรคืนสมาชิก (ร้อยละ 13 ในปีล่าสุด) จัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก สรุปได้ดังนี้

1. ชื้อบัตรประกันสุขภาพให้สมาชิกที่ไม่มีสวัสดิการสังคมอื่น ๆ
2. จ่ายค่ารักษาพยาบาลให้สมาชิกร้อยละ 40 ของทั้งหมด ไม่จำกัดจำนวนเงินในแต่ละปี
3. เมื่อสมาชิกเสียชีวิต กลุ่มจ่ายค่าทำศพให้ 60,000 บาท โดยสมาชิก 3,000 กว่าคน ตกลงกันว่าให้หักเงินสะสมของตนเองช่วยงานศพ คนละ 20 บาท
4. ลงทุนในศูนย์สวัสดิการตลาดจัดหาสินค้ามาขายสมาชิกในราคาขอมเยา
5. สนับสนุนเงินทุนกับกลุ่มกิจกรรมในชุมชน ในอัตราดอกเบี้ยต่ำพิเศษ
6. ลงทุนสร้างตลาดกลางมังคุดให้พ่อค้าส่งออกมาประมูลสินค้าส่งขายต่างประเทศ
7. ลงทุนสร้างตลาดนัดชุมชน

¹ นริยา ตั้งอยู่ดี. การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรหาคใหญ่ จำกัด จังหวัดสงขลา. 2541. หน้า 111-112 .

² สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม จังหวัดสงขลา. "ออมทรัพย์ครบวงจร." ไฟล์ส. 28 สิงหาคม-3 กันยายน 2543. หน้า 16.

รพีพรรณ กิ่งนา¹ ได้กล่าวถึงการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกธนาคารหมู่บ้าน ในเขตอำเภอคอกคำใต้ จังหวัดพะเยา สรุปได้ดังนี้

1. สมาชิกที่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลจะได้รับเงิน สวัสดิการค่ารักษาพยาบาล ครั้งละ 500 บาท

2. เมื่อสมาชิกเสียชีวิตมีเงินสวัสดิการฌาปนกิจศพ

3. มีสวัสดิการทุนการศึกษาสำหรับแก่ลูกสมาชิก หรือสมาชิกที่เป็นเด็ก

นริยา ตั้งอยู่ดี² ได้กล่าวถึง การจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรหาคใหญ่ จำกัด สรุปได้ว่า การจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ค่ารักษาพยาบาล ค่ารักษาพยาบาลสำหรับสมาชิกและคนในครอบครัวที่เจ็บป่วย เข้ารับการรักษานในสถานพยาบาลของรัฐบาล ปีละ ไม่เกิน 500 บาท สำหรับสมาชิกที่ฝากเงินสั่งจะ ออมทรัพย์จะได้รับปีละ ไม่เกิน 1,000 บาท โดยใช้ใบเสร็จรับเงินเป็นหลักฐานในการขอรับเงิน สวัสดิการ

2. การช่วยเหลือด้านสังคม สำหรับสมาชิกที่แต่งงานหรืออุปสมบท จะได้รับเงินสวัสดิการ รายละ ไม่เกิน 300 บาท โดยมีบัตรเชิญหรือมีการจัดงานเป็นหลักฐาน นอกจากนั้นสหกรณ์ยัง มอบเงินทุนการศึกษา และเงินทุน โครงการอาหารกลางวันให้กับนักเรียนและ โรงเรียนในพื้นที่ บริการของสหกรณ์

3. ค่าฌาปนกิจ สมาชิกฌาปนกิจ สำหรับสมาชิกและผู้สมรสของสมาชิกสหกรณ์ โดย ผู้ขอรับสวัสดิการด้านนี้ จะต้องมียายุไม่เกิน 55 ปี เสียค่าสมาชิกแรกเข้าคนละ 50 บาท ชำระค่า บำรุงเป็นรายปี ปีละ 20 บาท จ่ายค่าศพล่วงหน้า 10 ศพ ศพละ 20 บาท เป็นเงิน 200 บาท รวมเป็น เงินทั้งหมดที่ผู้สมัครจะต้องจ่าย 270 บาท

4. การช่วยเหลือเมื่อเกิดภัยพิบัติในด้านต่าง ๆ ของสมาชิก ขึ้นอยู่กับความเสียหายที่ได้รับ และการพิจารณาจากที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการให้ความเห็นชอบเป็นราย ๆ ไป แต่ไม่เกิน 5,000 บาท

¹รพีพรรณ กิ่งนา. การศึกษาผลลัพธ์และผลกระทบอันเนื่องมาจากการดำเนินงานของธนาคารหมู่บ้านที่มีต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตอำเภอคอกคำใต้ จังหวัดพะเยา, 2540. หน้า 84.

²นริยา ตั้งอยู่ดี. การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรหาคใหญ่ จำกัด จังหวัดสงขลา, 2541. หน้า 111-112.

ศูนย์ข่าวแลได้¹ ได้กล่าวถึงการจัดสวัสดิการของกลุ่มออมทรัพย์ของชุมชนบนคาบสมุทร
เซียงพระ สรุปว่า

1. สวัสดิการการรักษาพยาบาล จะจ่ายการรักษาพยาบาลตามระยะเวลาที่เป็นสมาชิกกลุ่ม
เช่น ที่บ่ออกุล มีหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสวัสดิการการรักษาพยาบาลดังนี้

- 1.1. สมาชิกคนที่หนึ่ง จ่ายไม่เกิน 10% ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดแต่ไม่เกิน 2,000 บาท
- 1.2. สมาชิกคนที่สอง จ่ายไม่เกิน 7% ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดแต่ไม่เกิน 2,000 บาท
- 1.3. เมื่อสมาชิกเสียชีวิตจ่ายค่าทำศพให้ คนละ 500 บาท

2. กองทุนฌาปนกิจสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์จะจัดตั้งกลุ่มสมาชิกขึ้นมาอีกกลุ่มหนึ่ง
โดยผู้ที่จะเป็นสมาชิกกลุ่มฌาปนกิจได้ จะต้องเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ในเครือข่ายกลุ่มใดกลุ่ม
หนึ่ง โดยไม่กำหนดอายุของผู้สมัคร ผู้สมัครเป็นสมาชิกจะต้องจ่ายค่าสมัครคนละ 100 บาท เงิน
100 บาทนี้จะฝากเข้ากลุ่มออมทรัพย์ต่าง ๆ ในเครือข่าย โดยตกลงกันว่าแต่ละกลุ่มจะจ่ายดอกเบี้ยให้
เงินก้อนนี้ร้อยละ 2 ต่อเดือน (ปกติร้อยละ 1 ต่อเดือน) เพื่อเพิ่มเงินกองทุนให้มากขึ้น เมื่อสมาชิก
คนใดคนหนึ่งตายลง จะมีการเก็บเงินจากสมาชิกคนละ 10 บาท รวบรวมส่งให้เจ้าภาพช่วยทำศพ
โดยจะรวบรวมเป็นรายเดือนตอนที่มาส่งเงินถึงจะออมทรัพย์ กลุ่มจัดการโดยฝากเงินส่วนหนึ่ง
(ประมาณ 30,000 บาท เพียงพอสำหรับ 2 ศพ) ไว้ที่ธนาคาร เมื่อมีคนตายก็ถอนให้ได้เลย

พระคณของนักวิชาการดังกล่าวสรุปได้ว่า การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน
ประกอบด้วย การจัดองค์กร ที่มาของเงินกองทุน การบริหารจัดการกองทุน รายละเอียดการจัด
สวัสดิการ และการควบคุม

5. ผลกระทบจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึง ผลกระทบจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน
พอประมวลได้ดังนี้

¹ ศูนย์ข่าวแลได้. "จากวงแชร์ถึงกลุ่มออมทรัพย์และสวัสดิการชุมชน." แลได้. 9(55) 20-
25 ; ตุลาคม 2541.

จากรายงานการประเมินโครงการพัฒนาชนบทเพื่อการพึ่งตนเองของชุมชน 2531-2535¹ ได้ศึกษาถึงผลกระทบทางสังคมของกองทุนชุมชน กรณีโครงการพัฒนาจังหวัด สรุปได้ว่า ผลกระทบทางสังคมของกองทุนชุมชน 4 อันดับแรก ดังนี้

1. ผลกระทบต่อความสามัคคีของประชาชน
2. ผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน
3. ผลกระทบต่อบทบาทของสตรี
4. ผลกระทบต่อปัญหาอาชญากรรม

จากรายงานการวิจัย เรื่อง “การดำรงอยู่ของชุมชน : กระบวนการต่อสู้และการพัฒนา” ศึกษากรณีกลุ่มพัฒนาเขตจอมทอง ศูนย์สังคมพัฒนาเชียงใหม่² ได้กล่าวถึงผลกระทบจากการดำเนินงาน สรุปได้ว่า ผลกระทบจากการดำเนินงานกองทุนชุมชน ของกลุ่มพัฒนาเขตจอมทอง มีดังนี้

1. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ
2. ผลกระทบทางด้านการตัดสินใจ
3. ผลกระทบทางด้านวัฒนธรรม

สุนทร ยุทธชนะ³ ได้กล่าวถึง ผลการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการพัฒนา ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา สรุปได้ดังนี้

1. ผลในการพัฒนาคน
2. ผลในการพัฒนาเศรษฐกิจ
3. ผลในการพัฒนาสังคม
4. ผลในการพัฒนาการศึกษา
5. ผลในการพัฒนาสุขภาพอนามัย
6. ผลในการพัฒนาเมือง

¹ โครงการส่งเสริมและเผยแพร่งานพัฒนาชุมชน, การประเมิน โครงการพัฒนาชนบทเพื่อการพึ่งตนเองของชุมชน 2531-2535, 2536, หน้า 162.

² สถาบันทอติกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนาและองค์กรเซเบโม ประเทศเนเธอร์แลนด์ “การดำรงอยู่ของชุมชน : กระบวนการต่อสู้และการพัฒนา” กรณีศึกษากลุ่มพัฒนาเขตจอมทอง ศูนย์สังคมพัฒนาเชียงใหม่, 2533, หน้า 288-324

³ สุนทร ยุทธชนะ, บทบาทของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการพัฒนา ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา, 2537, หน้า 82-91.

รพีพรรณ กิ่งนา¹ ได้กล่าวถึง ผลการดำเนินงานของธนาคารหมู่บ้าน สรุปได้ว่า ผลการดำเนินงานของธนาคารหมู่บ้านประกอบด้วย

1. ผลลัพธ์ด้านเศรษฐกิจ จากการออม การกู้ยืม ภาระหนี้สิน การประกอบอาชีพ และเกิดกลุ่มสวัสดิการชุมชนประเภทอื่น ๆ

2. ผลกระทบด้านสังคม จากความสัมพันธ์ของสมาชิก บทบาทชายหญิงในการมีส่วนร่วมดำเนินการ การเรียนรู้จากการรวมกลุ่ม การได้รับสวัสดิการต่าง ๆ

ณรงค์ เสียงประชา² ได้กล่าวถึง ผลกระทบจากการดำเนินงานของ สหกรณ์ออมทรัพย์ สรุปได้ดังนี้

1. ช่วยแก้ปัญหาความอ่อนแอทางการเงิน
2. ช่วยปลูกฝังและส่งเสริมประชาธิปไตย
3. ช่วยพัฒนาคน เช่น รู้จักประหยัด รู้จักพึ่งตนเอง มีน้ำใจประชาธิปไตย
4. ช่วยพัฒนาสังคม ช่วยสร้างความยุติธรรมในสังคม
5. ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ ช่วยสอนให้คนรู้จักใช้เงิน ทำให้มีเงินใช้
6. ช่วยเสริมสร้างความสามัคคี

นริยา ตั้งอยู่ดี³ ได้กล่าวถึง ผลกระทบจากการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรหาคใหญ่ จำกัด สรุปได้ว่า การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรหาคใหญ่ จำกัดมีผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม 5 ด้าน คือ

1. ด้านส่งเสริมการช่วยเหลือตนเอง
2. ด้านส่งเสริมการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
3. ด้านส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. ด้านส่งเสริมความสามัคคีในสังคม
5. ด้านส่งเสริมศีลธรรมและวัฒนธรรม

¹ รพีพรรณ กิ่งนา. การศึกษาผลลัพธ์และผลกระทบอันเนื่องมาจากการดำเนินงานของธนาคารหมู่บ้านที่มีต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา. 2540. หน้า 91.

² ณรงค์ เสียงประชา. กลุ่มธุรกิจพื้นฐานกับการพัฒนาชุมชน. 2543. หน้า 73

³ นริยา ตั้งอยู่ดี. การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรหาคใหญ่ จำกัด จังหวัดสงขลา. 2541. หน้า 122

ศูนย์ข่าวเถาใต้¹ ได้กล่าวถึง ผลจากการมีกลุ่มออมทรัพย์ ไว้ว่า “ทุกคนยอมรับร่วมกันว่าการมีกลุ่มออมทรัพย์ทำให้ชุมชนเปลี่ยนแปลงไปมากในหลาย ๆ ด้าน คนในชุมชนที่เคยทะเลาะเบาะแว้งกันก็หันมาดีกัน ทำงานร่วมกันได้ ไว้วางใจกันมากขึ้น ได้รู้ทุกข์สุขของเพื่อนบ้านมากขึ้น รู้การบริหารกลุ่ม รู้การทำบัญชี (หลายคนชวนช่วยเรียน กศน. เพื่อมาทำงานกลุ่มออมทรัพย์) และประการสำคัญคือมีอำนาจต่อรองมากขึ้น เพราะกลุ่มเหล่านี้จัดตั้งกันขึ้นมาเอง เป็นเงินของชาวบ้านทั้งหมด ประธานกลุ่มออมทรัพย์บางกลุ่มได้รับเชิญให้ไปเป็นกรรมการสถานี่ตำรวจชุมชน ทางราชการคงเห็นว่ามี ‘มวลชน’ อยู่มาก”

พรรณษะของนักวิชาการดังกล่าวสรุปได้ว่า ผลจากการดำเนินงานของกองทุนชุมชน มีหลายด้าน ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงจำแนกผลกระทบจากการดำเนินงานของกองทุนชุมชน ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ผลกระทบทางเศรษฐกิจ ผลกระทบทางการศึกษา ผลกระทบทางการพัฒนาสุขภาพอนามัย และผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรม

เอกสารที่เกี่ยวข้องอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา และกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีผลงานดีเด่นในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

1.1. สภาพภูมิศาสตร์

จากเอกสารบรรยายสรุปสำนักงานอำเภอจะนะ² ได้กล่าวถึงสภาพภูมิศาสตร์ ของอำเภอจะนะ สรุปได้ดังนี้ อำเภอจะนะเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสงขลา อยู่ห่างจากตัวจังหวัดไปทางทิศใต้ ประมาณ 37 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 502.48 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ จดอำเภอเมืองสงขลา และทะเลหลวง

ทิศใต้ จดอำเภอเทพา และอำเภอนาทวี

ทิศตะวันออก จดอำเภอเทพา และทะเลหลวง

ทิศตะวันตก จดอำเภอหาดใหญ่ อำเภอสะเตาะ และอำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา

อำเภอจะนะ มีลักษณะภูมิประเทศทั่วไปเป็นเนิน และภูเขาเตี้ย ๆ ทางทิศใต้และทิศตะวันตกมีป่าไม้เบญจพรรณ พื้นที่ตอนกลางเป็นที่ราบไปจดทะเลหลวง มีลำน้ำที่สำคัญ 2 สาย คือ คลองสะกอม และคลองนาทับ ซึ่งคลองทั้ง 2 ข้างของลำน้ำ จะเป็นที่ตั้งบ้านเรือน สวน และทุ่งนา

¹ ศูนย์ข่าวเถาใต้. “จากวงแชร์ถึงกลุ่มออมทรัพย์และสวัสดิการชุมชน.” เถาใต้. 9 (55) 20-25; ตุลาคม 2541.

² สำนักงานอำเภอจะนะ. บรรยายสรุปอำเภอจะนะ. 2540. หน้า 1-2

ลำน้ำทั้ง 2 สาย เปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ของ อำเภอจะนะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพของราษฎรทั้งทำสวน ทำนา และทำประมง

อำเภอจะนะ มีลักษณะภูมิอากาศอยู่ในเขตร้อนชื้น ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้มีฝนตกเกือบตลอดปี เว้น เดือนกุมภาพันธ์ มีนาคม เมษายน และพฤษภาคม ที่มีอากาศอบอุ่นเนื่องจากได้รับอิทธิพลของลมทะเล ฤดูกาลในอำเภอจะนะมี 2 ฤดู คือ ฤดูร้อน และฤดูฝน

1.2. ประวัติความเป็นมา

สำนักงานศึกษาธิการอำเภอจะนะ¹ ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของอำเภอจะนะสรุปได้ว่า จะนะเป็นเมืองโบราณคู่กับเมืองเทพา ซึ่งปรากฏตามตำนานเมืองนครศรีธรรมราช พ.ศ. 1588 ว่า พระสมณโฆษาจารย์ได้แบ่งเรือ 9 ลำ ให้แยกไป 9 เมือง ในจำนวนนี้มีเมืองจะนะอยู่ด้วย เมืองจะนะได้ทำสงครามกับชาตินายสุโขทัย ในบางครั้งเมืองถูกเผาทำลายจึงต้องมีการย้ายเมืองหลายครั้ง จนถึง พ.ศ. 2329 ได้โปรดเกล้าฯ ให้ยกเมืองจะนะขึ้นกับเมืองสงขลา จนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีการจัดตั้งมณฑลเทศาภิบาลจึงได้ยกเมืองจะนะขึ้นเป็นอำเภอ เรียกว่า “อำเภอจะนะ” ซึ่งเดิมตั้งที่ว่าการอำเภอที่อำเภอนาทวี ต่อมาได้ย้ายมาตั้งที่หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านนา อำเภอจะนะ ซึ่งเป็นที่ตั้งในปัจจุบัน

สงบ ส่องเมือง² ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของอำเภอจะนะ สรุปได้ว่า ตั้งแต่ตอนปลายสมัยอยุธยาจนถึง พ.ศ. 2439 จะนะมีฐานะเป็นเมืองขนาดเล็กขึ้นอยู่กับ เมืองพัทลุงและเมืองสงขลาตามลำดับ เจ้าเมืองมีบรรดาศักดิ์ชั้นพระ เรียกกันว่า “พระมหานุกาปราชญ์สงคราม” เนื่องจากในอดีตจะนะเป็นเมืองหน้าด่านของเมืองสงขลาทางภาคใต้ ต้องสู้รบกับเมืองมลายูตลอดมา จึงมีการโยกย้ายตัวเมืองอยู่เสมอ เพื่อความเหมาะสมด้านชัยภูมิ บางครั้งก็ถูกข้าศึกเผาเมือง เช่น ในปี พ.ศ. 2381 คราวเกิดกบฏเมืองไทรบุรี เป็นต้น ส่วนคำว่า “จะนะ” สันนิษฐานว่าเป็นคำที่เพี้ยนมาจากคำภาษามลายูว่า “เจะเนาะ” ซึ่งแปลว่าดินชุมแสง อันเนื่องมาจากที่ตั้งเมืองมีดินชุมแสงอยู่มาก แต่ข้อสันนิษฐานดังกล่าวยังไม่มีข้อยุติ

¹ สำนักงานศึกษาธิการอำเภอจะนะ. แผนพัฒนา 5 ปี (พ.ศ.2540-2544) 2538. หน้า 1.

² สงบ ส่องเมือง. “จะนะ, เมือง,” ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 2. 2529. หน้า 716.

1.3. สภาพสังคมและวัฒนธรรม

สำนักงานอำเภอจะนะ¹ ได้บรรยายสรุปถึง สภาพสังคมและวัฒนธรรมของอำเภอ จะนะ สรุปได้ว่าอำเภอจะนะแบ่งการปกครองออกเป็น 14 ตำบล 132 หมู่บ้าน ดังนี้

1. ตำบลบ้านนา	มี 9 หมู่บ้าน
2. ตำบลจะโหนด	มี 11 หมู่บ้าน
3. ตำบลตะกอม	มี 8 หมู่บ้าน
4. ตำบลนาทับ	มี 11 หมู่บ้าน
5. ตำบลแค	มี 7 หมู่บ้าน
6. ตำบลนาหว้า	มี 12 หมู่บ้าน
7. ตำบลคลองเปือย	มี 10 หมู่บ้าน
8. ตำบลดงชัน	มี 7 หมู่บ้าน
9. ตำบลท่าหมอไทร	มี 11 หมู่บ้าน
10. ตำบลสะพานไม้แก่น	มี 8 หมู่บ้าน
11. ตำบลคู	มี 9 หมู่บ้าน
12. ตำบลน้ำขาว	มี 11 หมู่บ้าน
13. ตำบลขุนคัตหวาย	มี 9 หมู่บ้าน
14. ตำบลป่าชิง	มี 9 หมู่บ้าน

การปกครองในเขตอำเภอจะนะ นอกจากจะแบ่งออกเป็น 14 ตำบลแล้ว ยังแบ่งเป็น สุขาภิบาลอีก 1 แห่ง คือสุขาภิบาลจะนะ

อำเภอจะนะมีจำนวนครอบครัวทั้งสิ้น 16,466 ครัวเรือน มีประชากร 91,506 คน (พ.ศ. 2536) ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา รองลงมาอาชีพ ทำนา นอกจากนี้ยังมี อาชีพทำสวนผลไม้ และทำการประมง

ประชากรของอำเภอจะนะส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามถึงร้อยละ 75.50 โดยอาศัยอยู่ใน ตำบลบ้านนา ตำบลนาทับ ตำบลดงชัน ตำบลตะกอม ตำบลคู และตำบลนาหว้า ประชากรร้อยละ 24.40 นับถือพุทธศาสนา ซึ่งอาศัยอยู่ในตำบลป่าชิง ตำบลคลองเปือย ตำบลจะโหนด ตำบลน้ำขาว ตำบลท่าหมอไทร ตำบลสะพานไม้แก่น และตำบลขุนคัตหวาย และอีกร้อยละ 0.10 นับถือศาสนาอื่นๆ เนื่องจากในอำเภอจะนะมีประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามและพุทธศาสนา จึง

¹ สำนักงานอำเภอจะนะ. บรรยายสรุปอำเภอจะนะ. 2540. หน้า 3-9

มีวัฒนธรรมแบบผสมผสาน ดังที่ สงบ ส่งเมือง¹ ได้กล่าวไว้ว่า ในอำเภอจะนะมีทั้งวัฒนธรรมของไทยมุสลิม และไทยพุทธปะปนกัน คนไทยมุสลิมจะมีกิจวัตรประจำวันแบบมุสลิมทั้งหลายทั่วโลก กล่าวคือ มีการละหมาดวันละ 5 ครั้ง การอ่านคัมภีร์อัล - กุรอาน การถือศีลอด การประกอบพิธีฮัจญ์ และการบริจาคซะกาต ส่วนชาวไทยพุทธจะมีประเพณีต่างๆ แบบชาวพุทธทั่วไป มีการทำบุญวันสารท การชิงพระ การลอยกระทง เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีกีฬาพื้นเมืองซึ่งเป็นกิจกรรมร่วมกันทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิม เช่น การชนวัว การชนไก่ กัดปลา เป็นต้น

2. กองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีผลงานดีเด่น ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เป็นอำเภอที่มีการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนประสบความสำเร็จมากที่สุด ในจังหวัดสงขลา และเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ ดังที่ สุรเชษฐ เวชชพิทักษ์² ได้กล่าวถึง กองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา สรุปได้ว่า ครูชบ ยอดแก้ว ได้ค้นพบลักษณะทางวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันในชุมชน ผสมผสานกับหลักจิตวิทยาสังคมสมัยใหม่ จึงนำมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์ที่เรียกว่า กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต ซึ่งเป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่มีสวัสดิการให้สมาชิกทุกคน คือเมื่อสมาชิกป่วยสามารถเบิกเงินค่ารักษาพยาบาลได้ไม่เกินอัตราที่กลุ่มกำหนด และอัตรานี้จะขยับสูงขึ้นทุกปี เมื่อสมาชิกเสียชีวิตก็มีเงินช่วยค่าทำศพ สมาชิกที่โง่กลุ่มจะหมดสิทธิ์ในสวัสดิการนี้ทั้งหมด รวมทั้งถูกยึดเงินสะสมที่ต้องฝากเข้ากลุ่มทุกเดือน เงินปันผลและประโยชน์อื่น ๆ จะถูกริบหมด

กุศล บุญมาติก และประพันธ์ ภู่อุดแสง³ ได้กล่าวถึง กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคลองเป๊ะ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลคลองเป๊ะเปิดบริการให้ผู้มีเงินไปใช้ตามความจำเป็นโดยยึดหลักเอื้อประโยชน์แก่สมาชิกให้มากที่สุด โดยไม่เน้นการผลิต แต่จะให้ความสำคัญในรูปสวัสดิการแก่สมาชิก เช่น ค่าทำศพ ค่ารักษาพยาบาลทุนการศึกษา และเงินบริจาคเพื่อการสงเคราะห์ และสาธารณประโยชน์ เป็นต้น

¹ สงบ ส่งเมือง, "จะนะ, เมือง," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 2, 2529. หน้า 717.

² สุรเชษฐ เวชชพิทักษ์, ฐานแห่งชีวิตวัฒนธรรมชนบทกับการพัฒนา, 2533 หน้า 113

³ กุศล บุญมาติก และประพันธ์ ภู่อุดแสง, "ความเหมือนที่แตกต่าง," พัฒนาชุมชน. 37 (5) 7-15 ; พฤษภาคม 2541.

มูลนิธิหมู่บ้าน¹ ได้กล่าวถึง กองทุนสวัสดิการชุมชน ของบ้านนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาหว้า มีระเบียบว่าสมาชิกที่กู้เงินกองทุนจะต้องชำระดอกเบี้ย และทยอยส่งเงินคืนเงินทุกเดือน ดอกเบี้ยที่สมาชิกชำระคืนนั้นสามารถปล่อยกู้ต่อไปได้อีก และดอกของดอกเบี้ยนี้ ทางกลุ่มจะนำมาจัดสรรสวัสดิการ เพื่อสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการ และช่วยเหลือสมาชิกในชุมชน ไม่ว่าเรื่องรักษาพยาบาล หรือช่วยเหลือเมื่อมีผู้เสียชีวิต

2.1 เอกสารเกี่ยวกับกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ครูชน ขอดแก้ว² ได้กล่าวถึง กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนามวลชีวิต ตำบลน้ำขาว จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2526 มีหลักเกณฑ์การดำเนินงาน ที่เป็นลักษณะเฉพาะคือ

1. คณะกรรมการ มีไม่น้อยกว่า 5 คน คณะกรรมการผู้ทำบัญชีจะได้รับค่าตอบแทนตามฐานะทางการเงินเมื่อสิ้นปี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหาร
2. สมาชิก ต้องเป็นคนในหมู่บ้าน สะสมเงินประจำเดือนอย่างน้อยเดือนละ 10 บาท อย่างมากไม่เกิน 100 บาท ส่งเงินประจำเดือนในคืนวันประชุมประจำเดือน หากขาดส่งต้องเสียค่าปรับบัญชีละ 10 บาท เงินค่าปรับนำส่งกองทุนสวัสดิการ
3. การรับสมาชิก จะรับปีละ 1 รุ่น ครบ 4 รุ่น แล้วปีต่อไป โดยรับสมัครปีละครั้ง หากมีสมาชิกลาออกให้ขายหุ้นได้ หากมีการรับสมาชิกเกินกว่ากฎเกณฑ์นี้ต้องประชุมคณะกรรมการเพื่อพิจารณาขอความเห็นชอบ
4. การกู้ สมาชิกจะมีสิทธิกู้ได้ต้องมีอายุสมาชิก 6 เดือนขึ้นไป กู้ได้บัญชีละ 1,000 บาท ผ่อนส่งภายใน 10 เดือน ไม่มีดอกเบี้ย แต่เสียค่าบำรุงร้อยละ 5 ต่อเดือน กำหนดส่งเงินต้นพร้อมค่าบำรุงทุกเดือนในวันประชุมประจำเดือน หากมีความจำเป็นไม่สามารถผ่อนส่งได้ ให้ผ่อนต่ออีก 5 เดือน เมื่อได้รับการผ่อนผันแล้วยังชำระไม่หมด ต้องเสียค่าบำรุงเพิ่มเป็นร้อยละ 6 ต่อเดือน จะกู้ยืมใหม่ได้เมื่อชำระหนี้กำหนดแล้ว หากใช้บัญชีเล่มอื่นจะต้องไม่เกิน 3 บัญชีในคราว

¹ มูลนิธิหมู่บ้าน. คนดีศรีสังคม. 2540. หน้า 47.

² ขบ ขอดแก้ว. "การออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต," ใน ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท. 2535. หน้า 525-535

เดียวกัน หากต้องกู้มากกว่าสิทธิที่มีอยู่ใช้สิทธิคนอื่นได้โดยให้เจ้าของบัญชีเป็นผู้กู้ และเจ้าของบัญชีเป็นผู้รับผิดชอบเงินจำนวนนั้น

5. การพิจารณาให้กู้ คณะกรรมการพิจารณาให้ตามลำดับความสำคัญดังนี้ เจ็บป่วย ใช้หนี้ เพื่อการศึกษา อื่น ๆ หากมีผู้กู้หลายราย และเงินกู้ไม่พอ ให้ใช้วิธีปรึกษากันแบบพี่น้อง

6. เงินที่เหลือจากการกู้ นำฝากสถาบันทางการเงิน หรือนำไปถือหุ้นในสหกรณ์อื่น เพื่อหารายได้เข้ากลุ่ม

7. การปันผล เมื่อครบ 12 เดือน จัดแบ่งเงินปันผลตามหุ้น โดยคิดหุ้นละ 10 บาท และจากเงินค่าบำรุงที่ได้รับจากการกู้ 50 เปอร์เซ็นต์เฉลี่ยปันผลให้ตามหุ้น อีก 50 เปอร์เซ็นต์ส่งเข้ากองทุนสวัสดิการ พร้อมจัดสรรให้ผู้ทำบัญชีตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

8. เมื่อเป็นสมาชิกครบ 12 เดือน มีสิทธิรับบริการจากกองทุนสวัสดิการได้ตามกฎเกณฑ์ของกองทุนสวัสดิการ

9. เมื่อออกจากการเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ไม่ว่ากรณีใดๆ จะหมดสิทธิรับบริการจากกองทุนสวัสดิการ และจะสมัครเป็นสมาชิกใหม่ได้ เมื่อเวลาผ่านไปเกินกว่า 3 ปี

10. สมาชิกสามารถถอนเงินสะสมคืนได้ เมื่อมีเงินสะสม เกิน 10,000 บาทขึ้นไป โดยถอนคืนได้เพียงครั้งหนึ่งเท่านั้น

11. สวัสดิการค่ารักษาพยาบาล แบ่งเป็นสวัสดิการคนไข้นอกและสวัสดิการคนไข้ใน สมาชิกแต่ละรุ่นจะได้รับสวัสดิการไม่เท่ากัน คือ รุ่นที่ 1 เบิกได้เต็มตามระเบียบที่กำหนดไว้ รุ่นที่ 2 เบิกได้ครึ่งหนึ่งของรุ่นที่ 1 รุ่นที่ 3 เบิกได้ ครึ่งหนึ่งของรุ่นที่ 2 และรุ่นที่ 4 เบิกได้ ครึ่งหนึ่งของรุ่นที่ 3

กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาคบวงจรชีวิต แม้จะเน้นเรื่องสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล แต่ ยังได้จัดสวัสดิการด้านอื่นให้แก่สมาชิกด้วย เมื่อสมาชิกถึงแก่กรรมกองทุนจะช่วยทำบุญตามอัตราที่กำหนด และนอกจากจะช่วยให้สมาชิกมีหลักประกันเมื่อเจ็บป่วย หรือตายแล้ว ยังมีโครงการช่วยเหลือสมาชิกด้านอื่น ๆ เช่น สวัสดิการค่าไฟฟ้า ค่าภาษีที่ดิน ค่าภาษีรถจักรยานยนต์ ช่วยฐานเศรษฐกิจของครอบครัว ช่วยพัฒนาชุมชน

2.2 เอกสารเกี่ยวกับกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดสงขลา

กลุ่มออมทรัพย์คลองเปือย¹ และอภิสิทธิ์ ธำรงวรานุ และคณะ² ได้กล่าวถึง การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์คลองเปือย สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์คลองเปือย จัดตั้งขึ้นมาในปี พ.ศ.2523 ด้วยสมาชิกเพียง 51 รายเงินสะสมเดือนแรก 2,850 บาท มีหลักเกณฑ์การดำเนินงาน ที่เป็นลักษณะเฉพาะคือ

1. คณะกรรมการ แบ่งเป็นคณะกรรมการบริหารกองทุน คณะกรรมการควบคุมและตรวจสอบบัญชี และคณะกรรมการที่ปรึกษา

2. การสรรหากรรมการตรวจสอบ สมาชิกจะสรรหาผู้มีความรู้ทางด้านบัญชี มาเป็น คณะกรรมการควบคุมและตรวจสอบบัญชี โดยมีให้ทำหน้าที่คราวละ 4 ปี เมื่อครบวาระให้จับฉลากออกให้เหลือ 1 คน เพื่อให้คนที่เหลือทำงานร่วมกับคนที่เข้าใหม่อีก 1 ปี เมื่อครบ 1 ปีจึงเลือกตั้งคณะกรรมการตรวจสอบจากสมาชิกเพิ่มอีก 1 คน จากนั้นกรรมการตรวจสอบทุกคนจะทำงาน ต่อจนครบ 4 ปี จึงมีการเลือกตั้งกรรมการตรวจสอบทดแทนผู้ครบวาระ

3. การค้ำประกันเงินกู้ ได้วางระบบการตรวจสอบ โดยให้มีการค้ำประกันเป็นขั้นๆ คือ การค้ำประกันตนเอง สมาชิกค้ำประกันกันเอง กรรมการประจำหมู่บ้านเป็นผู้ค้ำประกัน หมู่บ้านเป็นผู้ค้ำประกัน นั่นคือ เมื่อสมาชิกในหมู่บ้านใดมีปัญหาเรื่องหนี้สินที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ นอกจากเพื่อนสมาชิกผู้เป็นผู้ค้ำประกันจะต้องรับผิดชอบแล้ว กรรมการประจำหมู่บ้าน และประชาคมระดับหมู่บ้านจะต้องรับผิดชอบช่วยกันติดตามหนี้สิน

4. การจัดสวัสดิการสังคม มีสวัสดิการค่าทำศพ สวัสดิการรักษายาพยาบาล กองทุนบรรเทาสาธารณภัย กองทุนเพื่อการศึกษาเด็กแหล่งเงิน ได้จาก เงินตั้งจะและเงินฝากประจำตอนต้นปี เงินบริจาคและเงินกองทุนต่างๆ เงินทุนหมุนเวียนในการหาดอกผล ผลกำไรของกองทุนออมทรัพย์

5. แหล่งเงินทุนสวัสดิการ ได้จาก

- 5.1. งบประมาณที่กองทุนออมทรัพย์จัดสรรให้
- 5.2. เงินปันผลของกองทุนสวัสดิการ
- 5.3. เงินบริจาค

¹ กลุ่มออมทรัพย์คลองเปือย. ประวัติและผลงานของนายอัมพร ด้วยปาน. 2542. หน้า 18-26

² อภิสิทธิ์ ธำรงวรานุ และคณะ. กองทุนออมทรัพย์ตำบลคลองเปือยชาวบ้านทำได้ บทเรียนที่ โอเอเอ็น.เอฟ. ไม่ได้สอนแต่ต้องเรียน. 2542 หน้า 15-34

6. ระเบียบการจ่ายสวัสดิการ

6.1. เมื่อสมาชิกเสียชีวิตกลุ่มจะมอบเงินช่วยเหลือศพให้ทันที ปัจจุบัน(พ.ศ.2542) มอบให้ ศพละ 5,000 บาท และจะเพิ่มขึ้นปีละ 500 บาทเป็นอย่างต่ำทุกปี

6.2. สมาชิกท่านใดขาดส่งเงินฝากสะสมเกิน 2 เดือนในรอบ 1 ปี สมาชิกผู้นั้นไม่มีสิทธิ์ได้รับเงินสวัสดิการใดๆ

6.3. สมาชิกท่านใดประสบภัยต่าง ๆ ทำให้บ้านเรือนที่อยู่อาศัยเสียหายทั้งหลัง กลุ่มจะมอบเงินช่วยเหลือให้ถึงละ 50,000 บาท ถ้าเสียหายบางส่วนจะจ่ายให้ตามความเหมาะสม ถ้าเสียหายเล็กน้อยกลุ่มไม่ช่วย

6.4. ในปี พ.ศ. 2542 กลุ่มให้สมาชิกเบิกค่ารักษาพยาบาลได้ 80% ของเงินที่สมาชิกต้องจ่ายจริง เมื่อใช้บริการจากโรงพยาบาลของรัฐ (ไม่รวมค่าห้องพิเศษ) และเพิ่มขึ้นปีละ 10% และในปี พ.ศ.2544 กลุ่มจะให้สมาชิกเบิกค่ารักษาพยาบาลได้ครบ 100 %

6.5. ในอนาคต กลุ่มมีโครงการที่จะตั้งกองทุนช่วยเหลือสมาชิกเพิ่มขึ้น เช่น กองทุนดูแลผู้สูงอายุ กองทุนเด็กก่อนวัยเรียน กองทุนพัฒนาหมู่บ้าน กองทุนผ่อนปรนหนี้ให้สมาชิกผู้ประสบอุบัติเหตุ

2.3 เอกสารเกี่ยวกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

อัมพร แก้วหนู¹ ได้กล่าวถึง กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาหว้า สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาหว้า ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2532 สมาชิกเริ่มก่อตั้ง 56 ราย เงินสะสมครั้งแรก 860 บาท มีหลักเกณฑ์การดำเนินงาน ที่เป็นลักษณะเฉพาะคือ

1. คณะกรรมการ จะมีกรรมการรับผิดชอบแต่ละกองทุน กองทุนละ 2 คน มีคณะทำงานอีก 16 คน ค่าตอบแทนกรรมการดูแลคนละ 50 บาท ต่อเดือน (ทำงาน 1 วัน) กรรมการ 1 คน รับผิดชอบ 5 ครอบครัว กรรมการมีการเปลี่ยนทุก 4 ปี แต่ละกลุ่มจะเลือกกันเอง 10 เดือน ต่อ 2 คน ค่าตอบแทนคณะทำงาน จ่ายให้เป็นรายวัน ปีละ 12 วัน ตามอายุการทำงาน คือ ปีแรกเข้า วันละ 150 บาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี จนครบ 5 ปี ปีที่ 6 เพิ่มขึ้นร้อยละ 4 ต่อปี จนถึงปีที่ 10 ปีที่ 11 เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี จนถึงปีที่ 15 ปีที่ 16 เพิ่มขึ้นร้อยละ 6 ต่อปี จนถึงปีที่ 20 ปีที่ 21 เพิ่มขึ้นร้อยละ 7 ต่อปี

¹ อัมพร แก้วหนู, "กลุ่มออมทรัพย์ :หนทางที่ชนบทจะปลดปล่อยตนเอง," แปลได้, (7) 6-41; ม.ล.-ก.พ. 2536.

2. การฝากเงินจะต้องไม่กำหนดอัตรา มีน้อยส่งน้อย มีมากส่งมาก แต่ในแต่ละปีต้องฝากเท่ากันทุกเดือนตลอดปี เพื่อสะดวกในการคิดคำนวณ หากจะเพิ่มหรือลดเงินส่งจะต้องรอเริ่มต้นปีใหม่ (เดือนมกราคม) นอกจากนี้ยังมีระบบเงินฝากพิเศษ และเงินฝากประจำ

3. การกู้ มีเงินสะสมไม่เกิน 5,000 บาทกู้ได้ 3 เท่า 5,000-7,000 บาท กู้ได้ 15,000 บาท ถ้า 8,000 บาทขึ้นไป กู้ได้ 2 เท่า ของจำนวนเงินในบัญชีเงินฝากของตนเอง ถ้าต้องการกู้มากกว่านี้ จะต้องหาบุคคลอื่นมาเป็นผู้ร่วมกู้ แต่เจ้าของสมุดต้องยินยอม ทั้งนี้ไม่ใช่หลักทรัพย์ค้ำประกัน เพราะยุ่งยากและเอกสารอาจจะหายได้ ระยะเวลาการส่งคืนไม่กำหนด แต่ห้ามขาดส่งดอกเบี้ย ถ้าขาดส่งเงินส่งจะ 3 เดือน ให้เรียกมาสอบถามเหตุผล หากตอบไม่ได้ให้ออกแล้วเอาเงินสะสมหักหนี้สินคนที่ออกไป และหากต้องการกลับมาเป็นสมาชิกต้องต้องหลังจากออกไปแล้ว 1 ปี คนที่จ่ายดอกเบี้ยและเงินต้นครบทุกเดือนตลอดปี ทางกลุ่มจะจ่ายดอกเบี้ยคืนร้อยละ 2 ถ้าค้างเงินต้นแต่จ่ายดอกเบี้ยตลอด จ่ายคืนร้อยละ 1 เป็นการจูงใจไม่ให้มีหนี้สินพอกพูน

4. การปันผลกำไรและสวัสดิการ เงินกำไรจะแบ่งเป็น ค่าตอบแทนกรรมการ บริการชุมชน ช่วยเหลือสมาชิกเป็นเงินกู้ยืมฉุกเฉิน เช่น ลูกเปิดเทอมกู้ได้ 2,000 บาท 2 เดือน ไม่คิดดอกเบี้ย ถ้าไม่คืนภายใน 2 เดือน ก็คิดดอกเบี้ย งานศพ กู้ได้ 1,500 บาท ไม่คิดดอกเบี้ย คืนเมื่อเสร็จงานเจ็บป่วยก็กู้ไปรักษาตัวได้

นอกจากนี้ มูลนิธิหมู่บ้าน¹ ได้กล่าวถึง การจัดสวัสดิการของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าสรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า มีสวัสดิการที่สามารถพึ่งพิงตนเองด้านต่าง ๆ ในรูปแบบของ “กองทุนสวัสดิการชุมชน” ซึ่งกองทุนทั้งหมดเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชาวบ้านตั้งแต่เกิดจนตายมากมายหลายกองทุน เช่น กองทุนหมุนเวียน กองทุนวัว กองทุนรวมน้ำยาง กองทุนโรงสี กองทุนฉางข้าว กองทุนศูนย์สารพัด กองทุนยา กองทุนบัตรสุขภาพ กองทุนยาแก้ปวด กองทุนไย กองทุนเดินเท้า กองทุนโต๊ะเก้าอี้ กองทุนซ่อม กองทุนจาน กองทุนเครื่องครัว กองทุนหนูพื้นบ้าน กองทุนชุดน้ำดื่ม กองทุนเยาวชน กองทุนอุปกรณ์การศึกษา กองทุนรถลากศพ ฯลฯ กองทุนที่มีอยู่มากมายในแต่ละกองทุนจะมีการแยกการบริหารจัดการ มีคนดูแลรับผิดชอบชัดเจน ทำให้บ้านนาหว้ามีคณะกรรมการมากมาย ถึง 63 คน ทั้งๆ ที่ในหมู่บ้านมีชาวบ้านประมาณ 100 กว่าหลังคาเรือน เป็นการกระตุ้นให้คนออกมาทำกิจกรรมมากที่สุด ทำให้แต่ละคนต้องเรียนรู้ที่จะช่วยเหลือตนเองและสังคม และการที่กรรมการทุกคนมาประชุมร่วมกันทุกเดือน นอกจากจะได้แลกเปลี่ยนปัญหาของแต่ละกองทุนแล้ว ยังสามารถนำเสนอข้อสงสัย ความเคลื่อนไหวของสังคมภายนอกได้อย่างทั่วถึง

¹ มูลนิธิหมู่บ้าน, คนลี้ภัยสังคม, 2540, หน้า 44.

ผลการดำเนินงานพบว่าสภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชนดีขึ้น คนในชุมชนซึ่งเดิมต่างคนต่างอยู่ กลับมีมนุษยสัมพันธ์ดีขึ้น เรียนรู้วิธีการบริหารจัดการ รับผิดชอบงานของชุมชน

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษาของผู้วิจัย ได้นำมาใช้ประโยชน์เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการเขียนเค้าโครงการกำหนดกรอบแนวคิด กำหนดความมุ่งหมาย ขอบเขต และเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการเสนอผลแบบพรรณนาวิเคราะห์ต่อไป

บทที่ 3

การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน ของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

กองทุนสวัสดิการชุมชน เป็นกองทุนสวัสดิการที่จัดให้มีขึ้นโดยชุมชนและเพื่อนในชุมชนนั้นๆ กองทุนสวัสดิการจะจัดตั้งขึ้น และดำรงอยู่ได้จำเป็นต้องใช้เงินเพื่อให้บริการสวัสดิการ กิจกรรมหนึ่งที่จะทำให้ชุมชนสามารถมีเงินมาจัดสวัสดิการดูแลคนในชุมชนได้ก็คือกิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์ แต่กลุ่มออมทรัพย์โดยทั่วไปจะดำเนินกิจกรรมเพียงเพื่อให้สมาชิกรู้จักการออม และสามารถกู้เงินได้เมื่อจำเป็น และเมื่อสิ้นปีเงินรายได้จากดอกเบี้ยที่สมาชิกกู้ยืมหักค่าใช้จ่าย กลุ่มออมทรัพย์จะปันผลคืนสมาชิกทั้งหมด มีกลุ่มออมทรัพย์หลายกลุ่มที่ประสบความล้มเหลวเนื่องจากปัญหาการดำเนินงาน เช่น ผู้นำไม่ดี ไม่ซื่อสัตย์ การตั้งกลุ่มไม่ใช่วามต้องการของชุมชน แต่เป็นไปตามความต้องการของส่วนราชการทำให้สมาชิกไม่มีวินัย ไม่ส่งเงินออมทรัพย์ตามเวลาที่กำหนด กู้แล้วไม่ส่งเงินคืน ซึ่งกลุ่มออมทรัพย์ก็ไม่มีมาตรการใดๆ ที่จะให้สมาชิกมีจิตสำนึกที่จะส่งเงินตามเวลาที่กำหนด แต่เมื่อครูชบ ยอดแก้ว ได้เสนอแนวคิดกลุ่มที่จะออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต เป็นแนวคิดการสร้างกลุ่มออมทรัพย์เพื่อให้คนในชุมชนรู้จักการออม สร้างวินัยให้กับชุมชน ให้ชุมชนมีเงินที่จะส่งเงินตามเวลาที่กำหนดและที่สำคัญคือการสร้างกลุ่มออมทรัพย์เพื่อจัดสวัสดิการให้แก่คนในชุมชน ด้วยหลักการที่ว่าเมื่อสิ้นปีเงินรายได้จากดอกเบี้ยออมทรัพย์ จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ร้อยละ 50 ปันผลคืนสมาชิก อีกร้อยละ 50 ตั้งกองทุนสวัสดิการให้แก่สมาชิก โดยเริ่มต้นจากสวัสดิการการรักษาพยาบาล และสวัสดิการฌาปนกิจศพ และจากแนวคิดของครูชบ ยอดแก้วได้จุดประกายให้กลุ่มออมทรัพย์อื่นๆ ได้นำแนวการจัดสวัสดิการการรักษาพยาบาลไปจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก โดยมีรูปแบบการดำเนินงานที่แตกต่างกันไปตามสภาพของกลุ่มออมทรัพย์นั้น ๆ กลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา คือ กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต ตำบลน้ำขาว และกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า เป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่ต่างก็มีการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก แต่มีรูปแบบการดำเนินงานและลักษณะของกองทุนสวัสดิการที่แตกต่างกัน ทั้ง 3 กลุ่มเป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานจนสังคมยอมรับทั้งในระดับภาคและระดับประเทศ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการดำเนินงานจากกองทุน สวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา โดยจะศึกษาแยกความประเภทของกองทุนสวัสดิการ คือ กองทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ กองทุนเพื่อการศึกษา กองทุนเพื่อการรักษาพยาบาล กองทุนเพื่อฌาปนกิจ กองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัย

กองทุนเพื่อสาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อม และกองทุนผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ยากไร้ ผลการศึกษาปรากฏรายละเอียดดังต่อไปนี้

กองทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ

การประกอบอาชีพเป็นแนวทางหนึ่งที่จะนำมาซึ่งรายได้ และรายได้เป็นสิ่งที่จะช่วยให้นักเราสามารถหาปัจจัยสี่มาเพื่อการดำรงชีวิต บางชุมชนการประกอบอาชีพเป็นเรื่องเฉพาะตนที่จะต้องหาหนทางทำเอง จะมีอุปสรรคยากเชิงถูกเอารัดเอาเปรียบอย่างไรก็ต้องแก้ไขปัญหาเอง แต่จากการศึกษากองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่น ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา พบว่ากลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า เป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่มุ่งเน้นการช่วยเหลือสมาชิกในการประกอบอาชีพ โดยจัดให้มีกองทุนสวัสดิการเพื่อพัฒนาอาชีพขึ้น จากการศึกษากองทุนสวัสดิการเพื่อพัฒนาอาชีพ พบว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้ามีการดำเนินการดังนี้

1. การจัดการการเงิน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ที่มาของเงินกองทุน และการเพิ่มขึ้นของเงินกองทุน ดังที่ เล็ก้า แก้วเพชร¹ เจริญญิก กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึงการจัดการการเงินของกองทุนสวัสดิการเพื่อพัฒนาอาชีพของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า สรุปได้ดังนี้

1.1. ที่มาของเงินกองทุน ได้มาจาก 2 ทาง คือ

1.1.1. ได้มาจากดอกผลของการออมทรัพย์ เป็นดอกผลส่วนที่เหลือจากการปันผลให้สมาชิกเมื่อสิ้นปี

1.1.2. ได้จากความช่วยเหลือต่างๆ ที่หน่วยงานต่างๆ มอบให้ชุมชน การช่วยเหลือที่ส่งไปยังหมู่บ้าน หากเป็นงบประมาณของรัฐเงินช่วยเหลือนั้นจะส่งผ่านองค์การบริหารส่วนตำบล แต่หากเป็นเงินที่ได้จากองค์กรเอกชน หรือกองทุนเอกชน เงินนี้จะส่งให้กับกลุ่มหรือองค์กรชาวบ้านที่อยู่ในชุมชนนั้น ๆ โดยตรง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มออมทรัพย์ของชุมชนนั้น ๆ เนื่องจากเป็นจุดศูนย์รวมของชาวบ้านอยู่แล้ว ดังนั้นเมื่อมีความช่วยเหลือจากภายนอกไปสู่ม้านาหว้า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าจะบริหารจัดการความช่วยเหลือนั้นๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยทุกความช่วยเหลือที่ส่งในหมู่บ้าน ทางกลุ่มจะไม่ให้มีการให้ฟรี ซึ่งจะทำให้ความช่วยเหลือนั้นหมดไปอย่างรวดเร็ว แต่จะดำเนินการโดยนำความช่วยเหลือที่ได้รับนั้นจัดตั้งเป็นเป็นกองทุนและมอบหมายให้มีกรรมการดูแลรับผิดชอบเป็นเรื่อง ๆ ไป ปรับเปลี่ยนการดำเนินงานจากการให้ความช่วยเหลือโดยไม่คิดมูลค่า เป็นการให้บริการในราคาถูก และนำรายได้ที่ได้รับไปหมุนเวียนจัดหาของ

¹ เล็ก้า แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จินตนา จริ่งจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

นั้นมาใหม่เพื่อบริการคนในชุมชนต่อไป ความช่วยเหลือที่ได้รับก็จะยังยื่นตลอดไปจนกว่าคนในชุมชนจะหมดความต้องการความช่วยเหลือนั้น แต่เมื่อถึงวันนั้นเงินกองทุนนั้นก็จะยังคงอยู่และพร้อมที่จะให้คนในชุมชนนำไปพัฒนาชุมชนของตนเองในด้านอื่น ๆ ได้

1.2. การเพิ่มขึ้นของเงินกองทุน สามารถเพิ่มได้ 2 ทาง คือ

1.2.1. เพิ่มขึ้นจากผลของการดำเนินงานกิจการ กองทุนสวัสดิการเพื่อการพัฒนาอาชีพ โดยมีการดำเนินงาน 2 รูปแบบคือ

1.2.1.1. ขายสินค้าเพื่อการประกอบอาชีพในราคาถูก เช่น บัว ยาเส้น เป็นต้น

1.2.1.2. ให้ทุนประกอบอาชีพ

1.2.2. เพิ่มขึ้นจากเงินปันผลออมทรัพย์ เนื่องจากเงินกองทุนจะฝากไว้กับกลุ่มออมทรัพย์และเงินที่ได้จากการดำเนินงานก็จะฝากไว้กับกลุ่มออมทรัพย์แทนการฝากธนาคาร เช่น เดียวกัน เงินฝากนี้ทางกลุ่มจะให้สมาชิกกู้และปันผลเข้ากองทุนเมื่อสิ้นปี

2. กรรมการกองทุน กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าจะมีการจัดการการดูแลกองทุนที่แตกต่างจากกลุ่มออมทรัพย์อื่นๆ คือ กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าจะแต่งตั้งกรรมการให้ดูแลรับผิดชอบกองทุนสวัสดิการกองทุนละ 1 คน ซึ่งทำให้กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าเป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่มีกรรมการดำเนินงานมาก ดังที่ ศูนย์ กาญจนรัตน์¹ ประธานกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึงหน้าที่ของกรรมการกองทุนสวัสดิการเพื่อพัฒนาอาชีพของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า สรุปได้ว่าเมื่อมีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการใดๆ ขึ้นในกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ทางกลุ่มออมทรัพย์จะมอบหมายให้กรรมการของกลุ่มออมทรัพย์หรือสมาชิกคนใดคนหนึ่งของกลุ่มออมทรัพย์เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ เป็นกรรมการกองทุน กองทุนละ 1 คน เพื่อเป็นการฝึกให้ชาวบ้านเรียนรู้การทำงานบริหารจัดการ และทำให้ชาวบ้านรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม โดยกรรมการมีหน้าที่จัดทำบัญชี ดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปโดยเรียบร้อย

3. การจำแนกกองทุน กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้ามีกองทุนสวัสดิการเพื่อพัฒนาอาชีพหลายกองทุนซึ่งสามารถแยกตามประเภทของอาชีพได้ดังนี้

3.1. กองทุนพัฒนาอาชีพเลี้ยงโค ที่จัดตั้งโดยกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า เกิดจากการที่ชุมชนบ้านนาหว้ามีอาชีพหลัก คือการทำสวนยางพาราและทำนา ซึ่งนายเล้า แก้วเพชรผู้นำชุมชน และเป็นเหรียญกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า เห็นว่าชาวบ้านยังพอมีเวลาว่าง จึงสนับสนุน

¹ ศูนย์ กาญจนรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านเลขที่ 68 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2544.

ได้ราคา ปัจจุบันเลี้ยงโค 11 เดือน ขายได้ 16,000 บาท ปัจจุบันขานนาหัวแทบทุกครอบครัวจะมีการเลี้ยงโค อย่างน้อยครอบครัวละ 2 ตัว การเลี้ยงโคนี้ทำให้ฐานะของคนในชุมชนดีขึ้น และหากมีความต้องการใช้เงินฉุกเฉินขึ้นเมื่อใด ก็สามารถขายโคหาเงินได้นับหมื่นบาททันที

3.1.2. กลุ่มโคกองทุนแห่งชาติ (ก.น.ช.) ที่จัดตั้งโดยกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหัว มีการจัดการกองทุนโดยสมาชิกจะได้รับบริจาคแม่โคและเมื่อแม่โคตกูกโคตัวเมีย จะต้องมอบลูกโคตัวเมียตัวแรกให้สมาชิกคนอื่นไปเลี้ยงต่อ ดังที่ จิตร หนูเพชร¹ กรรมการกองทุนโค กองทุนแห่งชาติ (ก.น.ช.) และเสียร สุวรรณรัตน์² สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหัว ได้กล่าวถึงการจัดการกองทุนโค กองทุนแห่งชาติ (ก.น.ช.) สรุปได้ว่า กองทุนโค กองทุนแห่งชาติ (ก.น.ช.) เกิดจากกองทุนแห่งชาติ ได้ให้แม่โคมา 30 ตัว เพื่อแจกชาวบ้าน แต่ทางกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหัวได้นำมาบริหารจัดการใหม่โดย ตั้งกรรมการดูแลเรื่องนี้ 1 คน จัดการมอบโคให้สมาชิกของกลุ่มเลี้ยงโคครอบครัวละ 1 ตัว โดยกำหนดว่า ถ้าได้ลูกโคตัวเมีย ตัวแรกต้องมอบลูกโคตัวเมีย นั้นให้กับสมาชิกคนอื่นไปเลี้ยงต่อ สมาชิกผู้ได้รับลูกโคต้องจ่ายให้กองทุนตัวละ 30 บาท สำหรับสมาชิกเจ้าของแม่โคก็จะได้โคเป็นสิทธิขาด ลูกโคตัวต่อไปก็สามารถเลี้ยงหรือขายได้ เนื่องจากโคที่กองทุนแห่งชาติ (ก.น.ช.) แจกนี้เป็นโคพื้นบ้านเมื่อให้ลูกตัวเมียกับสมาชิกคนอื่นแล้ว เจ้าของโคมักจะขายแม่โคแล้วไปซื้อโคพันธุ์รามัน ซึ่งเป็นโคพันธุ์เนื้อมาเลี้ยงแทน นั่นคือเมื่อให้ลูกแล้วสมาชิกสามารถขายแม่โคได้แต่ต้องซื้อตัวใหม่มาทดแทน ลูกโคพันธุ์นี้ทำให้สมาชิกมีฐานะดีขึ้น เพราะลูกโคอายุ 6-7 เดือนสามารถขายได้ ประมาณ 1 หมื่นบาท หากเลี้ยงจนโค 11-12 เดือนสามารถขายได้ 15,000-17,000 บาท ปัจจุบันมีโคในโครงการ หนึ่งร้อยกว่าตัว

3.1.3. กองทุนโคเยาวชน มีการจัดการกองทุนเช่นเดียวกับกองทุนโค กองทุนแห่งชาติ (ก.น.ช.) ดังที่สาถล คำแก้ว³ กรรมการกองทุนโคเยาวชน และทอง แก้วอินทร์⁴ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหัวได้กล่าวถึงการจัดการกองทุนโคเยาวชน สรุปได้ว่า กองทุนโคเยาวชน

¹ จิตร หนูเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหัว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544.

² เสียร สุวรรณรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 67/1 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหัว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2544.

³ สาถล คำแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 37/1 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหัว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2544.

⁴ ทอง แก้วอินทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 34 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหัว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2544.

เกิดจากกรมพัฒนาชุมชนให้โคมา 14 ตัว ทางกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้มอบให้เยาวชนอายุ 17-18 ปี ที่เป็นลูกของสมาชิกกลุ่มเลี้ยงโค ดำเนินการเช่นเดียวกับกลุ่มโค กองหนุนแห่งชาติ (ก.น.ช.) นั่นคือ ถ้าโคลูกโคตัวเมีย ตัวแรกต้องมอบลูกโคตัวเมีย นั้นให้กับสมาชิกคนอื่นไปเลี้ยงต่อ เยาวชนผู้เลี้ยงโคจะจัดเวรกันไปเลี้ยงโควันละ 1 คน จนเยาวชนกลุ่มนั้นได้โคครบทุกคน และทางกลุ่มได้จัดสรรที่ดินสาธารณะให้ไว้ใช้เลี้ยงโคคนละ 1 ไร่ ปัจจุบันเยาวชนกลุ่มนั้นเลิกโคไปทำงานอื่น และโคอยู่ในความดูแลของบิดามารดา เยาวชนรุ่นต่อมาก็เรียนหนังสือ ไม่มีใครประสงค์จะรับลูกโคไปเลี้ยงต่อ

3.1.4. กองทุนยากลุ่มเลี้ยงโค เป็นกองทุนที่กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยให้ชาวบ้านได้ใช้ยารักษาโคในราคาถูก ดังที่ คณิต แก้วอินทร์ กรรมการกองทุนยากลุ่มเลี้ยงโค และสุภาพ แก้วเพชร² สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึงการจัดการกองทุนยากลุ่มเลี้ยงโค สรุปได้ว่า กองทุนยากลุ่มเลี้ยงโคเกิดจากปศุสัตว์ให้ยาสำหรับโคมามอบให้ชาวบ้าน แต่ทางกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้ตัดสินใจนำยามาขายให้ชาวบ้านในราคาถูกและได้มอบหมายให้มีกรรมการดูแลจัดการเรื่องนี้ 1 คน โดยเมื่อมีรายได้จากการขายก็นำเงินนั้นไปซื้อยาใหม่นำมาขายเป็นการตัดการซื้อขายจากพ่อค้าคนกลางทำให้ชาวบ้านได้ใช้ยาในราคาถูก จนถึงปัจจุบันหากครั้งแรกทางกลุ่มตัดสินใจแจกยาฟรี ก็อาจจะเกิดปัญหาในการแบ่งปันยา และต่อมาชาวบ้านก็ต้องซื้อยาแพงจากพ่อค้าคนกลางเหมือนเดิม

3.1.5. กองทุนส่งเสริมการดูแลแม่โคในโครงการโรงงานผลิตปุ๋ยธรรมชาติ 1 เป็นกองทุนที่กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ชาวบ้านที่มีแม่โคตั้งครรภ์ ดูแลเอาใจใส่โคให้ดี ดังที่ พรทิพย์ แก้วเพชร³ กรรมการกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้กล่าวถึงการจัดโครงการ โรงงานผลิตปุ๋ยธรรมชาติ 1 สรุปได้ว่า โครงการโรงงานผลิตปุ๋ยธรรมชาติ 1 เกิดจากรัฐมอบเงินกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (SIF : Social Investment Fund) มาให้ สำหรับกลุ่มออมทรัพย์ที่มีสวัสดิการชุมชนของตนเอง ทางกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้นำเงินนี้มาจัดเป็นโครงการ โดยกำหนดให้ชาวบ้านที่เลี้ยงแม่โคนำแม่โคมาเข้าโครงการ หากเลี้ยงดีจนแม่โคสามารถตกูกได้ ก็

¹คณิต แก้วอินทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จันทนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอนะจะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544.

²สุภาพ แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จันทนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 107 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอนะจะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2544.

³พรทิพย์ แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จันทนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอนะจะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2544.

สามารถมาขอรับเงินสวัสดิการได้ 100 บาท ต่อลูกโค 1 ตัว กำหนดกองทุนสำหรับโครงการนี้ 20,000 บาท ให้มีโคเข้าโครงการไม่เกิน 200 ตัว เงินนี้ให้เพื่อเป็นกำลังใจแก่ผู้เลี้ยงโคให้เอาใจใส่ดูแลโคไม่เลี้ยงทิ้งๆ ขว้างๆ

3.1.6. กองทุนส่งเสริมการดูแลโคขุนในโครงการโรงงานผลิตปุ๋ยธรรมชาติ 2 เป็นกองทุนที่กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ชาวบ้านที่มีอาชีพเลี้ยงโคขุน ดูแลเอาใจใส่โคให้ดี ดังที่ นิยม แก้วอินทร์ กรรมการกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้กล่าวถึงการจัดโครงการโรงงานผลิตปุ๋ยธรรมชาติ 2 สรุปได้ว่า โครงการโรงงานผลิตปุ๋ยธรรมชาติ 2 เกิดจากการได้รับเงิน กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (SIF :Social Investment Fun) มาเช่นกัน ทางกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าจึงนำมาจัดเป็นโครงการ โดยกำหนดให้ ชาวบ้านผู้เลี้ยงโคขุน นำโคมาเข้าโครงการ โดยแจ้งอายุ น้ำหนัก และราคาโคไว้ ในวันที่แจ้งเข้าโครงการ ทางกองทุนจะจ่ายให้เจ้าของโค ตัวละ 200 บาท และเมื่อสามารถเลี้ยงโคได้เจริญเติบโตจนขายได้ ก็ให้มาแจ้งทางกองทุนว่าโคน้ำหนักเท่าไร ขายได้ราคาเท่าไร หากน้ำหนักดีทางกองทุนจะจ่ายเพิ่มให้อีก 300 บาท รวมเป็น 500 บาท/ตัว กำหนดกองทุนสำหรับโครงการนี้ 40,000 บาท และกำหนดจำนวนโคที่เข้าโครงการ 80 ตัว แต่หากเลี้ยงไม่เอาใจใส่จนโคผอมหรือตาย ทางกองทุนจะไม่จ่ายเงินอีก 300 บาทที่เหลือให้

3.2. กองทุนพัฒนาอาชีพเลี้ยงไก่ การเลี้ยงไก่เป็นอีกอาชีพหนึ่งที่ชาวบ้านนาหว้าทำเป็นอาชีพเสริม ซึ่งกองทุนสวัสดิการเพื่อส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงไก่ของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าสามารถจำแนกได้ดังนี้

3.2.1. กองทุนขาลี้ยงไก่ เป็นกองทุนที่กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยให้ชาวบ้านที่มีอาชีพเลี้ยงไก่ได้ใช้รักษากไก่ในราคาถูก ดังที่ สุนิตย์ กาญจนรัตน์ กรรมการกองทุนขาลี้ยงไก่ ได้กล่าวถึงการจัดการกองทุนขาลี้ยงไก่ สรุปได้ว่า หมู่บ้านนาหว้าได้รับเงินรางวัลจากการประกวดหมู่บ้าน และเพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากเงินรางวัลนี้มากที่สุด ทางกลุ่มออมทรัพย์จึงมีมติให้นำเงินรางวัลนั้นมาตั้งเป็นกองทุนขาลี้ยงไก่ ดำเนินการโดยนำเงินเข้าฝากออมทรัพย์ โดยมีสมุดออมทรัพย์คู่บัญชี 1 เล่ม มอบหมายให้มีกรรมการดูแลรับผิดชอบกองทุน 1 คน เงินกองทุนจะฝากออมทรัพย์กับกลุ่มออมทรัพย์ กรรมการจะมีหน้าที่จัดทำบัญชีเบิกเงินจากออมทรัพย์ไปซื้อยาไก่มาขายให้ชาวบ้านในราคาถูก นำเงินที่ได้จากการขายยาไก่ฝาก

¹ นิยม แก้วอินทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544.

² สุนิตย์ กาญจนรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 68 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

เข้าออมทรัพย์ และเมื่อข่าวก่อนที่มีหมอลง ก็เบิกเงินกองทุนจากที่ฝากออมทรัพย์ไว้ไปจัดซื้อข่าวก่อนมาทดแทน เพื่อขายให้แก่คนในชุมชนในราคาถูกต่อไป จากการดำเนินการเช่นนี้ของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ทำให้เงินรางวัลการประกวดหมู่บ้านในวันนั้นยังคงอยู่และสามารถช่วยให้ชาวบ้านเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ได้ใช้ข่าวก่อนในราคาถูกจนถึงปัจจุบัน

3.2.2. กองทุนส่งเสริมการเลี้ยงไก่ในโครงการโรงงานผลิตปุ๋ยธรรมชาติ 3 เป็นกองทุนที่กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้จัดตั้งขึ้นเพื่อให้ชาวบ้านที่มีอาชีพเลี้ยงไก่ได้เอาใจใส่ในการเลี้ยงดูไก่มากขึ้น ดังที่ เกล้า แก้วเพชร¹ เภรณภูมิกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้กล่าวถึงการจัดโครงการโรงงานผลิตปุ๋ยธรรมชาติ 3 สรุปได้ว่า โครงการโรงงานผลิตปุ๋ยธรรมชาติ 3 เกิดจากกลุ่มออมทรัพย์ได้รับเงินกองทุนเพื่อการลงทุนในสังคม (SIF : Social Investment Fund) จากรัฐบาล กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าจึงได้นำมาจัดเป็นโครงการสนับสนุนผู้เลี้ยงไก่ โดยกำหนดให้เจ้าของไก่มาเข้าโครงการ วิธีการคือให้ชาวบ้านจัดหาไก่มาเลี้ยง และให้เจ้าของไก่มาแจ้งกับกองทุนว่าจะนำไก่มาเข้าโครงการกี่ตัว ในวันแรกที่เข้าโครงการทางกองทุนจะจ่ายให้เจ้าของไก่ในอัตราตัวละ 2 บาท และให้เจ้าของไก่ดูแลไก่ให้ดี ให้แข็งแรงสมบูรณ์ จนได้ขาย เมื่อขายไก่ได้ทางกลุ่มจะจ่ายเงินให้เจ้าของไก่ เฉพาะไก่ที่มีชีวิตรอดในอัตราตัวละ 3 บาท แต่หากมีไก่ออดน้อยกว่า 6 ตัว กองทุนจะไม่จ่ายเงิน 3 บาทดังกล่าวให้ กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า กำหนดกองทุนสำหรับโครงการนี้ 10,000 บาท และกำหนดจำนวนไก่ที่เข้าโครงการ 2,000 ตัว

3.3. กองทุนพัฒนาอาชีพการทำสวนยาง การทำสวนยางเป็นอาชีพหลักของอำเภอจะนะ และจากการศึกษากองทุนสวัสดิการเพื่อพัฒนาอาชีพของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภอจะนะ พบว่ากลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าและกลุ่มออมทรัพย์คลองเปียง ได้ให้การสนับสนุนสมาชิกที่ประกอบอาชีพนี้ โดยการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการเพื่อพัฒนาอาชีพการทำสวนยาง ดังนี้

3.3.1. กองทุนพัฒนายาง (กองทุนรวมน้ำยาง) เป็นกองทุนที่กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าจัดตั้งขึ้นเพื่อแก้ปัญหาการถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง ดังที่ สากล คำแก้ว² กรรมการกองทุนพัฒนายาง และสายชล แก้วทอง³ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึง

¹ เกล้า แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่สภาประชาชนปไคย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

² สากล คำแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 37/1 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2544.

³ สายชล แก้วทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 14/2 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2544.

การจัดการกองทุนพัฒนาฯ สรุปได้ว่า โดยทั่วไปราคาขายที่ซื้อขาย พ่อค้าคนกลางจะเป็นผู้กำหนดราคาซึ่งจะอิงตามราคาตลาดกลางบางพารา ซึ่งราคานี้มักไม่เป็นธรรมต่อเกษตรกรผู้ทำสวนยาง และยังมีปัญหาการถูกเอารัดเอาเปรียบเรื่องค่าจ้าง ทุกครั้งที่ขนส่งจะถูกบิดไปทางพ่อค้าเสมอ ยิ่งชาวบ้านมีการขังหลายครั้ง ก็ยิ่งถูกเอาเปรียบมากขึ้น จากปัญหาที่เกิดขึ้น กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า จึงมีความคิดว่าหากรวมกลุ่มกันตั้งกองทุนรวมน้ำยางขึ้นมาเพื่อจัดการเรื่องนี้ เศษของน้ำหนักรubber ก็จะเป็นของกลุ่มหรือของชาวบ้านเหมือนเดิม กลุ่มออมทรัพย์จึงให้ยืมเงินกองกลาง หนึ่งแสนบาท ไปลงทุนทำกองทุนรวมน้ำยางขาย ดำเนินการในรูปแบบเป็นกิจการของออมทรัพย์ไม่เป็นของคนใดคนหนึ่ง จึงขาดคนรับผิดชอบควบคุมดูแลไม่ให้เกิดการรั่วไหล กิจการจึงขาดทุน และเพื่อฟื้นฟูกิจการขึ้นมาใหม่ กรรมการจึงเปลี่ยนการดำเนินงานเป็นกองทุนพัฒนาฯ กิจการก็ยังคงประสบภาวะขาดทุน จึงเปลี่ยนวิธีการคิดใหม่ คือ เปลี่ยนการดำเนินงาน เป็นกิจการแปรรูปยางแผ่น (โรงงาน) เปลี่ยนรูปแบบการลงทุนเป็นการเปิดขายหุ้นให้แก่สมาชิก หุ้นละ 100 บาท หากสมาชิกไม่มีเงิน ให้สมาชิกที่ปรารถนาจะซื้อหุ้นมายืมเงินออมทรัพย์ โดยทางออมทรัพย์ คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 50 สตางค์ สมาชิกแต่ละคนจะซื้อที่หุ้นก็ได้ ส่วนใหญ่จะลงทุนคนละประมาณ 4,000 บาท และจากวิธีการขายหุ้นและให้ผู้ถือหุ้นเป็นเจ้าของกิจการ ผู้ร่วมหุ้นจะร่วมกันควบคุมดูแลกิจการ และเมื่อมีเจ้าของกิจการแน่นอนการควบคุมก็ดีขึ้น โอกาสรั่วไหลน้อยลง ดังนั้นปัจจุบันกองทุนพัฒนาฯ นี้สามารถทำกำไรได้เป็นแสนบาททีเดียว และมอบกำไรส่วนหนึ่งส่งคืนออมทรัพย์

3.3.2 กองทุนแท่นรีดยางรวม เป็นกองทุนสวัสดิการที่กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือยจัดให้แก่สมาชิก ดังที่ เฉลิม ทองพรหม¹ เลขาธิการกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ได้กล่าวถึง กองทุนแท่นรีดยางรวม สรุปได้ว่า เดิมสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือยซึ่งมีอาชีพทำสวนยางจะตัดยางและทำยางแผ่นขาย กลุ่มออมทรัพย์จึงอยากจะจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกโดยได้จัดซื้อเครื่องรีดยางมาให้สมาชิกได้ใช้ประกอบอาชีพ แต่ปรากฏว่าเมื่อทางกลุ่มออมทรัพย์ซื้อเครื่องรีดยางมา สมาชิกของกลุ่มและชาวบ้านในตำบลคลองเปือยต่างก็เปลี่ยนวิธีการขายยางจากการขายยางแผ่นเป็นขายน้ำยางแทน แท่นรีดยางที่ซื้อมา จึงต้องตั้งทิ้งไว้จนถึงปัจจุบัน

3.3.3 กองทุนบุญกองทุนแห่งชาติ (ก.น.ช.) เป็นกองทุนที่กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยให้ชาวบ้านได้ใช้บุญในราคาถูก ดังที่ เสด้า แก้วเพชร กรรมการกองทุน

¹ เฉลิม ทองพรหม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 49 หมู่ที่ 10 ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.

² เสด้า แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

บุญกองทุนแห่งชาติ (ก.น.ช.) และทีม แก้วอินทร์¹ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึง การจัดการกองทุนบุญ กองทุนแห่งชาติ (ก.น.ช.) สรุปได้ว่า กองทุนบุญ กองทุนแห่งชาติ (ก.น.ช.) เกิดจาก กองทุนแห่งชาติ (ก.น.ช.) ให้เงินสร้างศรัทธามา 20,000 บาท ทางกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าจึงตัดสินใจนำเงินนี้ไปซื้อบุญมาขายให้ชาวบ้านในราคาถูก ซึ่งมีทั้งบุญขงพารา บุญโรชนา และบุญให้เหล่าเลี้ยงโค บุญส่วนใหญ่จะเป็นบุญสำหรับขงพารา และได้มอบหมายให้มีการดูแลจัดการเรื่องนี้โดยเมื่อมีรายได้จากการขายบุญ ก็นำเงินนั้นไปซื้อบุญใหม่มานขายเป็นการดีต่อค้าคนกลางทำให้ชาวบ้านได้ใช้บุญในราคาถูก จนถึงปัจจุบัน

3.4. กองทุนพัฒนาอาชีพการทำนา อาชีพทำนาเป็นอีกอาชีพหนึ่งของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ดังนั้น กองทุนโรงสีข้าวจึงเป็นกองทุนที่กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้จัดตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนการประกอบอาชีพทำนาของคนในชุมชน ดังที่ เฝิ่น สังขกร² กรรมการกองทุนโรงสีข้าว ได้กล่าวถึง การจัดการกองทุนโรงสีข้าว สรุปได้ว่า กองทุนโรงสีข้าวเกิดจากนายเกล้า แก้วเพชร ผู้นำกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐให้สนับสนุนการจัดตั้งโรงสีข้าวขนาดเล็ก และกรรมการกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้แบ่งกำไรของกลุ่มออมทรัพย์มาสนับสนุนเพื่อขยายขนาดและกำลังการผลิตของโรงสีให้ใหญ่ขึ้น การจัดตั้งโรงสีข้าวนี้ ก็เพื่อเป็นสวัสดิการให้แก่ชาวบ้านซึ่งต่างก็เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ โดยกลุ่มออมทรัพย์ให้สมาชิกสีข้าวฟรี ไม่คิดเงินแต่จะคิดเป็นรำข้าวแทน รายได้จากการดำเนินงานโรงสีข้าว นำมาจัดตั้งเป็นกองทุนโรงสีข้าวฝากไว้กับออมทรัพย์ และออมทรัพย์นำเงินส่วนที่ฝากนี้ให้สมาชิกกู้ กองทุนโรงสีข้าวจึงมีรายได้ 2 ทาง คือจากกำไรของการดำเนินงานและจากดอกเบี้ยของออมทรัพย์ กองทุนโรงสีข้าวได้ประสบความสำเร็จขาดทุนเช่นเดียวกับกองทุนรวมน้ำยาง เพราะขาดผู้เอาใจใส่ตรวจสอบดูแลอย่างจริงจังจึงทำให้เกิดการรั่วไหล และประสบภาวะขาดทุน ช่วงนี้จึงอยู่ในช่วงคิดใหม่ ทำใหม่ คือ จัดหาคนมารับโอนกิจการ ไปทำและจ่ายค่าตอบแทนคืนออมทรัพย์เป็นร้อยละของรายได้

3.5. กองทุนส่งเสริมอาชีพ เป็นกองทุนที่ส่งเสริมให้ชาวบ้านได้ประกอบอาชีพเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น โดยอาจจะส่งเสริมให้ให้ชาวบ้านที่ไม่ประกอบอาชีพได้มีอาชีพ ที่ประกอบอาชีพอยู่แล้วอาจจะขอทุนไปลงทุนให้อาชีพที่มีอยู่เดิมดีขึ้น หรือทำให้ชาวบ้านได้มีอาชีพเสริมจากอาชีพ

¹ ทีม แก้วอินทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร์ เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 34 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอนะจะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2544.

² เฝิ่น สังขกร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร์ เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอนะจะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2544.

ที่มีอยู่เดิม จากการศึกษากองทุนสวัสดิการเพื่อพัฒนาอาชีพของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา พบว่า ได้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการเพื่อส่งเสริมอาชีพ ดังนี้

3.5.1. กองทุนส่งเสริมอาชีพทั่วไป มีการจัดตั้งในกลุ่มออมทรัพย์ 2 กลุ่ม คือกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า และ กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือยะ ซึ่งมีที่มาของเงินและการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ดังที่ จิรายุ แก้ววิจิตร¹ กรรมการกองทุนส่งเสริมอาชีพทั่วไป ของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึง การจัดการกองทุนส่งเสริมอาชีพทั่วไป ของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า สรุปได้ว่า กองทุนส่งเสริมอาชีพทั่วไป เกิดจาก นายเกล้า แก้วเพชร ผู้นำกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้รับคัดเลือกให้เป็นคนดีศรีสังคมได้รับเงินรางวัล 30,000 บาท นายเกล้า แก้วเพชร จึงนำเงินรางวัลที่ได้รับมาฝากเข้ากลุ่มออมทรัพย์ในชื่อของกองทุนส่งเสริมอาชีพ กองทุนนี้มีไว้สำหรับเป็นสวัสดิการให้แก่สมาชิกเมื่อสมาชิกขาดแคลนทุนในการประกอบอาชีพการเกษตร ก็สามารถกู้ยืมเงินนี้ได้ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 50 สตางค์ต่อเดือน และ สุนิตย์ กาญจนรัตน์² ได้กล่าวถึง การให้สวัสดิการของกองทุนส่งเสริมอาชีพทั่วไป สรุปได้ว่า กองทุนส่งเสริมอาชีพทั่วไป ของ กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้ให้สมาชิกกู้ไปลงทุนประกอบอาชีพ เช่น ให้สมาชิกกู้ไปลงทุนทำบ่อเลี้ยงปลา กู้ไปลงทุนเลี้ยงแพะ เป็นต้น และขณะนี้ทางกลุ่มออมทรัพย์ได้จัดทำโครงการใหม่ คือ จัดสรรที่ดินส่วนหนึ่งของกลุ่มเลี้ยงโคจำนวน 25 ไร่ แบ่งให้สมาชิก 5 คน คนละ 1 แปลง แปลงละ 5 ไร่ เพื่อให้สมาชิกทำไร่นาสวนผสม โดยกู้เงินร้อยละ 50 สตางค์ของกองทุนส่งเสริมอาชีพทั่วไป ของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ไปลงทุน ในทำนองเดียวกัน เฉลิม ทองพรหม³ เลขาธิการกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือยะ ได้กล่าวถึง การจัดการกองทุนส่งเสริมอาชีพ ของกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือยะ สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือยะ ได้รับเงินกู้จากประเทศแคนาดา ซึ่งเป็นเงินกู้จากต่างประเทศที่ไม่ต้องจ่ายดอกเบี้ย เมื่อนำมาให้สมาชิกกู้ก็ไม่ต้องจ่ายเงินปันผลให้สมาชิก จึงนำดอกเบี้ยที่ได้มาตั้งเป็นกองทุนส่งเสริมอาชีพ วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุน คือ เพื่อให้สมาชิกกู้ไปลงทุนประกอบอาชีพโดยปลอดดอกเบี้ย ขณะนี้อยู่ในระยะสะสมทุนยังไม่เปิดบริการให้สมาชิกกู้

¹ จิรายุ แก้ววิจิตร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

² สุนิตย์ กาญจนรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 68 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2544.

³ เฉลิม ทองพรหม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 49 หมู่ที่ 10 ตำบลคลองเปือยะ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.

3.5.2. กองทุนส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุในโครงการพิเศษผู้สูงอายุ เป็นโครงการที่กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุในชุมชนได้มีรายได้เพิ่มขึ้น ดังที่เกล้า แก้วเพชร¹ เจริญญีกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้กล่าวถึงการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุในโครงการพิเศษผู้สูงอายุ สรุปได้ว่า โครงการพิเศษผู้สูงอายุ ได้งบประมาณจากเงินกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (SIF :Social Investment Fun) เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุในชุมชน ได้มีรายได้เพิ่มขึ้น โดยการให้ปลูกพืชผักสวนครัวไว้เก็บขาย กำหนดให้ผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งเป็นผู้สูงอายุ ได้ใช้เวลาร่วมให้เป็นประโยชน์ โดยให้ปลูกพืชผักสวนครัว 4 ชนิด คือ ปลูกพริก 9 ต้น ปลูกขมิ้น 4 กอ ปลูกตะไคร้ 3 กอ ปลูกกล้วย 2 กอ โดยให้จัดหาทุนและอุปกรณ์เอง และเมื่อสามารถดูแลพืชผักสวนครัวทั้งหมดให้เจริญงอกงามจนสามารถเก็บผลผลิตของพริกขายได้ ก็สามารถมาขอรับเงินสวัสดิการได้ 100 บาท เป็นค่าตอบแทนที่เป็นคนขาย ส่วนรายได้จากการขายพืชผักก็เป็นของผู้ปลูกเอง กองทุนสำหรับโครงการนี้ เป็นเงิน 9,400 บาท และจากโครงการนี้ กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นนั้นคือผลผลิตที่ได้จากการดำเนินโครงการ ดังนั้นกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า จึงได้ก่อสร้างตลาดเล็กๆ โดยทำแผงขายของเตรียมรอให้ชาวบ้านนำผลผลิตมาขาย และได้แนะนำให้ชาวบ้านสลับกันนำผลผลิตมาขาย เพราะหากนำมาขายพร้อม ๆ กันของจะขายไม่หมดและผลผลิตจะเสียหายได้

3.5.3. กองทุนเพื่อการเรียนรู้อาชีพ เป็นกองทุนที่กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือยจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของคนในชุมชน ดังที่ เปรม กาญจนาวรรณ² กรรมการที่ปรึกษากลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ได้กล่าวถึงการจัดการกองทุนเพื่อการเรียนรู้ ของกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย สรุปได้ว่า กองทุนเพื่อการเรียนรู้ได้ทุนมาจากค่าตอบแทนที่ผู้นำคือ นายอัมพร ค้างป่านไปบรรยายในที่ต่างๆ และจากเงินรางวัลการบริหารองค์กรดีเด่น ที่กลุ่มได้รับ และจากเงินที่ผู้มาแลกเปลี่ยนการเรียนรู้มอบให้ เป็นกองทุนสาธารณะสำหรับชุมชนไม่จำกัดเฉพาะสมาชิก โดยกำหนดว่าเมื่อคนในชุมชนสนใจอยากจะเรียนรู้เรื่องอะไรที่เป็นประโยชน์ให้รวมกลุ่มกันมาเสนอโครงการกับกลุ่มออมทรัพย์จะให้กองทุนช่วยเหลืออย่างไร เช่น ต้องการทุนไปดูงาน ช่วยจัดหาหรือประสานงานหรือเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ เป็นต้น ที่ดำเนินการแล้ว คือ กลุ่มแม่บ้านขอไปเรียนรู้การทำน้ำปลาที่ อำเภอเสด็จพระ ซึ่งกองทุนได้ออกทุนให้ 700 บาท

¹ เเกล้า แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จันทนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอนะงะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

² เปรม กาญจนาวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จันทนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 36 หมู่ที่ 9 ตำบลคลองเปือย อำเภอนะงะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.

กองทุนเพื่อการศึกษา

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น เนื่องจากเป็นสิ่งที่ทำให้ประชาชนอ่านออกเขียนได้ ขจัดความไม่รู้ สามารถแก้ไขปัญหาการถูกหลอกลวง และปัญหาการว่างงานได้ จากการศึกษาของทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา พบว่ามีเพียงกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเป๊ะและกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ที่จัดสวัสดิการกองทุนเพื่อการศึกษา เป็นกองทุนสวัสดิการที่กลุ่มออมทรัพย์จัดให้มีขึ้นเป็นกองทุนสาธารณะเพื่อช่วยเหลือชุมชนด้านการศึกษา โดยไม่คำนึงว่าผู้ที่ได้รับการสงเคราะห์จะเป็นสมาชิกของกลุ่มหรือไม่ การจัดสวัสดิการด้านการศึกษามีการดำเนินการประกอบด้วย

1. การจัดการการเงิน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ที่มาของเงินกองทุน และการเพิ่มขึ้นของเงินกองทุน ดังนี้

1.1. ที่มาของเงินกองทุนเพื่อการศึกษา ได้มาจาก 2 ทาง คือ

1.1.1. ได้มาจากดอกผลของออมทรัพย์ เป็นดอกผลส่วนที่เหลือจากการปันผลให้สมาชิกเมื่อสิ้นปี

1.1.2. ได้มาจากแหล่งเงินภายนอก ประกอบด้วย ดอกผลจากเงินรายได้จากการจัดงานโรงเรียนที่นำมาฝากกลุ่มออมทรัพย์ และเงินบริจาคเพื่อจัดตั้งกองทุน

1.2. การเพิ่มของเงินกองทุนเพื่อการศึกษา พบว่ากองทุนเพื่อการศึกษาทั้งหมด จะฝากเงินไว้กับกลุ่มออมทรัพย์ และกลุ่มออมทรัพย์จะนำออกมาให้สมาชิกกู้ เมื่อสิ้นปีเงินส่วนนี้จะไม่ปันผลให้สมาชิก แต่จะสมทบกลับเข้ากองทุนเพื่อการศึกษาเพื่อให้กองทุนมีเงินมากขึ้น

2. กรรมการผู้รับผิดชอบเงินกองทุนเพื่อการศึกษา ใช้กรรมการของกลุ่มออมทรัพย์ ดูแลรับผิดชอบกองทุนเพื่อการศึกษา

3. การจัดการกองทุน มีการจัดการกองทุนแตกต่างกันตามประเภทของกองทุนดังนี้

3.1. กองทุนการศึกษา

3.1.1. ที่มาของเงินกองทุนการศึกษา จากการศึกษาพบว่าการจัดหาทุนใน 3 รูปแบบ คือ

3.1.1.1. ได้จากการจัดงานโรงเรียน กองทุนการศึกษาของกลุ่มออมทรัพย์ ตำบลคลองเป๊ะ เกิดจากโรงเรียนวัดช่องเขานำเงินที่ได้รับจากการจัดงานโรงเรียน มาฝากไว้กับกลุ่มออมทรัพย์ และเปิดให้สมาชิกกู้เพื่อใช้เงินนั้นเกิดดอกผลจากออมทรัพย์ สิ้นปีนำดอกผลมาจัดทุนการศึกษาให้นักเรียน และในการมอบทุนการศึกษาประจำปีกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเป๊ะ ได้

สมทบเพิ่มเติมอีกส่วนหนึ่ง ดังที่ อัมพร ค้วงปาน¹ ประธานคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ ตำบลคลองเปือย ได้กล่าวถึง ที่มาของเงินกองทุนการศึกษา ของกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย สรุปได้ว่า โรงเรียนวัดช่องเขา ตำบลคลองเปือย มีการจัดงานประจำปีของโรงเรียนทุกปี และมีรายได้จากการจัดงานนั้น กรรมการกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือยจึงได้แนะนำให้ครู โรงเรียนวัดช่องเขา นำเงินที่ได้รับจากการจัดงานโรงเรียน มาฝากไว้กับกลุ่มออมทรัพย์ และเปิดให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อให้เงินนั้นเกิดดอกผลจากออมทรัพย์ สิ้นปีนำดอกผลมาจัดทุนการศึกษาให้นักเรียน และในการมอบทุนการศึกษาประจำปีกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ได้สมทบเพิ่มเติมอีกส่วนหนึ่ง

3.1.1.2. ได้จากการบริจาคของคนในชุมชน กองทุนการศึกษา ของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า เกิดจากผู้มีจิตศรัทธามอบเงินให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อตั้งเป็นทุนการศึกษาให้นักเรียนและกลุ่มออมทรัพย์ได้นำเงินทุนการศึกษาของผู้มีจิตศรัทธาฝากออมทรัพย์และนำดอกผลไปมอบเป็นทุนการศึกษาให้นักเรียน ดังที่ เล้า แก้วเพชร ผู้นำกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึง ที่มาของเงินกองทุนการศึกษา ของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า สรุปได้ว่า นายเล้า แก้วเพชร ได้แนะนำญาติพี่น้อง และคนในชุมชน ว่าหากต้องการทำบุญให้ทำทุนการศึกษาเด็ก โดยวิธีนำเงินทุนมาฝากออมทรัพย์และนำดอกผลไปมอบเป็นทุนการศึกษาให้นักเรียน ซึ่งมีผู้มีจิตศรัทธา 7 คน รวมทั้งนายเล้า แก้วเพชร มอบเงินเพื่อตั้งเป็นทุนการศึกษาให้นักเรียน ทุนการศึกษานี้กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าจะแยกแต่ละกองทุนชัดเจน ตามชื่อผู้มีจิตศรัทธา และนำดอกผลที่ได้รับของแต่ละกองทุนไปจัดเป็นทุนการศึกษาให้นักเรียน

3.1.1.3. ได้จากดอกผลของออมทรัพย์โดยตรง กลุ่มนารีพิทักษ์วัยและกลุ่มตั้งจะออมทรัพย์ หมู่ 1 ตำบลน้ำขาว ได้นำเงินกองทุนสวัสดิการส่วนหนึ่งไปมอบเป็นทุนการศึกษา โดยไม่ได้แยกเงินมาตั้งเป็นกองทุนเพื่อการศึกษาชัดเจน ดังที่ จินดา คงทอง ประธานกลุ่มนารีพิทักษ์วัย และสุชล ทองสังข์ กรรมการกลุ่มตั้งจะออมทรัพย์ หมู่ 1 ตำบลน้ำขาว กลุ่มออมทรัพย์

¹ อัมพร ค้วงปาน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินดา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 15/1 หมู่ที่ 3 ตำบลคลองเปือย อำเภอนะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2544.

² เล้า แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินดา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอนะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

³ จินดา คงทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินดา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 10 หมู่ที่ 10 ตำบลน้ำขาว อำเภอนะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2544.

⁴ สุชล ทองสังข์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินดา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 20 หมู่ที่ 1 ตำบลน้ำขาว อำเภอนะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2544.

แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต ได้กล่าวถึง ที่มาของเงินกองทุนการศึกษา สรุปได้ว่า กลุ่มนารีพิทักษ์วัย และกลุ่มธำมะออมทรัพย์ หมู่ 1 ตำบลน้ำขาว ซึ่งดำเนินการกลุ่มออมทรัพย์ในรูปแบบของ กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต ได้แบ่งเงินดอกผลออมทรัพย์ร้อยละ 50 มาจัดตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการรวมของกลุ่ม และในแต่ละปีกลุ่มจะแบ่งเงินกองทุนสวัสดิการส่วนหนึ่งไปมอบเป็นทุนการศึกษาโดยกลุ่มนี้ไม่ได้นำเงินมาตั้งเป็นกองทุนฝากในออมทรัพย์เพื่อนำดอกผลมาใช้เป็นทุนการศึกษาเหมือน 2 กลุ่มแรก

3.1.2. กรรมการกองทุน แบ่งเป็น 2 ชุด กรรมการผู้รับผิดชอบเงินกองทุน และกรรมการผู้คัดเลือกผู้รับทุน ดังนี้

3.1.2.1. กรรมการผู้รับผิดชอบเงินกองทุน จากการศึกษาพบว่ากลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าและกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ให้คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ อุบลราชธานีรับผิดชอบกองทุนการศึกษา ดังที่ เถลิง ทองพรหม¹ เลขาธิการกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย และ สุณิศย์ กาญจนรัตน์² ประธานกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึง กรรมการผู้รับผิดชอบเงินกองทุนการศึกษา ของกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย และกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย และกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ให้คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ ที่ประกอบด้วยกรรมการ 4 คนๆ คือคณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการการเงิน คณะกรรมการตรวจสอบ และ คณะกรรมการส่งเสริม รับผิดชอบดูแลกองทุนการศึกษา

3.1.2.2. กรรมการผู้คัดเลือกผู้รับทุน แบ่งเป็น 2 กรณี คือ กรณีที่กลุ่มออมทรัพย์มอบทุนให้นักเรียนในโรงเรียน และกรณีที่กลุ่มออมทรัพย์มอบทุนการศึกษาให้เด็กในชุมชน ดังนี้

กรณีมอบทุนให้นักเรียนในโรงเรียน กลุ่มออมทรัพย์จะมอบหมายให้โรงเรียนเป็นผู้คัดเลือกผู้เรียนคนใดสมควรได้รับทุนในปีนั้นๆ ดังที่ คล่อง บัวแก้ว กรรมการกลุ่มออมทรัพย์

¹ เถลิง ทองพรหม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 49 หมู่ที่ 10 ตำบลคลองเปือย อำเภอนะจะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.

² สุณิศย์ กาญจนรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 68 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอนะจะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2544.

³ คล่อง บัวแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 6 หมู่ที่ 8 ตำบลนาหว้า อำเภอนะจะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2544.

ตำบลคลองเปือย และ พรทิพย์ แก้วเพชร¹ กรรมการกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึงการคัดเลือกเด็กนักเรียนเพื่อรับทุนการศึกษา สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย และกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้มอบหมายให้ โรงเรียนเป็นผู้คัดเลือกเด็กนักเรียนว่าเด็กนักเรียนคนใดสมควรได้รับทุนในการมอบทุนในปีนั้นๆ

กรณีที่กลุ่มออมทรัพย์มอบทุนการศึกษาให้เด็กในชุมชน กรรมการกลุ่มออมทรัพย์จะเป็นผู้คัดเลือกเด็กเอง ดังที่ เยื้อง แก้วจันทร์ ประธานกลุ่มออมทรัพย์หมู่ 1 ตำบลน้ำขาว กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต ได้กล่าวถึง การคัดเลือกเด็กนักเรียนเพื่อรับทุนการศึกษา สรุปได้ว่า การคัดเลือกเด็กนักเรียนเพื่อรับทุนการศึกษากฎที่กลุ่มออมทรัพย์มอบทุนการศึกษาให้เด็กนักเรียนในชุมชน กรรมการกลุ่มออมทรัพย์จะเป็นผู้คัดเลือกเด็กเอง

3.1.3. ระเบียบข้อบังคับ กรณีที่โรงเรียนเป็นผู้คัดเลือกนักเรียน กลุ่มออมทรัพย์จะไม่กำหนดระเบียบไว้ แต่กรณีที่กลุ่มออมทรัพย์คัดเลือกนักเรียนเอง กลุ่มจะมีข้อพิจารณาตามที่ นิพนธ์ ยอดทรง² กรรมการพิจารณาเงินกู้ กลุ่มออมทรัพย์หมู่ 1 ตำบลน้ำขาว กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต ได้กล่าวถึง ระเบียบข้อบังคับของสวัสดิการทุนการศึกษา สรุปได้ว่า ในกรณีที่กลุ่มออมทรัพย์คัดเลือกนักเรียนเอง กลุ่มจะพิจารณาจาก ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเด็ก ความประพฤติของเด็ก และพฤติกรรมของผู้ปกครองเด็กต่อชุมชน

3.1.4. การปฏิบัติงาน จากการศึกษาการจัดสวัสดิการทุนการศึกษา กลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา พบว่าทุกกลุ่มมีการปฏิบัติงานในรูปของการมอบทุนการศึกษานักเรียน ดังที่ อัมพร ค้วงปาน³ ประธานคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ได้กล่าวถึง การมอบทุนการศึกษาของกลุ่มออมทรัพย์คลองเปือย สรุปได้ว่ากลุ่มออมทรัพย์คลองเปือย มอบทุนการศึกษาให้นักเรียนโรงเรียนวัดช่องเขา ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีละ 17 ทุน ทุนละ 700 บาท โดยแบ่งเป็น 15 ทุน สำหรับนัก

¹พรทิพย์ แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2544.

²เยื้อง แก้วจันทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 32 หมู่ที่ 1 ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2544.

³นิพนธ์ ยอดทรง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 33 หมู่ที่ 1 ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2544.

⁴อัมพร ค้วงปาน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 15/1 หมู่ที่ 3 ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2544.

เรียนในชั้นการศึกษา และอีก 2 ทูนสำหรับนักเรียนที่จะเรียนคือ ทูนการศึกษานี้มอบให้นักเรียนคนละ 1 ปี หมุนเวียนกันไป ปีถัดไปก็จะมอบให้นักเรียนคนอื่นไม่ให้ซ้ำคนเดิม ซึ่งการเลือกสรรว่านักเรียนคนใดสมควรจะได้รับทูนในปีนั้นๆ เป็นผลจากการพิจารณาของครูในโรงเรียน และเกล้าแก้วเพชร¹ ผู้นำกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึงการมอบทุนการศึกษาของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า จะมอบทุนการศึกษาให้นักเรียนโดยใช้ชื่อทุนการศึกษาดามชื่อผู้มีจิตศรัทธาเจ้าของเงินกองทุน เช่นเดียวกับ จินดา คงทอง ประธานกลุ่มนารีพิทักษ์วัย และ สุชล ทองสังข์ กรรมการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ หมู่ 1 ตำบลน้ำขาว กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาคบวงจรชีวิต ได้กล่าวถึงการมอบทุนการศึกษาของกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาคบวงจรชีวิต สรุปได้ว่า กลุ่มนารีพิทักษ์วัย ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนโรงเรียนน้ำขาวใน ปีละ 1 ทูน ทุนละ 300 บาท กลุ่มสัจจะออมทรัพย์หมู่ 1 ตำบลน้ำขาว ปีละ 2 ทูน ทุนละ 500 บาทและสมทบกับของผู้มีจิตศรัทธาอื่นๆ รวมเป็น 9 ทูน

3.2. กองทุนอาหารนักเรียน ในอดีตโรงเรียนบ้านนาหว้ามีปัญหาเงินทุนอาหารกลางวันนักเรียน กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า จึงนำดอกผลของกลุ่มมาจัดตั้งเป็นกองทุนอาหารกลางวันนักเรียน ดังที่ น้อย แก้วเพชร² กรรมการกองทุนอาหารนักเรียน กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึง การจัดการกองทุนอาหารนักเรียนของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้นำดอกผลของกลุ่มออมทรัพย์มาจัดตั้งเป็นกองทุนอาหารกลางวันนักเรียน โดยตั้งกรรมการดูแลบัญชี นี้ 1 คน แต่ปัจจุบันทางรัฐบาลได้จัดสรรเงินเพื่อเป็นทุนอาหารกลางวันมาให้โรงเรียนจัดให้เด็ก ดังนั้นกองทุนอาหารนักเรียนของกลุ่มออมทรัพย์นี้จึงระงับไป แต่เนื่องจากทางกลุ่มดำเนินการโดยแยกเงินออกมาตั้งเป็นกองทุนชัดเจน มีกรรมการดูแล 1 คน ดังนั้นเงินกองทุนนี้ยังคงอยู่ และเติบโตเนื่องจากมีดอกผลสมทบกลับคืนไปทุกปี

¹ เสด็จเกล้าแก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินดา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอนะจะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

² จินดา คงทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินดา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 10 หมู่ที่ 10 ตำบลน้ำขาว อำเภอนะจะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2544.

³ สุชล ทองสังข์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินดา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 20 หมู่ที่ 1 ตำบลน้ำขาว อำเภอนะจะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2544.

⁴ น้อย แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินดา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย ตำบลนาหว้า อำเภอนะจะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

3.3. กองทุนส่งเสริมการศึกษา กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ได้เห็นความสำคัญของการศึกษา จึงได้แบ่งเงินจากกองทุนเสริมเงิน ซึ่งเป็นเงินกองทุนที่ได้จากการนำเงินเศษสตางค์ที่เหลือจากการจ่ายเงินปันผลให้สมาชิกเมื่อสิ้นปีมารวมกัน มาตั้งเป็นกองทุนส่งเสริมการศึกษา ดังที่สำราญ มัคดาว¹ กรรมการกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ได้กล่าวถึง กองทุนส่งเสริมการศึกษาของกลุ่มออมทรัพย์คลองเปือย สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ได้แบ่งเงินจากกองทุนเสริมเงินมาตั้งเป็นกองทุนส่งเสริมการศึกษา โดยสมทบกองทุนปีละไม่เกิน 3,000 บาท เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดแข่งขันกีฬาโรงเรียน การเบิกจ่ายทางโรงเรียนไม่จำเป็นต้องเขียนเป็นโครงการขอเบิก เพียงแต่ให้ทำรายการมาเบิกกับทางกลุ่มออมทรัพย์ว่าต้องการอะไรบ้างเป็นเงินเท่าไร เช่นอุปกรณ์กีฬา ถ้วยรางวัล เป็นต้น

3.4. กองทุนพัฒนาโรงเรียน กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ได้จัดตั้งกองทุนเพื่อให้โรงเรียนมาเบิกใช้เพื่อการพัฒนาโรงเรียน ดังที่ ลอย ทองนิล² กรรมการกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ได้กล่าวถึง กองทุนพัฒนาโรงเรียนของกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ได้จัดตั้งกองทุนพัฒนาโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนเบิกใช้ในการพัฒนาโรงเรียน โรงเรียนไม่ต้องเขียนโครงการหรือแสดงหลักฐานประกอบการเบิกเงิน เพียงแจ้งให้ทางกลุ่มออมทรัพย์ทราบด้วยวาจาว่า ต้องการจะทำอะไรเพื่อ โรงเรียน และต้องการเงินซื้ออะไรเท่าไร เพียงแต่ให้เขียนรายการค่าใช้จ่ายมาเบิกเท่านั้นเพียงพอแล้ว

3.5. กองทุนการศึกษาพิเศษ เป็นแนวคิดที่ กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย จะทำในอนาคต ดังที่ เฉลิม ทองพรม³ เลขานุการกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ได้กล่าวถึง กองทุนการศึกษาพิเศษ ของกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือยมีแนวคิดที่จะจัดตั้งกองทุนการศึกษาพิเศษ โดยจะส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนหนังสือตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงปริญญาตรี และเมื่อโยอิชิ ชาวญี่ปุ่นมาดูงาน และได้ทราบแนวคิดนี้ เห็นว่าเป็นแนวคิดที่ดี จึงส่งเสริมด้วยการมอบทุนเริ่มต้น 6,000 บาท ทางกลุ่มได้นำเงินส่วนนี้เข้าฝากออมทรัพย์เพื่อให้กองทุนมีเงินเพิ่มมากขึ้นจนสามารถนำดอกผลมาใช้ได้ แต่เมื่อคำนวณเงินที่ได้

¹ สำราญ มัคดาว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จันทนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 65 หมู่ที่ 1 ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2544.

² ลอย ทองนิล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จันทนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 68 หมู่ที่ 1 ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2544.

³ เฉลิม ทองพรม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จันทนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 49 หมู่ที่ 10 ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.

พบว่ากองทุนนี้มีเงินน้อยเกินกว่าจะนำมาเป็นทุนการศึกษาได้ จึงเปลี่ยนแนวคิดมาใช้เงินทุนนี้เพื่อส่งเสริมให้เด็กในชุมชนเรียนต่อ โดยจะใช้เงินทุนนี้จ้างครูมาสอนพิเศษให้เด็กในหมู่บ้านที่จะเรียนต่อทุกคน โดยเป็นทุนสาธารณะไม่จำกัดว่าเด็กคนนั้นจะเป็นสมาชิกของกองทุนหรือไม่

กองทุนเพื่อการรักษาพยาบาล

เมื่อมีการเจ็บป่วยเกิดขึ้น สิ่งที่มาคือความทุกข์ทั้งกายและใจทั้งของผู้ป่วยเองและญาติมิตรใกล้ชิด เพราะนอกจากความทุกข์ที่เกิดจากโรคร้ายไข้เจ็บรุมเร้าแล้ว ที่สำคัญคือค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากค่ารักษาพยาบาลผู้ป่วย และค่าใช้จ่ายของญาติผู้ป่วยในระหว่างเฝ้าไข้ผู้ป่วยที่โรงพยาบาล รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงปัญหานี้ จึงจัดให้มีสวัสดิการการรักษาพยาบาลทั้งของหน่วยงานของรัฐและเอกชน แต่ก็ไม่สามารถจัดให้ครอบคลุมประชากรได้ทั้งหมด ดังที่ อนุวัฒน์ สุภษัตริกุล¹ ได้กล่าวถึง ความครอบคลุมของการจัดหลักประกันสุขภาพในประเทศไทย สรุปได้ว่า หลักประกันสุขภาพในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม รูปแบบ ดังนี้

1. สวัสดิการรักษาพยาบาลที่รัฐจัดให้ข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ ครอบคลุมประชากร ร้อยละ 9.5
2. สวัสดิการรักษาพยาบาลที่รัฐจัดให้ประชาชน
 - 2.1. การสงเคราะห์ประชาชนผู้มีรายได้ต่ำด้านการรักษาพยาบาล ครอบคลุมประชากร ร้อยละ 20.0
 - 2.2. การสงเคราะห์ผู้สูงอายุด้านการรักษาพยาบาล ครอบคลุมประชากร ร้อยละ 7.3
 - 2.3. การสุขภาพนักเรียนประถมศึกษา สังกัด ศ.ป.ช. ครอบคลุมประชากร ร้อยละ 9.1
 - 2.4. การสงเคราะห์ เด็ก 0-12 ปี ครอบคลุมประชากร ร้อยละ 24.5
 - 2.5. การสงเคราะห์ ผู้พิการ ครอบคลุมประชากร ร้อยละ 1.8
 - 2.6. สวัสดิการรักษาพยาบาลสำหรับพระและนักบวช ครอบคลุมร้อยละ 0.5
 - 2.7. สวัสดิการรักษาพยาบาลทหารผ่านศึกและครอบครัว ครอบคลุมร้อยละ 0.5
3. การประกันสุขภาพเชิงบังคับ
 - 3.1. กองทุนทดแทนแรงงาน ครอบคลุมร้อยละ 5.0
 - 3.2. กองทุนประกันสังคม ครอบคลุมร้อยละ 7.0
4. การประกันสุขภาพโดยสมัครใจ

¹ อนุวัฒน์ สุภษัตริกุล, "ระบบประกันสุขภาพ," ใน วารสารการวิจัยระบบสาธารณสุข. 2 (2): มปณ. ; เมษายน-มิถุนายน 2537.

พอจึงเปิดให้สมาชิกสามารถใช้สิทธิได้ กลุ่มออมทรัพย์คลองเปียวใช้เวลาสะสมทุนให้กับกองทุนสวัสดิการรักษายาบาลนั้นนานถึง 10 ปี คือ เริ่มตั้งกองทุนในปี พ.ศ.2526 และเริ่มเปิดให้สมาชิกเบิกรักษายาบาลได้ในปี พ.ศ. 2536 โดยเงินที่นำมาใช้ในแต่ละปีจะ ได้จากดอกผลของกองทุนสวัสดิการรักษายาบาลในปีนั้น ๆ รวมกับกำไรส่วนที่เกินจากการปันผลให้สมาชิกในปีนั้น ๆ โดยจะไม่ใช้เงินในส่วนที่เป็นตัวกองทุนเลย เปรียบเสมือนการเก็บหน่อไม้กินโดยไม่ทำลายกอไม้ ดังนั้นเงินทุนส่วนนี้จะไม่หมดหมดได้เลย และการให้บริการก็ให้ตามปริมาณเงินที่มีอยู่ไม่ใช้เกินกว่าเงินในปีนั้น ๆ

1.1.2. กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ใช้เงินกองทุนสวัสดิการของกลุ่มมาเป็นทุนเริ่มแรกในการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการรักษายาบาล ดังที่ เสด้า แก้วเพชร¹ เจริญฤติก กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึงการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการรักษายาบาลสรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า เป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่มีกองทุนสวัสดิการมากมาย ส่วนใหญ่เป็นกองทุนสวัสดิการเพื่อบริการเครื่องใช้ ที่ใช้ในวงจรชีวิตให้แก่ประชาชนในชุมชน เช่น กองทุนชุดน้ำดื่ม กองทุนหีบศพ กองทุนโรงตั้งศพ กองทุนเดินเท้า เป็นต้น โดยแต่ละกองทุนจะมีกรรมการดูแลกิจการแยกแต่ละกองทุน และกรรมการมีหน้าที่ควบคุมบัญชีเงินฝากของกองทุนนั้นๆ แต่ตัวเงินที่ได้รับจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการเหล่านี้จะนำมารวมกันเป็นเงินกองทุนสวัสดิการรวมและนำมารวมกับเงินตั้งออมทรัพย์ที่ให้สมาชิกกู้ เมื่อสิ้นปีแต่ละกองทุนก็จะได้รับเงินปันผล เสมือนเป็นบัญชีของสมาชิกบัญชีหนึ่ง และเมื่อจะจัดตั้งกองทุนสวัสดิการใดขึ้นมาก็สามารถนำเงินผลกำไรจากการกองทุนสวัสดิการรวมนี้มาตั้งได้ กองทุนสวัสดิการรักษายาบาลก็เริ่มต้นจากการนำเงินส่วนหนึ่งของกองทุนสวัสดิการมาตั้งเป็นกองทุนรักษายาบาล และนำเงินกองทุนนี้ออกให้สมาชิกกู้ สำหรับกองทุนส่วนนี้เมื่อสิ้นปีจะไม่ปันผลให้แก่สมาชิก แต่จะสมทบกลับเข้าในกองทุนรักษายาบาล และเพื่อให้กองทุนใดขึ้นมาเร็วๆ จะมีการกำหนดว่าเงินผลกำไรออมทรัพย์ถึงปันผลให้สมาชิกร้อยละ 3 จะนำสมทบเข้ากองทุนรักษายาบาล

1.1.3. กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต เป็นกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์การจัดกลุ่มออมทรัพย์เพื่อจัดสวัสดิการโดยตรง ดังที่ ขบ ขอดแก้ว² ประธานกลุ่มเครือญาติ กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต ได้กล่าวถึง การจัดตั้งกองทุน สวัสดิการรักษายาบาล

¹ เสด้า แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จันทนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544

² ขบ ขอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จันทนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 38 หมู่ที่ 3 ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2544.

ของกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต สรุปได้ว่า โดยหลักการของกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต เมื่อครบรอบปี กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต จะแบ่งผลกำไรที่ได้จากการดำเนินงานออมทรัพย์ออกเป็น 2 ส่วน คือ ร้อยละ 50 ของดอกผลออมทรัพย์จะเป็นผลคืนสมาชิก อีกร้อยละ 50 นำเข้ากองทุนสวัสดิการ พร้อมจัดสรรให้ผู้ทำบัญชีตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร ซึ่งกองทุนสวัสดิการของกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิตจะไม่แบ่งแยกกองทุนตามประเภทสวัสดิการแต่ตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการรวม และเน้นสวัสดิการการรักษาพยาบาลเป็นหลัก เนื่องจากกองทุนนี้ใช้เงินร้อยละ 50 ของเงินดอกผลออมทรัพย์ กองทุนสวัสดิการนี้จึงได้เร็ว ไม่ต้องใช้ระยะเวลานานในการสะสมทุน ดังนั้นในปีที่สองของการตั้งกลุ่มออมทรัพย์ก็สามารถมีกองทุนสวัสดิการให้สมาชิกสามารถเบิกการรักษาพยาบาลได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. กรรมการกองทุน จากการศึกษากองทุนสวัสดิการการรักษาพยาบาล ของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา พบว่ามีรูปแบบของกรรมการดูแลกองทุน 2 รูปแบบ ดังนี้

2.1. ใช้กรรมการชุดเดียวกับกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเป๊ะและกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ใช้กรรมการกลุ่มออมทรัพย์ดูแลกองทุนสวัสดิการการรักษาพยาบาล ดังที่ เฉลิม ทองพรหม¹ เลขาธิการกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเป๊ะ และนวม สวัสดิ์² ประธานคณะกรรมการประจำหมู่บ้านการกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเป๊ะ ได้กล่าวถึง กรรมการกองทุนสวัสดิการการรักษาพยาบาลของกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเป๊ะ สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเป๊ะใช้กรรมการกลุ่มออมทรัพย์ดูแลกองทุนสวัสดิการการรักษาพยาบาล ซึ่งกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ประกอบด้วยกรรมการบริหารกลุ่มและกรรมการประจำหมู่บ้าน การเบิกจ่ายสวัสดิการการรักษาพยาบาลของสมาชิกแต่ละหมู่บ้านอยู่ในความควบคุมดูแลของกรรมการประจำหมู่บ้าน ส่วนนโยบายและสิทธิประโยชน์ที่จะมอบให้สมาชิกขึ้นอยู่กับพิจารณาของคณะกรรมการบริหารกลุ่ม และกรรมการกองทุนสวัสดิการการรักษาพยาบาลของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ก็ดูแลโดยกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลกองทุนสวัสดิการการรักษาพยาบาล เช่นกัน ดังที่

¹ นายเฉลิม ทองพรหม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 49 หมู่ที่ 10 ตำบลคลองเป๊ะ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.

² นวม สวัสดิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 58 หมู่ที่ 7 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2544.

จิรายุ แก้ววิชิต¹ ผู้ช่วยเจริญญิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึง กรรมการกองทุนสวัสดิการการรักษาพยาบาลของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้มอบหมายให้ นายเล้า แก้วเพชร เจริญญิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า เป็นกรรมการกองทุนสวัสดิการการรักษาพยาบาล รับผิดชอบดูแลการเบิกจ่ายกองทุนสวัสดิการการรักษาพยาบาลของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า สำหรับนโยบายและสิทธิประโยชน์ที่จะมอบให้สมาชิกขึ้นอยู่กับพิจารณาของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์

2.2. มีกรรมการรับผิดชอบแยกจากกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต จะแต่งตั้งกรรมการรับผิดชอบกองทุนสวัสดิการแยกจากกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ ดังที่ อภิญา ขอดแก้ว² กรรมการกลุ่มเครือญาติ กลุ่มออมทรัพย์แบบครบวงจรชีวิต ได้กล่าวถึงกองทุนสวัสดิการการรักษาพยาบาลของกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต จะแต่งตั้งกรรมการรับผิดชอบกองทุนสวัสดิการแยกจากกรรมการกลุ่มออมทรัพย์

3. ระเบียบและข้อบังคับ

3.1. ระยะเวลาการเป็นสมาชิก กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าและกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ไม่กำหนดระยะเวลาการเป็นสมาชิก เมื่อเป็นสมาชิกก็สามารถใช้สิทธิสวัสดิการการรักษาพยาบาลได้เลย ดังที่ เอื้อเพื่อ แก้วอินทร์³ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า และ นฤมล ช่วยพิชัย⁴ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ได้กล่าวถึง ระยะเวลาการเป็นสมาชิกก่อนใช้สิทธิสวัสดิการการรักษาพยาบาล สรุปได้ว่า ทั้งกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าและกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ไม่กำหนดระยะเวลาการเป็นสมาชิก เมื่อเป็นสมาชิกก็สามารถใช้สิทธิสวัสดิการการรักษาพยาบาลได้เลย ส่วนกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต กำหนดให้ต้องเป็นสมาชิกครบ 1 ปี ก่อนใช้สวัสดิการการรักษาพยาบาล สมาชิกจะแบ่งเป็น 4 รุ่น และสมาชิกจะได้รับสิทธิ์ตามรุ่น

¹ จิรายุ แก้ววิชิต เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

² อภิญา ขอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 38 หมู่ที่ 3 ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2544.

³ เอื้อเพื่อ แก้วอินทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544.

⁴ นฤมล ช่วยพิชัย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 10 หมู่ที่ 2 ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2544.

ดังนี้ จินดา คงทอง¹ สมาชิกกลุ่มเครือข่าย กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต ได้กล่าวถึง การแบ่งสมาชิกออกเป็น 4 รุ่น และการได้รับสิทธิตามรุ่นตามรุ่นของกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนา ครอบครัวชีวิต สรุปได้ ดังนี้

3.1.1. ผู้ที่เข้าเป็นสมาชิกในปีแรก ถือเป็นสมาชิกรุ่นที่ 1 จะได้รับสวัสดิการค่า รักษาพยาบาลเต็มตามข้อกำหนด

3.1.2. ผู้ที่เข้าเป็นสมาชิกในปีที่ 2 ถือเป็นสมาชิกรุ่นที่ 2 จะได้รับสวัสดิการค่า รักษาพยาบาล ครึ่งหนึ่ง ของรุ่นที่ 1

3.1.3. ผู้ที่เข้าเป็นสมาชิกในปีที่ 3 ถือเป็นสมาชิกรุ่นที่ 3 จะได้รับสวัสดิการค่า รักษาพยาบาล ครึ่งหนึ่ง ของรุ่นที่ 2

3.1.4. ผู้ที่เข้าเป็นสมาชิกในปีที่ 4 ถือเป็นสมาชิกรุ่นที่ 4 จะได้รับสวัสดิการค่า รักษาพยาบาล ครึ่งหนึ่ง ของรุ่นที่ 3

3.2. สถานพยาบาล ส่วนใหญ่จะระบุให้ใช้สิทธิได้ในโรงพยาบาลของรัฐ แต่มีแนว โนม์ที่จะขยายสิทธินี้ให้กว้างออกไป ปัจจุบันนี้มีการกำหนด เป็น 3 รูปแบบดังนี้

3.2.1. ใช้สิทธิได้เฉพาะที่ใช้บริการในโรงพยาบาลของรัฐ กลุ่มออมทรัพย์ตำบล คลองเปือย กำหนดให้สมาชิกใช้สิทธิสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลได้เฉพาะที่ใช้บริการในโรง พยาบาลของรัฐ ไม่รวมสถานอนามัยและสถานพยาบาลเอกชน ดังที่ ก้าน ทองเต็ม² รองประธาน คณะกรรมการบริหาร กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย และสมใจ นิลสุข³ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ตำบลคลองเปือย ได้กล่าวถึง การกำหนดสถานที่ใช้สิทธิกองทุนสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลของ กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย กำหนดให้สมาชิกใช้ สิทธิสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลได้เฉพาะที่ใช้บริการในโรงพยาบาลของรัฐ ซึ่งต่อไปจะขยายให้ใช้ บริการได้ที่สถานอนามัย และหมอชาวบ้านที่กองทุนรับรอง

3.2.2. ใช้สิทธิได้เฉพาะที่ใช้บริการในโรงพยาบาลของรัฐและสถานอนามัย กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า กำหนดให้สมาชิกใช้สิทธิสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลได้เฉพาะโรง

¹ จินดา คงทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินดา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 10 หมู่ที่ 10 ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2544.

² ก้าน ทองเต็ม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินดา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 2 หมู่ที่ 3 ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2544.

³ สมใจ นิลสุข เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินดา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 23 หมู่ที่ 3 ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2544.

พยาบาลของรัฐและสถานีนอนมัย ไม่รวมโรงพยาบาลและคลินิกเอกชน ดังที่ กระจ่าง ชูชื่น¹ รองประธานกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า และสมชาย แก้วเพชร² สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึงการกำหนดสถานที่ใช้สิทธิกองทุนสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า กำหนดให้สมาชิกใช้สิทธิสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลได้เฉพาะ โรงพยาบาลของรัฐและสถานีนอนมัย

3.2.3. ใช้สิทธิในสถานพยาบาลได้ทุกแห่ง กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต กำหนดให้สมาชิกสามารถใช้สิทธิเบิกสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลจากการเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลได้ทุกแห่ง ดังที่ ขบ ยอดแก้ว³ ประธานกลุ่มเครือข่าย กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต และแจ่ม ยอดแก้ว⁴ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต ได้กล่าวถึงการกำหนดสถานที่ใช้สิทธิกองทุนสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลของกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต กำหนดให้สมาชิกสามารถใช้สิทธิเบิกสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลจากการเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลได้ทุกแห่งทั้งใน โรงพยาบาลของรัฐ โรงพยาบาลเอกชน คลินิกเอกชน สถานีนอนมัย และแพทย์แผนไทยที่ทางกลุ่มยอมรับ

3.3. หลักฐานประกอบการใช้สิทธิ โดยทั่วไปการใช้สิทธิสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลจะกำหนดให้แสดงใบเสร็จค่ารักษาพยาบาลพร้อมกับใบรับรองแพทย์ของสถานพยาบาลนั้นๆ โดยใบรับรองแพทย์จะแสดงให้เห็นว่าผู้ใช้สิทธิได้เข้ารับการรักษาจริง และป่วยใช้ด้วยโรคอะไรเป็นโรคที่ได้รับการยกเว้นหรือไม่ ใบเสร็จค่ารักษาพยาบาลจะแสดงว่าค่ารักษาพยาบาลจริงๆ เป็นเงินเท่าไร เป็นค่ายาเท่าไร ค่ารักษาอื่นๆ มีอะไรบ้าง ยานที่ใช้เป็นยาในบัญชียาหลักแห่งชาติเท่าไร ยานนอกบัญชียาหลักแห่งชาติเท่าไร เนื่องจากในปัจจุบันสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลบางสวัสดิการ ได้กำหนดให้ใช้สิทธิได้เฉพาะยาในบัญชียาหลักแห่งชาติเท่านั้น แต่จากการศึกษากองทุน สวัสดิการค่ารักษาพยาบาลของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภอยะนะ จังหวัดสงขลา

¹ กระจ่าง ชูชื่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 45/3 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอยะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2544.

² สมชาย แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 67/2 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอยะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2544.

³ ขบ ยอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 38 หมู่ที่ 3 ตำบลนาข้าว อำเภอยะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2544.

⁴ แจ่ม ยอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 40 หมู่ที่ 3 ตำบลนาข้าว อำเภอยะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2544.

พบว่าทำให้สิทธิการรักษาพยาบาลของกลุ่มออมทรัพย์จะไม่สนใจใบรับรองแพทย์ เนื่องจากสมาชิกเป็นคนในหมู่บ้านใครป่วยไข้ไม่สบายไปหาหมอก็จะเป็นที่ทราบกันดีในชุมชนนั้น ๆ ไม่จำเป็นต้องใช้หลักฐานที่เป็นเอกสาร และการให้สิทธิครอบคลุมทุกโรคไม่มีข้อยกเว้น การแสดงหลักฐานใบเสร็จ กำหนดใน 2 รูปแบบ คือ

3.3.1. ใช้ใบเสร็จตัวจริงไม่รับสำเนาใบเสร็จ ในการเบิกค่ารักษาพยาบาล กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า และกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต ได้กำหนดให้นำใบเสร็จตัวจริงมาขอรับสิทธิสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล ทั้งที่ คณิด แก้วจันทร์ เลขานุการ กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ประเสริฐ แก้วเพชร¹ สมาชิกการกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า และชน ยอดแก้ว² ประธานกลุ่มเครือข่าย กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต ได้กล่าวถึงการใช้หลักฐานประกอบการใช้สิทธิสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลในทำนองเดียวกันสรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์กำหนดให้นำใบเสร็จตัวจริงมาขอรับสิทธิสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล การกำหนดอย่างนี้ทำให้สมาชิกใช้สิทธิได้เพียงสิทธิ์เดียว หากสมาชิกเป็นข้าราชการหรือผู้ประกันตนตาม พระราชบัญญัติประกันสังคมซึ่งมีสิทธิรักษาพยาบาลอยู่แล้ว หรือเป็นข้าราชการ ก็จะไม่สามารถนำใบเสร็จมาเบิกค่ารักษาพยาบาลได้

3.3.2. ใช้สำเนาใบเสร็จ ในการเบิกค่ารักษาพยาบาล กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย กำหนดให้นำสำเนาใบเสร็จค่ารักษาพยาบาลมาเบิกได้ แต่ต้องนำใบเสร็จตัวจริงแนบมาให้ดูด้วย ทั้งที่ ยาใจ แก้วคง³ กรรมการควบคุมและตรวจสอบบัญชี กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย และพจน์ สังข์เต็ม⁴ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ได้กล่าวถึงการใช้หลักฐานประกอบการใช้สิทธิสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลสรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย กำหนดให้นำ

¹ คณิด แก้วจันทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จันทนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544.

² ประเสริฐ แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จันทนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 107/2 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2544.

³ ชน ยอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จันทนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 38 หมู่ที่ 3 ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2544.

⁴ ยาใจ แก้วคง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จันทนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 47/1 หมู่ที่ 9 ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.

⁵ พจน์ สังข์เต็ม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จันทนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 12/1 หมู่ที่ 4 ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.

สำเนาใบเสร็จค่ารักษาพยาบาลมาเบิกได้แต่ต้องนำใบเสร็จตัวจริงแนบมาให้ด้วย ดังนั้นสมาชิกในกลุ่มนี้สามารถนำใบเสร็จตัวจริงไปใช้เบิกสิทธิ์อื่นได้ เช่น เบิกตาม พระราชบัญญัติผู้ประสบภัยจากรถ

3.4. การให้สวัสดิการค่ารักษาพยาบาล จากการศึกษากลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา พบว่ามีรูปแบบการให้สวัสดิการค่ารักษาพยาบาลที่แตกต่างกัน คือ

3.4.1. กำหนดสิทธิการรักษาพยาบาลให้แก่สมาชิกเป็นรายคน และกำหนดวงเงินเป็นร้อยละของค่าใช้จ่ายจริง โดยไม่แยกประเภทผู้ป่วยว่าเป็นผู้ป่วยนอกหรือผู้ป่วยใน กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ได้กำหนดสิทธิการรักษาพยาบาลให้แก่สมาชิกเป็นรายคน และกำหนดวงเงินเป็นร้อยละของค่าใช้จ่ายจริง โดยไม่แยกประเภทผู้ป่วยว่าเป็นผู้ป่วยนอกหรือผู้ป่วยใน และรวบรวมค่ารักษาพยาบาลทั้งปีมาจ่ายครั้งเดียวเมื่อสิ้นปี ดังที่ เขียน ช่างเถียน เจริญญีกกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย และนิตยา ศรีนุ้ย สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ได้กล่าวถึงการให้สวัสดิการค่ารักษาพยาบาลของกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือยเริ่มให้ สวัสดิการค่ารักษาพยาบาลในปี 2537 โดยประกาศให้เบิกค่ารักษาพยาบาลได้ร้อยละ 30 ของค่ารักษาพยาบาลที่จ่ายจริง และได้กำหนดสิทธิให้เพิ่มขึ้นทุกปี ปีละ 10 เปอร์เซ็นต์ ในรอบปีออมทรัพย์ 2543 ประกาศจะให้สิทธิสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลร้อยละ 90 ของค่ารักษาพยาบาลที่จ่ายจริง การจ่าย สวัสดิการค่ารักษาพยาบาลจะจ่ายครั้งเดียวเมื่อสิ้นปีออมทรัพย์ โดยคำนวณค่าใช้จ่ายจากใบเสร็จค่ารักษาพยาบาลที่สมาชิกแต่ละคนนำมาเบิกทั้งหมดในรอบปีว่าเป็นเงินเท่าไร และคำนวณเงินที่จะนำมาใช้จาก 3 แหล่ง คือ ดอกผลของกองทุนสวัสดิการในรอบปีนั้นๆ เงินสมทบเงินปันผลของปีนั้นๆ เงินผลกำไรส่วนที่เกินจากเงินปันผลสมาชิกและค่าตอบแทนกรรมการ นำจำนวนเงินที่มีในรอบปีเปรียบเทียบกับจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในรอบปีนั้น และอัตราการจ่ายค่ารักษาพยาบาลที่ประกาศไว้ก่อนหน้านี้ ซึ่งจะทราบว่าสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลในปีนั้น จ่ายจริงเท่าไร ซึ่งอาจจะไม่ครบตามที่ประกาศไว้ในตอนต้นปี เช่น ในปี 2541 ประกาศว่าจะจ่ายค่ารักษาพยาบาลร้อยละ 70 ของค่ารักษาพยาบาลจริง แต่เมื่อถึงสิ้นปี สามารถจ่ายได้จริงร้อยละ 60 ของค่ารักษาพยาบาลจริง ปี 2542 ประกาศว่าจะจ่ายค่ารักษาพยาบาลร้อยละ 80 ของค่ารักษาพยาบาลจริง แต่หลังจากการคำนวณเมื่อถึงสิ้นปี สามารถจ่ายได้จริงร้อยละ 78 ของค่ารักษาพยาบาลจริง จากการ

¹ เขียน ช่างเถียน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริ่งจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 6 หมู่ที่ 3 ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2544.

² นิตยา ศรีนุ้ย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริ่งจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 38 หมู่ที่ 9 ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.

ศึกษาพบว่าสมาชิกไม่รู้ពីกรณีปัญหาที่กลุ่มออมทรัพย์ไม่จ่ายสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลครบตามที่ประกาศไว้เมื่อต้นปี เพราะการที่สมาชิกสามารถเบิกค่ารักษาพยาบาลคืนได้ก็สร้างความรู้สึกดีๆ ให้แก่สมาชิกเพียงพอแล้ว ปัญหาที่พบในการดำเนินการคือ แต่เดิมทางกรรมการกลุ่มกำหนดให้สมาชิกเก็บรวบรวมใบเสร็จไว้เองและรวบรวมนำมาให้กรรมการการเมื่อสิ้นปี แต่ปรากฏว่าสมาชิกส่วนใหญ่จะทำใบเสร็จหาย กรรมการกลุ่มจึงแก้ปัญหานี้โดยให้สมาชิกนำใบเสร็จที่ได้รับในรอบเดือนมาแจ้งขอรับสิทธิ์ได้ในวันที่ส่งเงินถึงจะออมทรัพย์ หากข้ามเดือนจะไม่รับก็ตัดสิทธิ์ไป ส่วนกรรมการก็จะจัดทำบัญชีลงทะเบียนการขอรับสิทธิ์ค่ารักษาพยาบาลของสมาชิกไว้เมื่อสิ้นปีก็สามารถทราบได้ทันทีว่าค่ารักษาพยาบาลในรอบปีที่ตั้งเบิกไว้เป็นเงินเท่าไร

3.4.2. กำหนดสิทธิค่ารักษาพยาบาลให้แก่สมาชิกเป็นรายครอบครัว และกำหนดวงเงินที่ให้เป็นร้อยละของที่ใช้จ่ายจริง โดยไม่แยกประเภทผู้ป่วยว่าเป็นผู้ป่วยนอกหรือผู้ป่วยใน กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้ากำหนดสิทธิค่ารักษาพยาบาลให้แก่สมาชิกเป็นรายครอบครัว และกำหนดวงเงินที่ให้เป็นร้อยละของที่ใช้จ่ายจริง โดยไม่แยกประเภทผู้ป่วยว่าเป็นผู้ป่วยนอกหรือผู้ป่วยใน สมาชิกสามารถเบิกเงินได้ทันทีที่แสดงใบเสร็จตั้งเบิกหากไม่เกินวงเงินที่กำหนดไว้ในปีนั้น ๆ ดังที่ วิจิตร หนูเพชร กรรมการกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า และสุพจน์ แก้วเพชร¹ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึงการให้สวัสดิการค่ารักษาพยาบาลของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้ากำหนดสิทธิค่ารักษาพยาบาลให้แก่สมาชิกเป็นรายครอบครัว และกำหนดวงเงินที่ให้เป็นร้อยละของที่ใช้จ่ายจริง โดยไม่แยกประเภทผู้ป่วยว่าเป็นผู้ป่วยนอกหรือผู้ป่วยใน สมาชิกสามารถเบิกเงินได้ทันทีที่แสดงใบเสร็จตั้งเบิกหากไม่เกินวงเงินที่กำหนดไว้ในปีนั้น ๆ ดังที่ เสด้า แก้วเพชร เภรณุกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึงการกำหนดวงเงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า สรุปได้ว่า การกำหนดวงเงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า กำหนดตามประเภทผู้ใช้สิทธิ์ ดังนี้

¹ วิจิตร หนูเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอนงนุช จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2544.

² สุพจน์ แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 13 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอนงนุช จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2544.

³ เสด้า แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอนงนุช จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

สมาชิก : ให้ใช้สิทธิเป็นครอบครัว โดยกำหนดให้เบิกเป็นร้อยละของค่ารักษาพยาบาลจริง และมีวงเงินสูงสุดที่จะเบิกได้ นั่นคือ สถิติการค่ารักษาพยาบาลเปิดให้สมาชิกเริ่มใช้สิทธิได้ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2541 ให้สมาชิกเบิกค่ารักษาพยาบาลได้ร้อยละ 50 ของค่ารักษาพยาบาลที่จ่ายจริง ไม่เกินปีละ 1,000 บาท ต่อครอบครัว และวงเงินต่อปี จะเพิ่มขึ้น ปีละ 1,000 บาท นั่นคือ ปี พ.ศ. 2542 สมาชิกเบิกค่ารักษาพยาบาลได้ร้อยละ 50 ของค่ารักษาพยาบาลที่จ่ายจริง ไม่เกินปีละ 2,000 บาท ต่อครอบครัว ปี 2543 เบิกได้ร้อยละ 50 ของค่ารักษาพยาบาลที่จ่ายจริง ไม่เกินปีละ 3,000 บาท ต่อครอบครัว

กรรมการ : ให้ใช้สิทธิเฉพาะตัว เบิกค่ารักษาพยาบาลได้เต็ม 100 เปอร์เซ็นต์ แต่ไม่เกินปีละ 3,000 บาท ต่อคน

พนักงาน : ให้ใช้สิทธิเฉพาะตัว เบิกค่ารักษาพยาบาลได้เต็ม 100 เปอร์เซ็นต์ แต่ไม่เกินปีละ 10,000 บาท ต่อคน

3.4.3. กำหนดสิทธิค่ารักษาพยาบาลให้แก่สมาชิกเป็นรายคน และแยกสิทธิตามประเภทผู้ป่วย เป็น 2 กรณี คือ ผู้ป่วยนอก และผู้ป่วยใน กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต ดังที่ ชม ยอดแก้ว¹ ประธานกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต กำหนดสิทธิค่ารักษาพยาบาลให้แก่สมาชิกเป็นรายคน แยกประเภทสิทธิตามประเภทผู้ป่วย (1)ผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยใน และให้สิทธิตามรุ่นของสมาชิก ได้กล่าวถึงการให้สวัสดิการค่ารักษาพยาบาลของกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต กำหนดให้รับสมาชิก 4 รุ่น และมีหลักปฏิบัติสำหรับการให้สวัสดิการค่ารักษาพยาบาล ดังนี้

ประเภทผู้ป่วยนอก

ปีที่ 1 ให้เบิกได้ร้อยละ 10 ของค่ารักษาพยาบาลที่จ่ายจริง ไม่เกิน 100 บาท/ปี

ปีที่ 2 ให้เบิกได้ร้อยละ 20 ของค่ารักษาพยาบาลที่จ่ายจริง ไม่เกิน 200 บาท/ปี

ปีที่ 3 ให้เบิกได้ร้อยละ 30 ของค่ารักษาพยาบาลที่จ่ายจริง ไม่เกิน 300 บาท/ปี

ปีที่ 4 ให้เบิกได้ร้อยละ 40 ของค่ารักษาพยาบาลที่จ่ายจริง ไม่เกิน 400 บาท/ปี

ประเภทผู้ป่วยใน

ปีที่ 1-2 ให้เบิกได้ คำนวณ 30 บาท ไม่เกิน 600 บาท/ปี

ปีที่ 3-4 ให้เบิกได้ คำนวณ 60 บาท ไม่เกิน 1,200 บาท/ปี

ปีที่ 5-6 ให้เบิกได้ คำนวณ 90 บาท ไม่เกิน 1,800 บาท/ปี

¹ ชม ยอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จรุงจิตร์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 38 หมู่ที่ 3 ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2544.

ปีที่ 7-8 ให้เบิกได้ คินละ 120 บาท ไม่เกิน 2,400 บาท/ปี

แนวคิดกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต เป็นแนวคิดที่ให้อิสระแก่กรรมการกลุ่มออมทรัพย์แต่ละกลุ่ม ให้สามารถกำหนดอัตราการให้สวัสดิการแก่สมาชิก ได้ตามกำลังความสามารถของกลุ่มนั้น ๆ สำหรับกลุ่มเครือข่าย ซึ่งเป็นกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต ที่ก่อตั้งโดยครูชบ ยอดแก้ว เมื่อปี 2535 และได้กำหนดอัตราการให้สวัสดิการแก่สมาชิกตามรูปแบบที่กำหนด แต่ในปัจจุบันได้ยุติวิธีการเพิ่มอัตราทุกปี โดยหยุดที่อัตรา กรณีผู้ป่วยนอก เบิกได้ ร้อยละ 60 ของค่ารักษาพยาบาลจริง ส่วนกรณีผู้ป่วยใน

เริ่มต้นปีที่ 1-2 ได้รับสวัสดิการคินละ 100 บาท ไม่เกิน 1,500 บาท/ปี

ปีที่ 3-4 ได้รับสวัสดิการคินละ 200 บาท ไม่เกิน 3,000 บาท/ปี

ปีที่ 5-6 ได้รับสวัสดิการคินละ 200 บาท ไม่เกิน 4,000 บาท/ปี

ปัจจุบันกำหนดให้เบิกได้ 2 อัตราคือ สมาชิกที่เข้า ในปี 2535-2538 เบิกได้ คินละ 200 บาท ไม่เกิน 4000 บาท/ปี สมาชิกที่เข้าหลังปี 2538 เบิกได้ คินละ 100 บาท

3.5. การตัดสินใจสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล เพื่อรักษาวินัยของสมาชิกทางกลุ่มออมทรัพย์จึงมักใช้การตัดสินใจสวัสดิการเป็นตัวแทนควบคุมความประพฤติของสมาชิก ดังที่ ภิญโญ ขวัญแก้ว¹ คณะกรรมการประจำหมู่บ้านกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย และจวน ขุนเจริญ² สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ได้กล่าวถึง การตัดสินใจสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลของกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย สรุปได้ว่า หากสมาชิกไม่ส่งเงินสัจจะในเวลาที่กำหนด เกิน 2 เดือนในรอบปีใด เมื่อสิ้นปีจะถูกตัดสิทธิสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลในปีนั้น ในทำนองเดียวกัน ศากล คำแก้ว³ กรรมการกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า และ ทวี พังคะมะโน⁴ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึง การตัดสินใจสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า สรุปได้ว่า หากสมาชิกไม่ส่งเงินสัจจะในเวลาที่กำหนด 3 เดือน จะถูกตัดสิทธิสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลในปีนั้น

¹ ภิญโญ ขวัญแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จันทนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 58/2 หมู่ที่ 1 ตำบลคลองเปือย อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2544.

² จวน ขุนเจริญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จันทนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 28 หมู่ที่ 2 ตำบลคลองเปือย อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2544.

³ ศากล คำแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จันทนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 37/1 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2544.

⁴ ทวี พังคะมะโน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จันทนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 23 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2544.

และ ชบ ยอดแก้ว¹ ประธานกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต จะกำหนดให้สมาชิกมีสิทธิรับสวัสดิการได้เมื่อส่งเงินสัจจะครบ 12 เดือน หากขาดส่งเงินสัจจะในเดือนใด ก็จะถูกตัดสิทธิสวัสดิการทันที และจะต้องเริ่มนับหนึ่งการส่งเงินสัจจะใหม่ และต้องส่งจนครบ 12 เดือนจึงจะมีสิทธิได้รับสวัสดิการ

4. การตรวจสอบ จากการศึกษาพบว่าทั้ง 3 กลุ่มใช้วิธีการตรวจสอบ โดยดูหลักฐานจากใบเสร็จรับเงินของสถานพยาบาล ดังที่ อัมพร ค้วงปาน² ประธานคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย เกล้า แก้วเพชร³ เจริญญีกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า และชบ ยอดแก้ว⁴ ประธานกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต ได้กล่าวถึง การตรวจสอบการใช้สิทธิการรักษาพยาบาล สรุปได้ว่า ใช้สิทธิการรักษาพยาบาลของกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า และกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต ใช้เพียงใบเสร็จรับเงินของสถานพยาบาลเป็นหลักฐานเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องใช้ใบรับรองแพทย์ ด้วยเหตุผลว่าสมาชิกทุกคนเป็นคนในชุมชนเดียวกันใครป่วยไข้ไม่สบาย เป็นอะไร ไปรักษาที่ไหน คนในชุมชนก็ทราบไม่ต้องใช้หลักฐานอื่นมาแสดง

นอกจากกองทุนสวัสดิการกำรรักษาพยาบาลแล้ว กลุ่มออมทรัพย์บางกลุ่มได้ให้สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลแก่สมาชิกเพิ่มอีกรูปแบบหนึ่ง คือ สวัสดิการเยี่ยมไข้/เฝ้าไข้ มีการดำเนินงาน 2 รูปแบบ คือ

1. สวัสดิการเยี่ยมไข้ เป็นสวัสดิการที่กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นกำลังใจแก่สมาชิกที่ไม่สบาย โดยกำหนดว่าเมื่อสมาชิกไม่สบายต้องนอนรักษาตัวในโรงพยาบาล

¹ ชบ ยอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 38 หมู่ที่ 3 ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2544.

² อัมพร ค้วงปาน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 15/1 หมู่ที่ 3 ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2544.

³ เกล้า แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

⁴ ชบ ยอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 38 หมู่ที่ 3 ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2544.

ของรัฐเกิน 3 คืน กรรมการกลุ่มออมทรัพย์จะไปเยี่ยมไข้และมอบเงินเยี่ยมไข้ให้ ดังที่ เล้า แก้วเพชร¹ เจริญญีกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึงการจัดสวัสดิการเยี่ยมไข้ของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า จัดให้มีสวัสดิการเยี่ยมไข้ โดยใช้เงินกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (SIF : Social Investment Fun) ซึ่งเป็นเงินกองทุนของรัฐบาล เป็นเงิน 15,000 บาท โดยกำหนดว่า เมื่อคนในชุมชน หมู่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ไม่สบายต้องนอนรักษาตัวในโรงพยาบาลของรัฐเกิน 3 คืน ทางกลุ่มจะให้ประธานกลุ่มหรือผู้ที่ประธานกลุ่มมอบหมายไปเยี่ยมไข้และมอบเงินเยี่ยมไข้ให้ คนละ 500 บาท

2. สวัสดิการเฝ้าไข้ เป็นสวัสดิการที่กลุ่มนารีพิทักษ์วัยจัดตั้งขึ้นเพื่อจัดหาคนเฝ้าไข้ให้สมาชิก โดยกำหนดว่าเมื่อมีสมาชิกไม่สบายต้องนอนรักษาตัวในโรงพยาบาล กลุ่มออมทรัพย์จะจัดสมาชิกไปนอนเฝ้าไข้ดูแลผู้ป่วย ดังที่ จินดา คงทอง² ประธานกลุ่มนารีพิทักษ์วัย กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต ได้กล่าวถึงการจัดสวัสดิการเยี่ยมไข้ของกลุ่มนารีพิทักษ์วัย สรุปได้ว่า กลุ่มนารีพิทักษ์วัย เป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่รับสมาชิกเฉพาะผู้หญิงโสดที่อายุ มากกว่า 35 ปีและไม่เกิน 50 ปี หรือเป็นหญิงหม้ายที่เป็นหม้ายเกิน 3 ปี ดังนั้น สมาชิกกลุ่มนี้ไม่มีโอกาสที่จะไม่มีคนเฝ้าไข้ยามเจ็บป่วย กลุ่มนารีพิทักษ์วัย จึงจัดสวัสดิการเฝ้าไข้ โดยกำหนดว่า เมื่อมี สมาชิกคนใดคนหนึ่งไม่สบายต้องนอนรักษาตัวในโรงพยาบาล ทางกลุ่มจะจัดให้สมาชิกไปนอนเฝ้าไข้ดูแลผู้ป่วย โดยสลับกันไปเฝ้าคนละ 1 คืน ทางกลุ่มจะจ่ายสวัสดิการให้แก่สมาชิกกรณีผู้ป่วยใน คืนละ 200 บาท โดยมอบให้สมาชิกเป็นผู้ป่วย 100 บาท และสมาชิกที่เป็นผู้เฝ้าไข้ 100 บาท แต่ไม่เกินปีละ 1,000 บาท คอสมาชิก 1 คน

กองทุนเพื่อคนพิการ

ประเพณีการจัดงานศพ เป็นประเพณีที่จัดขึ้นเพื่อแสดงการไว้อาลัยแก่ผู้เสียชีวิตเป็นครั้งสุดท้าย ประเพณีงานศพนี้จะแตกต่างกันไปตาม เชื้อชาติ ศาสนา และความเชื่อของแต่ละบุคคล งานศพบางงานจะจัดใหญ่โตสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมากจนมีคำเปรียบเปรยว่า คนตายขายคนเป็น งานศพบางงานจะจัดเล็กๆ ไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย แต่ไม่ว่าการจัดงานจะใหญ่หรือเล็กงานศพทุกงานจำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายไม่น้อย ทั้งค่าโลงศพ ค่าดอกไม้ประดับ ค่าทำบุญสวดศพ ค่าอาหาร ขนม น้ำ

¹ เล้า แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินดา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

² จินดา คงทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินดา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 10 หมู่ที่ 10 ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2544.

เลี้ยงแมงที่มาในงาน เป็นต้น หากญาติที่อยู่เบื้องหลังมีฐานะดีพอสมควรก็จะไม่ต้องร่อนกับการจัดงานศพนี้ แต่หากญาติไม่มีทุนสำรองก็จำเป็นต้องหาทางหยิบยืมผู้อื่นมาจัดงานเป็นความเดือดร้อนที่ไม่อาจจะหลีกเลี่ยงได้ จากความจำเป็นที่ต้องใช้เงินดังกล่าว ทำให้คนในสังคมเกิดแนวคิดการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกรณีที่มีสมาชิกถึงแก่กรรม เช่น การฉาบปลงศพสงเคราะห์ของกระทรวงสาธารณสุข (ฉกส.) ซึ่งเป็นกองทุนเพื่อช่วยเหลือสมาชิกที่เป็นข้าราชการหรือถูกจ้างประจำกระทรวงสาธารณสุขในกรณีถึงแก่กรรม นั่นคือ ข้าราชการหรือถูกจ้างประจำดังกล่าวจะต้องแจ้งความจำนงค์ขอสมัครเป็นสมาชิก และเมื่อมีสมาชิกถึงแก่กรรมสมาชิกที่เหลือจะต้องส่งเงินให้ ฉกส. ศพละ 3 บาท เงินสงเคราะห์ที่เรียกเก็บได้ จะถูกหักเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของฉกส. ในอัตราร้อยละ 12 ของเงินที่เก็บได้ จากนั้นจัดสรรให้แก่ผู้มีสิทธิรับเงินดังนี้ งวดแรกจ่ายให้ 30,000 บาท งวดที่สองจ่ายให้ 30,000 บาท งวดที่สามจ่ายจำนวนที่เหลือทั้งหมดเท่าที่เรียกเก็บได้ในส่วนของประชาชนทั่วไปก็มีการรวมกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อถึงแก่กรรมเช่นกัน ดังที่นายเค้า แก้วเพชร¹ ได้กล่าวถึงฉาบปลงศพหมู่บ้าน ของชาวบ้าน หมู่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา สรุปได้ว่า ฉาบปลงศพหมู่บ้าน เป็นสิ่งที่ชาวบ้านได้รวมตัวจัดตั้งมานานแล้ว ก่อนที่จะมีการจัดกลุ่มออมทรัพย์ โดยมีข้อกำหนดว่า การสมัครเป็นสมาชิก สมาชิกเป็นครอบครัว และเมื่อมีคนในครอบครัวสมาชิกที่มีอายุมากกว่า 5 ปี ขึ้นไปถึงแก่กรรม ครอบครัวสมาชิกจะจ่ายให้กับศพละ 50 บาท เพื่อช่วยงานศพ ปัจจุบันได้ ศพละ 15,000 บาท จากการศึกษาการดำเนินงานกองทุนฉาบปลงศพ ที่จัดโดย กลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา พบว่ามีการดำเนินงานในลักษณะใกล้เคียงกัน ดังนี้

1. การจัดการการเงิน จากการศึกษา กลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา พบว่า ทั้ง 3 กลุ่ม ไม่ตั้งเป็นเงินกองทุนชัดเจน แต่จะใช้เงินหมุนเวียนของออมทรัพย์มาจ่ายเป็นครั้งๆ เมื่อมีสมาชิกถึงแก่กรรม อัตราการจ่ายก็แตกต่างกันไปตามขนาดของกลุ่มออมทรัพย์ ดังที่ ณรงค์ แก้วมาก² กรรมการกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ได้กล่าวถึง ที่มาของกองทุนฉาบปลงศพ ของกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย สรุปได้ว่า เมื่อมีสมาชิกเสียชีวิต กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย จะตัดกำไรแต่ละเดือนจ่ายให้กับสมาชิกที่ตายโดยไม่ได้นำเงินมาตั้งเป็น

¹ เค้า แก้วเพชร ผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริ่งจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 บ้านนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ.2544.

² ณรงค์ แก้วมาก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริ่งจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 29 หมู่ที่ 5 ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ.2544.

กองทุนรอไว้เหมือนกองทุนสวัสดิการอื่นๆ ในทำนองเดียวกับ สุนิตย์ กาญจนรัตน์¹ ประธานกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึง ที่มาของกองทุนฌาปนกิจ ของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์ตำบลนาหว้า ไม่ได้ตั้งนำเงินมาตั้งเป็นกองทุนฌาปนกิจศพแต่จะนำเงินดอกผลของเดือนนั้นๆ มาจ่ายให้สมาชิก เมื่อสมาชิกเสียชีวิต สอดคล้องกับ ขบ ยอดแก้ว² ประธานกลุ่มเครือญาติ กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวบวรชีวิต ได้กล่าวทำนองเดียวกันสรุปได้ว่ากลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวบวรชีวิต มีการจัดสวัสดิการฌาปนกิจศพ แต่ไม่ได้จัดตั้งเป็นกองทุนฌาปนกิจ เมื่อมีสมาชิกเสียชีวิตทางกองทุนจะใช้ดอกผลของกลุ่มออมทรัพย์จ่ายเป็นสวัสดิการค่าทำศพให้แก่สมาชิก

2. กรรมการกองทุน จากการศึกษา กลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา พบว่า ทั้ง 3 กลุ่มใช้คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ ดูแลกองทุนฌาปนกิจ ซึ่งคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ จะแตกต่างกันไป ดังที่ ขบ ยอดแก้ว³ ประธานกลุ่มเครือญาติ กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวบวรชีวิต ได้กล่าวถึง กรรมการกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวบวรชีวิต สรุปได้ว่า กรรมการกลุ่มออมทรัพย์ของกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวบวรชีวิต ประกอบด้วย ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการ เจริญฤติก และกรรมการเลขานุการ ในทำนองเดียวกัน เล้า แก้วเพชร⁴ เจริญฤติก กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึง คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า สรุปได้ว่า คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ประกอบด้วย กรรมการ 4 คณะ คือ คณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการเงินกู้ คณะกรรมการตรวจสอบ และ คณะกรรมการส่งเสริม และ อัมพร ค้างปาน⁵ ประธานบริหารกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปืะ ได้กล่าวถึง คณะกรรมการบริหาร กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปืะ สรุปได้ว่า คณะกรรมการบริหารกลุ่ม

¹ สุนิตย์ กาญจนรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 68 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ.2544.

² ขบ ยอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 38 หมู่ที่ 3 ตำบลน้ำขาว อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ.2544.

³ ขบ ยอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 38 หมู่ที่ 3 ตำบลน้ำขาว อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ.2544.

⁴ เล้า แก้วเพชร ผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 บ้านนาหว้า อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ.2544.

⁵ อัมพร ค้างปาน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 15/1 หมู่ที่ 3 ตำบลคลองเปืะ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ.2544.

ออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ประกอบด้วย คณะกรรมการ 3 คณะ คือ คณะกรรมการฝ่ายปฏิบัติการ ประกอบด้วย ประธาน เลขา เจริญญิก และกรรมการร่วมปฏิบัติการ คณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบบัญชี และหลักฐานต่างๆของกลุ่ม และกรรมการที่ปรึกษา

3. ระเบียบและข้อบังคับ

3.1. ระยะเวลาการเป็นสมาชิก จากการศึกษา กลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภอนะนะ จังหวัดสงขลา พบว่าทั้ง 3 กลุ่มไม่ได้กำหนดระยะเวลาการเป็นสมาชิกก่อนใช้สิทธิไว้ดังที่เภา ยอดแก้ว¹ สมาชิกกลุ่มเจริญญิก กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาคบวงจรชีวิต สุชาติ หนูแก้ว² สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย และพริต หนูทอง³ กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึงการกำหนดระยะเวลาการเป็นสมาชิกก่อนมีสิทธิรับเงินฌาปนกิจ ของกลุ่มออมทรัพย์ในตนเองเพียงคนเดียวสรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์ทั้ง 3 กลุ่มไม่ได้กำหนดระยะเวลาการเป็นสมาชิกก่อนใช้สิทธิฌาปนกิจไว้ นั่นคือสมาชิกทุกคนที่ถึงแก่กรรมมีสิทธิได้รับเงินฌาปนกิจ ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกใหม่ หรือสมาชิกเก่า

3.2. การจ่ายเงินฌาปนกิจ กลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภอนะนะ จังหวัดสงขลา ทั้ง 3 กลุ่ม เริ่มต้นจ่ายให้สมาชิกครั้งแรกสละ 500 บาท และเพิ่มขึ้นทุกปี ดังที่ สัม พุฒ แก้ว⁴ กรรมการรณดากศพ กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า และพันธ์ ศรีจันทร์⁵ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึงเงินฌาปนกิจของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า เริ่มต้นจ่ายให้สมาชิกครั้งแรกสละ 500 บาท และเพิ่มขึ้นทุกปี ปัจจุบันจ่ายค่าทำศพ

¹ เภา ยอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 38 หมู่ที่ 3 ตำบลน้ำขาว อำเภอนะนะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ.2544.

² สุชาติ หนูแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 60 หมู่ที่ 7 ตำบลคลองเปือย อำเภอนะนะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ.2544.

³ พริต หนูทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 83/1 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอนะนะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ.2544.

⁴ สัม พุฒแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอนะนะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ.2544.

⁵ พันธ์ ศรีจันทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 40/1 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอนะนะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ.2544.

ให้สมาชิก สพละ 4,000 บาท ในทำนองเดียวกัน เขียน สิงห์พรหม¹ กรรมการกลุ่มออมทรัพย์ ตำบลคลองเปือย และปราณี ค้วงปาน² สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ได้กล่าวถึงเงิน ฌาปนกิจของกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย เริ่มต้นจ่ายให้สมาชิกครั้งแรกสพละ 500 บาท และเพิ่มขึ้นทุกปี ปัจจุบันจ่ายค่าทำศพให้สมาชิก สพละ 5,500 บาท และอภิฌา ขอดแก้ว³ กรรมการกลุ่มเครือญาติ ได้กล่าวถึงเงินฌาปนกิจของกลุ่มเครือญาติ กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต สรุปได้ว่า กลุ่มเครือญาติ เริ่มต้นจ่ายให้สมาชิกครั้งแรกสพละ 500 บาท และเพิ่มขึ้นทุกปี ปัจจุบันจ่ายค่าทำศพให้สมาชิก สพละ 7,000 บาท

3.3. การให้พวงหรีด นอกจากค่าทำศพ กลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ได้มอบพวงหรีดให้ให้เป็นเกียรติแก่ศพอีก 1 พวง ดังที่ ชำนาญ หนูทอง⁴ กรรมการกองทุนหีบศพ กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวสรุปได้ว่า เมื่อสมาชิกเสียชีวิต นอกจากเงินฌาปนกิจศพเพื่อช่วยค่าทำศพแล้ว กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า จะมอบพวงหรีดมูลค่า 300 บาท เพื่อเกียรติแก่ศพอีก 1 พวง สำหรับกลุ่มเครือญาติ ชม ขอดแก้ว⁵ ได้กล่าวสรุปได้ว่า ทางกลุ่มเครือญาติจะมอบพวงหรีดให้แก่สมาชิกที่ถึงแก่กรรม มูลค่า 500 บาท ที่มีการพัฒนาด้านแนวคิด แตกต่างจากที่อื่น คือ กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือยซึ่งที่ ชม นิตสุช⁶ กรรมการกลุ่มออมทรัพย์ ตำบลคลองเปือย และอนงค์ ทองถัน⁷ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ได้กล่าวถึงการมอบ

¹เขียน สิงห์พรหม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 28/1 หมู่ที่ 9 ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ.2544.

²ปราณี ค้วงปาน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 15/1 หมู่ที่ 3 ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 3 มกราคม พ.ศ.2544.

³อภิฌา ขอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 38 หมู่ที่ 3 ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ.2544.

⁴ชำนาญ หนูทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 83/1 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ.2544.

⁵ชม ขอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 38 หมู่ที่ 3 ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ.2544.

⁶ชม นิตสุช เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 23 หมู่ที่ 8 ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ.2544.

⁷อนงค์ ทองถัน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 9 หมู่ที่ 9 ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ.2544.

พวงหรีดให้แก่งานศพสมาชิกที่เสียชีวิตสรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปืะ ไม่ได้มอบพวงหรีดดอกไม้ให้แก่ผู้ตายแต่ได้ดัดแปลงเป็นการซื้ออุปกรณ์ที่ชุมชนนั้น ๆ ต้องการ เช่น ถ้วยชาม แก้วถ้วยวัด ในอัตราไม่เกิน 300 บาท ทำเป็นพวงหรีดคิปปายะกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปืะไปวางหน้าศพแทนพวงหรีด และเมื่อเสร็จงานของใช้นั้นก็ตกเป็นของชุมชน ไม่ต้องหิ้วเปล่าไปเหมือนพวงหรีดดอกไม้

3.4. เงินสำรองทำศพ ในการจัดงานศพเจ้าภาพจำเป็นต้องใช้เงินสำรองจ่ายเพื่อจัดงาน ก่อนที่แขกที่มาในงานจะช่วยกันทำบุญงานศพ ซึ่งหากเจ้าภาพไม่มีทุนสำรองจ่ายดังกล่าวก็จำเป็นต้องไปหาหยิบยืมผู้อื่นอาจจะต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราสูงเป็นที่เดือดร้อน กลุ่มออมทรัพย์บางกลุ่มได้ตระหนักถึงปัญหานี้ จึงได้จัดสวัสดิการในส่วนนี้ คือการให้ยืมเงินไปจัดงานศพโดยปลอดดอกเบี้ยเมื่อจัดงานศพเสร็จก็ให้นำมาคืน ดังที่ พัลลภ แก้วทอง¹ กรรมการกองทุนเด็ท กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึงเงินยืมสำรองทำศพของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า สรุปได้ว่า กรณีที่สมาชิกถึงแก่กรรมและไม่มีค่าทำศพ กลุ่มออมทรัพย์จะให้ยืมเงินเพื่อใช้จัดงานศพ 15,000 บาทโดยไม่เสียดอกเบี้ยและต้องใช้คืนเมื่อเสร็จสิ้นงาน ในทำนองเดียวกัน ชบ ยอดแก้ว² ประธานกลุ่มเครือข่าย กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิตได้กล่าวถึงเงินยืมจัดงานศพของกลุ่มเครือข่าย สรุปได้ว่า กลุ่มเครือข่าย ให้ยืมเงินเพื่อจัดงานศพ 10,000 บาท โดยไม่เสียดอกเบี้ยและใช้คืนเมื่อเสร็จสิ้นงาน สำหรับกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปืะไม่มีสวัสดิการเงินสำรองทำศพ

4. หลักฐานประกอบการใช้สิทธิ การขอรับเงินฌกปนกิจ นี้ทั้ง 3 กลุ่ม ไม่ต้องการหลักฐานใดๆ ประกอบการเบิกเงิน ดังที่ อัมพร ค้างปาน³ ประธานคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปืะ เล่า แก้วเพชร⁴ เจริญญิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า และชบ ยอดแก้ว⁵ ประธาน

¹ พัลลภ แก้วทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จรุงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 5/2 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอนะงะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ.2544.

² ชบ ยอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จรุงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 38 หมู่ที่ 3 ตำบลน้ำขาว อำเภอนะงะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ.2544.

³ อัมพร ค้างปาน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 15/1 หมู่ที่ 3 ตำบลคลองเปืะ อำเภอนะงะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2544.

⁴ แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอนะงะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544

⁵ ชบ ยอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 38 หมู่ที่ 3 ตำบลน้ำขาว อำเภอนะงะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2544

กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต ได้กล่าวถึง การตรวจสอบการใช้สิทธิสวัสดิการฌาปนกิจ สรุปได้ว่า การใช้สิทธิสวัสดิการฌาปนกิจของกลุ่มออมทรัพย์คำบลคลองเปืะ กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า และกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต ไม่ต้องใช้หลักฐานใดๆ ประกอบการเบิกเงิน เนื่องจาก สมาชิกทุกคนเป็นคนในหมู่บ้าน เมื่อถึงแก่กรรมทุกคนในหมู่บ้านก็รู้เห็นเป็นพยาน งานศพก็ตั้งให้เห็น จึงไม่จำเป็นต้องใช้หลักฐานที่เป็นเอกสารแต่อย่างใด

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มออมทรัพย์ส่วนใหญ่มักจะให้สวัสดิการฌาปนกิจเฉพาะในกรณีที่สมาชิกถึงแก่กรรมเท่านั้น แต่จากการสอบถามผู้รู้พบว่า กลุ่มออมทรัพย์บางกลุ่มให้เงินช่วยฌาปนกิจมากกว่ากรณีสมาชิกเสียชีวิต ดังที่ จินดา คงทอง¹ ประธานกลุ่มนารีพิทักษ์วัย ซึ่งเป็นหนึ่งในกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต ได้กล่าวว่า กลุ่มนารีพิทักษ์วัย ซึ่งเป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่ไม่มีการปันผลให้สมาชิก แต่จะนำดอกผลทั้งหมดมาจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก กลุ่มนารีพิทักษ์วัย จะจัดสวัสดิการฌาปนกิจให้สมาชิก ทั้งกรณีที่สมาชิกเสียชีวิตเอง และกรณีที่บิดา มารดา ของสมาชิกเสียชีวิต โดยจ่ายให้ศพละ 5,000 บาท พร้อมพวงหรีด 1 พวง หากเป็นกรณีที่บิดา มารดา ของสมาชิกเสียชีวิต ทางกลุ่มจะเป็นเจ้าภาพสวดศพให้ 1 คืน แต่หากสมาชิกเสียชีวิตเอง ทางกลุ่มจะเป็นเจ้าภาพสวดศพให้ทุกคืน จะตั้งศพก็คืนก็ได้ และจัดดอกไม้หน้าศพซึ่งทำจากดอกไม้จันทน์ ซึ่งเป็นธุรกิจของกลุ่มให้ด้วย และจินดา คงทอง ซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มสตรี ด้วย ยังได้กล่าวถึง กลุ่มสตรี ซึ่งเป็นอีกหนึ่งในกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต สรุปได้ว่า กลุ่มสตรี เป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่ไม่มีการปันผลให้สมาชิก แต่จะนำดอกผลทั้งหมดมาจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก เช่นเดียวกับ กลุ่มนารีพิทักษ์วัย กลุ่มสตรี จะจ่ายสวัสดิการฌาปนกิจศพ ให้แก่สมาชิก 5,000 บาทเมื่อสมาชิกถึงแก่กรรม พร้อมมอบพวงหรีด 1 พวง และสวดศพให้ทุกคืน กรณี ที่บิดามารดาและ ปู่ ย่า ตา ยาย ของสมาชิกเสียชีวิต ทางกลุ่มจะมอบพวงหรีด 1 พวง และสวดศพให้ทุกคืน

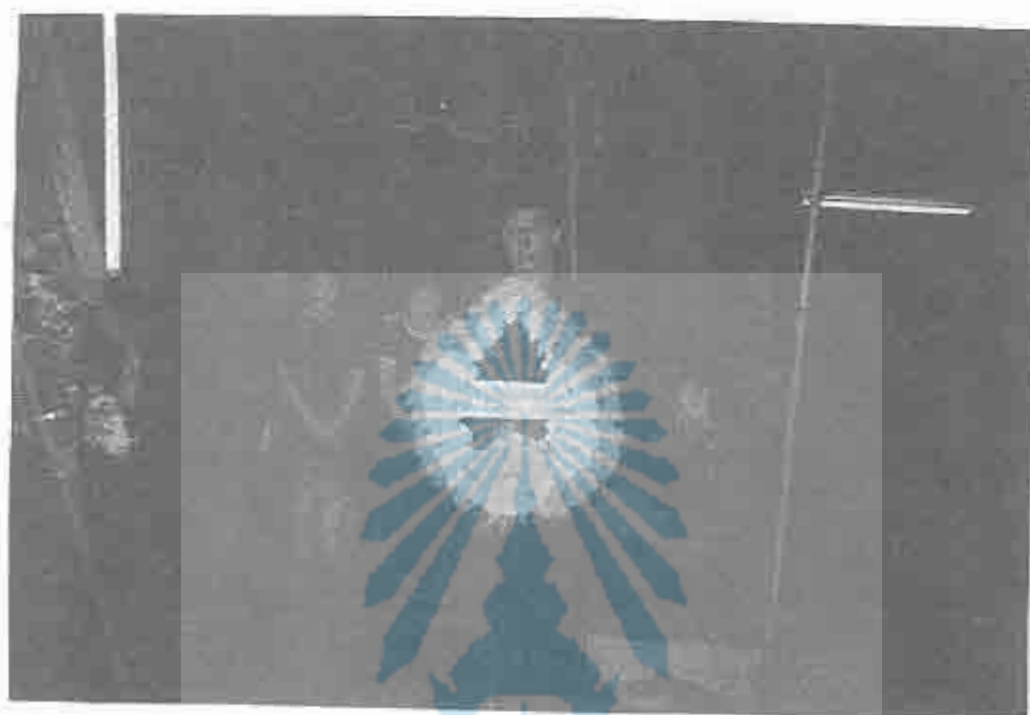
¹ จินดา คงทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 10 หมู่ที่ 10 ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2544

ภาพประกอบ 1 กลุ่มออนทrophyตำบลคลองเปี่ยมมอบเงินสวัสดิการฌาปนกิจในงานศพสมาชิก

ภาพประกอบ 2 กลุ่มออนทrophyบ้านนาหว้ามอบเงินสวัสดิการฌาปนกิจในงานศพสมาชิก

ภาพประกอบ 3 ประธานกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า มอบพวงหรีดให้แก่เกียรติแก่นงานศพสมาชิก

ภาพประกอบ 4 คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า เข้าร่วมพิธีมอบเงินสวัสดิการฌาปนกิจในงานศพสมาชิก

กองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัย

จากการศึกษากองทุนสวัสดิการกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา พบว่ามีเพียงกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเป๊ะ เพียงแห่งเดียวที่จัดให้มีกองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัย ดังที่ อัมพร ค้วงปาน¹ ประธานคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเป๊ะ ได้กล่าวถึงที่มาของกองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัย สรุปได้ว่ากองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัย เกิดจากมีเหตุการณ์อุทกภัยที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ทำให้ชาวบ้านประสบภัยจากเหตุการณ์นั้นเป็นจำนวนมาก จึงเกิดแนวความคิดการจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัยขึ้นมา และยาใจ แก้วคง² กรรมการควบคุมและตรวจสอบบัญชี กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเป๊ะ ได้กล่าวถึงการดำเนินงานกองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัย ของกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเป๊ะ สรุปได้ว่า กองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัย มีการดำเนินงานดังนี้

1. การจัดการการเงิน

1.1. ที่มาของเงินกองทุน ได้จากจากกองทุนเศษเงิน ดังที่ เขียน ช่างเถียน³ ற்றுலிக กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเป๊ะ ได้กล่าวถึงที่มาของเงินกองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัย สรุปได้ว่า กองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัย ได้จากจากกองทุนเศษเงิน ที่เก็บจากเศษเงินปันผลของสมาชิกจำนวน 1 แส่นบาท เพื่อจัดตั้งกองทุน

1.2. การหารายได้จากเงินกองทุน ได้จากการนำเงินกองทุนส่วนนี้ออกให้สมาชิกกู้ ดังที่ เอลิม ทองพรหม⁴ เลขานุการ กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเป๊ะ ได้กล่าวถึง การหารายได้จากเงินกองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัย สรุปได้ว่า การหารายได้จากเงินกองทุน ได้จากการนำเงินกองทุนส่วนนี้ออกให้สมาชิกกู้ ถ้าปี ไม่มีการปันผลให้แก่สมาชิกแต่ละคนจะนำดอกผลสมทบกลับเข้าสู่กองทุนเพื่อทำให้กองทุนนี้มีเงินมากขึ้น และนอกจากดอกผลของกองทุนแล้ว ในแต่ละปีกรรมการกลุ่มออมทรัพย์จะพิจารณานำเงินเศษเงินปันผลของปีนั้นๆ มาสมทบเพิ่มเข้ากองทุนตามความเหมาะสม

¹ อัมพร ค้วงปาน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 15/1 หมู่ที่ 3 ตำบลคลองเป๊ะ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

² ยาใจ แก้วคง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 47/1 หมู่ที่ 9 ตำบลคลองเป๊ะ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

³ เขียน ช่างเถียน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 6 หมู่ที่ 3 ตำบลคลองเป๊ะ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

⁴ เอลิม ทองพรหม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 49 หมู่ที่ 10 ตำบลคลองเป๊ะ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.

2. กรรมการกองทุน ใช้กรรมการชุดเดียวกับกรรมการกลุ่มออมทรัพย์

3. ระเบียบและข้อบังคับ กองทุนสวัสดิการช่วยเหลือผู้ประสบภัย จะจ่ายเงินช่วยเหลือให้แก่สมาชิกผู้ประสบภัย ตามที่เสียหายจริง ดังที่ เพชร ไทยะกุล¹ ประธานกรรมการประจำหมู่บ้านกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ได้กล่าวถึง ระเบียบและข้อบังคับ กองทุนสวัสดิการช่วยเหลือผู้ประสบภัย สรุปได้ว่า กองทุนสวัสดิการช่วยเหลือผู้ประสบภัย จะจ่ายเงินช่วยเหลือให้แก่สมาชิกผู้ประสบภัย ตามที่เสียหายจริง แต่ไม่เกิน 5 หมื่นบาทต่อหลังคาเรือน

4. การปฏิบัติงานของกองทุน ได้ให้ความช่วยเหลือสมาชิกผู้ประสบภัย 2 ราย ดังที่ เสรี วิรัชชนะ² และ จรวย ปิกมณศิริ³ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ได้กล่าวถึง การปฏิบัติงานของกองทุนสวัสดิการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ของกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย สรุปได้ว่า ที่ผ่านมากลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ได้ให้ความช่วยเหลือสมาชิกผู้ประสบภัย 2 ราย คือ สมาชิก รายแรกโดนพายุพัดหลังคาบ้านไป ทางกลุ่มได้ช่วยเหลือค่าหลังคาให้กับสมาชิก สมาชิก รายที่ 2 ถูกไฟไหม้โรงสีข้าววอดไปทั้งหลัง ทางกลุ่มได้มอบเงินช่วยเหลือให้สมาชิก 22,500 บาท ให้เพียงพอสำหรับซื้อข้าวกินในปีนั้น

5. การตรวจสอบ ไม่ต้องใช้หลักฐานประกอบการใช้สิทธิ ดังที่ เรียง บุญเรือง⁴ กรรมการที่ปรึกษากลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ได้กล่าวถึงการตรวจสอบหลักฐานประกอบการใช้สิทธิสวัสดิการช่วยเหลือผู้ประสบภัยของกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ให้การช่วยเหลือสมาชิกที่ประสบภัยโดยไม่ต้องใช้หลักฐานประกอบการใช้สิทธิ เพราะใครประสบภัยอะไร อย่างไร คนในชุมชนทุกคนก็ทราบ ไม่สามารถแจ้งเท็จได้

¹เพชร ไทยะกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 20 หมู่ที่ 8 ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.

²เสรี วิรัชชนะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 4 หมู่ที่ 5 ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.

³จรวย ปิกมณศิริ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 11/2 หมู่ที่ 8 ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.

⁴เรียง บุญเรือง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 5 หมู่ที่ 5 ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.

กองทุนเพื่อพัฒนาสาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อม

คนเราเมื่อเกิดมาจำเป็นต้องอยู่ร่วมกับสังคมมีการพึ่งพาอาศัยกัน โดยเฉพาะกิจกรรมทางสังคม การจัดงานในวาระต่างๆ เช่น งานแต่งงาน งานวันเกิด และงานศพ เป็นต้น และการจัดงานแต่ละครั้งต้องใช้เงิน ต้องใช้เครื่องอุปโภค บริโภค ซึ่งต้องเสียเงินเข้ามา จากการศึกษากลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา พบว่า มีเฉพาะกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าเท่านั้น ที่จัดสวัสดิการด้านสาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อมให้แก่สมาชิก การดำเนินงานประกอบด้วย

1. การจัดการการเงิน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ที่มาของเงินกองทุน และการเพิ่มขึ้นของเงินกองทุน ดังที่ เกล้า แก้วเพชร¹ เภรัณญิก กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึงการจัดการการเงินของกองทุนสวัสดิการเพื่อพัฒนาสาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อมของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าสรุปได้ดังนี้

1.1. ที่มาของเงินกองทุน กองทุนสวัสดิการเพื่อพัฒนาสาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อมทั้งหมดได้รับเงินทุนจากเงินสวัสดิการรวมของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า

1.2. การเพิ่มเงินทุน กองทุนสวัสดิการเพื่อพัฒนาสาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อมดำเนินการในรูปแบบของธุรกิจชุมชน และนำเงินรายได้ฝากไว้กับกลุ่มออมทรัพย์ ดังนั้น กองทุนนี้จึงมีรายได้ 2 ทาง คือ

1.2.1. รายได้จากกำไรธุรกิจ

1.2.2. รายได้จากเงินปันผลออมทรัพย์เมื่อสิ้นปี

2. กรรมการกองทุน มีกรรมการดูแลรับผิดชอบกองทุนละ 1 คน ดังที่ สุนิตย์ กาญจนรัตน์² ประธานกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึง กรรมการกองทุนสวัสดิการเพื่อพัฒนาสาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า สรุปได้ว่า เมื่อมีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการใด ๆ ขึ้นในกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ทางกลุ่มออมทรัพย์จะมอบหมายให้กรรมการของกลุ่มออมทรัพย์หรือสมาชิกคนใดคนหนึ่งของกลุ่มออมทรัพย์เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ เป็นกรรมการกองทุน กองทุนละ 1 คน เพื่อเป็นการฝึกให้ชาวบ้านเรียนรู้การทำงานบริหารจัดการ และทำให้ชาวบ้านรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม

¹ เกล้า แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

² สุนิตย์ กาญจนรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 68 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2544.

3. การจัดการกองทุน กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า มีการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อพัฒนาสาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อม โดยแต่งตั้งกรรมการรับผิดชอบกองทุน กองทุนละ 1 คน ดังที่ 'กระจ่าง ชูชื่น'¹ รองประธานกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึงการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อพัฒนาสาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้ามีการจัดการกองทุน โดยแต่งตั้งกรรมการรับผิดชอบกองทุน กองทุนละ 1 คน กรรมการมีหน้าที่ดูแลเรื่องการจัดทำบัญชีการเข้าอุปกรณ์ และรายรับ-รายจ่ายของกองทุน จัดเก็บ และควบคุมตรวจสอบการเบิกใช้ของ-การเก็บของคืน และจัดการซ่อมแซมเมื่ออุปกรณ์ชำรุดเสียหาย โดยกรรมการจะออกใบเบิกของและราคาค่าเช่า ให้ผู้เช่ามาจ่ายเงินกับเจ้าหน้าที่ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อนำฝากเข้าบัญชีกองทุนก่อนรับของไป และเมื่อต้องจ่ายเงินเพื่อซ่อมแซมเครื่องใช้ในความรับผิดชอบกรรมการจะมาเบิกเงินจากบัญชีกองทุนไปใช้ ดังนั้นเงินกองทุนจะไม่อยู่ในมือของกรรมการแต่จะอยู่ในออมทรัพย์เป็นเงินรวมในนามของกองทุนสวัสดิการที่ให้สมาชิกกู้และได้รับเงินปันผลเข้าบัญชีเมื่อสิ้นปี เพราะเงินส่วนนี้ไม่ได้ปันผลให้สมาชิก

4. ประเภทของกองทุนสวัสดิการเพื่อพัฒนาสาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อม แบ่งเป็น กองทุนเครื่องใช้เพื่อการจัดงาน กองทุนเพื่อคุณภาพชีวิต กองทุนเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อม กองทุนเพื่อสาธารณูปโภคและอนามัย

กองทุนเครื่องใช้เพื่อการจัดงาน คือ สวัสดิการที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อจัดซื้อจัดหาของใช้ต่างๆ มาให้คนในชุมชนได้ใช้ประโยชน์ ในราคาถูก เมื่อจำเป็นต้องจัดงาน

กองทุนเพื่อคุณภาพชีวิต คือ สวัสดิการที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อให้คนในชุมชนมีความสะดวกสบายในการใช้ชีวิตประจำวัน

กองทุนเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อม คือ สวัสดิการที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาชุมชนในด้านสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น

กองทุนเพื่อสาธารณูปโภคและอนามัย คือ สวัสดิการเพื่อช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่ายของสมาชิกในการเสีย ค่าน้ำ-ค่าไฟ และการเสียภาษี

จากการศึกษากองทุนสวัสดิการเพื่อพัฒนาสาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อมของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า พบว่ามีการดำเนินการแยกตามประเภทของกองทุนดังนี้

4.1. กองทุนเครื่องใช้เพื่อการจัดงาน ในวงจรชีวิตของคนที่อยู่ในสังคม เมื่อมีเหตุการณ์สำคัญในชีวิต เช่น การแต่งงาน การตาย ผู้ที่มีญาติสนิท มิตรสหายก็ต้องจัดงานเลี้ยง ดังเช่น

¹ กระจ่าง ชูชื่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านเลขที่ 45/3 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2544.

งานแต่งงาน จัดงานเลี้ยงขึ้นเพื่อประกาศให้คนในสังคมได้รับรู้ว่านับแต่บัดนี้คนสองคนจะใช้ชีวิตร่วมกันเป็นครอบครัวเดียวกันตามกฎหมายและเลี้ยงขอบคุณแก่ผู้ที่มาแสดงความยินดีในครั้งนั้นหรืองานศพญาติจะจัดงานเพื่อไว้อาลัยครั้งสุดท้ายแก่ผู้เสียชีวิต และเลี้ยงขอบคุณแก่ผู้ที่มาแสดงการไว้อาลัยนั้น ซึ่งการจัดงานนี้หากไม่จัดในสถานที่เฉพาะ เช่น สมาคม ร้านอาหาร หรือ โรงแรม ก็จำเป็นต้องเช่าพื้นที่ โต๊ะ เก้าอี้ ถ้วยชาม จาน ช้อน ไม้รับแขก ซึ่งจะต้องเสียค่าเช่าไม่น้อยในการจัดงานแต่ละครั้ง กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า จึงได้จัดกองทุนสวัสดิการด้านนี้ขึ้นเพื่อให้บริการแก่สมาชิก ดังที่ คณิต แก้วอินทร์¹ เลขาธิการกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึง การดำเนินงานกองทุนเครื่องใช้ในการจัดงาน ของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า สรุปได้ว่า ขั้นตอนการดำเนินงานกองทุนเครื่องใช้ในการจัดงาน ของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ประกอบด้วย

4.1.1. ขั้นตอนการดำเนินงานกองทุนเครื่องใช้ในการจัดงานสามารถสรุปในภาพรวมได้ดังนี้

4.1.1.1. การเสนอให้มีสวัสดิการใหม่ ดำเนินการโดย เมื่อกรรมการหรือสมาชิกคนหนึ่งคนใดเห็นว่า สิ่งใดเป็นถึงจำเป็นที่สมาชิกส่วนใหญ่ต้องใช้ ก็จะเสนอให้กลุ่มออมทรัพย์จัดให้มีขึ้น

4.1.1.2. การอนุมัติให้มีสวัสดิการใหม่ กลุ่มจะนำข้อเสนอเข้าที่ประชุมหากที่ประชุมอนุมัติให้จัดซื้อจัดหาถึงนั้นแล้ว ที่ประชุมก็ต้องพิจารณาว่าจะใช้เงินจากกองทุนใดมาจัดซื้อ

4.1.1.3. การแต่งตั้งกรรมการ กลุ่มจะแต่งตั้งกรรมการให้รับผิดชอบกองทุน 1 คน กรรมการอาจจะไม่ใช่กรรมการออมทรัพย์ แต่เป็นสมาชิกผู้แทนเรื่องนี้ขึ้นมา หรือเป็นสมาชิกที่กรรมการออมทรัพย์ไว้วางใจให้รับผิดชอบในเรื่องนี้

4.1.1.4. การเงิน กลุ่มออมทรัพย์จะเปิดบัญชีออมทรัพย์ให้กับกองทุน กองทุนละ 1 เล่ม กรรมการผู้รับผิดชอบจะเป็นผู้รับผิดชอบถือสมุดบัญชีนี้ รายได้จากการดำเนินงานกองทุนจะฝากไว้กับออมทรัพย์ในชื่อบัญชีกองทุน

4.1.1.5. การควบคุม เมื่อมีผู้ใช้บริการกรรมการผู้รับผิดชอบ จะเขียนรายการที่ผู้ใช้บริการต้องการใช้ลงในสมุดบัญชีใบเบิกของ พร้อมจำนวนและค่าธรรมเนียมการใช้บริการ และให้ผู้ใช้บริการนำใบเบิกของฉบับจริงไปจ่ายเงินให้กับพนักงานของกลุ่มออมทรัพย์ โดยกรรมการผู้รับผิดชอบจะเก็บฉบับสำเนาไว้

¹คณิต แก้วอินทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544.

4.1.1.6. การใช้บริการ ผู้ใช้บริการไม่รับของจากกรรมการ หากเป็นของใช้ทั่วไป ผู้ใช้บริการต้องตนเอง และเมื่อใช้เสร็จเรียบร้อยแล้วจะต้องล้างทำความสะอาดให้เรียบร้อย และนับให้ครบตามจำนวน หากชำรุด สูญหาย ผู้ใช้บริการจะต้องจัดหาใหม่เต็มให้ครบตามจำนวน และนำส่งเก็บเข้าที่ด้วยตนเอง เนื่องจากกรรมการผู้รับผิดชอบจะไม่ได้รับผลประโยชน์จากการใช้บริการในแต่ละครั้ง หากเป็นของใหญ่เช่นยี่ห้อแล้วจะต้องมีการคิดสิ่งดูแล เช่น เค้นท์ ผู้ใช้บริการจะต้องจ่ายค่าขนย้ายติดตั้งให้กับกรรมการผู้ดูแลรับผิดชอบด้วย เป็นการเสริมรายได้ให้กับคนในชุมชนอีกทางหนึ่ง

4.1.1.7. การประชุม กรรมการผู้รับผิดชอบกองทุนจะต้องเข้าประชุมร่วมกับกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เดือนละ 1 ครั้ง ได้รับเบี้ยประชุมคนละ 80 บาท/ครั้ง

4.1.2. การจัดการกองทุน สามารถแยกการจัดการกองทุน ตามประเภทของกองทุนได้ดังนี้

4.1.2.1. กองทุนชุดน้ำสั้งซ์ การจัดงานแต่งงานแบบไทยจำเป็นต้องใช้สิ่งสำหรับให้เจ้าสาวและเจ้าสวมนั่งรับน้ำสั้งซ์จากแขกผู้มีเกียรติ กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้นำดอกผลของออมทรัพย์ จัดซื้อชุดน้ำสั้งซ์ ไว้เป็นสวัสดิการให้ชาวบ้านในชุมชนได้เช่าในราคาถูก และมอบหมายให้กรรมการผู้ดูแลรับผิดชอบ 1 คน ดังที่ แหยม แก้วคำ¹ กรรมการกองทุนชุดน้ำสั้งซ์ และพิสมัย ทองเพชร² สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึงการดำเนินงานกองทุนชุดน้ำสั้งซ์ สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้นำดอกผลของออมทรัพย์จัดซื้อชุดน้ำสั้งซ์ เป็นสวัสดิการให้ชาวบ้านโดยให้เช่าในราคา 300-500 บาท ให้กรรมการผู้ดูแลร้อยละ 20 รายได้ที่ได้รับนำมาจัดตั้งเป็นกองทุนชุดน้ำสั้งซ์ฝากไว้กับออมทรัพย์เพื่อใช้ในการดูแลซ่อมแซมชุดน้ำสั้งซ์นั้น ปัจจุบันกองทุนมีเงิน 19,849 บาท

4.1.2.2. กองทุนโรงตั้งศพ โรงตั้งศพ หมายถึง โรงเรือนที่ประกอบขึ้นเพื่อการตั้งศพ ซึ่งประกอบด้วย เค้นท์ 2 ชั้น ยกพื้นด้วยไม้กระดานเพื่อวางศพและใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้ลงทุนจัดสร้างโรงตั้งศพเพื่อให้บริการคนในชุมชน และ

¹ แหยม แก้วคำ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 67 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอชะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2544.

² พิสมัย ทองเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 66 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอชะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2544.

มอบหมายให้มีกรรมการรับผิดชอบ 1 คน ดังที่ ชำนาญ หนูทอง¹ กรรมการกองทุนโรคต้อกระจก และ คณิต แก้วนะ² สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึง การจัดการกองทุนโรคต้อกระจก สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้ใช้เงินสวัสดิการรวมของกลุ่มออมทรัพย์ลงทุนให้กรรมการผู้รับผิดชอบยืมเงิน 50,000 บาท ตั้งกองทุนโรคต้อกระจก สำหรับจัดสร้างโรคต้อกระจก ไว้บริการคนในชุมชน การให้บริการสำหรับบุคคลทั่วไป คิดค่าบริการให้เข้าครั้งละ 3,500 บาท โดยให้กรรมการผู้ดูแลเป็นค่าขนย้ายและคิดคั่ง 2,000 บาท นำเงินเข้ากองทุนโรคต้อกระจก 1,500 บาท หากเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เสียค่าเช่า 1,500 บาท ให้กรรมการผู้ดูแลเป็นค่าขนย้ายและคิดคั่ง 1,000 บาท นำเงินเข้ากองทุนโรคต้อกระจก 500 บาท เงินกองทุนโรคต้อกระจกนี้ กลุ่มออมทรัพย์จะให้สมาชิกกู้แต่ไม่ปันผลคืน สมาชิกแต่ละคนจะนำดอกผลสมทบเข้ากองทุนโรคต้อกระจก และเมื่อโรคต้อกระจกมีการชำรุดเสียหายกรรมการผู้รับผิดชอบจะเบิกเงินกองทุนโรคต้อกระจกมาซ่อมแซม ปัจจุบันกองทุนมีเงิน 8,698 บาท

4.1.2.3. กองทุนหีบศพ กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้ จัดซื้อหีบศพ ไว้ เป็น สวัสดิการให้คนในชุมชนเช่า ในราคาถูก และมอบหมายให้กรรมการดูแลรับผิดชอบ 1 คน ดังที่ ชำนาญ หนูทอง กรรมการกองทุนหีบศพ และจรรูวรรณ หนูทอง³ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึง การจัดการกองทุนหีบศพ สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้ลงทุนให้ยืมจัดซื้อหีบศพ(โลหะ) ราคา 50,000 บาท ไว้เป็นสวัสดิการให้คนในชุมชนเช่า ในราคาถูก โดยให้กรรมการผู้รับผิดชอบเป็นผู้ยืมเงินจากกลุ่มออมทรัพย์ มาตั้งเป็นกองทุนหีบศพ ใช้จัดซื้อหีบศพ และรายได้จากการให้เช่าหีบศพส่งคืนเข้ากองทุนหีบศพ ดังนี้ ค่าเช่าสำหรับคนในชุมชนครั้งละ 1,500 บาท ให้กรรมการค่าขนย้ายคิดคั่ง 300 บาท เข้ากองทุน 1,200 บาท หากเป็นคนนอกชุมชนมาใช้บริการ คิดค่าเช่าครั้งละ 4,500 บาท คืนกองทุนหีบศพ 2,400 บาท เงินกองทุนหีบศพ ทางกลุ่มออมทรัพย์ให้สมาชิกกู้แต่ไม่ปันผลคืนสมาชิกแต่ละคนจะนำดอกผลสมทบเข้ากองทุน หากหีบศพมีการชำรุดเสียหายก็จะนำเงินจากกองทุนหีบศพนี้มาซ่อมแซม ปัจจุบันกองทุนมีเงิน 37,855 บาท

¹ ชำนาญ หนูทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จันทนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 83/1 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอนงนุช จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2544.

² คณิต แก้วนะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จันทนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 85/1 หมู่ที่ 12 ตำบลนาหว้า อำเภอนงนุช จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2544.

³ ชำนาญ หนูทอง และจรรูวรรณ หนูทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จันทนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 83/1 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอนงนุช จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2544.

4.1.2.4. กองทุนรอลากศพ เนื่องจากบ้านนาหว้าไม่มีวัด การเคลื่อนย้ายศพจากงานศพไปวัดเดิมจะต้องหามไปและต้องใช้ไม้จำนวนมากทำคานหาม แต่ปัจจุบันไม้ยังหายากมากขึ้นอาจารย์ถวิล รัตนะ และชาวบ้านจึงได้ร่วมกันบริจาครอลากศพให้แก่กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าจำนวน 1 คัน ไว้เป็นสวัสดิการให้คนในชุมชนเช่าในราคาถูก กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าจึงได้มอบหมายให้กรรมการดูแลรับผิดชอบ 1 คน คำนึงถึง 'กิม พุฒแก้ว' กรรมการรอลากศพ ได้กล่าวถึงการจัดการกองทุนรอลากศพ สรุปได้ว่า เมื่อมีคนในชุมชนตายจำเป็นต้องใช้รอลากศพเพื่อเคลื่อนย้ายศพไปฌาปนกิจ กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้ให้บริการเช่ารอลากศพโดยเก็บค่าเช่าครั้งละ 50 บาท ให้กรรมการผู้รับผิดชอบ 10 บาท เงินที่ได้จากการเช่ารอลากศพครั้งละ 40 บาท นำมาเข้ากองทุนรอลากศพ ปัจจุบันกองทุนมีเงิน 9,367 บาท

4.1.2.5. กองทุนเดินที่ กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้จัดสวัสดิการเดินที่ ไว้ให้คนในชุมชนเช่า ในราคาถูกคั้งที่ พัลลภ แก้วทอง² กรรมการกองทุนเดินที่ และสมมาศ ถิ่นนุ้ย³ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึงการจัดการกองทุนเดินที่ สรุปได้ว่า กองทุนเดินที่เกิดจาก กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าให้ยืมทุนลงทุนซื้อเดินที่มาให้บริการแก่คนในชุมชน จำนวน 4 หลัง ต่อมาเปิดขายหุ้นให้กับคนในชุมชนเพื่อคืนเงินกลับให้กับออมทรัพย์ ราคาหุ้นละ 100 บาท มอบหมายให้มีกรรมการรับผิดชอบ 1 คน ค่าเช่าเดินที่สำหรับสมาชิก 200 บาท/เดินที่ บุคคลภายนอก 500 บาท/เดินที่ และให้กรรมการผู้ดูแล เป็นค่าคิดคั้ง 25 บาท/เดินที่ แต่หากสมาชิกจัดงานที่ศาลาประชารูปไทย คิดเฉพาะค่าเช่าเดินที่ 500 บาท ค่าคิดคั้งไม่คิดเพราะชาวบ้านเพื่อนสมาชิกจะมาร่วมแรงร่วมใจช่วยคิดคั้งและถอดเก็บเมื่อเสร็จงาน เงินที่ได้จากการเช่าเดินที่ นำมาเข้ากองทุนเดินที่ ปัจจุบันกองทุนมีเงิน 15,970 บาท

4.1.2.6. กองทุนโต๊ะเก้าอี้ กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้จัดซื้อโต๊ะเก้าอี้สำหรับงานเลี้ยงไว้เป็นสวัสดิการให้คนในชุมชนเช่า ในราคาถูก คำนึงถึง วอน หนูทอง⁴ กรรมการกอง

¹ กิม พุฒแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชารูปไทย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2544.

² พัลลภ แก้วทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 5/2 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2544.

³ สมมาศ ถิ่นนุ้ย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 35 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2544.

⁴ วอน หนูทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544.

ทุนโต๊ะเก้าอี้ และอุบล จิตตพงศ์ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึงการจัดการกองทุน โต๊ะเก้าอี้ สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้จัดซื้อโต๊ะเก้าอี้สำหรับงานเลี้ยงไว้เป็นสวัสดิการให้คนในชุมชนเช่า ในราคาถูก มอบหมายให้มีกรรมการดูแลรับผิดชอบ 1 คน โดยคิดราคาโต๊ะตัวละ 5 บาท เก้าอี้ตัวละ 3 บาท จากรายได้ส่วนนี้ให้ผู้ดูแลร้อยละ 10 หากจัดงานที่ศาลาประชาธิปไตยคิดราคารวมทั้งเต็นท์ โต๊ะ เก้าอี้ 800 บาท เป็นค่าเต็นท์ 500 บาท ค่าโต๊ะ-เก้าอี้ 300 บาท นำเงินที่ได้จากการเช่าฝากเข้าบัญชีกองทุนโต๊ะเก้าอี้ ปัจจุบันกองทุนมีเงิน 23,365 บาท

4.1.2.7. กองทุนหม้อแก๊ส ในการจัดงานแต่ละครั้งจำเป็นต้องใช้หม้อหุงข้าวขนาดใหญ่เพื่อให้ได้ข้าวปริมาณมากในการหุงแต่ละครั้ง กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าจึงได้จัดซื้อหม้อหุงข้าวใช้แก๊สสำหรับใช้ในงาน ไว้เป็นสวัสดิการให้คนในชุมชนเช่า ในราคาถูก มอบหมายให้กรรมการดูแลรับผิดชอบ 1 คน ดังที่ เดือนใจ หนูชูแก้ว¹ ได้กล่าวถึงการจัดการกองทุนหม้อแก๊ส สรุปได้ว่า กองทุนหม้อแก๊สเป็นกองทุนที่ได้จากการที่กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าจัดซื้อหม้อหุงข้าวใช้แก๊ส 2 ใบ มาให้คนในชุมชนได้เช่าในราคาถูก และมอบหมายให้กรรมการรับผิดชอบดูแลและให้บริการ จัดทำบัญชี รายรับรายจ่าย 1 คน การเช่าหม้อแก๊สให้เช่าครั้งละ 500 บาท รายได้มอบให้กองทุน 300 บาท ให้กรรมการผู้ดูแล 200 บาท เงินที่ได้จากการเช่า นำเข้ากองทุนหม้อแก๊ส ปัจจุบันกองทุนมีเงิน 6,905 บาท

4.1.2.8. กองทุนเตาแก๊ส ในการจัดงานแต่ละครั้งจำเป็นต้องใช้เตาแก๊สขนาดใหญ่ไว้คั้นน้ำ-ปรุงอาหารเลี้ยงแขก กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า จึงได้จัดซื้อเตาแก๊สไว้เป็นสวัสดิการให้คนในชุมชนเช่าในราคาถูก ดังที่ วิรัตน์ หนูมนต์² กรรมการกองทุนเตาแก๊ส ได้กล่าวถึงการจัดการกองทุนเตาแก๊ส สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้ จัดซื้อเตาแก๊สไว้เป็นสวัสดิการให้คนในชุมชนเช่าในราคาถูก และมอบหมายให้กรรมการดูแลรับผิดชอบ 1 คน ให้เช่าครั้งละ 50 บาทต่องาน เจ้าของงานจะต้องเติมแก๊สเอง กองทุนจ่ายให้กรรมการผู้ดูแลปีละ 600 บาท เป็นค่าดูแลรักษาเตาแก๊ส เงินที่ได้จากการเช่านำมาเข้ากองทุนเตาแก๊ส ปัจจุบันกองทุนมีเงิน 2,165 บาท

¹ อุบล จิตตพงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 1/1 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2544.

² เดือนใจ หนูชูแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 38/3 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2544.

³ วิรัตน์ หนูมนต์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544.

4.1.2.9. กองทุนงานกระเบื้อง เดิมแม่บ้านในหมู่บ้านได้ร่วมหุ้นกันจัดซื้องานกระเบื้อง 50 ใบ มาให้เข้าใช้ในงานเลี้ยงต่างๆ แต่เมื่อให้บริการแล้วมักจะมีงานแตกทำให้เกิดปัญหาตกลงกันไม่ได้ กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าจึงแก้ปัญหาโดยจัดซื้องานกระเบื้องไว้เป็นสวัสดิการให้คนในชุมชนเช่า ในราคาถูก ดังที่ สมมาศ ชูชีพ¹ กรรมการกองทุนงานกระเบื้อง ได้กล่าวถึงการจัดการกองทุนงานกระเบื้อง สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้ จัดซื้องานกระเบื้องไว้เป็นสวัสดิการให้คนในชุมชนเช่า ในราคาถูก คือ 50-60 บาท/ครั้ง โดยมอบหมายให้กรรมการดูแลรับผิดชอบของและจัดทำบัญชี 1 คน ในการให้เช่า ผู้เช่าต้องมานับงานและขนไปเอง เมื่อใช้เสร็จต้องเก็บล้างนำมาคืนให้ครบตามจำนวน หากมีการชำรุดสูญหายต้องจัดหาเพิ่มเติมให้ครบตามจำนวน ก่อนส่งมอบและนำเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย เงินที่ได้จากการเช่าฝากเข้ากองทุนงานกระเบื้อง ปัจจุบันกองทุนมีเงิน 6,057 บาท

4.1.2.10. กองทุนซัอนส้อม ในการจัดงานแต่ละครั้งจำเป็นต้องใช้ซัอนส้อม จำนวนมากเพื่อใช้ประกอบการเลี้ยงแขกผู้มางานกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้จัดซื้อซัอนส้อมไว้เป็น สวัสดิการให้คนในชุมชนใช้ ดังที่ เลื่อน ลอดเมือง² กรรมการกองทุนซัอนส้อม ได้กล่าวถึงการจัดการกองทุนซัอนส้อม สรุปได้ว่า กองทุนซัอนส้อมเป็นกองทุนที่กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า จัดเป็น สวัสดิการให้คนในชุมชนได้ใช้โดยไม่คิดค่าเช่า และมอบหมายให้กรรมการดูแลรับผิดชอบ 1 คน เนื่องจากซัอนส้อมเป็นสิ่งที่หายากที่สุดไม่ว่าจะซื้อมาให้บริการมากเพียงใดก็หายหมด ทางกลุ่มออมทรัพย์จึงเปลี่ยนวิธีการให้บริการใหม่โดยให้ยืมโดยไม่คิดค่าเช่า แต่ในการยืมผู้ยืมต้องมานับซัอนและขนไปเอง เมื่อใช้เสร็จต้องเก็บล้างนำมาคืนให้ครบตามจำนวน หากมีการชำรุดสูญหายต้องจัดหาเพิ่มเติมให้ครบตามจำนวน ก่อนส่งมอบและนำเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย หากเก็บไม่เรียบร้อยผู้ยืมจะถูกปรับ 100 บาท และหากผู้ยืมมีความพอใจในบริการ อาจจะช่วยเหลือค่าบำรุงบำรุงตามแต่จะพอใจ เงินที่ได้จากการบำรุงนำมาเข้ากองทุนซัอนส้อมปัจจุบันกองทุนมีเงิน 923 บาท

4.1.2.11. กองทุนหม้อ-เหยือกน้ำ ในการจัดงานแต่ละครั้งจำเป็นต้องใช้หม้อและเหยือกน้ำจำนวนมากเพื่อใช้ประกอบการเลี้ยงแขกผู้มางาน กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า จึง

¹ สมมาศ ชูชีพ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544.

² เลื่อน ลอดเมือง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2544.

ได้จัดซื้อหม้อ-เหยือกน้ำไว้เป็นสวัสดิการให้คนในชุมชนใช้ ดังที่ วรรณฯ แก้วทอง¹ กรรมการกองทุนหม้อ-เหยือกน้ำ ได้กล่าวถึง การจัดการกองทุนหม้อ-เหยือกน้ำ สรุปได้ว่า กองทุนหม้อและเหยือกน้ำเป็นกองทุนที่กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าให้บริการฟรีแก่สมาชิก โดยมอบหมายให้มีกรรมการดูแลรับผิดชอบ 1 คน แต่หากมีบุคคลภายนอกมาใช้บริการจะคิดค่าเช่าครั้งละ 100 บาท ให้ผู้ดูแลร้อยละ 10 เงินที่ได้จากการเช่านำมาเข้ากองทุนหม้อ-เหยือกน้ำ ปัจจุบันกองทุนมีเงิน 3,348 บาท

4.1.2.12. กองทุนเครื่องบดเครื่องแกง ในการจัดงานแต่ละครั้งจะมีการปรุงอาหารเลี้ยงแขกปริมาณมาก การแกงแต่ละครั้งต้องใช้เครื่องแกงปริมาณมาก จำเป็นต้องใช้เครื่องบดเครื่องแกงไฟฟ้าขนาดใหญ่เพื่อช่วยทุ่นแรงและประหยัดเวลา กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า จึงได้จัดซื้อเครื่องบดเครื่องแกงไว้เป็นสวัสดิการให้คนในชุมชนเช่าในราคาถูก ดังที่ เพิ่ม สังขกร² กรรมการกองทุนเครื่องบดเครื่องแกง ได้กล่าวถึงการจัดการกองทุนเครื่องบดเครื่องแกง สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้จัดซื้อเครื่องบดเครื่องแกงเป็นสวัสดิการให้คนในชุมชนได้ใช้ในราคาถูก โดยมอบหมายให้กรรมการดูแลรับผิดชอบ 1 คน อัตราค่าเช่าครั้งละ 50 บาท ให้กรรมการผู้ดูแล 10 บาท เงินที่ได้จากการเช่า 40 บาท ฝากเข้ากองทุนเครื่องบดเครื่องแกง ปัจจุบันกองทุนมีเงิน 2,211 บาท

4.1.2.13. กองทุนดอกไม้จันทน์ ดอกไม้จันทน์ เป็นส่วนประกอบที่จำเป็นอย่างหนึ่งในประเพณีงานศพ กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าจึงได้จัดตั้งกองทุนดอกไม้จันทน์ขึ้นเพื่อให้บริการแก่คนในชุมชน และเป็นการส่งเสริมอาชีพของคนในชุมชนไปพร้อมๆ กัน ดังที่ ทรงลักษณ์ แก้วอินทร์³ กรรมการกองทุนดอกไม้จันทน์ ได้กล่าวถึงการจัดการกองทุนดอกไม้จันทน์ สรุปได้ว่า การศึกษานอกโรงเรียน ได้มาสอนการทำดอกไม้จันทน์ ให้กับแม่บ้านในชุมชน กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า จึงออกทุนให้ 500 บาท ให้แม่บ้าน 5 คนรวมกลุ่มกันทำ แต่งตั้งกรรมการดูแลรับผิดชอบ 1 คน ทำดอกไม้จันทน์ขาย ดอกละ 1.80 บาท เข้ากองทุนดอกไม้จันทน์ 0.80 บาท ให้คนทำ 1 บาท และเพื่อส่งเสริมอาชีพการทำดอกไม้จันทน์ งานศพในชุมชนจะใช้ดอกไม้จันทน์

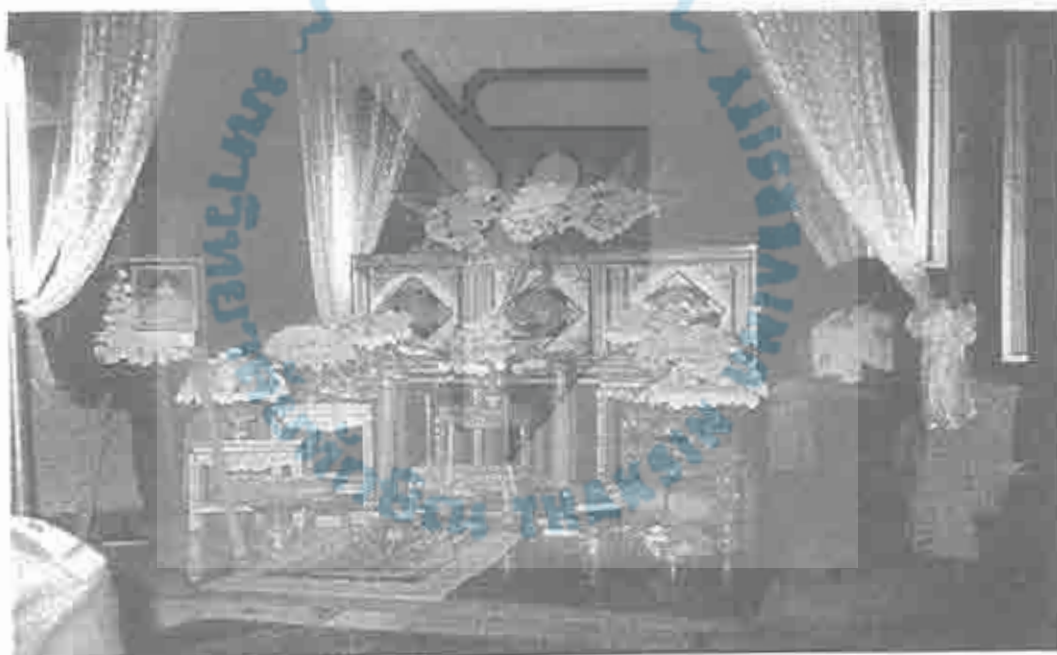
¹วรรณฯ แก้วทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544.

²เพิ่ม สังขกร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2544.

³ทรงลักษณ์ แก้วอินทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544.

ระดับโรงศพแทนการใช้ดอกไม้สด ค่าจัดดอกไม้ธูปเทียนเป็นรายได้แก่แม่บ้าน 5 คนที่เป็นคนทำ ปัจจุบันกองทุนดอกไม้จันทร์มีเงิน 1,739 บาท

4.1.2.14. กองทุนโรงหนึ่งตะลุง โรงหนึ่งตะลุงเป็นโรงเรียนที่เป็นโครงเหล็กประกอบไม้สามารถถอดเก็บได้ ใช้สำหรับเป็นที่แสดงหนังตะลุง กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้พิจารณาว่าเวลายังงานทางสมาชิกอยากจะมีโรงหนึ่งตะลุงมาเล่น ต้องเสียค่าเช่าโรงเล่นหนังตะลุง ในราคาแพงมาก ทางกลุ่มออมทรัพย์ควรจะจัดสร้างไว้เพื่อให้บริการแก่สมาชิก จึงออกทุนจัดทำขึ้นตั้งที่ เจริญ แก้วเพชร¹ กรรมการกองทุนโรงหนึ่งตะลุง ได้กล่าวถึงการจัดการกองทุนโรงหนึ่งตะลุง สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้จัดสร้างโรงหนึ่งตะลุงชนิดถอดเก็บได้จำนวน 1 โรง และแต่งตั้งกรรมการดูแลรับผิดชอบ 1 คน เพื่อให้บริการคนในชุมชนในราคาถูก โดยสมาชิกเสียค่าบริการ 500 บาทต่อครั้งและชาวบ้านจะร่วมกันติดตั้งถอดเก็บเอง หากเป็นบุคคลภายนอก จะต้องเสียค่าบริการ 1,500 บาท ต่อ คืน เงินนี้จะเข้ากองทุน 500 บาทกรรมการผู้รับผิดชอบจะได้รับค่าขนย้ายติดตั้งถอดเก็บ 1,000 บาท เนื่องจากงานนี้อุปกรณ์แต่ละชิ้นหนักมากไม่สามารถทำได้ด้วยคนเดียว ผู้รับผิดชอบจำเป็นต้องจัดหาคนหลายคนมาช่วยติดตั้งและถอดเก็บเมื่อเลิกใช้ ในอัตราค่าแรงคนละ 100 บาท ปัจจุบันกองทุนโรงหนึ่งตะลุง มีเงินกองทุน 5,151 บาท

ภาพประกอบ 5 สวัสดิการเครื่องใช้เพื่อการจัดงานของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า

¹ เจริญ แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอนะงะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544.

4.2. กองทุนเพื่อคุณภาพชีวิต เป็นกองทุนที่สร้างขึ้นเพื่อจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันไว้บริการคนในชุมชน เช่น ร้านอาหาร ร้านค้า ร้านเสริมสวย ร้านตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นต้น ทำให้คนในชุมชนได้รับความสะดวกไม่ต้องนั่งรถออกไปในเมืองเพื่อจัดหาสิ่งที่ต้องการ และเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับชุมชน และคนในชุมชนก็ได้ใช้ของใช้ในราคาถูก เพราะไม่มีพ่อค้าคนกลางมาเก็งกำไรขึ้นอีกต่อหนึ่ง จากการศึกษาการจัดกองทุนสวัสดิการเพื่อคุณภาพชีวิต ของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า พบว่ามีรูปแบบการดำเนินงานแยกตามประเภทของกองทุน ดังนี้

4.2.1. กองทุนเข็ม-จักรเย็บผ้า เป็นกองทุนที่มีวัตถุประสงค์เริ่มแรกเพื่อการส่งเสริมความรู้และให้คนในชุมชนสามารถมีรายได้เริ่มจากอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้า ดังที่ วรรณ แก้วทอง¹ กรรมการกองทุนเข็ม-จักรเย็บผ้า ได้กล่าวถึง การจัดการกองทุนเข็ม-จักรเย็บผ้า สรุปได้ว่า กรมพัฒนาชุมชนและการศึกษานอกโรงเรียนได้มาสอนอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าให้แก่ชาวบ้านแต่ชาวบ้านไม่มีจักรเย็บผ้าทางกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า จึงได้ดำเนินการของบพัฒนาจังหวัด จาก นาย ไตรรงค์ สุวรรณศิริ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสงขลา เพื่อซื้อจักรเย็บผ้า ได้จักรเย็บผ้ามา 9 ตัว ปัจจุบันจักรนี้เป็นของกองกลาง มีกรรมการรับผิดชอบดูแล 1 คน ชาวบ้านคนใดต้องการเย็บเสื้อผ้าสามารถมาใช้ได้เสียค่าบริการให้กองทุน 2 บาทต่อเย็บ 1 ตัว เงินรายได้ส่วนนี้นำเข้ากองทุนเข็มจักรเย็บผ้า หากใครไม่ต้องการเย็บเอง ก็สามารถมาจ้างให้กรรมการผู้ดูแลตัดเย็บให้คิดค่าตัดตัวละ 160 บาท ทางกรรมการจะจ่ายให้กองทุน 2 บาทต่อเย็บ 1 ตัว เช่นกัน เงินรายได้ส่วนนี้นำเข้ากองทุนตัดเสื้อผ้า ในเดือนพฤศจิกายน 2543 เกิดน้ำท่วมใหญ่ ทำให้จักรได้รับความเสียหายก็ได้อาศัยเงินกองทุนนี้ซ่อมจักรเย็บผ้าดังกล่าว ปัจจุบันกองทุนมีเงินเหลืออยู่ 1,068 บาท

4.2.2. กองทุนร้านค้า เป็นกองทุนที่ให้บริการคนในชุมชนขายของใช้ในครัวเรือนและเสื้อผ้าสำเร็จรูป ดังที่ นภาพร หนูแก้ว² กรรมการกองทุนร้านค้า ได้กล่าวถึงการจัดการกองทุนร้านค้า สรุปได้ว่า เดิมร้านค้าเป็นของสมาชิกออมทรัพย์ลงทุนร่วมกัน หักคนละ 100-500 บาท เปิดร้านขายของใช้ในครัวเรือนและเสื้อผ้าสำเร็จรูป ในรูปของสหกรณ์ร้านค้า แต่ขาดคนดูแลควบคุมกิจการทำให้ประสิทธิภาพขาดทุน สมาชิกส่วนหนึ่งจึงถอนหุ้นคืน ต่อมาสมาชิก 18 คนรวมตัวกันยื่นเงินส่งเสริมอาชีพ คนละ 5,000 บาท ซึ่งเสียดอกเบี้ยร้อยละ 50 สตางค์ต่อเดือน ตั้งแรมผลัดกันมา

¹ วรรณ แก้วทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544.

² นภาพร หนูแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2544.

ขายเดือนละ 1 คน ผลกำไรร้อยละ 13 คินกลุ่ม ร้อยละ 25 ให้คนขาย ร้อยละ 12 ให้สมาชิก 18 คนผู้
ดำเนินการ ร้อยละ 10 เข้ากลุ่มออมทรัพย์ ร้อยละ 22 ให้สมาชิกที่ถือหุ้นเดิม ร้อยละ 5 เหลือเก็บ
กำไรผู้ซื้อในรูปแบบของสหกรณ์

4.2.3. กองทุนร้านอาหาร เป็นกองทุนที่กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ใช้เงินพัฒนา
หมู่บ้านจัดสร้างโรงเรือนเป็นร้านค้า เพื่อให้คนในชุมชนได้มีร้านค้าใกล้บ้านไว้กินกาแฟ หรือหา
ซื้อผักผลไม้ได้ในราคาถูกกว่าท้องตลาด ดังที่ วาสนา หนูเพชร¹ กรรมการร้านอาหาร ได้กล่าวถึง
การจัดการกองทุนร้านอาหารสรุปได้ว่า กองทุนร้านอาหารได้จากการนำเงินพัฒนาหมู่บ้านซึ่งได้
จากเงินร้อยละ 2 ของดอกผลออมทรัพย์ มาสร้างอาคารเพื่อให้สมาชิกมาทำร้านอาหารเป็นสวัสดิ
การแก่คนในชุมชน โดยแต่งตั้งกรรมการดูแล 1 คน เก็บค่าเช่าเดือนละ 500 บาท เข้ากองทุนร้าน
อาหาร แต่หากมีการจัดงานศพในเดือนนั้นทำให้ต้องปิดร้าน ก็จ่ายค่าเช่าน้อยลงตามความเหมาะสม
เงินกองทุนนี้เก็บไว้ซ่อมแซมร้านค้าเมื่อชำรุดเสียหาย

4.2.4. กองทุนร้านเสริมสวยและกองทุนเฉลี่ยคืนเสริมสวย เป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้น
เพื่อมุ่งเน้นให้คนในชุมชนได้มีร้านเสริมสวยในชุมชนไม่ต้องเดินทางไปใช้บริการในตัวเมืองซึ่งจะ
ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงและเสียเวลา ดังที่ นภาพร หนูแก้ว² ได้กล่าวถึงการจัดการกองทุนร้านเสริมสวย
และกองทุนเฉลี่ยคืนเสริมสวย สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้ให้ทุนชาวบ้านไปเรียน
เสริมสวย 3,000 บาท เมื่อจบแล้วให้ยืมเงินลงทุนอีก 10,000 บาท เพื่อเปิดร้านบริการชุมชนให้มี
ร้านทำผมราคาถูกในหมู่บ้าน นั่นคือ ค่าตัดผมนักเรียน ราคา 5 บาท ผู้ใหญ่ 20 บาท สระ 20 บาท
ทำเล็บ 20 บาท แล้วให้ผ่อนคืนเจ้ากองทุนเฉลี่ยคืนเสริมสวย ค่าหรับกองทุนเสริมสวยได้จากค่า
เช่าร้านเดือนละ 300 บาท และค่าน้ำค่าไฟรายเดือน ของร้านเสริมสวย

4.2.5. กองทุนน้ำดื่ม เป็นกองทุนที่กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าจัดตั้งขึ้นเพื่อให้คน
ในชุมชนได้มีน้ำดื่มในราคาถูก ดังที่ จิรายุ แก้ววิจิตร³ กรรมการกองทุนน้ำดื่ม ได้กล่าวถึงการจัด
การกองทุนน้ำดื่ม สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้ติดตั้งเครื่องกรองน้ำไว้บริการแก่คนใน
ชุมชน โดยให้นำขวดเกลสออนมากรอกน้ำใส่เองในราคาขวดละ 3 บาท ซึ่งโดยทั่วไปความท้อง

¹ วาสนา หนูเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลา
ประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2544.

² นภาพร หนูแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลา
ประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2544.

³ จิรายุ แก้ววิจิตรเป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลา
ประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

ตลาดขายขวละ 10 บาท เงินกองทุนที่ได้จากการขายน้ำจะใช้ในการดูแลถังเปลี่ยนไส้กรองหรือใช้ซ่อมเครื่องกรองน้ำเมื่อเครื่องกรองน้ำเสีย ซึ่งที่ผ่านมาเครื่องกรองน้ำเสีย ต้องเสียค่าซ่อม 5,500 บาท แต่รายได้จากการขายน้ำยังเพียงพอที่จะดูแลตัวเองได้

4.2.6. กองทุนโทรศัพท์ เนื่องจากในชุมชนไม่มีโทรศัพท์ใช้ทางกองทุนจึงออกทุนซื้อโทรศัพท์มือถือเพื่อใช้ในงานของกองทุนและให้บริการคนในชุมชน ดังที่ จิรายุ แก้ววิจิตร กรรมการกองทุนโทรศัพท์ ได้กล่าวถึงการจัดการกองทุนโทรศัพท์ สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้จัดซื้อโทรศัพท์มือถือเพื่อใช้ในงานของกองทุนและให้บริการคนในชุมชน โดยคิดค่าโทรศัพท์ในจังหวัด นาทิละ 4 บาท ต่างจังหวัด นาทิละ 8 บาท โดยกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้ารับผิดชอบค่าใช้จ่ายรายเดือนเพราะวัตถุประสงค์หลักคือเป็นโทรศัพท์ที่ใช้ในงานของกลุ่มออมทรัพย์ ส่วนที่เก็บจากการให้บริการของคนในชุมชนฝากเข้ากองทุนโทรศัพท์

4.2.7. กองทุนรดดูดส้ม เป็นอีกบริการหนึ่งที่กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าจัดทำขึ้นเพื่อคลายทุกข์ให้กับคนในชุมชน ดังที่ เกล้า แก้วเพชร² เภรณูญิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึงการจัดการกองทุนรดดูดส้ม สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า พบว่าชาวบ้านได้ประสบปัญหาว่ารดดูดส้มจากภายนอกมาให้บริการโดยคิดค่าบริการแพง อัตรา 300-1,000 บาท และดูดไม่หมด ทางกลุ่มออมทรัพย์จึงให้ยืมเงินกองกลางลงทุนซื้อรดดูดส้ม ราคา 130,000 บาท มาให้บริการ ในราคาถูกคือ 200-300 บาท/ครั้ง และจะเปิดขายหุ่นหุ่นละ 100 บาท เพื่อนำเงินคืนออมทรัพย์และจะได้มีคณะทำงานรับผิดชอบดูแลควบคุม แน่นนอน จากผลการทำงานของรดดูดส้ม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า กำลังจะมีโครงการต่อเนื่อง คือ การผลิตปุ๋ยหมัก โดยนำอุจจาระที่ได้จากการรดดูดส้มผสมกับแกลบที่ได้จากโรงสีข้าวหมักไว้ 1 ปี ใส่สารเคมีตัวเร่งผลผลิต ค่อยไปชาวบ้านก็จะมียุ้ยใช้ในราคาถูก

4.3. กองทุนเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อม เป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้ดีขึ้น จากการศึกษาพบว่ามีงานดำเนินงานแยกตามประเภทของกองทุนดังนี้

4.3.1. กองทุนพัฒนาชุมชน กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้ามีแนวคิดที่ว่า เมื่อถนนชำรุดเป็นหลุมเป็นบ่อ เมื่อชาวบ้านใช้รถสัญจรไปมา ก็อาจจะเป็นเหตุให้รถเสียหายได้ และที่สำคัญอาจเป็นเหตุให้ผู้ขับรถใช้ถนนต้องประสบอุบัติเหตุ ซึ่งค่าเสียหายจากการซ่อมแซมรถ หรือ

¹ จิรายุ แก้ววิจิตรเป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

² เกล้า แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

คำรักษาพยาบาลผู้ป่วยเจ็บอาจจะมากกว่าค่าซ่อมถนน ดังนั้นกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า จึงได้จัดตั้งกองทุนพัฒนาชุมชนขึ้น ดังที่ เสด้า แก้วเพชร¹ กรรมการกองทุนพัฒนาชุมชน ได้กล่าวถึง การจัดการกองทุนพัฒนาชุมชน สรุปได้ว่า กองทุนพัฒนาชุมชน เป็นกองทุนเพื่อใช้ในการพัฒนาชุมชน เช่น การซ่อมถนนเป็นต้น เงินกองทุนได้มาจาก การที่กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้รับเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำจากธนาคารออมสิน เพื่อนำมาให้สมาชิกกู้ยืม ซึ่งเงินส่วนนี้ไม่ใช่เงินออมของสมาชิก ดังนั้นเมื่อสิ้นปีดอกเบี้ยของเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำจากธนาคารออมสินหลังหักดอกเบี้ยส่งคืนธนาคารออมสินแล้ว จึงไม่ต้องปันผลคืนสมาชิก กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า จึงนำเงินส่วนนี้มาตั้งเป็นกองทุนพัฒนาชุมชน

4.3.2. กองทุนพัฒนาหมู่บ้านหมู่ 12 เป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อใช้เลี้ยงน้ำแก่ผู้มาช่วยพัฒนาหมู่บ้านหมู่ 12 ดังที่ คดี แก้วเกตุ² กรรมการกองทุนพัฒนาหมู่บ้านหมู่ 12 ได้กล่าวถึง การจัดการกองทุนพัฒนาหมู่บ้านหมู่ 12 สรุปได้ว่า เมื่อชุมชนโตขึ้น หมู่ที่ 1 บ้านนาหว้า ได้แยกหมู่บ้านออกเป็น 2 หมู่ คือ หมู่ 1 และหมู่ 12 และชุมชนบ้านนาหว้ามีการร่วมมือร่วมใจสามัคคีกันมาก บางครั้งมีการระดมชาวบ้านให้มาร่วมใจกันพัฒนาหมู่บ้าน เช่น ตัดหญ้าริมทาง ปลูกต้นไม้เป็นต้น ซึ่งการระดมชาวบ้านมานี้จำเป็นต้องเลี้ยงน้ำแก่ผู้มาช่วยพัฒนาหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าจึงนำดอกเบี้ยออมทรัพย์ ของส่วนที่สมาชิกเป็นคนในหมู่ 12 ร้อยละ 1 ต่อปี มาจัดตั้งกองทุนพัฒนาหมู่บ้านขึ้น มอบให้กรรมการดูแล 1 คนเพื่อใช้บริหารจัดการในการพัฒนาหมู่ 12

4.4. กองทุนเพื่อสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เป็นแนวความคิดสวัสดิการของกลุ่มเครือข่าย กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาระบบวงจรชีวิต ดังที่ ขบ ยอดแก้ว³ ได้กล่าวถึงกองทุนเพื่อสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ สรุปได้ว่า จ้างราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจสามารถเบิกค่าน้ำค่าไฟได้ ประชาชนคนธรรมดาที่น่าจะมีสวัสดิการด้านนี้รองรับ และประชาชนควรทำหน้าที่ของประชาชนโดยการเสียภาษีให้แก่รัฐ กลุ่มเครือข่ายจึงได้จัดสวัสดิการส่วนนี้ขึ้นมาดังนี้

4.4.1. สวัสดิการค่าน้ำค่าไฟ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 เป็นต้นมา กลุ่มเครือข่าย ของครู ขบ ยอดแก้ว ได้จัดให้มีสวัสดิการค่าน้ำค่าไฟให้สมาชิก เดือนละ 10 บาท/บัญชี เงินส่วนนี้ได้จากร้อย

¹ เสด้า แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอนะจะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

² คดี แก้วเกตุ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 86/2 หมู่ที่ 12 ตำบลนาหว้า อำเภอนะจะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2544.

³ ขบ ยอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 38 หมู่ที่ 3 ตำบลน้ำขาว อำเภอนะจะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2544.

ละ 50 ของดอกผลของออมทรัพย์ที่นำมาจัดตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการรวม ไม่ได้แยกชัดเจนเป็นกองทุนสวัสดิการค่าน้ำค่าไฟ

4.4.2. สวัสดิการด้านภาษีอากร ปี พ.ศ. 2542 มา กลุ่มเครือข่ายฯ ของครูชบ ยอดแก้ว ได้ทดลองจ่ายสวัสดิการภาษีรถจักรยานยนต์ ให้กับสมาชิก ปรากฏว่าต้องจ่ายเงินมาก ทำให้เงินกองทุนสวัสดิการที่มีอยู่ร่อยหรอไปมากจึงต้องยุติโครงการนี้ไป

กองทุนเพื่อผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ยากไร้

ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ยากไร้ เป็นกลุ่มที่คนในสังคมมักไม่ให้ความสนใจ เนื่องจากคนในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ไม่มีความสามารถที่จะช่วยเหลือใครได้ และกลับต้องรอรับความช่วยเหลือจากผู้อื่น คนส่วนใหญ่จึงไม่อยากจะเกี่ยวข้องกับคนกลุ่มนี้ ยกเว้นผู้ใดจะเป็นผู้สูงอายุที่มีฐานะดี มีคุณวุฒิที่คนในสังคมสามารถพึ่งพาได้ หรือเป็นคนพิการในครอบครัวที่อบอุ่นและมีฐานะดีพอที่จะให้ความคุ้มครองดูแลผู้พิการคนนั้นได้ จากการศึกษากองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา พบว่า กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย และกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า เป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่คำนึงถึงการดำรงชีวิตของกลุ่มผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ยากไร้ จึงจัดให้มีกองทุนเพื่อช่วยเหลือคนกลุ่มนี้ กองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ยากไร้ เป็นกองทุนสวัสดิการที่กลุ่มออมทรัพย์จัดขึ้นเป็นกองทุนสาธารณะสำหรับ ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ยากไร้ ในชุมชน ไม่ได้จำกัดสิทธิ์เฉพาะผู้ที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม โดยมีการดำเนินงานดังนี้

1. การจัดการการเงิน

1.1. ที่มาของเงิน ได้จาก 2 แหล่ง คือ

1.1.1. ดอกผลของเงินออมทรัพย์ ได้จากการนำดอกผลจากออมทรัพย์ส่วนที่เหลือจากการปันผลให้แก่สมาชิมาตั้งเป็นกองทุนและนำดอกผลของกองทุนมาใช้ ดังที่ อัมพร ค้างปาน¹ ประธานคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ได้กล่าวถึง ที่มาของกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ยากไร้ สรุปได้ว่า เงินกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ยากไร้ ส่วนหนึ่งได้มาจากการนำดอกผลจากออมทรัพย์ส่วนที่เหลือจากการปันผลให้แก่สมาชิมาตั้งเป็นกองทุนและนำดอกผลของกองทุนมาใช้

1.1.2. เงิน กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (SIF :Social Investment Fun) เมฆ 5 พิเศษ เป็นเงินส่วนที่รัฐบาลมอบให้แก่ชุมชนที่มีกองทุนสวัสดิการของตนเอง เพื่อให้ชุมชนนำมา

¹ อัมพร ค้างปาน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จรุงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 15/1 หมู่ที่ 3 ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 3 มกราคม พ.ศ.2544.

ใช้เป็นสวัสดิการช่วยเหลือคนที่สังคมควรช่วยเหลือ เกือบทุกในชุมชนดังที่ ศิริพล ตั้งจำพันท์¹ ผู้รับผิดชอบกองทุนชุมชนจังหวัดสงขลา ได้กล่าวถึง กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม สรุปได้ว่า กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม หรือ กองทุนชุมชน (SIF) คือ กองทุนเสริมสร้างความสามารถและความเข้มแข็งให้กับชุมชน ที่มีความพร้อมในการรวมกลุ่ม การร่วมมือกับฝ่ายต่างๆ และมีระบบบริหารจัดการที่ดี มีความโปร่งใส การสนับสนุนชุมชน แบ่งออกเป็น 4 ประเภท (4เมนู) คือ

เมนู 1 โครงการพัฒนาความสามารถและการเรียนรู้ในการพัฒนาอาชีพและเศรษฐกิจชุมชน เช่น ศูนย์สาธิตธุรกิจชุมชน ลานค้าชุมชน เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น

เมนู 2 โครงการด้านสวัสดิการและความปลอดภัยของชุมชน เช่น ศูนย์สุขภาพผู้สูงอายุ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น

เมนู 3 โครงการด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูและจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เช่น การปลูกป่า การป้องกันน้ำเสีย ทิศทางพื้นที่บ้าน เป็นต้น

เมนู 4 โครงการพัฒนาเสริมสร้างความสามารถของกลุ่มและเครือข่าย เช่น การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์พื้นที่บ้าน ศูนย์ข้อมูลชุมชน เป็นต้น

สำหรับ เมนู 5 พิเศษ เป็นโครงการเร่งด่วนที่จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมกลุ่มที่มีกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยรัฐจะมอบเงินสนับสนุนให้กลุ่มที่มีกองทุนสวัสดิการชุมชน เพื่อจัดสวัสดิการให้กับผู้ที่สังคมควรช่วยเหลือในชุมชน สอดคล้องกับ ชน ขอดแก้ว² ประธานกลุ่มเครือญาติ กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต ได้กล่าวถึง การนำเงิน กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม มาตั้งเป็น กองทุน สวัสดิการผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ยากไร้ สรุปได้ว่า เงินกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม

เมนู 5 พิเศษเป็นเงินส่วนที่รัฐบาลมอบให้แก่ชุมชนที่มีกองทุนสวัสดิการของตนเอง โดยมอบให้ 1 เท่าของเงินกองทุนสวัสดิการที่ชุมชนนั้นมีอยู่ เป็นเงินให้เปล่าเพื่อให้ชุมชนนำมาใช้เป็นสวัสดิการช่วยเหลือคนที่สังคมควรช่วยเหลือเกือบทุกในชุมชน เช่น ผู้พิการ ผู้ชรา และผู้ยากไร้

1.2. การเพิ่มของเงินกองทุน ได้จากการฝากเงินคืนไว้กับออมทรัพย์ ดอกผลที่ได้รับจากการกู้ของสมาชิกจะไม่ปันผลคืนสมาชิก แต่จะสมทบกลับเข้ากองทุนสวัสดิการเพื่อให้กองทุนสวัสดิการมีเงินขึ้นอย่างรวดเร็ว และกลุ่มออมทรัพย์จะนำเฉพาะดอกผลของเงินกองทุนมาใช้

¹ ศิริพล ตั้งจำพันท์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จรุงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่ธนาคารออมสิน สาขาสงขลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ.2544.

² ชน ขอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จรุงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 38 หมู่ที่ 3 ตำบลน้ำขาว อำเภอนะบะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ.2544.

จัดสวัสดิการให้แก่ชุมชน ดังที่ เฉลิม ทองพรม¹ เลขาธิการกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปรี๊ยะ ได้กล่าวถึง การเพิ่มขึ้นของเงินกองทุน สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์ จะนำเงินกองทุนสวัสดิการฝากเข้ากลุ่มออมทรัพย์และออมทรัพย์จะนำเงินกองทุนที่ฝากไว้กับออมทรัพย์ออกให้สมาชิกกู้ ดอกผลที่ได้รับจากการกู้ของสมาชิกจะไม่ปันผลคืนสมาชิก แต่จะสมทบกลับเข้ากองทุนสวัสดิการเพื่อให้กองทุนสวัสดิการเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว และเมื่อกองทุนมีเงินมากพอที่จะนำดอกผลมาใช้ได้ กลุ่มออมทรัพย์จึงจะนำดอกผลที่ได้รับของกองทุนสวัสดิการมาจัดสวัสดิการให้ตน ในชุมชนที่กลุ่มออมทรัพย์คัดเลือกไว้ต่อไป

2. กรรมการกองทุน มีการดำเนินงาน 2 รูปแบบ คือ ให้กรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ดูแลรับผิดชอบกองทุนเอง หรือแต่งตั้งกรรมการชุดใหม่รับผิดชอบกองทุนสวัสดิการผู้ชรา ผู้พิการและผู้ยากไร้ดังที่ จ้านงค์ แรกพินิจ² นักวิจัยสถาบันพัฒนาชนบท มูลนิธิหมู่บ้าน ได้กล่าวถึง กรรมการกองทุน สวัสดิการผู้ชรา ผู้พิการและผู้ยากไร้ของกลุ่มออมทรัพย์ สรุปได้ว่า กรรมการกองทุนสวัสดิการผู้ชรา ผู้พิการและผู้ยากไร้ของกลุ่มออมทรัพย์ มีการดำเนินงาน 2 รูปแบบ ดังนี้

2.1. กรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เป็นผู้รับผิดชอบกองทุน กรรมการกองทุนสวัสดิการผู้ชรา ผู้พิการและผู้ยากไร้ ของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า เป็นกรรมการชุดเดียวกับกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ ดังที่ กระจ่าง ชูชื่น³ รองประธานกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึง กรรมการกองทุนสวัสดิการผู้ชรา ผู้พิการและผู้ยากไร้ สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ให้กรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ รับผิดชอบดูแลกองทุนสวัสดิการสวัสดิการผู้ชรา ผู้พิการและผู้ยากไร้

2.2. แต่งตั้งกรรมการชุดใหม่รับผิดชอบกองทุน กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปรี๊ยะ ได้แต่งตั้งกรรมการชุดใหม่ เป็นกรรมการกองทุนสวัสดิการผู้ชรา ผู้พิการและผู้ยากไร้ ดังที่ เปรม กาญจนาวรรณ⁴ กรรมการที่ปรึกษา กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปรี๊ยะ ได้กล่าวถึง กรรมการกอง

¹ เฉลิม ทองพรม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 15/1 หมู่ที่ 3 ตำบลคลองเปรี๊ยะ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.

² จ้านงค์ แรกพินิจ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 52 ซอย 17/1 ต.รวมราษฎร์ อําเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2544.

³ กระจ่าง ชูชื่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 45/3 หมู่ที่ 1 บ้านนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2544.

⁴ เปรม กาญจนาวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 36 หมู่ที่ 9 ตำบลคลองเปรี๊ยะ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.

ทุนสวัสดิการผู้ชรา ผู้พิการและผู้ยากไร้ สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปรี๊ยะ ใช้กรรมการชุดใหม่ เป็นกรรมการดูแลเฉพาะกองทุนสวัสดิการผู้ชรา ผู้พิการและผู้ยากไร้

3. การจำแนกกองทุน จากการศึกษาพบว่ามีการให้ สวัสดิการแก่ผู้ชรา ผู้พิการและผู้ยากไร้ 4 กองทุน คือ

3.1. กองทุนผู้ยากไร้พิการและชรา ของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ดังที่ เคน้า แก้วเพชร¹ ได้กล่าวถึง กองทุนผู้ยากไร้พิการและชรา ของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า สรุปได้ว่า กองทุนผู้ยากไร้ พิการและชรา ตั้งขึ้นจากเงินกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (SIF) เป้าหมายของกองทุน คือ การช่วยเหลือคนพิการ และคนชรา ที่ยากไร้ในชุมชน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

3.1.1. การคัดเลือกผู้สมควรช่วยเหลือ ดังที่ สุนิตย์ กาญจนรัตน์² ประธานกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึง การคัดเลือกผู้สมควรช่วยเหลือ สรุปได้ว่า กรรมการออมทรัพย์บ้านนาหว้าจะคัดเลือกคนหาว่ามีคนพิการ หรือคนชรา คนใดบ้างที่ยากไร้ลำบากมากกว่าผู้อื่นในสังคม จำนวน 15 คน นำมาขึ้นทะเบียนผู้ยากไร้ พิการและชรา ซึ่งใน 15 คน นี้ มีทั้ง คนชรา คนพิการ เด็กปัญญาอ่อน และเด็กที่เจ็บป่วยเรื้อรังจากโรคเอดส์ (AIDS)

3.1.2. การช่วยเหลือ กลุ่มออมทรัพย์จะนำดอกผลของเงินกองทุนมาจ่ายให้แก่ ผู้ยากไร้ที่ขึ้นทะเบียนไว้ คนละ 200 บาท ต่อเดือน ใช้งบประมาณปีละ 36,000 บาท

3.1.3. การช่วยเหลือคนใหม่ จะกระทำเมื่อผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือถึงแก่ความตาย ก็จะรับคนใหม่ให้ครบ 15 คน

3.2. กองทุนผู้พิการและผู้สูงอายุ ของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ดังที่ คณิศ แก้วอินทร์ เลขาธิการกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึง กองทุนผู้พิการและผู้สูงอายุ สรุปได้ว่า กองทุนผู้พิการและผู้สูงอายุ ได้จัดตั้งขึ้นจากเงิน กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม เป้าหมายของกองทุน คือ การช่วยเหลือคนพิการ และคนสูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่ไม่ยากไร้เท่ากลุ่มแรก แต่ให้เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่คนกลุ่มนี้ว่าคนในชุมชนยังเห็นความสำคัญของคนกลุ่มนี้อยู่ โดยดำเนินการดังนี้

¹ เคน้า แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 บ้านนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ.2544.

² สุนิตย์ กาญจนรัตน์ ผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 68 หมู่ที่ 1 บ้านนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ.2544.

³ คณิศ แก้วอินทร์ ผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1 บ้านนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ.2544.

3.3.3. การเพิ่มขึ้นของเงินในบัญชี เนื่องจากผู้ยากไร้ไม่มีเงินเพียงพอที่จะส่งเงินตั้งจะออมทรัพย์ประจำเดือน กลุ่มออมทรัพย์คลองเปืะจึงนำเงินฝากส่วนนี้ให้สมาชิกกู้ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 ดอกผลที่ได้รับจะนำฝากสมทบในบัญชีผู้ยากไร้เมื่อสิ้นปี ในปี พ.ศ.2543 สามารถฝากเงินสมทบให้คนละ 500 บาท และ ในปี พ.ศ. 2544 สามารถฝากเงินสมทบให้คนละ 1,000 บาท

3.3.4. ผลประโยชน์ที่ได้รับ จากการนำเงินฝากออมทรัพย์ให้แก่ผู้ยากไร้ทำให้ผู้ยากไร้มีสิทธิ์ได้รับสวัสดิการจากออมทรัพย์ เช่น สวัสดิการค่ารักษาพยาบาล และสิ้นปีมีสิทธิ์ได้รับเงินปันผลตามต้นทุนที่ออมทรัพย์ฝากให้

3.4. กองทุนดูแลผู้สูงอายุ เป็นกองทุนสวัสดิการของกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปืะที่จัดขึ้นเพื่อใช้ดูแลผู้สูงอายุในชุมชนที่ไม่มีคนดูแล ดังที่ เรียง บุญเรือง¹ ได้กล่าวถึง กองทุนดูแลผู้สูงอายุ ของกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปืะ สรุปได้ว่า กองทุนดูแลผู้สูงอายุ เป็นกองทุนสวัสดิการที่จัดขึ้นเพื่อใช้ดูแลผู้สูงอายุในชุมชนที่ไม่มีคนดูแล โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

3.4.1. ที่มาของเงินทุน ได้จากเงินดอกผลออมทรัพย์ส่วนที่เหลือจากการปันผลให้สมาชิกมาจัดตั้งเป็นกองทุนดูแลผู้สูงอายุ

3.4.2. การเพิ่มของเงินกองทุน ได้จากการนำเงินกองทุนให้สมาชิกกู้ และนำดอกผลมาสมทบให้กองทุนโตขึ้น

3.4.3. สวัสดิการกองทุน เพื่อใช้ดูแลผู้สูงอายุในชุมชนที่ไม่มีคนดูแล เป็นกองทุนสาธารณะไม่จำกัดว่าจะเป็นสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์หรือไม่ แต่ปัจจุบันยังไม่ได้ให้สวัสดิการในส่วนนี้เนื่องจากอยู่ในระหว่างสะสมทุนให้กองทุนโตขึ้นเพียงพอที่จะนำดอกผลมาใช้ได้

กองทุนออมทรัพย์เพื่อบุตรสมาชิก

กองทุนออมทรัพย์เพื่อบุตรสมาชิกเป็นสวัสดิการที่กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าจัดให้แก่บุตรของสมาชิก เพื่อให้เด็กที่เกิดมาในชุมชนได้มีเงินทุนเพื่อการศึกษาหรือเพื่อการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต ดังที่ สุนิตย์ กาญจนรัตน์² ประธานกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึง กอง

¹ เรียง บุญเรือง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จันทนา จรุงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 5 หมู่ที่ 5 ตำบลคลองเปืะ อำเภอยะนะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.

² สุนิตย์ กาญจนรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จันทนา จรุงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 68 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอยะนะ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ.2544.

ทุนออมทรัพย์เพื่อบุตรสมาชิก ของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า สรุปได้ว่า การดำเนินงานกองทุนออมทรัพย์เพื่อบุตรสมาชิก มีการดำเนินงานดังนี้

1. การจัดการการเงิน กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ไม่ได้นำเงินมาตั้งเป็นกองทุนออมทรัพย์เพื่อบุตรสมาชิก แต่จะนำเงินสวัสดิการกลางของกลุ่มออมทรัพย์มาจ่ายให้สมาชิก เมื่อสมาชิกให้กำเนิดบุตร

2. กรรมการกองทุน ใช้คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งประกอบด้วย กรรมการ 4 คน คือ คณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการเงินกู้ คณะกรรมการตรวจสอบ และ คณะกรรมการส่งเสริม ดูแลกองทุน

3. ระเบียบและข้อบังคับ เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ของคนในชุมชนและให้สมาชิกมีความรับผิดชอบต่อการออมทรัพย์ของบุตร กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าจึงกำหนดระเบียบและข้อบังคับสำหรับกองทุนออมทรัพย์เพื่อบุตรสมาชิกประกอบด้วย การขึ้นทะเบียน การจ่ายสวัสดิการ และการยกเลิกสวัสดิการ

3.1. การขึ้นทะเบียน เมื่อสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้ให้กำเนิดบุตรและได้ตั้งชื่อเด็กเรียบร้อยแล้ว ให้บิดา-มารดาของเด็กมาแจ้งชื่อเด็ก วันที่เด็กเกิด แก่กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า เพื่อขึ้นทะเบียนรับสวัสดิการบุตรสมาชิก

3.2. การจ่ายสวัสดิการ เด็กได้รับการขึ้นทะเบียนแล้ว กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าจะเปิดบัญชีเงินตั้งจะออมทรัพย์ให้แก่เด็กด้วยเงินเริ่มต้น 1,000 บาท และให้บิดา-มารดาของเด็กส่งเงินตั้งจะออมทรัพย์ให้แก่เด็กเดือนละ 100 บาท จนครบ 20 ปี การเปิดบัญชีเงินตั้งจะออมทรัพย์ทำให้เด็กมีสิทธิได้รับสวัสดิการทุกอย่างที่กลุ่มออมทรัพย์มี

3.3. การยกเลิกสวัสดิการ กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าจะยึดเงิน 1,000 บาทคืนเมื่อบิดา-มารดาของเด็กขาดส่งเงินตั้งจะออมทรัพย์ให้แก่เด็ก 3 เดือนติดต่อกัน

4. หลักฐานประกอบการใช้สิทธิ ไม่ต้องการหลักฐานใดๆ ประกอบการเบิกเงิน เนื่องจาก สมาชิกทุกคนเป็นคนในหมู่บ้าน เมื่อมีการคลอดบุตรทุกคนในหมู่บ้านก็รู้เห็นเป็นพยาน เด็กก็เจริญเติบโตให้เห็น จึงไม่จำเป็นต้องใช้หลักฐานที่เป็นเอกสารแต่อย่างใด

จากการศึกษาการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา สรุปได้ว่า การดำเนินงานประกอบด้วย การจัดการการเงิน กรรมการกองทุน ระเบียบข้อบังคับ การตรวจสอบ โดยเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะของกองทุน และการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน ก่อให้เกิดผลกระทบใน 4 ด้าน ได้แก่ ผลกระทบทางเศรษฐกิจ ผลกระทบทางการศึกษา ผลกระทบทางสุขภาพอนามัย และผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรม จึงจะได้กล่าวรายละเอียดในบทต่อไป

บทที่ 4

ผลกระทบจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน ของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า และกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต ตำบลน้ำขาว เป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ผลงานที่ทำให้กลุ่มออมทรัพย์ทั้ง 3 กลุ่มนี้เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับภาคและระดับประเทศ คือ การที่กลุ่มออมทรัพย์ได้จัดกองทุนสวัสดิการด้านต่าง ๆ ให้แก่สมาชิก และคนในชุมชน จำแนกเป็น 8 กองทุน คือ กองทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ กองทุนเพื่อการศึกษา กองทุนเพื่อการรักษาพยาบาล กองทุนเพื่อฌาปนกิจ กองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัย กองทุนเพื่อพัฒนาสาธารณสุขมูลฐานและสิ่งแวดล้อม กองทุนเพื่อผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ยากไร้ และกองทุนออมทรัพย์เพื่อบุตรสมาชิก การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบหลายลักษณะทั้งทางตรงและทางอ้อม จากการศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินงานกองทุน สวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา พบว่ามีผลกระทบใน 4 ด้าน ได้แก่ ผลกระทบทางเศรษฐกิจ ผลกระทบการศึกษา ผลกระทบทางสุขภาพอนามัย และผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลกระทบทางเศรษฐกิจ

ผลกระทบทางเศรษฐกิจ คือ ผลที่เกิดจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ที่มีผลต่อการผลิต การบริโภค และการดำรงชีวิต ทั้งทางตรงและทางอ้อม จากการศึกษาการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านเศรษฐกิจ ปรากฏว่า ทำให้เกิดผลกระทบหลายด้าน คือ สนับสนุนการประกอบอาชีพหลัก ส่งเสริมให้ประกอบอาชีพเสริม ลดค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต และทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจของสมาชิกดีขึ้น ผลการศึกษาปรากฏรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1. สนับสนุนการประกอบอาชีพหลัก จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ มีการสนับสนุนการประกอบอาชีพของสมาชิก ในหลายด้าน คือ สนับสนุนเงินทุนประกอบอาชีพ สนับสนุนที่ทำกิน และลดค่าใช้จ่ายในประกอบอาชีพ ปรากฏดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1.1. สนับสนุนเงินทุนประกอบอาชีพ ลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ คือ การระดมทุนจากเงินตั้งจะของสมาชิกและมีรายได้จากการให้สมาชิกกู้ แต่จากการ

ศึกษาพบว่า นอกจากการให้สมาชิกกู้เงินออมทรัพย์ใช้โดยปกติแล้ว กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ยังได้จัดตั้งกองทุนส่งเสริมอาชีพเพื่อเป็นสวัสดิการให้แก่สมาชิกได้กู้เงินไปลงทุนประกอบอาชีพ ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ดังที่ เกล้า แก้วเพชร¹ เภรณัฐกรกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึง การสนับสนุนเงินทุนประกอบอาชีพ ของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า สรุปได้ว่า กองทุนส่งเสริมอาชีพของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ให้สมาชิกกู้เงินไปลงทุนประกอบอาชีพ ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 50 สดวกัดคือเดือน เป็นการลดต้นทุนการประกอบอาชีพให้กับสมาชิกเพราะเสียดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำกว่าปกติ ทำให้สมาชิกมีโอกาสลงทุนประกอบอาชีพ การประกอบอาชีพทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งนับว่าการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เป็นการสนับสนุนเงินทุนประกอบอาชีพ

1.1.2. สนับสนุนที่ทำกิน กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าเป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่ได้ดำเนินการช่วยเหลือสมาชิก โดยการจัดหาที่ทำกินให้แก่สมาชิก จากการจัดสรรที่สาธารณะให้สมาชิกได้ไปใช้ประโยชน์ ดังที่ สมพงษ์ แก้วเพชร² ประธานกรรมการบริหารกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงโคตำบลนาหว้า ได้กล่าวถึง การสนับสนุนที่ทำกินของ กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้จัดสรรที่สาธารณะให้สมาชิกได้ไปใช้ประโยชน์ทั้งการจัดสรรที่ให้ชาวบ้านเลี้ยงวัว และการจัดสรรที่ให้ชาวบ้านทำไร่นาสวนผสม ทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการประกอบอาชีพในที่ทำกินนั้น

1.1.3. ลดค่าใช้จ่ายในประกอบอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าเป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่ได้ดำเนินการให้สมาชิกได้ใช้ของถูก ทั้งปุ๋ย ยางพารา ปุ๋ย ยา ารักษาวัว และยารักษาไก่ ดังที่ ลิขิต แก้วทอง³ กรรมการบริหารกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงโคตำบลนาหว้า ได้กล่าวถึง ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าเป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่ได้ดำเนินการให้สมาชิก

¹ เกล้า แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

² สมพงษ์ แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ทำการกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงโคตำบลนาหว้า ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

³ ลิขิต แก้วทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ทำการกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงโคตำบลนาหว้า ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

ได้ใช้ของถูก ทั้งปุ๋ยยางพารา ปุ๋ยนา ยารักษาวั และยารักษาไก่ เป็นการลดค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพของสมาชิก ทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการลดค่าใช้จ่ายในการลงทุน

1.2. ส่งเสริมให้ประกอบอาชีพเสริม จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ มีการสนับสนุนให้สมาชิกประกอบอาชีพเสริม ทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ การส่งเสริมให้สมาชิกมีอาชีพหลักเพิ่มขึ้น และการส่งเสริมให้สมาชิกมีรายได้เสริม ดังนี้

1.2.1. การส่งเสริมให้สมาชิกมีอาชีพหลักเพิ่มขึ้น กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า เป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่ได้ดำเนินการให้สมาชิกมีอาชีพหลักเพิ่มขึ้น จากการประกอบอาชีพเสริม ดังที่ สมชาย คงแก้ว¹ คณะกรรมการกลุ่มเลี้ยงโคตำบลนาหว้า ได้กล่าวถึง อาชีพเลี้ยงโคของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า สรุปได้ว่า เดิมสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าประกอบอาชีพหลัก คือ การทำสวนยางพารา และการทำนาซึ่งมีการเลี้ยงโคไว้ใช้แรงงานทำนา ต่อมา มีการส่งเสริมให้สมาชิกเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพเสริม ทั้งการแจกโค การจัดสรรที่สาธารณะให้เลี้ยงโค และสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคขึ้น ทำให้สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้ามีอาชีพเลี้ยงโคเป็นอาชีพหลักเพิ่มขึ้นจากการทำสวนยางพารา และการทำนา และนอกจากอาชีพเลี้ยงโคที่กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าสนับสนุนอย่างจริงจังแล้ว การจัดสวัสดิการกองทุนส่งเสริมอาชีพของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าที่ให้สมาชิกกู้เงินไปประกอบอาชีพโดยเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 50 สดางค์ก็ทำให้สมาชิกหลายคนมีโอกาสทำอาชีพเพิ่มขึ้น เช่น การลงทุนขุดบ่อเลี้ยงปลา การทำไร่นาสวนผสม เป็นต้น ทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการที่สมาชิกประกอบอาชีพหลักหลายอย่างพร้อมกัน

1.2.2. การส่งเสริมให้สมาชิกมีรายได้เสริม กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าเป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่มีการจัดกองทุนสวัสดิการด้านต่าง ๆ มากมาย และแต่ละกองทุนได้แต่งตั้งกรรมการดูแลรับผิดชอบ กองทุนละ 1 คน กองทุนบางกองทุนที่มีรายได้เลี้ยงตัวเองและต้องใช้แรงงานขนย้ายติดตั้ง กรรมการจะมีรายได้เพิ่มจากการดูแลกองทุนนั้น ดังที่ จำนัญ หนูทอง² กรรมการกองทุนหีบศพ ได้กล่าวถึง การมีรายได้เสริมจากการเป็นกรรมการกองทุน สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้าน

¹ สมชาย คงแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริ่งจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ทำการ กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงโคตำบลนาหว้า ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

² จำนัญ หนูทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริ่งจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 83/1 หมู่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2544.

นาหาว่าได้แต่งตั้งกรรมการดูแลรับผิดชอบกองทุนสวัสดิการ กองทุนละ 1 คน กองทุนบางกองทุนที่มีรายได้น้อยเองและต้องใช้แรงงานขนย้ายคิดตั้ง กรรมการจะมีรายได้เพิ่มจากการดูแลกองทุนนั้น โดยเฉพาะกองทุนด้านสาธารณูปโภค เช่น กองทุนหีบศพ กองทุนโรงตั้งศพ กองทุนเค็นท์ กองทุนโรงหนังสือสูง เป็นต้น กองทุนเหล่านี้จะมีค่าตอบแทนให้แก่กรรมการผู้ดูแลกองทุนตามสมควร เช่น กองทุนหีบศพ ค่าเช่าสำหรับคนในชุมชนครั้งละ 1,500 บาท ให้กรรมการค่าขนย้ายคิดตั้ง 300 บาท เข้ากองทุน 1,200 บาท หากเป็นคนนอกชุมชนมาใช้บริการ คิดค่าเช่าครั้งละ 4,500 บาท ให้กรรมการ 2,100 บาท คืนกองทุนหีบศพ 2,400 บาท เป็นต้น จะเห็นว่ากองทุนสวัสดิการของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า นอกจากจะลดค่าใช้จ่ายให้สมาชิกจากการได้ใช้ของถูกแล้ว ยังเพิ่มรายได้พิเศษให้กับกรรมการและคนในชุมชน เนื่องจากรายบางอย่าง เช่น การคิดตั้งขนย้ายโรงตั้งศพ การคิดตั้งขนย้ายเค็นท์ และการคิดตั้งขนย้ายโรงหนังสือสูง ไม่สามารถทำได้ด้วยคนเพียงคนเดียว เป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนโดยทางอ้อม

1.3. การลดค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตของสมาชิกทั้งค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล และค่าใช้จ่ายในการจัดงาน ดังนี้

1.3.1. ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน หมู่บ้านในชนบทโดยทั่วไปมักไม่มีร้านค้า ร้านเสริมสวย หากคนในชุมชนต้องการซื้อสินค้ามักต้องเดินทางไปจัดหาซื้อในตัวเมือง หรือหากมีผู้นำสินค้าไปขายในชุมชน สินค้าที่ขายก็มักจะมีราคาแพง กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าเป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการเพื่อลดค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันให้แก่สมาชิก ดังที่ วาสนา หนูเพชร¹ กรรมการกองทุนร้านอาหาร ได้กล่าวถึง ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันของสมาชิก กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าเป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการเพื่อลดค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันให้แก่สมาชิก เช่น กองทุนร้านค้า กองทุนร้านอาหาร กองทุนร้านเสริมสวย กองทุนน้ำดื่ม และกองทุนรถลูกตุ้ม เป็นต้น เป็นกองทุนที่มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อให้สมาชิกซึ่งเป็นคนในชุมชนได้ใช้ของถูก โดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง เป็นการช่วยให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น เพราะการที่สมาชิกสามารถซื้อสินค้าราคาถูกได้ในชุมชนโดยไม่ต้องเดินทางออกไปหาซื้อในตัวเมือง ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่าย ขณะเดียวกันสมาชิกผู้ทำการค้าก็มีรายได้เพิ่มขึ้น

¹ วาสนา หนูเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2544.

1.3.2. ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล เมื่อเจ็บป่วยไม่สบายค่ารักษาพยาบาลย่อมเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และหากมีคนในครอบครัวเจ็บป่วยรุนแรงหรือเป็นโรคเรื้อรังอาจทำให้ฐานะของครอบครัวนั้นต้องตกต่ำลงหรือสิ้นเนื้อประดาตัวได้ ถ้าไม่มีสวัสดิการเพื่อการรักษาพยาบาลรองรับ กลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา คือ กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเป๊ะ กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า และกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาคบวงจรชีวิต ตำบลน้ำขาว เป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่ตระหนักถึงปัญหาค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลของคนในชุมชน จึงได้จัดกองทุนสวัสดิการเพื่อการรักษาพยาบาลให้แก่สมาชิก ดังที่ สักดิ์ หนูประดิษฐ์ อุปนายกสมาคมฟื้นฟูหมู่บ้านชนบทสงขลา ได้กล่าวถึง กองทุนสวัสดิการเพื่อการรักษาพยาบาล สรุปได้ว่า กองทุนสวัสดิการเพื่อการรักษาพยาบาล ได้ช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาลให้แก่สมาชิกได้มาก บางแห่ง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเป๊ะสามารถจ่ายค่ารักษาพยาบาลให้แก่สมาชิกได้เกือบ 100 เปอร์เซ็นต์ เป็นการช่วยไม่ให้สมาชิกต้องขาดเงินลงจากค่ารักษาพยาบาล

1.3.3. ค่าใช้จ่ายในการจัดงาน ในวงจรชีวิตของคนที่อยู่ในสังคม ย่อมมีสักครั้งที่ต้องจัดงานเลี้ยง อย่างน้อยก็ต้องจัดงานแต่งงานหรือจัดงานศพ และน้อยคนนักที่ญาติเสียชีวิตแล้วไม่จัดงานศพให้ การจัดงานแต่ละครั้งต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูง ทั้งค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงแขกที่มาในงาน ค่าใช้จ่ายในการทำบุญ และค่าเช่าเครื่องใช้ในการจัดงาน เช่น เต็นท์ โต๊ะ เก้าอี้ ถ้วยชาม เป็นต้น จากการศึกษาพบว่า การจัดกองทุนสวัสดิการชุมชน ของกลุ่มออมทรัพย์ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการจัดงานให้สมาชิกได้ 2 แนวทาง คือ ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการจัดงานศพ และช่วยลดค่าใช้จ่ายในการเช่าเครื่องใช้ในการจัดงาน ดังปรากฏในรายละเอียดต่อไปนี้

1.3.3.1. ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการจัดงานศพ จากการศึกษาพบว่า กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเป๊ะ กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า และกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาคบวงจรชีวิต ตำบลน้ำขาว ทั้ง 3 กลุ่ม ได้ช่วยเหลือสมาชิกในการจัดงานศพ โดยการจัดตั้งกองทุนฌาปนกิจ ดังที่ อัมพร ค้างปาน² ประธานคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเป๊ะ เล่า แก้วเพชร

¹ สักดิ์ หนูประดิษฐ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 50 หมู่ 5 ตำบลคอหงษ์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2544.

² อัมพร ค้างปาน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 15/1 หมู่ 3 ตำบลคลองเป๊ะ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2544.

³ เล้า แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาภิบาล หมู่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544

เหรียญก กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ชบ ยอดแก้ว¹ ประธานกลุ่มเครือข่าย กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต ได้กล่าวถึง กองทุนฌาปนกิจ ในทำนองเดียวกัน สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์ได้ช่วยเหลือสมาชิกในการจัดงานศพ โดยการจัดตั้งกองทุนฌาปนกิจ เพื่อบริจาคช่วยเหลือค่าทำศพแก่สมาชิกเมื่อสมาชิกถึงแก่กรรม เป็นการช่วยลดค่าใช้จ่ายในการทำศพให้แก่ญาติผู้จัดงานศพให้สมาชิก

1.3.3.2. ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการเช่าเครื่องใช้ในการจัดงาน จากการศึกษาพบว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้ช่วยเหลือสมาชิกในการจัดงาน โดยการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการเครื่องใช้เพื่อการจัดงาน ทำให้สมาชิกผู้จัดงานได้เช่าเครื่องใช้ในราคาถูก เป็นการช่วยลดค่าใช้จ่ายในการจัดงาน ดังที่ จิรายุ แก้ววิจิตร² ได้กล่าวถึง ค่าใช้จ่ายในการจัดงาน ของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้จัดตั้งกองทุนสวัสดิการเครื่องใช้เพื่อการจัดงานครบวงจร ตั้งแต่ เต็นท์ โต๊ะ เก้าอี้ ถ้วยชาม อุปกรณ์ทำครัว ชุดน้ำดื่ม จนถึงหีบศพ ทำให้สมาชิกผู้จัดงานได้เช่าเครื่องใช้ในราคาถูก เป็นการช่วยลดค่าใช้จ่ายในการจัดงาน

1.4. ทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจของสมาชิกดีขึ้น กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าเป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่ให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพของสมาชิกและให้ความช่วยเหลือสมาชิกในการประกอบอาชีพโดยการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการเพื่อพัฒนาอาชีพ ซึ่งจำแนกเป็น กองทุนพัฒนาอาชีพเลี้ยงวัว กองทุนพัฒนาอาชีพเลี้ยงไก่ กองทุนพัฒนาอาชีพการทำสวนยาง กองทุนพัฒนาอาชีพทำนา และกองทุนส่งเสริมอาชีพ จากผลการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการเพื่อพัฒนาอาชีพ ส่งผลให้สมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้ามีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น โดยเฉพาะสมาชิกกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงโคดำบนาหว้า ที่ได้รับสวัสดิการจากกองทุนพัฒนาอาชีพเลี้ยงโค ดังที่ จิตร หนูเพชร³ กรรมการกองทุนวัว กองทุนแห่งชาติ (กน.ช.) ได้กล่าวถึง ฐานะทางเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า สรุปได้ว่า จากการที่กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้จัดตั้งกองทุนสวัสดิการเพื่อส่งเสริมอาชีพเลี้ยงวัว ทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจของสมาชิกดีขึ้นมาก

¹ชบ ยอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 38 หมู่ 3 ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2544.

²จิรายุ แก้ววิจิตรเป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

³จิตร หนูเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544.

2. ผลกระทบทางการศึกษา

ผลกระทบทางการศึกษา คือ ผลที่เกิดจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภอยะนะ จังหวัดสงขลา ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของคนในชุมชน ทั้งทางตรงและทางอ้อม จากการศึกษาการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภอยะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการศึกษา ปรากฏว่า ทำให้เกิดผลกระทบหลายด้าน คือ ส่งเสริมการศึกษาแก่นักเรียน ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการในชุมชน และส่งเสริมการเรียนรู้อาชีพใหม่

2.1. ส่งเสริมการศึกษาแก่นักเรียน จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ ช่วยส่งเสริมการศึกษาแก่นักเรียนโดยตรง ทั้งการให้ทุนการศึกษา การให้ทุนอาหารกลางวัน การให้ทุนสนับสนุนกีฬาโรงเรียน และการให้ทุนสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียน การส่งเสริมการศึกษาทำให้เกิดผลใน 2 ด้าน คือ ทำให้เกิดโอกาสทางการศึกษา และเกิดกิจกรรมร่วมระหว่างโรงเรียนกับกลุ่มออมทรัพย์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.1. ทำให้เกิดโอกาสทางการศึกษา การให้ทุนการศึกษานักเรียนทำให้เด็กด้อยโอกาสทางการศึกษามีโอกาสได้เล่าเรียนหนังสือ ดังที่ นิคย์ สุวรรณรัตน์ ผู้ประสานงานเครือข่ายการเรียนรู้ อำเภอนาทวี ได้กล่าวถึง การให้ทุนการศึกษานักเรียนของกลุ่มออมทรัพย์ สรุปได้ว่า การให้ทุนการศึกษานักเรียนทำให้เด็กด้อยโอกาสทางการศึกษามีโอกาสได้เล่าเรียนหนังสือ แม้เงินจะไม่มากมายแต่ก็สามารถแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองได้

2.1.2. ทำให้เกิดกิจกรรมร่วมระหว่างโรงเรียนกับกลุ่มออมทรัพย์ การให้ทุนการศึกษา ทุนอาหารกลางวัน ทุนสนับสนุนกีฬาโรงเรียน และทุนสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียน ของกลุ่มออมทรัพย์ ทำให้เกิดกิจกรรมร่วมระหว่างโรงเรียน ครู นักเรียน และกลุ่มออมทรัพย์ ดังที่ ณรงค์ พันธ์สังเกตุ^๑ ทรัพยากรวิญญู สมาคมฟื้นฟูหมู่บ้านชนบทสงขลา ได้กล่าวไว้ สรุปได้ว่า การให้ทุนด้านการศึกษาของกลุ่มออมทรัพย์ ทำให้เกิดกิจกรรมร่วมระหว่างโรงเรียนและกลุ่มออมทรัพย์ ตลอด

^๑ นิคย์ สุวรรณรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่สมาคมฟื้นฟูหมู่บ้านชนบทสงขลา หมู่ 7 ตำบลคอหงษ์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2544.

^๒ ณรงค์ พันธ์สังเกตุ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่สมาคมฟื้นฟูหมู่บ้านชนบทสงขลา หมู่ 7 ตำบลคอหงษ์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2544.

ช่องว่างระหว่างองค์กร และผลที่ตามมา คือทำให้ครูและนักเรียนได้รู้จักยอมรับและผลดีจากการยอมรับ เป็นการจูงใจให้ครูและนักเรียนเข้าสู่ระบบของยอมรับต่อไป

2.2. ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการในชุมชน การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มยอมรับ เป็นการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการในชุมชน เนื่องจากการดำเนินงานจำเป็นต้องมีคณะกรรมการและการบริหารจัดการกองทุน ดังที่ คุณติ รักษ์ทอง¹ นักวิจัยสถาบันทักษิณคดีศึกษา ได้กล่าวไว้ สรุปได้ว่า การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มยอมรับ เป็นการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการในชุมชน เนื่องจากการดำเนินงานจำเป็นต้องมีคณะกรรมการและการบริหารจัดการกองทุน ดังนั้น คณะกรรมการแต่ละคนก็ได้เรียนรู้การทำงานร่วมกัน การตัดสินใจ วิธีการตรวจสอบ และการบริหารจัดการกองทุน

2.3. ส่งเสริมการเรียนรู้อาชีพใหม่ การจัดกองทุนสวัสดิการชุมชน ของกลุ่มยอมรับตำบลคลองเปือย และกลุ่มยอมรับบ้านนาหว้า ได้ส่งเสริมให้สมาชิกได้มีโอกาสเรียนรู้อาชีพใหม่ ๆ ดังที่ วรรณ แก้วทอง² กรรมการกองทุนเข้ม-จักรเย็บผ้า ได้กล่าวถึง การส่งเสริมให้สมาชิกได้มีโอกาสเรียนรู้อาชีพใหม่ ของกลุ่มยอมรับบ้านนาหว้า สรุปได้ว่า กลุ่มยอมรับบ้านนาหว้า จะส่งเสริมให้สมาชิกได้มีโอกาสเรียนรู้อาชีพใหม่ เช่น เมื่อพัฒนาชุมชนมาสอนการตัดเย็บเสื้อผ้าให้กับคนในชุมชนบ้านนาหว้า กลุ่มยอมรับบ้านนาหว้า ได้ส่งเสริมการเรียนรู้ของสมาชิกโดยการติดต่อของบพัฒนาจังหวัด จากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสงขลา เพื่อซื้อจักรเย็บผ้าจำนวน 9 ตัว มาตั้งเป็นกองทุนเข้ม-จักรเย็บผ้าเพื่อให้บริการแก่สมาชิก โดยสมาชิกที่มาใช้จักรเย็บผ้าต้องเสียค่าบริการครั้งละ 2 บาท คอเสื้อ 1 ตัว ในทำนองเดียวกัน เกลิม ทองพรหม³ เลขานุการ กลุ่มยอมรับตำบลคลองเปือย ได้กล่าวถึงการส่งเสริมการเรียนรู้ของสมาชิก ของกลุ่มยอมรับตำบลคลองเปือย สรุปได้ว่า กลุ่มยอมรับตำบลคลองเปือย ได้จัดตั้งกองทุนสวัสดิการเพื่อการเรียนรู้ เป็นกองทุนสาธารณะสำหรับชุมชนไม่จำกัดเฉพาะสมาชิก เพื่อช่วยเหลือคนในชุมชนให้มีโอกาสได้เรียนรู้อาชีพใหม่ที่เป็นประโยชน์ เช่น ต้องการทุนไปดูงาน ช่วยจัดหาหรือประสาน

¹ คุณติ รักษ์ทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่สถาบันทักษิณคดีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2544.

² วรรณ แก้วทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544.

³ เกลิม ทองพรหม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 49 หมู่ 10 ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.

วิทยาการมาสอน เป็นต้น ที่ดำเนินการแล้ว คือ กลุ่มแม่บ้านขอไปเรียนรู้การทำน้ำปลาที่ อำเภอศกิงพระ ซึ่งกองทุนได้ออกทุนให้ 700 บาท

3. ผลกระทบทางสุขภาพอนามัย

ผลกระทบทางสุขภาพอนามัย คือ ผลที่เกิดจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภอนะ จังหวัดสงขลา ที่มีผลต่อสุขภาพอนามัยของคนในชุมชน ทั้งทางตรงและทางอ้อม จากการศึกษาการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภอนะ จังหวัดสงขลา ด้านสุขภาพอนามัย ปรากฏว่า ทำให้เกิดผลกระทบหลายด้าน คือ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการวิโชค ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการใช้บริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุขได้จัดสถานพยาบาลเพื่อให้บริการแก่ประชาชน ตั้งแต่ระดับตำบล คือสถานีนามัย จนถึงระดับสูงสุดคือโรงพยาบาลศูนย์ โดยพยายามให้ประชาชนใช้บริการในสถานพยาบาลใกล้บ้านเป็นอันดับแรก และใช้ระบบส่งต่อ เมื่อสถานพยาบาลใกล้บ้านไม่สามารถรักษาได้ ดังนั้นสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลที่จัดตั้งโดยกระทรวงสาธารณสุข เช่นสวัสดิการประชาชนด้านการรักษาพยาบาล (ส.ป.ร.) บัตรสุขภาพ เป็นต้น จะกำหนดให้ใช้บริการที่สถานีนามัยใกล้บ้านเป็นอันดับแรก เนื่องจากบัตรสุขภาพเป็นบัตรประกันสุขภาพที่รัฐออกให้แก่ประชาชน โดยประชาชนต้องออกเงินซื้อบัตรร่วมกับรัฐ นั่นคือ บัตร 1 ใบ ประชาชนออกเงิน 500 บาท รัฐบาลออก 500 บาท ใช้บริการได้ 5 คน ภายใน 1 ปี ผลที่เกิดขึ้นจากการให้สวัสดิการเพื่อการรักษาพยาบาลของกลุ่มออมทรัพย์ คือ ประชาชนซื้อบัตรสุขภาพน้อยลง ดังที่ อารี นิยมเกตุ¹ เจ้าหน้าที่สถานีนามัยคลองเปิยะ และภานุมาศ ช่วยมณี² นักวิชาการสาธารณสุข ได้กล่าวไว้ในทำนองเดียวกัน สรุปได้ว่า สถานีนามัยคลองเปิยะขายบัตรสุขภาพได้น้อยลง เนื่องจาก บัตรสุขภาพกำหนดให้ใช้บริการเริ่มแรกที่สถานีนามัย แต่กองทุนสวัสดิการของกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปิยะกำหนดให้ ใช้บริการได้ในสถานพยาบาลของรัฐ ยกเว้นสถานีนามัย และสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปิยะ สามารถเบิกค่ารักษาพยาบาลจากกลุ่มออมทรัพย์ได้เกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ ประชาชนจึงไม่เห็นประโยชน์ที่จะต้องซื้อบัตรสุขภาพสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพชีวิตของชาวบ้านที่ได้รับจากกองทุน

¹ อารี นิยมเกตุ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่สถานีนามัยคลองเปิยะ ตำบลคลองเปิยะ อำเภอนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2544.

² ภานุมาศ ช่วยมณี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2544.

3.2. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโกล การจัดกองทุนสวัสดิการเพื่อการรักษาพยาบาลของกลุ่มออมทรัพย์ ทำให้ผู้นำกลุ่มออมทรัพย์ได้ตระหนักถึงสุขภาพอนามัยของคนในชุมชน ดังที่ อัมพร ค้วงปาน¹ ประธานคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือยะ เล่าได้ว่า แก้วเพชร² เจริญญิก กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ชบ ยอดแก้ว³ ประธานกลุ่มเครือข่าย กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนารอบวงจรชีวิต ได้กล่าวในทำนองเดียวกันว่า กลุ่มออมทรัพย์ได้พยายามให้สมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโกล จากการบริโกลอาหารที่ผลิตเพื่อการค้าซึ่งเต็มไปด้วยสารพิษ จนกระทั่งเมื่อมีผักเห็ดธัญพืชไม่หมัก ผู้ผลิตและผู้ขายไม่กล้ารับประทาน ต้องทิ้งเป็นขี้เถ้า ๆ ปรับเปลี่ยนมาเป็นการกินพืชผักพื้นบ้าน ซึ่งสามารถปลูกเองได้ ทั้งประหยัดและเป็นผลดีต่อสุขภาพ

4. ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรม

ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรม คือ ผลที่เกิดจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ที่มีผลต่อสังคมและวัฒนธรรม ของคนในชุมชน ทั้งทางตรงและทางอ้อม จากการศึกษาการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านสังคมและวัฒนธรรม ปรากฏว่า ทำให้เกิดผลกระทบหลายด้าน คือ ส่งเสริมให้เกิดความภาคภูมิใจในตัวเอง ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีในชุมชน ส่งเสริมการสร้างผู้นำ ส่งเสริมให้เกิดองค์กรประชาชน ผลการศึกษาปรากฏรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1. ส่งเสริมให้เกิดความภาคภูมิใจในตัวเอง การจัดกองทุนสวัสดิการ ของกลุ่มออมทรัพย์ ส่งผลให้สมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์มีความภาคภูมิใจในตนเอง ที่เห็นได้ชัดเจน คือ กองทุนสวัสดิการเพื่อการรักษาพยาบาล ดังที่ นฤมล ช่วยพิชัย⁴ พยาบาลโรงพยาบาลหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ได้กล่าวถึง ความภาคภูมิใจของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือยะ สรุปได้ว่า คนเรา

¹ อัมพร ค้วงปาน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 15/1 หมู่ 3 ตำบลคลองเปือยะ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2544.

² แก้วเพชร เจริญญิก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

³ ชบ ยอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 38 หมู่ 3 ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2544.

⁴ นฤมล ช่วยพิชัย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 10 หมู่ 2 ตำบลคลองเปือยะ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2544.

เมื่อไม่สบายหรือคนในครอบครัวไม่สบายต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล หากมีเงินก็ทุกข์เฉพาะเรื่องโรคภัยไข้เจ็บ ไม่ต้องกังวลเรื่องค่าใช้จ่าย แต่หากไม่มีเงินก็ต้องกังวลใจไปหาเงินมาใช้ในการรักษา แต่หากหาไม่ได้จริงๆ ก็ต้องขอสงเคราะห์กับทางโรงพยาบาล ซึ่งการขอสงเคราะห์ค่ารักษาพยาบาลนี้ทำให้เสียความภาคภูมิใจในตนเอง เพราะต้องไปอ้อนวอนขอความช่วยเหลือเขาให้เมตตา ในขณะที่เดียวกันเมื่อเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจทำให้รัฐไม่มีเงินจึงเกิดระเบียบการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาลที่กำหนดให้ ข้าราชการสามารถเบิกยาได้เฉพาะยาในบัญชียาหลักเท่านั้น หากแพทย์สั่งยาที่อยู่นอกบัญชีจะข้าราชการผู้นั้นต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเอง แต่กองทุนสวัสดิการเพื่อการรักษาพยาบาลของกลุ่มออมทรัพย์ไม่มีเงื่อนไขเรื่องการใช้จ่าย และกองทุนสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลของกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปื้ะกำหนดให้สมาชิกเบิกค่ารักษาพยาบาลได้ ร้อยละ 90 ในปี พ.ศ. 2543 และจะให้เบิกค่ารักษาพยาบาลได้ ทั้งหมดในปี พ.ศ. 2544 จึงสร้างความภาคภูมิใจให้กับสมาชิก เมื่อสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปื้ะ ไปรับการรักษาที่โรงพยาบาล จะบอกกับทางโรงพยาบาลด้วยความภาคภูมิใจว่า “ใช้ยาดีได้เลย เบิกค่ารักษาพยาบาลได้”

4.2. ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีในชุมชน การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการ ของกลุ่มออมทรัพย์ ก่อให้เกิดความสามัคคีในชุมชนหลายด้าน คือ ทำให้เกิดความผูกพันในชุมชน ลดความขัดแย้งในชุมชน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.1. ทำให้เกิดความผูกพันในชุมชน จากการศึกษาผลกระทบจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการ ของกลุ่มออมทรัพย์ พบว่า กองทุนสวัสดิการก่อให้เกิดความผูกพันในชุมชน ดังที่ ประดับ สงคราม¹ กรรมการพิจารณาเงินกู้ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคลองหะ ได้กล่าวถึง ผลกระทบจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการ สรุปได้ว่า เมื่อกลุ่มออมทรัพย์จัดกองทุนสวัสดิการให้กับสมาชิก ก่อให้เกิดความผูกพันในชุมชน เมื่อมีสมาชิกไม่สบายก็มีการถามไถ่หรือไปเยี่ยม เมื่อสมาชิกถึงแก่กรรมมีการนัดกันไปช่วยงานศพและช่วยกันทำบุญ

4.2.2. ทำให้ความขัดแย้งในชุมชนลดลง จากการศึกษาผลกระทบจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการ ของกลุ่มออมทรัพย์ พบว่า การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนช่วยลดความขัดแย้งในชุมชน ดังที่ สุพร โทณทวีรักษ์² สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึง การลดลงของความขัดแย้งในชุมชน สรุปได้ว่า เมื่อกลุ่มออมทรัพย์ดำเนินงานกองทุน สวัสดิการชุมชน

¹ ประดับ สงคราม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร์ เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 113/1 หมู่ 5 ตำบลคลองหะ อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2544.

² สุพร โทณทวีรักษ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร์ เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอยะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

ทำให้คนในชุมชนได้สนิทสนมกัน เนื่องจากมาติดต่อขอรับสวัสดิการจากออมทรัพย์แล้วได้พบปะพูดคุยกัน สร้างความเข้าใจต่อกัน ความขัดแย้งในชุมชนก็ลดลง

4.3. ส่งเสริมการสร้างผู้นำ การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการ ของกลุ่มออมทรัพย์ ก่อให้เกิดการสร้างผู้นำ เนื่องจากการดำเนินการกิจกรรมกองทุนจำเป็นต้องทำในรูปของคณะกรรมการ ดังที่ อัมพร ค้างปาน¹ ประธานคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ได้กล่าวถึงการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือยจะมีคณะกรรมการ 2 คณะ คือ คณะกรรมการบริหารกลุ่มและคณะกรรมการประจำหมู่บ้าน กระจายอยู่ใน 11 หมู่บ้าน จำนวนคณะกรรมการประจำหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านมีจำนวนไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกและความเหมาะสมในแต่ละกลุ่ม โดยมีจำนวนคณะกรรมการตั้งแต่ 2 คน ถึง 8 คน ต่อหมู่บ้าน และกรรมการหมู่บ้านมีหน้าที่รับผิดชอบพิจารณาให้สวัสดิการแก่สมาชิกในหมู่บ้านนั้นๆ ขณะที่ เกล้า แก้วเพชร² เจริญฤติก กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้กล่าวถึงการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า มีคณะกรรมการ 2 ชุด คือ คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ และกรรมการกองทุนสวัสดิการที่มีกรรมการดูแลกองทุน ละ 1 คน และชม ยอดแก้ว³ ประธานกลุ่มเครือข่าย กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต ได้กล่าวถึงการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต สรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต มีคณะกรรมการ 2 ชุด คือ คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ และกรรมการกองทุนสวัสดิการที่เป็นกองทุนรวม ไม่ได้แยกตามประเภทของสวัสดิการ ดังนั้นการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนจึงเป็นการส่งเสริมการสร้างผู้นำ

¹ อัมพร ค้างปาน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 15/1 หมู่ 3 ตำบลคลองเปือย อำเภอนะจะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2544.

² เกล้า แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอนะจะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

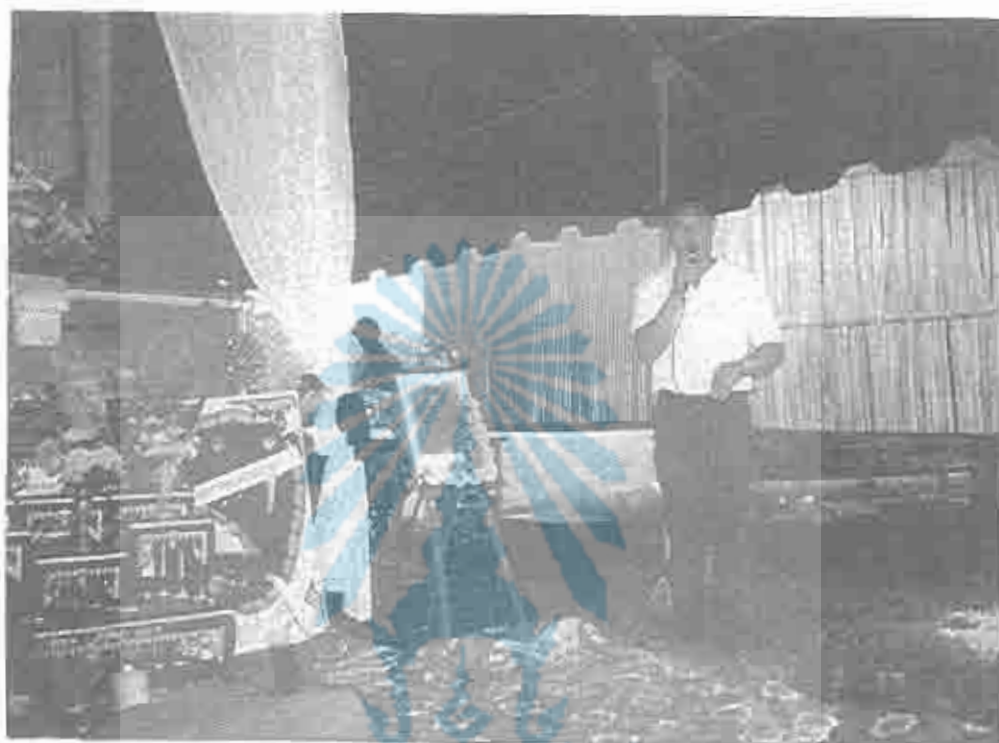
³ ชม ยอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 38 หมู่ 3 ตำบลน้ำขาว อำเภอนะจะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2544.

4.4. ส่งเสริมให้เกิดองค์กรชุมชน การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการ ของกลุ่มออมทรัพย์ ก่อให้เกิดองค์กรชุมชน ดังที่ จิต แหงใจ¹ เลขานุการกรรมการบริหารกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงโค ตำบลนาหว้า ได้กล่าวถึง การเกิดองค์กรชุมชน จากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการ สรุปได้ว่าการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการเพื่อพัฒนาอาชีพเลี้ยงโคของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ก่อให้เกิดองค์กรชุมชน คือ กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงโคตำบลนาหว้า ขณะที่ จ่านงค์ แรกพินิจ² นักวิจัยสถาบันพัฒนาชนบท มูลนิธิหมู่บ้าน ได้กล่าวถึง การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการ ของกลุ่มออมทรัพย์ก่อให้เกิดเครือข่ายองค์กรชุมชน และองค์กรชุมชนในจังหวัดสงขลาได้พบปะและสร้างเครือข่ายกองทุนสวัสดิการคำร้กษาพยาบาลขึ้น โดยได้รับเงินค่าใช้จ่ายจากกระทรวงสาธารณสุข

จากการศึกษาผลกระทบจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน ของกลุ่มออมทรัพย์ ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา สรุปได้ว่าการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ก่อให้เกิดผลกระทบใน 4 ด้าน คือ ผลกระทบทางเศรษฐกิจ ผลกระทบทางการศึกษา ผลกระทบทางสุขภาพอนามัย และผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรม

¹ จิต แหงใจ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ทำการ กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงโคตำบลนาหว้า ตำบลนาหว้า อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

² จ่านงค์ แรกพินิจ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 52 ซอย 17/1 ถ.ราษฎร์อุทิศ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2544.

ภาพประกอบที่ 6 กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคองเปือจะใช้เวลาทำงานศพในพิธีมอบเงิน ศรัทธาการ
 ฌาปนกิจชี้แจงให้สมาชิกได้เข้าใจถึงการค้าดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์และสวัสดิการที่
 กลุ่มออมทรัพย์จัดให้

ภาพประกอบที่ 7 นายแพทย์ประเวศ วะสี นำคณะดูงานการจัดกองทุนสวัสดิการของกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

การศึกษาการดำเนินงานและผลกระทบจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่น ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า ไว้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการดำเนินงานและผลกระทบจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่น ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน
2. ผลกระทบจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ข้อมูล 2 ลักษณะดังนี้

1.1. ข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต ตำบลน้ำขาว กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาหว้า ตำบลนาหว้า ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เช่น เอกสารเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุน เอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนชุมชน เอกสารเกี่ยวกับการประชุม เอกสารเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับของกองทุนสวัสดิการชุมชน เป็นต้น

1.2. ข้อมูลจากภาคสนาม ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน เจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนสวัสดิการชุมชน และสมาชิกทั่วไปของกองทุนสวัสดิการชุมชน ตลอดจนข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่น ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาไว้ดังนี้

2.1. การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยจะศึกษาการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน จำแนกตามประเภทของกองทุนสวัสดิการชุมชน ดังนี้

- 2.1.1. กองทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ
- 2.1.2. กองทุนเพื่อการศึกษา
- 2.1.3. กองทุนเพื่อการรักษาพยาบาล
- 2.1.4. กองทุนเพื่อฌาปนกิจ
- 2.1.5. กองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัย
- 2.1.6. กองทุนเพื่อพัฒนาสาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อม
- 2.1.7. กองทุนเพื่อผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ยากไร้
- 2.1.8. กองทุนออมทรัพย์เพื่อบุตรสมาชิก
- 2.2. ผลกระทบจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน
 - 2.2.1. ผลกระทบทางเศรษฐกิจ
 - 2.2.2. ผลกระทบทางการศึกษา
 - 2.2.3. ผลกระทบทางสุขภาพอนามัย
 - 2.2.4. ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรม

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าการดำเนินงานและผลกระทบจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่น ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้ ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังนี้

1. ขั้นสำรวจและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้สำรวจและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษาจากแหล่งเอกสารต่าง ๆ เพื่อ เป็นความรู้พื้นฐานสำหรับการเขียนเค้าโครงวิจัย และเป็นข้อมูลประกอบการวิจัย

2. ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

2.1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษา จากเอกสารต่าง ๆ เช่นเอกสารเกี่ยวกับการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน เอกสารการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชน เอกสารการประชุม เป็นต้น

2.2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ภาคสนามในพื้นที่ศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีการ สัมภาษณ์ สังเกต และถ่ายภาพประกอบ ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะใช้วิธีการบันทึกเสียงและ/หรือ จดบันทึกตามความเหมาะสม ส่วนการสังเกตจะใช้วิธีจดบันทึก ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มบุคคลที่จะสัมภาษณ์ไว้ดังนี้

2.2.1. กลุ่มกรรมการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนประเภทต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า 30 คน

2.2.2. กลุ่มสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน ประเภทต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า 30 คน

2.2.3. บุคคลทั่วไปที่มีความรู้และเกี่ยวข้องกับกองทุนสวัสดิการชุมชน ไม่น้อยกว่า 10 คน

3. ขั้นตอนการจัดกระทำกับข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำกับข้อมูลตามลำดับดังนี้

3.1. นำข้อมูลที่ได้จากเอกสาร มาศึกษา แล้วสรุปสาระสำคัญตามขอบเขตด้านเนื้อหา

3.2. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งบันทึกไว้ในแถบบันทึกเสียง มาถอดข้อความสรุปสาระสำคัญตามขอบเขตด้านเนื้อหา

3.3. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้ทั้งจากการสัมภาษณ์และสังเกต มาสรุปสาระสำคัญตามขอบเขตด้านเนื้อหา

3.4. นำข้อมูลภาพถ่าย มาตรวจสอบความชัดเจนและความเหมาะสมกับเนื้อหา เพื่อที่จะนำไปใช้เป็นภาพประกอบในงานวิจัยนี้

3.5. นำข้อมูลตามข้อ 3.1. 3.2. 3.3. และ 3.4. มาศึกษาวิเคราะห์ตามขอบเขตเนื้อหาที่กำหนดไว้

4. ขั้นตอนเสนอผลการศึกษาค้นคว้า เสนอผลการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ และมีภาพประกอบบางตอน

สรุปผล

การศึกษาคำณินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภอนะนะ จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาสรุปได้ดังต่อไปนี้

การคำณินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน สรุปได้ดังนี้

1. กองทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ

กลุ่มออมทรัพย์ที่เน้นการช่วยเหลือสมาชิกในการประกอบอาชีพ คือ กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ส่วนกลุ่มออมทรัพย์อีกสองกลุ่มไม่เน้นในเรื่องนี้ จากการศึกษพบว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้ามีการดำเนินงานดังนี้

1.1. การจัดการการเงิน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1.1.1. ที่มาของเงินกองทุน ได้มาจาก 2 ทาง คือ ได้มาจากดอกผลของออมทรัพย์ และได้จากความช่วยเหลือที่หน่วยงานต่างๆ มอบให้ชุมชน

1.1.2. การเพิ่มขึ้นของเงินกองทุน สามารถเพิ่มได้ 2 ทาง คือ เพิ่มขึ้นจากดอกเบี้ยของการดำเนินงาน และเพิ่มขึ้นจากเงินปันผลออมทรัพย์

1.2. กรรมการกองทุน เมื่อมีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการใดๆ ขึ้น กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า จะมอบหมายให้กรรมการของกลุ่มออมทรัพย์หรือสมาชิกคนใดคนหนึ่งของกลุ่มออมทรัพย์ดูแลรับผิดชอบ เป็นกรรมการกองทุน กองทุนละ 1 คน

1.3. การจำแนกกองทุน กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้ามีกองทุนสวัสดิการเพื่อพัฒนาอาชีพหลายกองทุนซึ่งสามารถแยกตามประเภทของอาชีพได้ดังนี้

1.3.1. กองทุนพัฒนาอาชีพเลี้ยงโค ประกอบด้วยกองทุนต่าง ๆ ดังนี้

1.3.1.1. กองทุนกลุ่มเลี้ยงโค เกิดจากการขอใช้ที่ดินสาธารณะของชุมชนประมาณ 750 ไร่ เพื่อใช้ดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเลี้ยงโค กลุ่มเลี้ยงโคจะดำเนินการในลักษณะการถือหุ้น โดยสมาชิกจะนำโคของตัวเองมาถือหุ้นคนละ 2 ตัว ถือเอน้ำหนักเป็นเกณฑ์ โดยแต่ละคนจะมีหน้าที่ดูแลโค เดือนละ 2 วัน เริ่มต้นมีสมาชิก 135 คน

1.3.1.2. กลุ่มโคกองทุนแห่งชาติ (ก.น.ช.) เกิดจากกองทุนแห่งชาติ ให้แม่โคมา 30 ตัว กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้นำมาจัดการโดย ตั้งกรรมการดูแลเรื่องนี้ 1 คน มอบโคให้สมาชิกของกลุ่มเลี้ยงโคครอบครัวละ 1 ตัว โดยกำหนดว่า ต้องมอบลูกโคตัวเมียตัวแรกให้กับสมาชิกคนอื่นไปเลี้ยงต่อ

1.3.1.3. กองทุนโคเยาวชน เกิดจากกรมพัฒนาชุมชนให้โคมา 14 ตัว กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้มอบให้เยาวชนอายุ 17-18 ปี ที่เป็นลูกของสมาชิกกลุ่มเลี้ยงโคเลี้ยงดำเนินการโดย ถ้าได้ลูกโคตัวเมีย ตัวแรกต้องมอบลูกโคตัวเมีย นั้นให้กับสมาชิกคนอื่นไปเลี้ยงต่อ

1.3.1.4. กองทุนยากลุ่มเลี้ยงโค เกิดจากปศุสัตว์มอบยาสำหรับโคมาให้ กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้นำยามาขายให้ชาวบ้านในราคาถูก และให้มีกรรมการดูแลจัดการ 1 คน รายได้จากการขายนำไปซื้อยาใหม่มาขาย

1.3.1.5. กองทุนส่งเสริมการดูแลแม่โค เกิดจากรัฐให้เงินกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม ทางกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้นำเงินนี้มาจัดโครงการ ให้ชาวบ้านที่เลี้ยงแม่โคนำแม่โคตั้งครรภ์มาเข้าโครงการ หากเลี้ยงถึงจนแม่โคสามารถคลอดได้ ก็สามารถขอรับเงินสวัสดิการได้ 100 บาท ต่อลูกโค 1 ตัว

1.3.1.6. กองทุนส่งเสริมการดูแลโคขุน เกิดจากการได้รับเงิน กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าจึงจัดโครงการ ให้ ชาวบ้านผู้เลี้ยงโคขุน นำโคมาเข้าโครงการ โดยแจ้งอายุ น้ำหนัก และราคาโคไว้ ในวันที่แจ้งเข้าโครงการ ทางกองทุนจะจ่ายให้เจ้าของโค ตัวละ 200 บาท และเมื่อสามารถเลี้ยงโคได้เจริญเติบโต จนขายได้ ก็ให้มาแจ้งทางกองทุน

กลุ่มออมทรัพย์มาสมทบเพื่อขยายขนาดและกำลังการผลิตของโรงสีให้ใหญ่ขึ้น กองทุนโรงสีข้าวได้ประสบภาวะขาดทุนเช่นเดียวกับกองทุนรวมน้ำยาง

1.3.5. กองทุนส่งเสริมอาชีพ เป็นกองทุนที่ส่งเสริมให้ให้ชาวบ้านที่ไม่ประกอบอาชีพได้มีอาชีพ ที่ประกอบอาชีพอยู่แล้วอาจจะลงทุนไปลงทุนให้อาชีพที่มีอยู่ดีขึ้น หรือทำให้ชาวบ้านได้มีอาชีพเสริมจากอาชีพที่มีอยู่เดิม ประกอบด้วยกองทุนต่าง ๆ ดังนี้

1.3.5.1. กองทุนส่งเสริมอาชีพทั่วไป มีการจัดตั้งในกลุ่มออมทรัพย์ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า และ กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ซึ่งมีที่มาของเงินและการดำเนินงานที่แตกต่างกัน กองทุนส่งเสริมอาชีพทั่วไป เกิดจากกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้นำเงินรางวัล คนดีศรีสังคมของนายเล้า แก้วเพชร มาตั้งเป็นกองทุนส่งเสริมอาชีพ สำหรับเป็นสวัสดิการให้แก่สมาชิก เมื่อสมาชิกขาดแคลนทุนในการประกอบอาชีพการเกษตร กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ได้รับเงินกู้จากประเทศแคนาดา เป็นเงินกู้ที่ไม่ต้องจ่ายดอกเบี้ย เมื่อให้สมาชิกกู้ ดอกผลที่ได้ไม่ต้องจ่ายเงินปันผลให้สมาชิก จึงนำดอกผลที่ได้มาตั้งเป็นกองทุนส่งเสริมอาชีพ ขณะนี้อยู่ในระยะสะสมทุนยังไม่เปิดบริการให้สมาชิกกู้

1.3.5.2. กองทุนส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ เกิดจากกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้รับเงินกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม จึงจัดโครงการส่งเสริมผู้สูงอายุในชุมชน กำหนดให้ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ ปลูกพืชผักสวนครัว 4 ชนิด คือ พริก ขมิ้น ตะไคร้ และกล้วย เมื่อพืชผักสวนครัวทั้งหมดเจริญงอกงามจนสามารถเก็บพริกขายได้ สามารถมาขอรับเงินสวัสดิการได้ 100 บาท รายได้จากการขายพริกก็เป็นของผู้ปลูกเอง

1.3.5.3. กองทุนเพื่อการเรียนรู้อาชีพ เป็นกองทุนของกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย เกิดจากการนำค่าตอบแทนที่ผู้นำคือ นายอัมพร ค้างปานไปบรรยายในที่ต่างๆ และจากเงินรางวัลการบริหารองค์กรดีเด่น ที่กลุ่มได้รับ และจากเงินที่ผู้มาแลกเปลี่ยนการเรียนรู้มอบให้ นำมาตั้งเป็นกองทุนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของคนในชุมชนเป็นกองทุนสาธารณะสำหรับชุมชนไม่จำกัดเฉพาะสมาชิก เมื่อคนในชุมชนสนใจอยากจะเรียนรู้อะไรที่เป็นประโยชน์ให้รวมกลุ่มกันมาเสนอโครงการ กลุ่มออมทรัพย์จะให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม

2. กองทุนเพื่อพัฒนาการศึกษา

จากการศึกษาพบว่ามีเพียงกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือยและกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ที่จัดสวัสดิการกองทุนเพื่อการศึกษา มีการดำเนินงานดังนี้

2.1. กองทุนการศึกษา

2.1.1. ที่มาของเงินกองทุนการศึกษา จากการศึกษาพบว่ามีการจัดหาทุนใน 3 รูปแบบ คือ ได้จากการจัดงานโรงเรียน ได้จากการบริจาคของคนในชุมชน และได้จากดอกผลของออมทรัพย์โดยตรง

2.1.2. กรรมการกองทุน แบ่งเป็น 2 ชุด คือ กรรมการผู้รับผิดชอบเงินกองทุน และกรรมการผู้คัดเลือกผู้รับทุน

2.1.3. การปฏิบัติงาน กลุ่มออมทรัพย์คลองเปียง มอบทุนการศึกษาให้นักเรียนโรงเรียนวัดช่องเขา ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีละ 17 ทุน ทุนละ 700 บาท กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า จะมอบทุนการศึกษาให้นักเรียน โดยใช้ชื่อทุนการศึกษาดำเนินการโดยผู้มีจิตศรัทธาเจ้าของเงินกองทุน กลุ่มนารีพิทักษ์ช่วยให้ทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียนโรงเรียนน้ำขาวปีละ 1 ทุน ทุนละ 300 บาท กลุ่มสัจจะออมทรัพย์หมู่ 1 ตำบลน้ำขาว ปีละ 2 ทุน ทุนละ 500 บาท และสมทบกับของผู้มีจิตศรัทธา รวมเป็น 9 ทุน

2.2. กองทุนอาหารนักเรียน ในอดีตกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้นำดอกผลของกลุ่มมาจัดตั้งเป็นกองทุนอาหารกลางวันนักเรียน ปัจจุบันทางรัฐบาลได้จัดทุนอาหารกลางวันมาให้โรงเรียน ดังนั้นกองทุนอาหารนักเรียนของกลุ่มออมทรัพย์นี้จึงระงับไป แต่เงินกองทุนนี้ยังคงอยู่ และเติบโตเนื่องจากมีดอกผลสมทบกลับคืนไปทุกปี

2.3. กองทุนส่งเสริมการศึกษา กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปียง ได้แบ่งเงินจากกองทุนสมทบเงินมาตั้งเป็นกองทุนส่งเสริมการศึกษา โดยสมทบกองทุนปีละไม่เกิน 3,000 บาท เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดแข่งขันกีฬาโรงเรียน

2.4. กองทุนพัฒนาโรงเรียน กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปียง ได้จัดตั้งกองทุนพัฒนาโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนเบิกใช้ในการพัฒนาโรงเรียน

2.5. กองทุนการศึกษาพิเศษ กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปียงมีแนวคิดที่จะจัดตั้งกองทุนการศึกษาพิเศษ โดยจะส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนหนังสือตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงปริญญาตรี และคุณโยชิ ชาวญี่ปุ่นมาตุฐาน ได้ส่งเสริมด้วยการมอบทุนเริ่มต้น 6,000 บาท ทางกลุ่มได้นำเงินส่วนนี้เข้าฝากออมทรัพย์เพื่อให้กองทุนมีเงินเพิ่มมากขึ้นจนสามารถนำดอกผลมาใช้ได้ แต่กองทุนนี้มีเงินน้อยเกินกว่าจะนำมาเป็นทุนการศึกษาได้ จึงใช้เงินทุนนี้เพื่อส่งเสริมให้เด็กในชุมชนเรียนต่อ โดยจะใช้เงินทุนนี้จ้างครูมาสอนพิเศษให้เด็กในหมู่บ้านที่จะเรียนต่อทุกคน โดยเป็นทุนสาธารณะ ไม่จำกัดว่าเด็กคนนั้นจะเป็นสมาชิกของกองทุนหรือไม่

3. กองทุนเพื่อการรักษาพยาบาล

กลุ่มออมทรัพย์ได้จัดสวัสดิการการรักษาพยาบาลให้แก่สมาชิก โดยมีรูปแบบการดำเนินงานดังนี้

3.1. การจัดการการเงิน

3.1.1. ที่มาของเงินกองทุน ทั้ง 3 กลุ่ม มาจากผลการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์ แต่มีรูปแบบการ ได้มาซึ่งเงินทุนที่แตกต่างกัน ดังนี้

3.1.1.1. กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ใช้เศษเงินออมทรัพย์มาเป็นทุนเริ่มต้นสำหรับกองทุนสวัสดิการคำรักษาพยาบาล ต่อมากำหนดการจ่ายเงินปันผลให้สมาชิกใหม่ จากการเฉลี่ยจ่ายเงินปันผลหมด เปลี่ยนเป็นจ่ายเงินปันผลไม่น้อยกว่าดอกเบี้ยเงินฝากประจำของธนาคาร ซึ่งสามารถจ่ายได้ร้อยละ 13 ต่อปี ในปีต่อมา กลุ่มออมทรัพย์คลองเปือย ได้ใช้ทั้งเงินเศษเงินและเงินผลกำไรส่วนที่เกินจากการปันผลให้สมาชิกมาสมทบกองทุนสวัสดิการคำรักษาพยาบาล เงินส่วนนี้จะนำออกให้สมาชิกกู้แต่ไม่ปันผลให้สมาชิกเมื่อสิ้นปีให้นำดอกผลสมทบกลับเข้ากองทุนเพื่อให้กองทุนโตขึ้นอย่างรวดเร็ว จนดอกผลของกองทุนมีมากพอจึงเปิดให้สมาชิกสามารถใช้สิทธิได้ เงินที่นำมาใช้ในแต่ละปีจะได้จากการนำดอกผลของกองทุนสวัสดิการคำรักษาพยาบาลในปีนั้น ๆ มารวมกับกำไรส่วนที่เกินจากการปันผลให้สมาชิกในปีนั้น ๆ

3.1.1.2. กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า เป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่มีกองทุนสวัสดิการมากมาย ส่วนใหญ่เป็นกองทุนสวัสดิการเพื่อบริการเครื่องใช้ที่ใช้ในวงจรชีวิต เช่น กองทุนชุดน้ำสังข์ กองทุนหีบศพ กองทุนเดินเท้า เป็นต้น เงินที่ได้รับจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการจะนำมารวมกันเป็นเงินกองทุนสวัสดิการรวมและให้สมาชิกกู้ และกองทุนจะได้รับเงินปันผลเมื่อสิ้นปี กองทุนสวัสดิการคำรักษาพยาบาลเกิดจากการนำเงินส่วนหนึ่งของกองทุนสวัสดิการมาตั้งเป็นกองทุนคำรักษาพยาบาล และนำเงินกองทุนนี้ออกให้สมาชิกกู้ สำหรับกองทุนส่วนนี้เมื่อสิ้นปีจะไม่ปันผลให้แก่สมาชิก แต่จะสมทบกลับเข้าในกองทุนคำรักษาพยาบาล และเพื่อให้กองทุนโตขึ้นเร็ว ๆ จะมีการกำหนดว่าเงินผลกำไรออมทรัพย์หลังปันผลให้สมาชิกร้อยละ 3 จะนำมาสมทบเข้ากองทุนสวัสดิการคำรักษาพยาบาล

3.1.1.3. กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาคบวงจรชีวิต เป็นกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์การตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อจัดสวัสดิการโดยตรง เมื่อสิ้นปีจะแบ่งดอกผลที่ได้จากการดำเนินงานออมทรัพย์ออกเป็น 2 ส่วน คือ ร้อยละ 50 ปันผลคืนสมาชิก อีกร้อยละ 50 นำเข้ากองทุนสวัสดิการ กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาคบวงจรชีวิตจะไม่แยกกองทุนตามประเภทสวัสดิการ แต่ตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการรวม และเน้น สวัสดิการคำรักษาพยาบาลเป็นหลัก

3.2. กรรมการกองทุน จากการศึกษาพบว่ามีรูปแบบของกรรมการดูแลกองทุน 2 รูปแบบ ดังนี้

3.2.1. ใช้กรรมการชุดเดียวกับกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย และกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ใช้กรรมการกลุ่มออมทรัพย์ดูแลกองทุนสวัสดิการคำรักษาพยาบาล

3.2.2. มีกรรมการรับผิดชอบแยกจากกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต จะแต่งตั้งกรรมการรับผิดชอบกองทุนสวัสดิการแยกจากกรรมการกลุ่มออมทรัพย์

3.3. ระเบียบและข้อบังคับ

3.3.1. ระยะเวลาการเป็นสมาชิก กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า และกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ไม่กำหนดระยะเวลาการเป็นสมาชิก เมื่อเป็นสมาชิกก็สามารถใช้สิทธิรับสวัสดิการคำรักษาพยาบาลได้เลย กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต กำหนดให้ต้องเป็นสมาชิกครบ 1 ปี ก่อนใช้สวัสดิการคำรักษาพยาบาล และสมาชิกจะแบ่งเป็น 4 รุ่น และสมาชิกจะได้รับสิทธิตามรุ่น เช่น สมาชิกรุ่นที่ 1 ใช้บริการที่สถานพยาบาล ประเภทผู้ป่วยนอก ปีที่ 1 ให้เบิกได้ร้อยละ 10 ของคำรักษาพยาบาลที่จ่ายจริง ไม่เกิน 100 บาท/ปี ประเภทผู้ป่วยใน ปีที่ 1-2 ให้เบิกได้คืนละ 30 บาท ไม่เกิน 600 บาท/ปี และสิทธิที่เบิกได้จะเพิ่มขึ้นทุกปี สมาชิกรุ่นที่ 2 จะได้สิทธิมากกว่า สมาชิกรุ่นที่ 1 ครั้งหนึ่ง สมาชิกรุ่นที่ 3 จะได้สิทธิมากกว่า สมาชิกรุ่นที่ 2 ครั้งหนึ่ง สมาชิกรุ่นที่ 4 จะได้สิทธิมากกว่า สมาชิกรุ่นที่ 3 ครั้งหนึ่ง

3.3.2. สถานพยาบาล มีการกำหนด เป็น 3 รูปแบบดังนี้

3.3.2.1. ใช้สิทธิได้เฉพาะที่ใช้บริการในโรงพยาบาลของรัฐ กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย กำหนดให้สมาชิกใช้สิทธิสวัสดิการคำรักษาพยาบาลได้เฉพาะที่ใช้บริการในโรงพยาบาลของรัฐ ไม่รวมสถานอนามัยและสถานพยาบาลเอกชน

3.3.2.2. ใช้สิทธิได้เฉพาะที่ใช้บริการในโรงพยาบาลของรัฐและสถานอนามัย กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า กำหนดให้สมาชิกใช้สิทธิสวัสดิการคำรักษาพยาบาลได้เฉพาะโรงพยาบาลของรัฐและสถานอนามัย

3.3.2.3. ใช้สิทธิในสถานพยาบาลได้ทุกแห่ง กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต กำหนดให้สมาชิกสามารถใช้สิทธิเบิกสวัสดิการคำรักษาพยาบาลจากการเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลได้ทุกแห่ง รวมถึงแพทย์แผนไทยที่ทางกลุ่มยอมรับ

3.3.3. หลักฐานประกอบการใช้สิทธิ พบว่ากำหนดใน 2 รูปแบบ ดังนี้

3.3.3.1. ใช้ใบเสร็จตัวจริงไม่รับสำเนาใบเสร็จ ทำให้สมาชิกใช้สิทธิได้เพียงสิทธิเดียว

3.3.3.2. ใช้สำเนาใบเสร็จ กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย กำหนดให้นำสำเนาใบเสร็จค่ารักษาพยาบาลมาเบิกได้แต่ต้องนำใบเสร็จตัวจริงแนบมาให้ด้วย

3.3.4. การให้สวัสดิการค่ารักษาพยาบาล พบว่ามีรูปแบบการให้สวัสดิการที่แตกต่างกัน ดังนี้

3.3.4.1. กำหนดสิทธิค่ารักษาพยาบาลให้แก่สมาชิกเป็นรายคน และกำหนดวงเงินสูงสุดเป็นร้อยละของค่าใช้จ่ายจริง โดยไม่แยกประเภทผู้ป่วยว่าเป็นผู้ป่วยนอกหรือผู้ป่วยใน การจ่าย สวัสดิการค่ารักษาพยาบาลจะจ่ายครั้งเดียวเมื่อสิ้นปีออมทรัพย์ โดยคำนวณจากใบเสร็จค่ารักษาพยาบาลที่มาเบิกในรอบปีทั้งหมด และเงินรายได้ประจำปีจาก 3 แหล่ง คือ ดอกผลของกองทุน สวัสดิการในรอบปีนั้นๆ เงินสมทบเงินปันผลของปีนั้นๆ เงินผลกำไรส่วนที่เกินจากเงินปันผล สมาชิกค่าตอบแทนกรรมการ และอัตราการจ่ายค่ารักษาพยาบาลที่ประกาศไว้ตอนต้นปี จึงจะทราบว่าสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลในปีนั้น จ่ายจริงเท่าไร ซึ่งอาจจะไม่ครบตามที่ประกาศไว้ในตอนต้นปี

3.3.4.2. กำหนดสิทธิค่ารักษาพยาบาลให้แก่สมาชิกเป็นรายครอบครัว และกำหนดวงเงินสูงสุดที่ให้เป็นร้อยละของค่าใช้จ่ายจริง โดยไม่แยกประเภทผู้ป่วยว่าเป็นผู้ป่วยนอกหรือผู้ป่วยใน สมาชิกสามารถเบิกเงินได้ทันทีที่แสดงใบเสร็จดังเบิกหากไม่เกินวงเงินที่กำหนดไว้ในปีนั้นๆ

3.3.5. กำหนดสิทธิค่ารักษาพยาบาลให้แก่สมาชิกเป็นรายคน และแยกสิทธิตามประเภท ผู้ป่วยนอก และผู้ป่วยใน และพิจารณาตามรุ่น เช่น สมาชิกรุ่นที่ 1 ใช้บริการที่สถานพยาบาล ประเภทผู้ป่วยนอก ปีที่ 1 ให้เบิกได้ร้อยละ 10 ของค่ารักษาพยาบาลที่จ่ายจริง ไม่เกิน 100 บาท/ปี ประเภทผู้ป่วยใน ปีที่ 1-2 ให้เบิกได้ คิลละ 30 บาท ไม่เกิน 600 บาท/ปี และสิทธิที่เบิกได้จะเพิ่มขึ้นทุกปี สมาชิกรุ่นที่ 2 จะได้สิทธิน้อยกว่า สมาชิกรุ่นที่ 1 ครั้งหนึ่ง สมาชิกรุ่นที่ 3 จะได้สิทธิน้อยกว่า สมาชิกรุ่นที่ 2 ครั้งหนึ่ง สมาชิกรุ่นที่ 4 จะได้สิทธิน้อยกว่า สมาชิกรุ่นที่ 3 ครั้งหนึ่ง

3.3.6. การตัดสิทธิสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล เมื่อสมาชิกไม่ส่งเงินสัจจะในเวลาที่กำหนด จะถูกตัดสิทธิสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล

3.4. การตรวจสอบ ใช้เพียงใบเสร็จรับเงินของสถานพยาบาลเป็นหลักฐานเท่านั้น

นอกจากกองทุนสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลแล้ว กลุ่มออมทรัพย์บางกลุ่มได้ให้สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลแก่สมาชิกเพิ่มอีกรูปแบบหนึ่ง คือ สวัสดิการเยี่ยมไข้/เฝ้าไข้

4. กองทุนเพื่อฌาปนกิจ

จากการศึกษาการดำเนินงานกองทุนฌาปนกิจศพ ที่จัดโดย กลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่นในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา พบว่าการดำเนินงานในลักษณะใกล้เคียงกัน ดังนี้

4.1. การจัดการการเงิน มักจะไม่ตั้งเป็นเงินกองทุนชัดเจน แต่จะใช้เงินหมุนเวียนของออมทรัพย์มาจ่ายเป็นครั้งๆ เมื่อมีสมาชิกถึงแก่กรรม

4.2. กรรมการกองทุน ใช้คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ ดูแลกองทุนฌาปนกิจ

4.3. ระเบียบและข้อบังคับ

4.3.1. ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ไม่ได้กำหนดระยะเวลาการเป็นสมาชิกก่อนใช้สิทธิไว้

4.3.2. การจ่ายเงินฌาปนกิจ ทั้ง 3 กลุ่ม เริ่มต้นจ่ายให้สมาชิกครั้งแรกศพละ 500 บาท และเพิ่มขึ้นทุกปี ปัจจุบันกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า จ่ายค่าทำศพให้สมาชิก ศพละ 4,000 บาท กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย จ่ายค่าทำศพให้สมาชิก ศพละ 5,500 บาท กลุ่มเครือข่าย จ่ายค่าทำศพให้สมาชิก ศพละ 7,000 บาท

4.3.3. การให้พวงหรีด นอกจากค่าทำศพ กลุ่มออมทรัพย์ได้มอบพวงหรีดให้ให้เป็นเกียรติแก่ศพอีก 1 พวง

4.3.4. เงินสำรองทำศพ กลุ่มออมทรัพย์บางกลุ่มได้จัดสวัสดิการให้ยืมเงินไปจัดงานศพ โดยปลอดดอกเบี้ยเมื่อจัดงานศพเสร็จก็ให้นำมาคืน

4.3.5. หลักฐานประกอบการใช้สิทธิ ไม่ต้องใช้หลักฐานใดๆ

5. กองทุนเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย

จากการศึกษาพบว่ามีเพียงกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ที่จัดตั้งกองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัยขึ้นมา กองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัย มีการดำเนินงานดังนี้

5.1. การจัดการการเงิน ที่มาของเงินกองทุน ได้จากกองทุนเสริมเงิน ที่เก็บจากเสริมเงินปันผลของสมาชิก จำนวน 1 แสนบาท และนำเงินกองทุนส่วนนี้ออกให้สมาชิกกู้ สิ้นปี ไม่มีการปันผลให้แก่สมาชิกแต่นำดอกผลสมทบกลับเข้าสู่กองทุน

5.2. กรรมการกองทุน ใช้กรรมการชุดเดียวกับกรรมการกลุ่มออมทรัพย์

5.3. ระเบียบและข้อบังคับ กองทุนสวัสดิการช่วยเหลือผู้ประสบภัย จะจ่ายเงินช่วยเหลือให้แก่สมาชิกผู้ประสบภัย ตามที่เสียหายจริง แต่ไม่เกิน 5 หมื่นบาทต่อหลังคาเรือน

5.4. การปฏิบัติงานของกองทุน ที่ผ่านมากลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย ได้ให้ความช่วยเหลือสมาชิกผู้ประสบภัย 2 ราย

5.5. การตรวจสอบ ไม่ต้องใช้หลักฐานประกอบการใช้สิทธิ

6. กองทุนเพื่อพัฒนาสาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาพบว่า มีเฉพาะกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าเท่านั้น ที่จัดสวัสดิการด้านสาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อมให้แก่สมาชิก การดำเนินงานประกอบด้วย

6.1. การจัดการการเงิน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

6.1.1. ที่มาของเงินกองทุน ได้จากเงินสวัสดิการรวมของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า

6.1.2. การเพิ่มเงินทุน กองทุนดำเนินการในรูปแบบของธุรกิจชุมชน และนำเงินรายได้ฝากไว้กับกลุ่มออมทรัพย์ ดังนั้น กองทุนนี้จึงมีรายได้ 2 ทาง คือ รายได้จากกำไรธุรกิจ และรายได้จากเงินปันผลออมทรัพย์เมื่อสิ้นปี

6.2. กรรมการกองทุน กลุ่มออมทรัพย์จะมอบหมายให้กรรมการของกลุ่มออมทรัพย์ หรือสมาชิกคนใดคนหนึ่งของกลุ่มออมทรัพย์ เป็นกรรมการกองทุน กองทุนละ 1 คน

6.3. การจัดการกองทุน กรรมการมีหน้าที่ดูแลเรื่องการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของกองทุน ควบคุมตรวจสอบการเบิกใช้จัดเก็บของ ชำแรมเมื่ออุปโภคใช้ชำรุดเสียหาย เงินกองทุน จะไม่อยู่ในมือของกรรมการแต่จะอยู่ในออมทรัพย์เป็นเงินรวมในนามของกองทุนสวัสดิการที่ให้สมาชิกกู้และเงินปันผลเข้าบัญชีเมื่อสิ้นปี เพราะเงินส่วนนี้ไม่ได้ปันผลให้สมาชิก

6.4. ประเภทของกองทุนสวัสดิการเพื่อพัฒนาสาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อม จำแนกได้ดังนี้

6.4.1. กองทุนสวัสดิการเครื่องใช้เพื่อการจัดงานเลี้ยง ประกอบด้วย กองทุนชุดน้ำสังข์ กองทุนโรงตั้งศพ กองทุนหีบศพ กองทุนรถลากศพ กองทุนเต็นท์ กองทุนโต๊ะเก้าอี้ กองทุนหม้อแก๊ส กองทุนเตาแก๊ส กองทุนจานกระเบื้อง กองทุนช้อนช้อน กองทุนหม้อ-เหยือกน้ำ กองทุนเครื่องเบดเครื่องแกง กองทุนดอกไม้จันทน์ และกองทุนโรงหนังตะลุง

6.4.2. กองทุนสวัสดิการเพื่อคุณภาพชีวิต ประกอบด้วย กองทุนเข็ม-จักรเย็บผ้า กองทุนร้านค้า กองทุนร้านอาหาร กองทุนร้านเสริมสวยและกองทุนเจ๊ต๊อปปี้เสริมสวย กองทุนน้ำดื่ม กองทุนโทรศัพท์ และกองทุนรถตุ๊กตุ๊ก

6.4.3. กองทุนสวัสดิการเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย กองทุนพัฒนาชุมชน และกองทุนพัฒนาหมู่บ้าน หมู่ 12

6.4.4. กองทุนเพื่อสาธารณูปโภคและภาณิอากร ประกอบด้วย สวัสดิการค่าไฟฟ้า และสวัสดิการด้านภาณิอากร

7. กองทุนเพื่อผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ยากไร้

จากการศึกษาพบว่า กองทุนเพื่อผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ยากไร้ มีการดำเนินงานดังนี้

7.1. การจัดการเงิน ที่มาของเงิน ได้จาก การนำดอกผลจากออมทรัพย์ส่วนที่เหลือจากการปันผลให้แก่สมาชิกมาตั้งเป็นกองทุนและนำดอกผลของกองทุนมาใช้ เงิน กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม ที่รัฐบาลมอบให้แก่ชุมชนที่มีกองทุนสวัสดิการของตนเอง การเพิ่มของเงินกองทุน ได้จาก การฝากเงินกับออมทรัพย์ ดอกผลที่ได้รับจากการกู้ของสมาชิกจะสมทบกลับเข้ากองทุนเมื่อกองทุนมีเงินมากพอ จึงจะนำดอกผลที่ได้รับของกองทุนมาจัดสวัสดิการให้คนในชุมชนที่กลุ่มออมทรัพย์คัดเลือกไว้ต่อไป

7.2. กรรมการกองทุน มี 2 รูปแบบ คือ กรรมการกลุ่มออมทรัพย์ดูแลรับผิดชอบกองทุน หรือแต่งตั้งกรรมการชุดใหม่รับผิดชอบกองทุน

7.3. การจำแนกกองทุน มี 4 กองทุน ดังนี้

7.3.1. กองทุนผู้ยากไร้พิการและชรา ของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ตั้งขึ้นจากเงินกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม เพื่อช่วยเหลือคนพิการ และคนชรา ที่ยากไร้ในชุมชน

7.3.2. กองทุนผู้พิการและผู้สูงอายุ ของกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า ได้จัดตั้งขึ้นจากเงิน กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม เพื่อช่วยเหลือคนพิการ และผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปที่ไม่ยากไร้เท่ากลุ่มแรก

7.3.3. กองทุนผู้ยากไร้ ของกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย สำหรับผู้ยากไร้ในชุมชน

7.3.4. กองทุนดูแลผู้สูงอายุ เป็นกองทุนสวัสดิการของกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือยที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้ดูแลผู้สูงอายุในชุมชนที่ไม่มีคนดูแล

8. กองทุนออมทรัพย์เพื่อบุตรสมาชิก

เพื่อให้เด็กที่เกิดมาในชุมชนได้มีเงินทุนเพื่อการศึกษาหรือเพื่อการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต มีการดำเนินงานดังนี้

8.1. การจัดการการเงิน ไม่ได้นำเงินมาตั้งเป็นกองทุนแต่จะนำเงินสวัสดิการกลางของกลุ่มออมทรัพย์มาจ่ายให้สมาชิก เมื่อสมาชิกให้กำเนิดบุตร

8.2. กรรมการกองทุน ใช้คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ ดูแลกองทุน

8.3. ระเบียบและข้อบังคับ

8.3.1. การขึ้นทะเบียน เมื่อสมาชิกให้กำเนิดบุตรและได้ตั้งชื่อเด็กเรียบร้อยแล้ว

8.3.2. การจ่ายสวัสดิการ กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าจะเปิดบัญชีเงินตั้งจะออมทรัพย์ให้แก่เด็กด้วยเงินเริ่มต้น 1,000 บาท และให้บิดา-มารดาของเด็กส่งเงินตั้งจะออมทรัพย์ให้แก่เด็กเดือนละ 100 บาท จนครบ 20 ปี

8.3.3. การยกเลิกสวัสดิการ กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าจะปิดเงิน 1,000 บาทคืนเมื่อบิดา-มารดาของเด็กขาดส่งเงินตั้งจะออมทรัพย์ให้แก่เด็ก 3 เดือนติดต่อกัน

8.4. หลักฐานประกอบการใช้สิทธิ์ ไม่ต้องการหลักฐานใดๆ ประกอบการเบิกเงินผลกระทบจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน สรุปได้ดังนี้

1. ผลกระทบทางเศรษฐกิจ

1.1. สนับสนุนการประกอบอาชีพหลัก พบว่า มีการสนับสนุนการประกอบอาชีพในหลายด้าน คือ สนับสนุนเงินทุนประกอบอาชีพ สนับสนุนที่ทำกิน และลดค่าใช้จ่ายในประกอบอาชีพ

1.2. ส่งเสริมให้ประกอบอาชีพเสริม พบว่า มีการสนับสนุนให้สมาชิกประกอบอาชีพเสริม ทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ การส่งเสริมให้สมาชิกมีอาชีพหลักเพิ่มขึ้น และการส่งเสริมให้สมาชิกมีรายได้เสริม

1.3. การลดค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต พบว่า ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตของสมาชิกทั้งค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล และค่าใช้จ่ายในการจัดงาน

1.4. ทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจของสมาชิกดีขึ้น จากกองทุนสวัสดิการเพื่อส่งเสริมอาชีพ

2. ผลกระทบทางการศึกษา

2.1. ส่งเสริมการศึกษาแก่นักเรียน พบว่า ทำให้เกิดผลใน 2 ด้าน คือ ทำให้เกิดโอกาสทางการศึกษา และเกิดกิจกรรมร่วมระหว่างโรงเรียนกับกลุ่มออมทรัพย์

2.2. ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการในชุมชน พบว่า การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ เป็นการส่งเสริมให้เกิดเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการในชุมชน เนื่องจากการดำเนินงานจำเป็นต้องมีคณะกรรมการและการบริหารจัดการกองทุน

2.3. ส่งเสริมการเรียนรู้อาชีพใหม่ พบว่า มีการส่งเสริมการเรียนรู้อาชีพใหม่ ใน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย และกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า

3. ผลกระทบทางสุขภาพอนามัย

3.1. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพ พบว่า สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ไม่ซื้อบัตรสุขภาพ เนื่องจากสามารถเบิกเงินค่ารักษาพยาบาลได้ จากกองทุนสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลของกลุ่มออมทรัพย์ได้เกือบร้อยเปอร์เซ็นต์

3.2. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภค กลุ่มออมทรัพย์ได้พยายามให้สมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภค จากการบริโภคอาหารที่ผลิตเพื่อการค้าปรับเปลี่ยนมาเป็นการกินพืชผักพื้นบ้าน ซึ่งสามารถปลูกเองได้ ทั้งประหยัดและเป็นผลดีต่อสุขภาพ

4. ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรม

4.1. ส่งเสริมให้เกิดความภาคภูมิใจในตัวเอง พบว่า การจัดกองทุนสวัสดิการเพื่อการรักษาพยาบาล ช่วยสร้างความภาคภูมิใจให้กับสมาชิก เมื่อไปรับการรักษาที่โรงพยาบาล

4.2. ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีในชุมชน พบว่า ก่อให้เกิดความสามัคคีในชุมชนหลายด้าน คือ ทำให้เกิดความผูกพันในชุมชน และลดความขัดแย้งในชุมชน

4.3. ส่งเสริมการสร้างผู้นำ พบว่า ก่อให้เกิดการสร้างผู้นำ เนื่องจากการดำเนินการกิจกรรมกองทุนจำเป็นต้องทำในรูปของคณะกรรมการ

4.4. ส่งเสริมให้เกิดองค์กรชุมชน พบว่าการจัดการกองทุนสวัสดิการได้ก่อให้เกิดองค์กรระดับรองจากกลุ่มออมทรัพย์ เช่นกลุ่มเลี้ยงโค เป็นต้น

อภิปรายผล

ผลการศึกษาการดำเนินงานและผลกระทบจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่น ในอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ในแต่ละประเด็นมีเรื่องที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน ผลจากการศึกษาพบว่า กองทุนสวัสดิการชุมชน มีการดำเนินงาน จำแนกตามประเภทของกองทุนสวัสดิการชุมชน และการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการที่น่าสนใจ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1. กองทุนเพื่อฌาปนกิจ เป็นกองทุนสวัสดิการที่ดำเนินการง่ายที่สุด จากการศึกษาพบว่าสวัสดิการฌาปนกิจเป็นสวัสดิการแรกที่กลุ่มออมทรัพย์มอบให้แก่สมาชิก โดยกลุ่มออมทรัพย์จะไม่นำเงินมาตั้งเป็นกองทุนฌาปนกิจ แต่จะใช้เงินหมุนเวียนของออมทรัพย์มาจ่ายเป็นสวัสดิการฌาปนกิจเมื่อสมาชิกถึงแก่กรรม กองทุนฌาปนกิจก่อให้เกิดความผูกพันในชุมชน และในหมู่บ้านสมาชิกออมทรัพย์ด้วยกัน เนื่องจากกองทุนฌาปนกิจช่วยลดค่าใช้จ่ายในการจัดงานให้กับเจ้าภาพที่จัดงานศพให้สมาชิก ทำให้ญาติสมาชิกที่เสียชีวิตเกิดความรู้สึที่ดีต่อกลุ่มออมทรัพย์และต่อสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์

1.2. กองทุนเพื่อการรักษาพยาบาล แนวคิดกองทุนสวัสดิการเพื่อการรักษาพยาบาลเป็นแนวคิดที่จุดประกายให้กลุ่มออมทรัพย์ได้ตระหนักถึงศักยภาพของกลุ่มออมทรัพย์ว่า สามารถ

จัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกได้ จึงนำไปสู่การจัดสวัสดิการด้านอื่น ๆ ให้แก่สมาชิก การดำเนินงาน กองทุนสวัสดิการเพื่อการรักษาพยาบาล จะทำในรูปของการนำผลกำไรจากออมทรัพย์ในแต่ละปี มาตั้งเป็นกองทุน และเพิ่มทุนโดยการให้สมาชิกกู้ แต่ละกลุ่มจะสะสมทุนจนกองทุนมีดอกผล มากเพียงพอจึงเปิดให้บริการแก่สมาชิก โดยจะให้เฉพาะดอกผลของกองทุนมาจัดสวัสดิการ และ เริ่มต้นให้สมาชิกสามารถเบิกค่ารักษาพยาบาลได้ ด้วยวงเงินน้อยๆ ตามกำลังความสามารถของ กองทุน และค่อยๆ เพิ่มอัตราการเบิกจ่ายทุกปี จนในที่สุดสมาชิกจะสามารถเบิกเงินค่ารักษ ายาบาลได้ครบร้อยเปอร์เซ็นต์ กองทุนสวัสดิการเพื่อการรักษาพยาบาล ส่งผลให้สมาชิกมีโอกาส ดูแลสุขภาพตนเองมากขึ้น จากเดิมซึ่งเมื่อไม่สบายสมาชิกบางคนจะอดทนไว้ไม่ยอมไปรับการ รักษาที่โรงพยาบาล เนื่องจากไม่มีเงินหรือเสียค่าใช้จ่ายที่จะต้องเสียไปเป็นค่ารักษาพยาบาล แต่เมื่อ กลุ่มออมทรัพย์ได้จัดตั้งกองทุนสวัสดิการเพื่อการรักษาพยาบาล ช่วยให้สมาชิกสามารถตัดสินใจ เข้ารับการรักษายาบาลที่โรงพยาบาลได้เร็วขึ้นและเข้ารับการตรวจรักษาอย่างคนมีศักดิ์ศรี เนื่อง จากมีเงินจ่ายค่ารักษาพยาบาลและสามารถเบิกค่ารักษาพยาบาลได้ เป็นการสร้างความมั่นคงให้กับ สมาชิก ทำให้สมาชิกมีความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นตัวอย่างให้กับสังคมในเรื่องการพึ่งพาตนเอง ของประชาชน

1.3. กองทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ และกองทุนเพื่อพัฒนาสาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อม จากการศึกษาพบว่า กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าเพียงกลุ่มเดียวที่เน้นการจัดสวัสดิการด้านอาชีพ และสาธารณูปโภคให้แก่ชุมชน ด้วยแนวคิดของผู้นำที่จะให้สวัสดิการแก่สมาชิกตั้งแต่เกิดจนตาย โดยสมาชิกซึ่งเป็นคนในชุมชน จะมีของที่ต้องใช้ในวงจรชีวิตครบหมด โดยสามารถจัดซื้อ จัดหา หรือเช่าได้ในราคาถูก และทุกสิ่งทุกอย่างให้คนในชุมชนดำเนินการเองทั้งหมด เงินรายได้จะหมุน เวียนอยู่ในชุมชน โดยมีรูปแบบการดำเนินงานเฉพาะตัว คือ สวัสดิการทุกอย่างจัดตั้งเป็นกองทุน แต่ละกองทุนจะมีการรวมการรับผิดชอบกองทุนละ 1 คน เป็นการฝึกคนในชุมชนให้เรียนรู้การ บริหารจัดการ จากการศึกษาพบว่า กองทุนสวัสดิการที่มีลักษณะการดำเนินการในรูปธุรกิจ เช่น ร้านค้า โรงสีข้าว และกองทุนรวมน้ำยาง หากทำในลักษณะเป็นธุรกิจของออมทรัพย์ที่ไม่มีใครต้อง รับผิดชอบหากประสบภาวะขาดทุน และมีคนดูแลเพียงคนเดียว จะประสบภาวะขาดทุน ปัจจุบัน กลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้าได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยจะจัดตั้งกองทุนสวัสดิการที่ต้องทำในรูป ธุรกิจ กลุ่มออมทรัพย์จะนำเงินค่าใช้จ่ายมาตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการให้กรรมการผู้รับผิดชอบลง นามยืมเงินกองทุนไปลงทุน จากนั้นจึงเปิดขายหุ้นให้สมาชิก โดยสมาชิกจะกู้เงินจากออมทรัพย์ไป ซื้อหุ้น และนำเงินจากการขายหุ้นมาคืนกองทุน สมาชิกที่ซื้อหุ้นจะแต่งตั้งคณะทำงานมารับผิด ชอบธุรกิจ จากการศึกษาพบว่าเมื่อใช้วิธีนี้ธุรกิจของกองทุนจะประสบความสำเร็จ

2. ผลกระทบจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน ผลจากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน มีผลกระทบจากการดำเนินงานที่น่าสนใจ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1. ผลกระทบทางเศรษฐกิจ การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์มีผลคือภาวะเศรษฐกิจของสมาชิก เนื่องจากช่วยลดรายจ่ายให้สมาชิก เช่น ช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาลและช่วยเหลือค่าทำศพสมาชิก ให้แก่สมาชิก เป็นต้น และช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิก เช่น การช่วยเหลือในการประกอบอาชีพ การส่งเสริมให้มีรายได้เสริม เป็นต้น ผลจากการช่วยลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้สมาชิกทำให้สมาชิกไม่เดือดร้อนเรื่องการลงทุนประกอบอาชีพคุณภาพชีวิตดีขึ้น มีของใช้ที่จำเป็นครบครัน โดยเฉพาะรถที่ต้องใช้เพื่อการเดินทางหรือใช้ขนของในการประกอบอาชีพ จะมีทุกบ้าน เมื่อคนในชุมชนไม่มีปัญหาเรื่องเงิน ปัญหาการลักเล็กขโมยน้อยก็หมดไป ทั้ง 3 ชุมชน ที่มีกลุ่มออมทรัพย์จัดตั้งกองทุนสวัสดิการ พบว่าไม่มีปัญหาเรื่องขโมยสามารถจอดรถหรือวางสิ่งของทิ้งไว้นอกบ้านได้ไม่หาย เมื่อคนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี พึ่งพาตนเองได้ ชุมชนก็เข้มแข็ง และหากทุกชุมชนสามารถทำได้แบบนี้ ประเทศชาติก็มั่นคงไม่มีปัญหาการล่มสลายทางเศรษฐกิจดังเช่นทุกวันนี้

2.2. ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรม การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์มีผลทางสังคมและวัฒนธรรม คือ สร้างความมั่นใจในชีวิตให้แก่สมาชิกว่า เมื่อไม่สบายมีเงินรักษาพยาบาล เมื่อตายมีเงินค่าทำศพ สร้างความภาคภูมิใจให้กับสมาชิกว่า เมื่อไม่สบายไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลแม้จะไม่ใช่ข้าราชการแต่มีค่ารักษาพยาบาลได้ ไม่ต้องกลัวไม่มีเงินจ่ายค่ายา สร้างความผูกพันเอื้ออาทรต่อกันในชุมชน ส่งเสริมการเรียนรู้ในการทำงานเป็นกลุ่มการบริหารจัดการงาน และการแก้ไขปัญหา ทำให้คนในชุมชนพัฒนาความรู้ขึ้นสามารถก้าวทันสังคมภายนอก และเมื่อมีการสร้างงานในชุมชน คนในชุมชนสามารถประกอบอาชีพในชุมชนได้ ปัญหาการอพยพย้ายถิ่นก็ไม่มี ยกเว้นเยาวชนสมัยใหม่ที่เรียนจบแล้วไม่สนใจจะทำงานด้านเกษตรก็จะไปทำงานในเมือง และเมื่อกลุ่มออมทรัพย์ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการจนสามารถจัดกองทุนสวัสดิการของตนเองได้ สังคมก็เปลี่ยนไป จากที่ชุมชนจะต้องพึ่งคำสั่งจากส่วนกลางวันนี้ ผู้นำของชุมชน เช่น ครูชบ น้าอัมพร น้าเคล้า สามารถเข้าไปนั่งประชุมร่วมกับนายกรัฐมนตรีในทำเนียบรัฐบาลได้ และสามารถชี้แจงต่อรองกับรัฐบาลเพื่อผลประโยชน์ของชุมชนได้ นำความภาคภูมิใจมาสู่คนในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการดำเนินงานและผลกระทบจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่น ในอำเภอนะนะ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1. ควรส่งเสริมให้แต่ละชุมชน มีการรวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชนจัดตั้งกลุ่มตั้งจะออมทรัพย์ และนำดอกผลจากออมทรัพย์มาจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ในระยะยาว

1.2. ควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อให้แต่ละชุมชนได้เรียนรู้ซึ่งกันและกันจากประสบการณ์ที่แท้จริง และทำให้องค์กรประชาชนเข้มแข็งขึ้น

1.3. รัฐควรจะสนับสนุนกลุ่มออมทรัพย์ที่มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการให้กับสมาชิก โดยจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนสวัสดิการของกลุ่มออมทรัพย์โดยตรง เพื่อให้กองทุนสวัสดิการได้ไต่ขึ้นและช่วยเหลือคนในชุมชนได้มากขึ้น ให้ชุมชนที่มีประสบการณ์บริหารจัดการกองทุนสวัสดิการรับฝึคออบุแลสวัสดิการคนในชุมชน คิดว่าการจัดสวัสดิการให้กับประชาชนผู้ยากไร้ผ่านระบบราชการซึ่งมักจะไม่ถึงมือผู้รับ หรือผู้รับไม่ได้เป็นผู้เดือดร้อนจริง และการสนับสนุนดังกล่าวได้เป็นตัวอย่างให้ชุมชนอื่นได้มีกำลังใจจัดตั้งกองทุนสวัสดิการของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรมีการศึกษาการดำเนินงานและผลกระทบจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการในเขตพื้นที่อื่นต่อไป

2.2. ควรมีการศึกษารูปแบบการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการเฉพาะกองทุนในหลายๆ พื้นที่ เช่น กองทุนสวัสดิการรักษาพยาบาล ที่มีรูปแบบการดำเนินงานหลายรูปแบบ เปรียบเทียบแต่ละรูปแบบการดำเนินงาน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กองทุนเพื่อสังคม จังหวัดสงขลา, สำนักงาน. "ออมทรัพย์ครบวงจร." โฟกัส, 28 สิงหาคม - 3 กันยายน 2543.
- กุศล บุญยมาลิก และประพันธ์ ภู่อุดแสง. "ความเหมือนที่แตกต่าง." พัฒนาชุมชน, 37 (5) 7-15; พฤษภาคม 2541.
- ขนิษฐา เทวินทรภักดี. "ประชาสังคมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต," การประชาสงเคราะห์, 41 (6) 11-15; พฤศจิกายน-ธันวาคม 2541.
- คลองเปรี๊ยะ, กลุ่มออมทรัพย์. ประวัติและผลงานของนายอัมพร ค้างป่าน. สงขลา : กลุ่มออมทรัพย์คลองเปรี๊ยะ, 2542.
- จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร. "พ.ร.บ. สวัสดิการสังคม:เมื่อไรฝันจึงจะเป็นจริง," ใน สวัสดิการสังคมทางแก้วิกฤตสังคมไทย, จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร. หน้า 79-127. กรุงเทพฯ : มูลนิธิฟรีดริชเอแบร์ท (FES), 2540.
- จังหวัดสงขลา, สำนักงาน. บรรยายสรุป.จังหวัดสงขลาประจำปี 2543. สงขลา : สำนักงานจังหวัดสงขลา, 2543.
- จินตนา ไฉไล บุญสนอง. การดำเนินงานและผลการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคลองหวัะ ตำบลคลองหวัะ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, ปริญญาโท ศศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้, 2539. ถ่ายเอกสาร
- จำลอง ศรีประสารณ์. "การประกันสังคม," การวิจัยระบบสาธารณสุข, 5 (1): 3-8; มกราคม 2540.
- จุฑาทิพย์ ภักธราวุธ. การจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2540.
- ฉัตรทิพย์ นาดสุภา และพรวิไล เกติวิชา. วัฒนธรรมหมู่บ้านไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาชนบทมูลนิธิหมู่บ้าน, 2537.
- ชน ขอดแก้ว. "การออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต," ใน ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินต์ติ้ง, 2535.
- ชาวบ้านสงขลา, กองทุนหมุนเวียน. รายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชนและช่วยเหลือผู้ยากไร้ มกราคม-เมษายน 2543. กองทุนหมุนเวียนสงขลา : กองทุนหมุนเวียนชาวบ้านสงขลา, 2543.
- เชิญ บำรุงวงศ์. สหกรณ์ออมทรัพย์ จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2543

- ณรงค์ เสียงประชา. กลุ่มธุรกิจพื้นฐานกับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : โอเคเอ็นสโตร์, 2543.
- ณรงค์ศักดิ์ อังคสุพลตา. หลักประกันสุขภาพกับความมั่นคงแห่งชาติ: ทางเลือกเชิงนโยบาย. เอกสารวิจัยส่วนบุคคลชมเชย หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร, กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2542. ถ่ายเอกสาร.
- คุณณี สุทธรปรีชาศรี. สาธารณสุขศาสตร์: ความก้าวหน้าของการพัฒนาการสาธารณสุขในประเทศไทย. มปท, 2531.
- นริยา คังอยู่ดี. การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรขนาดใหญ่ จำกัด จังหวัดสงขลา. ปรินญา นิพนธ์ ศศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2541. ถ่ายเอกสาร.
- ประเวศ ะสี. ประชาคมตำบล. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, 2541.
- ประสาธ หักคีตา. ปัญหาสังคม. พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2504.
- พิทยา ว่องกุล. แนวคิดฝ่ายวิกฤติทุนนิยมไร้พรมแดน เสริมรัฐธรรมนูญและอธิปไตยของชุมชนไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อมรินทร์วิชาการ, 2539.
- พิทยา ว่องกุล. "ยุทธศาสตร์ชุมชนอธิปไตย การสร้างชุมชนแบบองค์รวม และเครือข่าย," ใน ยุทธศาสตร์ประเทศไทย 1999-2000. หน้า 191. กรุงเทพฯ : โครงการวิถิทรรศน์, 2541.
- พิทยา ว่องกุล. สร้างสังคมใหม่ : ชุมชนอธิปไตย-ธรรมาธิปไตย. กรุงเทพฯ : โครงการวิถิทรรศน์, 2542.
- มงคล คำธานีรินทร์. เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง : แนวความคิดและยุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ : กรมการปกครอง, 2541.
- รพีพรรณ กิ่งนา. การศึกษามลภาวะและผลกระทบอันเนื่องมาจากการดำเนินงานของธนาคารหมู่บ้านที่มีต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา. ปรินญานิพนธ์ พช.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540. ถ่ายเอกสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2526.
- แล้ได้, ศูนย์ข่าว. "จากวงแชร์ถึงกลุ่มออมทรัพย์และสวัสดิการชุมชน," แล้ได้. 9(55) 20-25 : ตุลาคม 2541.
- วันทนี วาสิกะสิน. สุวรรณภูมิ วัฒนธรรม และ กิตติพัฒน์ นนทบุรีทะเลน้อย. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.
- วิจิต นันทสุวรรณ. "การบริหารจัดการกองทุนสุขภาพโดยชุมชน," สถานการณ์. (27) : 1-4 : กุมภาพันธ์ 2542.

วิชิต นันทสุวรรณ. องค์ความรู้และสถานการณ์การบริหารจัดการกองทุนสุขภาพโดยชุมชน.

กรุงเทพ : สถาบันพัฒนาชุมชน มูลนิธิหมู่บ้าน, น.ป.ป.

วิชิต นันทสุวรรณ. "การบริหารกองทุนสุขภาพโดยชุมชน," จุลสาร สถานการณ์ (27): กุมภาพันธ์ 2542.

วิชิต นันทสุวรรณ. "แนวความคิดเรื่องการสร้างทุนสวัสดิการจากประสบการณ์กลุ่มออมทรัพย์,"

ใน ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท, กรุงเทพ : อัมรินทร์ พรินตัง, 2535

วิเชียร มณีรัตน์พันธ์. "กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ฉบับกระป๋อง," พัฒนาชุมชน, 22 (2) 58-60 ; กุมภาพันธ์ 2526.

ศึกษาธิการอำเภอจะนะ, สำนักงาน. แผนพัฒนา 5 ปี (พ.ศ.2540-2544) สงขลา:หมวดกระทรวง

ศึกษาธิการ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา, 2538.

สงขล ส่องเมือง, "จะนะ, เมือง," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 2, หน้า 716-717.

สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษา, 2529.

ส่งเสริมและเผยแพร่งานพัฒนาชุมชน, โครงการ. การประเมิน โครงการพัฒนาชนบทเพื่อการ
พึ่งตนเองของชุมชน 2531-2535, รายงานมูลนิธิพัฒนาอีสาน, กรุงเทพ :

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2536.

สนั่น ขจรประศาสน์. เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง : แนวความคิดและยุทธศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ 1,

กรุงเทพ : กรมการปกครอง, 2541.

สภาทอติกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนาและองค์กรเซเนโม ประเทศเนเธอร์แลนด์ "การดำรง

อยู่ของชุมชน : กระบวนการต่อสู้และการพัฒนา" กรณีศึกษากลุ่มพัฒนาเขตจอมทอง

ศูนย์สังคมพัฒนาเชิงใหม่, กรุงเทพ : สภาทอติกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา,

2533.

สุนทร ยุทธชนะ. บทบาทของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการพัฒนา ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัด

สงขลา, วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2537. ถ่ายเอกสาร.

สุพิศรา สุภาพ. ปัญหาสังคม, กรุงเทพ:โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2531.

สุรเชษฐ เวชพิทักษ์. รากฐานแห่งชีวิตวัฒนธรรมชนบทกับการพัฒนา, กรุงเทพ:สำนักพิมพ์
หมู่บ้าน, 2533.

สุรพล ปรานวนิช, และศักดิ์ศรี บริบาลบรรพตขจด์. "การบริหารงานสวัสดิการในรูปกองทุน,"

นิตยสารการประชาสงเคราะห์, 29(1) :44-55 ; มกราคม-กุมภาพันธ์ 2529.

หมู่บ้าน,มูลนิธิ. คนดีศรีสังคม, กรุงเทพ:มูลนิธิหมู่บ้าน, 2540.

อภินันท์ รพีพัฒน์, ปัญหาการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในประเทศไทย, กรุงเทพฯ : ธนาคาร
เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2523.

อนุวัฒน์ ศุภชุติกุล, "ระบบประกันคุณภาพ," ใน วารสารการวิจัยระบบสาธารณสุข 2(2): นปน. ;
เมษายน-มิถุนายน 2537.

อภิสิทธิ์ อารังวรารุง และคณะ, กองทุนออมทรัพย์ตำบลคลองเปรี๊ยะชาวบ้านทำได้ บทเรียน
ที่ โอ.เอ็ม.เอฟ. ไม่ได้สอนแต่ต้องเรียน, กรุงเทพฯ : มูลนิธิพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน
เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี จังหวัดขอนแก่น, 2542.

อัมพร แก้วหนู, "กลุ่มออมทรัพย์ :หนทางที่ชนบทจะปลดปล่อยตนเอง," แลได้, (7) 6-41 ;
ม.ก.-ก.พ. 2536.

อำเภอจะนะ, สำนักงาน, บรรยายสรุปอำเภอจะนะ, สงขลา : สำนักงานอำเภอจะนะ, 2540.

บุคลากรกรม

บุคลากรกรม

กระจาง ชูชื่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริ่งจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 45/3 หมู่ที่ 1

ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2544.

ก้าน ทองเต็ม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริ่งจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 2 หมู่ที่ 3

ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2544.

เจียน แซ่เกี้ยน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริ่งจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 6 หมู่ที่ 3

ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2544.

เจียน สิงห์พรหม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริ่งจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 28/1 หมู่ที่ 9

ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.

คณิต แก้วนะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริ่งจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 85/1 หมู่ที่ 12

ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2544.

คณิต แก้วอินทร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริ่งจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย

หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544.

กลอง บัวแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริ่งจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 6 หมู่ที่ 8

ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2544.

กลี แก้วเกตุ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริ่งจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 86/2 หมู่ที่ 12

ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2544.

เกล้า แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริ่งจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย

หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

จรวบ ปักมิลศิริ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริ่งจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 11/2 หมู่ที่ 8

ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.

จวน ชุนเจริญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริ่งจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 28 หมู่ที่ 2

ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2544.

จามรงค์ แรกพินิจ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริ่งจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 52 ซอย 17/1

ถนนราษฎร์อุทิศ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2544.

จิต แหงใจ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริ่งจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ทำการ กลุ่มเกษตรกรเคียงไค

ตำบลนาหว้า ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ.

2544.

จิตร หนูเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1

ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544.

จินดา คงทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 10 หมู่ที่ 10

ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2544.

จิรายุ แก้ววิจิตร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย

หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

เจริญ แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย

หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544.

แจ่ม ยอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 40 หมู่ที่ 3

ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2544.

เฉลิม ทองพรหม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 49 หมู่ที่ 10

ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.

ชม ยอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 38 หมู่ที่ 3

ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2544.

ชม นิลสุข เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 23 หมู่ที่ 8 ตำบล

คลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.

ชำนาญ หนูทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 83/1 หมู่ที่ 1

ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2544.

เชือบ สังข์แก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 14 หมู่ที่ 1

ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2544.

ณรงค์ แก้วมาก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 29 หมู่ที่ 5

ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.

ณรงค์ พลันสังเกตุ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่สมาคมฟื้นฟู

หมู่บ้านชนบทสงขลา หมู่ 7 ตำบลคอหงษ์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อ

วันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2544.

ดุสิต รักษ์ทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่สถาบันทักษิณคดีศึกษา

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2544.

เดือนใจ หนูชุมแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 38/3 หมู่ที่ 1

ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2544.

- ทรงลักษณ์ แก้วอินทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาริปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544.
- ทวี มังตะมะโน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 23 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2544.
- ทอง แก้วอินทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 34 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2544.
- ทิม แก้วอินทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 34 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2544.
- นภาพร หนูแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาริปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2544.
- นฤมล ช่วยพิชัย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 10 หมู่ที่ 2 ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2544.
- นวม สวัสดิ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 58 หมู่ที่ 7 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2544.
- น้อย แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาริปไตย ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.
- นิตย์ สุวรรณรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่สนามกอล์ฟหมู่บ้านชนบทสงขลา หมู่ 7 ตำบลคอหงษ์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2544.
- นิตยา ศรีนุ้ย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 38 หมู่ที่ 9 ตำบลคลองเปือย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.
- นิพนธ์ ยอดทรง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 33 หมู่ที่ 1 ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2544.
- นิคม แก้วอินทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาริปไตย หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544.
- ประคับ สงคราม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 113/1 หมู่ 5 ตำบลคอหงษ์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2544.
- ประเสริฐ แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จรุงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 107/2 หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2544.

ปราวณี ค้างป่าน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 15/1 หมู่ที่ 3

ตำบลคลองเปือย อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2544.

เปรม กาญจนาวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 36

หมู่ที่ 9 ตำบลคลองเปือย อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.

พรทิพย์ แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ศาลาประชาธิปไตย

หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2544.

พริศ หนูทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 83/1 หมู่ที่ 1

ตำบลนาหว้า อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2544.

พัชนี นังขี้เค็ม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 12/1 หมู่ที่ 4

ตำบลคลองเปือย อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.

พันธ์ ศรีจันทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 40/1 หมู่ที่ 1

ตำบลนาหว้า อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2544.

พัทธภ แก้วทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 5/2 หมู่ที่ 1

ตำบลนาหว้า อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2544.

พิศมัย ทองเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 66 หมู่ที่ 1

ตำบลนาหว้า อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2544.

เพชร โทยะกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 20 หมู่ที่ 8

ตำบลคลองเปือย อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.

เพิ่ม สังขกร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1

ตำบลนาหว้า อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2544.

ภาณุมาศ ชั่วขมณี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานสาธารณสุข

อำเภोजะนะ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2544.

ภิญโญ ขวัญแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 58/2 หมู่ที่ 1

ตำบลคลองเปือย อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2544.

ภา ขอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 38 หมู่ที่ 3 ตำบล

น้ำขาว อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2544.

ยาใจ แก้วคง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 47/1 หมู่ที่ 9

ตำบลคลองเปือย อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.

เขื่อง แก้วจันทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 32 หมู่ที่ 1

ตำบลน้ำขาว อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2544.

เรียง บุญเรือง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 5 หมู่ที่ 5

ตำบลคลองเปือย อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.

ถอย ทองนิล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 68 หมู่ที่ 1

ตำบลคลองเปือย อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2544.

ลักข์ หนูประดิษฐ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 50 หมู่ 5

ตำบลกอหมง อำเภอกาบัง จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2544.

ลิขิต แก้วทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ทำการกลุ่มเกษตรกร
เลี้ยงโคตำบลนาหว้า ตำบลนาหว้า อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม
พ.ศ. 2544.

เลื่อม ลอดเมือง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย

หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2544.

วรรณ แก้วทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย

หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544.

วอน หนูทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 1

วาสนา หนูเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย

หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2544.

วิจิตร หนูเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย

หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2544.

วิรัตน์ หนูมนต์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย

หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544.

ศิริพล สังจาพันธ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ธนาคารออมสิน สาขาสงขลา

อำเภอมืองสงขลา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2544.

เคียร ภูวรรณรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 67/1 หมู่ที่ 1

ตำบลนาหว้า อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2544.

ตะไจ นิลสุข เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 23 หมู่ที่ 3

ตำบลคลองเปือย อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2544.

สมชาย แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 67/2 หมู่ที่ 1

ตำบลนาหว้า อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2544.

สมชาย คงแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ทำการ กลุ่มเกษตรกร
เลี้ยงโคดำบนาหว่า คำบนาหว่า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม
พ.ศ. 2544.

สมพงษ์ แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ทำการ กลุ่มเกษตรกร
เลี้ยงโคดำบนาหว่า คำบนาหว่า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม
พ.ศ. 2544.

สมมาศ ชูชีพ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย
หมู่ที่ 1 คำบนาหว่า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544.

สมมาศ ถิ่นนุ้ย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 35 หมู่ที่ 1
คำบนาหว่า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2544.

สากล คำแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 37/1 หมู่ที่ 1
คำบนาหว่า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2544.

สายชล แก้วทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 14/2 หมู่ที่ 1
คำบนาหว่า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2544.

สำราญ มัคถาวร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 65 หมู่ที่ 1
คำบถคลองเปยะ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2544.

สืบ พุ่มแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่ที่ 1
คำบนาหว่า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2544.

สุทธ ทองสังข์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 20 หมู่ที่ 1
คำบนาข้าว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2544.

สุทธ หนูแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร ผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 60 หมู่ที่ 7
คำบถคลองเปยะ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.

สุนิตย์ ภาณุจรรย์ณ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 68 หมู่ที่ 1
คำบนาหว่า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2544.

สุพจน์ แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 13 หมู่ที่ 1
คำบนาหว่า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2544.

สุพร โทณทวีรักษ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย
หมู่ 1 คำบนาหว่า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2544.

สุภาพ แก้วเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริงจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 107 หมู่ที่ 1
คำบนาหว่า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2544.

เสรี วิรัชชนะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริ่งจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 4 หมู่ที่ 5

ตำบลคลองเปือย อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544.

แหลม แก้วคำ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริ่งจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 67 หมู่ที่ 1

ตำบลนาหว้า อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2544.

ทนงศักดิ์ ทองถัน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริ่งจิตร ผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 9 หมู่ที่ 9

ตำบลคลองเปือย อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2544

อภิญา ยอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริ่งจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 38 หมู่ที่ 3

ตำบลน้ำขาว อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2544.

อัมพร ค้างปาม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริ่งจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 15/1 หมู่ที่ 3

ตำบลคลองเปือย อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2544.

อารี เนียมเกตุ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริ่งจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่สถานีอนามัยคลองเปือย

ตำบลคลองเปือย อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2544.

อุบล จิตตพงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริ่งจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 1/1 หมู่ที่ 1

ตำบลนาหว้า อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2544.

เอื้อเฟื้อ แก้วอินทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จินตนา จริ่งจิตร เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ศาลาประชาธิปไตย

หมู่ที่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544.

ศึกษาการดำเนินงานและผลกระทบจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน
ของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่น ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา

พฤษภาคม 2544

การศึกษาการดำเนินงานและผลกระทบจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่น ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต แล้วเสนอผลการศึกษาด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน ของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่น ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา คือ กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต ตำบลน้ำขาว กลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปือย และกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า มีขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญ คือ การจัดการการเงิน กรรมการกองทุน การจัดการกองทุน ผลการศึกษาปรากฏว่า มีการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนหลายประเภท จำแนกเป็นกองทุนสวัสดิการที่สำคัญได้ 6 กองทุน คือ กองทุนเพื่อการรักษาพยาบาล กองทุนเพื่อฌาปนกิจ กองทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ กองทุนเพื่อสาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อม กองทุนเพื่อการศึกษา กองทุนเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย มีที่มาของเงินกองทุนจาก 2 แหล่ง คือ จากผลกำไรของกลุ่มออมทรัพย์ส่วนที่เกินจากการปันผลสมาชิกและค่าตอบแทนกรรมการ และเงินช่วยเหลือจากภายนอก และสามารถเพิ่มเงินกองทุนได้ 2 วิธี คือ จากการลงทุนในกลุ่มออมทรัพย์ และจากผลกำไรทางธุรกิจของกองทุนสวัสดิการเอง กรรมการกองทุนมี 2 รูปแบบ คือ ใช้กรรมการกลุ่มออมทรัพย์เป็นกรรมการกองทุนหรือแต่งตั้งกรรมการเฉพาะดูแลกองทุนสวัสดิการนั้นๆ ระเบียบข้อบังคับและการจัดการกองทุน มีความแตกต่างกันประเภทของกองทุนสวัสดิการ และขนาดของกองทุน สวัสดิการ การตรวจสอบ ไม่นับหลักฐานทางเอกสารเนื่องจากสามารถตรวจสอบได้ด้วยคนในชุมชนเอง ยกเว้นกองทุนสวัสดิการเพื่อการรักษาพยาบาลต้องการเฉพาะใบเสร็จรับเงินเพื่อให้ทราบว่าค่าใช้จ่ายจริงในการรักษาพยาบาลเท่าไร และใช้เพื่อป้องกันการใช้สิทธิซ้ำซ้อน

การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนส่งผลกระทบที่สำคัญใน 3 ด้าน คือ ผลกระทบทางเศรษฐกิจ ทำให้คนในชุมชนมีฐานะดีขึ้นจากการส่งเสริมอาชีพ การช่วยเหลือค่าใช้จ่ายให้สมาชิก ผลกระทบทางการศึกษา ทำให้เกิดโอกาสทางการศึกษา และทำให้เกิดเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการในชุมชน และผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรม ส่งเสริมให้เกิดความภาคภูมิใจในตัวเอง ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีในชุมชน ส่งเสริมการสร้างผู้นำ ส่งเสริมให้เกิดองค์กรชุมชน

A STUDY OF THE OPERATION AND IMPACT OF THE COMMUNITY WELFARE FUND
AS MANAGED BY HIGHLY SUCCESSFUL SAVING GROUPS
FROM CHANA DISTRICT, SONGKHLA PROVINCE.

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Art degree in Thai Studies

Thaksin University

May 2001

This is a study of the operation and impact of the community welfare fund as managed by highly successful saving groups from Chana District, Songkhla Province. Data for the study were collected through interviews and observation, and the results of the study were presented using the descriptive analysis technique.

The three saving groups, namely 'Full Life Cycle Development Saving Group' of Tambon Nam Khao, Saving Group of Tambon Khlong Piah, and Saving Group of Baan Naa Waa were selected for the study. Their operational procedures consist of financial management, fund committee, and fund management. The study reveals six types of welfare fund provided by the saving groups, namely health - care fund, funeral fund, occupational development fund, household service and environment fund, education fund, and public disaster fund. The fund for these saving groups is derived from two sources: part of the profit after dividends or from allowances for board members, and from financial assistance from outside sources. Increase of fund can be achieved through investment by the saving groups or from business profits of the welfare fund itself. Board members of the fund are either those who belong to the saving group board members, or those specially appointed to take care of the welfare fund. The regulations and management techniques vary in accordance with different types and size of the welfare fund. In auditing procedures, the operators do not place emphasis on documents but rather allow members of the community to keep track of the fund. This is in exception of the health - care fund where receipts are required to settle the actual payment or to prevent repetitive reimbursement.

Three aspects of impact of the operation of the community welfare fund can be felt. Economically, members of the community are better off due to the vocational development; as a result, it decreases expenses of the members. In term of education, members have more opportunity for education. They are able to learn more about community management. For the impact on society and culture, members feel proud of themselves. Good community relations are generated. Leadership is encouraged and community organization is created.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นางสาว จันทนา	ชื่อสกุล ชริงจิตร
เกิดวันที่ 10 เดือน กุมภาพันธ์	พุทธศักราช 2499
สถานที่เกิด	บ้านเลขที่ 96 ถนนกันตัง อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 46/1 ถนนรัชฎา อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	นักสถิติ 6 งานเวชสารสนเทศ กลุ่มงานพัฒนาคุณภาพบริการ และวิชาการ โรงพยาบาลหาดใหญ่
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงพยาบาลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2517	ม.ศ. 5 จากโรงเรียนวิเชียรมาตุ อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง
พ.ศ. 2522	วท.บ. (สถิติศาสตร์) จาก มหาวิทยาลัยรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2536	ศศ.บ. (สารสนเทศ) จาก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จังหวัดนครสวรรค์
พ.ศ. 2544	ศศ.ม. (ไทยคดีศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยทักษิณ อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา